

**Vergadering
gemeenteraad Den Haag
gehouden op
woensdag 13 november 2024
(Geopend te 13.30 uur)**

Voorzitter: de burgemeester, mr. J.H.C. van Zanen
Griffier: drs. C.G.C.M. Blankwaard-Rombouts

Agenda

- A. Vaststelling agenda
- B. Stad in de raad
- C. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken
- D. Vaststelling van de notulen van 12 september en 3 oktober 2024
- E. Vaststelling van de besluitenlijst
 - E.1 Voorstel van het college inzake Normen- en toetsingskader rechtmatigheid 2024 (RIS320276)
- Beraadslaging over (Agendapunten F t/m I worden gezamenlijk besproken)
- F. Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799)
- G. Voorstel van het college inzake Kadernota weerstandsvermogen (RIS320223)
- H. Tariefvoorstellen
 - H.1 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot zevende wijziging van de Verordening toeristenbelasting Den Haag 2016 (RIS320102)
 - H.2 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening afvalstoffenheffing Den Haag 2021 (RIS320103)
 - H.3 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot elfde wijziging van de Algemene legesverordening Den Haag 2021 (RIS320104)
 - H.4 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening onroerendezaakbelastingen Den Haag 2021 (RIS320109)
 - H.5 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening liggeld voor woonschepen en bedrijfsschepen Den Haag 2021 (RIS320110)
 - H.6 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening rioolheffing Den Haag 2021 (RIS320111)
 - H.7 Voorstel van het college inzake Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening binnenhavenbelasting Den Haag 2021 (RIS320128)
 - H.8 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening begraafrechten Den Haag 2021 (RIS320129)
 - H.9 Gewijzigd voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting Den Haag 2022 (RIS320142)
 - H.10 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot wijziging van de Verordening leges Omgevingswet Den Haag 2024 (RIS320250)
- I. Bedrijveninvesteringszones
 - I.1 Voorstel van het college inzake Verordening bedrijveninvesteringszone Dierenselaan Apeldoornselaan Den Haag 2025 (RIS319816)
 - I.2 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Keizerstraat Den Haag 2025 (RIS319817)
 - I.3 Voorstel van het college tot Vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Kijkduin Den Haag 2025 (RIS319819)
 - I.4 Voorstel van het college tot Vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Westvlietweg Den Haag 2025 (RIS319820)

I.5 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Goudsbloemlaan Den Haag 2025 (RIS319822)

De **voorzitter**. Ingevolge het Reglement van orde open ik de vergadering.

Presentielijst

Aanwezig zijn 43 leden: Ahraui (PvdA), Arp (SP), Assad (D66), Baboeram (GroenLinks), Van Basten Batenburg (VVD), Bingöl (CDA), Bom (Hart voor Den Haag), Bos (GroenLinks), Van den Bos (PvdD), Butt (GroenLinks), De Vuyst (GroenLinks), Van Doorn (D66), Dubbelaar (Hart voor Den Haag), Dumoulin (VVD), Van Esch (D66), Etalle (FVD), Faïd (HSP), Gerritsen (PvdD), Groenewold (D66), De Groot (CDA), Guernaoui (Hart voor Den Haag), Hofstra (VVD), Kaptheijns (PVV), afwezig op 14 november, , Holman (PvdA), Klokkenburg-Reedeker (CU/SGP), Mahmood (DENK), Martinez van Andel (Hart voor Den Haag), Martini (Hart voor Den Haag), Meinesz (Hart voor Den Haag), Mekers (D66), De Mos (Hart voor Den Haag), Mostert (D66), Noorlander (D66), Partiman (CDA), Peeck (VVD), De Ridder (VVD), Sluijs (Hart voor Den Haag), Smit (PvdD), Thepass (GL), Uduba (VVD), Verdonk (HvDH), Verduin (D66) en Çelik (DENK).

Afwezig: Van den Goorbergh (Groep Van den Goorbergh), Sewtahal (PvdA) afwezig bij de beraadslaging op 13 november

De **voorzitter**. Aangezien het vereiste aantal leden aanwezig is, kan de vergadering voortgang vinden.

Hartelijk welkom. We hebben een spontaan gezelschap in de zaal. Wat gezellig dat u er allemaal bent. En laten we ook niet vergeten wie er allemaal thuis wel niet zitten te kijken. Welkom aan de mensen thuis. Het wordt weer een hele middag en avond met een mooi optreden van de gemeenteraad over belangrijke dingen voor onze stad.

Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Van den Goorbergh en van de heer Sewtahal in verband met ziekte. Mevrouw De Groot heeft aangegeven vanaf 16.00 uur aanwezig te zullen zijn.

Ik vraag graag uw aandacht voor onze vergaderafspraken. We vergaderen via de voorzitter. Dat ben ik, en soms is dat meneer De Ridder als plaatsvervanger. Eventuele overige gesprekken verzoek ik u buiten de vergaderzaal te voeren, zodat we de sprekers en elkaar in het debat goed en geconcentreerd kunnen blijven volgen. Wees stevig op de inhoud - dat is geen enkel probleem - maar niet op de persoon.

Voor de sprekers geldt dat ze hun bijdragen leveren naar de afspraken die daarvoor gelden. Noemt u vooral raadsleden en collegeleden niet bij hun voornaam. Ook is het niet toegestaan om namen van ambtenaren te noemen. En blijken van instemming of afkeuring mogen niet; dat hebben we afgesproken. De raadzaal is alleen voor de raadsleden. Ik zal op deze afspraken toezien en dat zal ook de plaatsvervangend voorzitter doen.

Alle stemmingen zijn helemaal aan het eind van de vergadering, waarna er ook gelegenheid is tot het afleggen van stemverklaringen.

Met de fractievoorzitters is afgesproken om de vergadering uiterlijk om 0.00 uur af te sluiten, inclusief de stemmingen. We zullen dus iets eerder stoppen met de beraadslagingen.

Aan de orde is:

A. Vaststelling agenda.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

B. Stad in de raad.

De **voorzitter**. Er zijn 54 sprekers aangemeld. Tegen hen zeg ik het volgende. U heeft drie minuten en na die drie minuten is het over. U moet dus proberen de tijd in de gaten te houden. Het is niet uit on aardigheid, maar na drie minuten zeg ik gewoon: het is klaar nu. En dan noem ik de volgende naam. Succes en veel plezier.

Ik geef als eerste het woord aan D. Celtik. Stilte graag.

Mevrouw **Celtik** (F). Goedemiddag. Beste voorzitter. Ik ben Dilek Celtik, penningmeester van BMT VV. Wij willen vandaag Den Haag Zuidwest onder uw aandacht brengen. Over de sport en de gezondheid in Den Haag Zuidwest zegt de Commissie m.e.r. in haar rapport uit 2022 onder andere het volgende: 'Nieuwe sportvelden realiseren in Den Haag Zuidwest is ruimtelijk lastig. Er zal daarom op een slimme manier gezocht moeten worden naar meer ruimte om te bewegen, bijvoorbeeld door de aanleg van kunstgrasvelden. De kwaliteit van sportparken zal verbeterd moeten worden en sommige moeten mogelijk een herindeling ondergaan. Gezondheidsproblemen, waaronder overgewicht, chronische ziekten en een lage sportdeelname komen veel meer voor in Zuidwest dan in andere wijken. Een bewoner van Zuidwest die vandaag overlijdt, heeft gemiddeld twaalf jaar minder gezond geleefd dan elders in Den Haag. Daarnaast scoren de bewoners van Zuidwest bijna op alle vlakken lager dan de gemiddelde bewoner van Den Haag.'

Waar hebben wij mee te maken? Er is een tekort aan sportvoorzieningen in Escamp, wat de sportdeelname belemmert. De grasvelden kunnen niet optimaal worden gebruikt vanwege de beperkte belastbaarheid en bespeelbaarheid, die het hele jaar moeten worden behouden. Bij intensief gebruik raken de velden snel versleten en zijn ze bij slecht weer vaak onbruikbaar. Dit leidt tot onnodig veel afgelastingen.

BMT heeft een positieve sportcultuur en is een officiële Haagse Kracht Club, maar kan nu vrijwel geen kinderen meer aannemen. Veel kinderen uit de wijk kunnen daardoor niet sporten, wat negatief uitwerkt op hun welzijn, gezondheid en sociale ontwikkeling. Als een zeer actieve speler in de wijk biedt BMT niet alleen voetbaltrainingen maar ook een veilige ontmoetingsplek en diverse activiteiten voor buurtbewoners, zoals sociale bijeenkomsten en evenementen en samenwerkingen met lokale stichtingen en verenigingen.

Wat kan BMT doen met een extra kunstgrasveld? Met een extra kunstgrasveld kan BMT de velden intensiever en vaker gebruiken, zonder de beperkingen van gras. Dat geeft meer kinderen en volwassenen uit de wijk de kans om te sporten, ook bij slecht weer. Dit zal wachttijden verkorten, de verdere groei van de vereniging mogelijk maken en bijdragen aan de gezondheid en de sportdeelname in Zuidwest. Er zal meer ruimte komen voor de sociale en maatschappelijke activiteiten die zijn gericht op ontspanning, gezelligheid, saamhorigheid en een verdere integratie van buurtgenoten. Daarom stel ik u nu twee vragen.

De **voorzitter**. Dank u wel. De tijd zit erop. Ik geef het woord aan T. Monkhorst. Goedemiddag. Gaat uw gang.

De heer **Monkhorst** (F). Goedemiddag. Mijn naam is Theo Monkhorst. Ik ben burger van deze stad. Ik richt mij tot uw raad en uw college over de begroting betreffende Haagse Lanen. Ik doe dat in uw eigen woorden.

Onlangs citeerde wethouder Barker op tv de secretaris-generaal van de VN, Guterres, die een dringend pleidooi hield voor een streng klimaatbeleid. Dat is begrijpelijk voor een college dat in zijn coalitieakkoord urgente thema's benoemt, zoals klimaat, natuur, dierenwelzijn en duurzaamheid. Maar in de praktijk staat daar kennelijk iets tegenover. In Den Haag Centraal zegt wethouder Barker te kiezen voor een van de magerste scenario's voor het project Haagse Lanen, zodat we het moeten doen met wat extra pieterige bomen en struikjes. Dat is geheel in strijd met het door de raad vrijwel unaniem aangenomen initiatiefvoorstel, dat voorziet in een groot aantal bomen en een dekkend bladerdak. Een belangrijk argument vormen de kosten. Een ambitieus uitgevoerde versie van de Haagse Lanen kost volgens hem ongeveer € 90 mln. Hij vindt echter een bedrag van € 10 mln. al een forse investering. Maar als het Haagse Lanenproject iets is, is het een klimaatproject, een grote, groene long. Ik som op: CO₂- en stikstofopslag, waterbeheer in de bodem en niet via het riool in de zee,

biodiversiteit, vogels, vlinders, insecten, klein wild, mieren en wat verder in de grond leeft en - bijzonder belangrijk - verkoeling in de steeds heter wordende steenwoestenij die de binnenstad is.

Het is dus goed voor de gezondheid van inwoners en bezoekers, maar bovendien is het een grote economische injectie voor bedrijven in de binnenstad. Het zal de stad verfraaien en er zullen toeristen op afkomen. Daarom roep ik de raad en het college op: grijp deze kans, met als de visionaire wethouder Adri Duivesteijn, die met een imposant stadhuis de hele binnenstad omhoogtrok. Zie de Haagse Lanen als een nieuw, groen huis voor de stad. Samen met het Binnenhof, het stadhuis en Amare maakt Haagse Lanen het hart van onze stad compleet. Wees niet bang om te investeren in een hart dat 100 jaar meekan. Investeren, zeg ik, over duurzaamheid gesproken. En vergeet niet: dit is urgent.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Monkhorst. Ik geef het woord aan M. Smith. Gaat uw gang.

Mevrouw **Smith** (F). Voorzitter. Dank u wel voor de gelegenheid om hier te spreken. Vandaag spreek ik als bewoner van de Hofbadtoren en namens mijn medebewoners.

De gemeente en Staedion hebben in 2017 definitief besloten om slechts 62 parkeerplekken op de binnenplaats te realiseren. Dit is terug te lezen in het partieel herziene projectdocument, deelplan 20. Dit besluit is destijds genomen op basis van aannames en zonder gedegen onderzoek naar de werkelijke parkeerbehoefte van de toekomstige Hofbadbewoners. Als gevolg van deze definitieve keuze waren bewoners al vanaf de oplevering van de woontoren in 2021 genoodzaakt om in het bezoekersdeel te parkeren. Met de invoering van betaald parkeren per 1 november 2024 is de situatie voor ons nog schrijnender geworden, omdat parkeren zonder bewonersparkeervergunning nu financieel onhoudbaar is. In april 2024 voerde Staedion eenzijdig een lotingssysteem in voor de 62 parkeerplekken op de binnenplaats. Voorheen waren deze plekken gratis en gold een vol-is-volbeleid. Ingelote bewoners betalen nu € 36 per maand voor een plek op de binnenplaats. Uitgelote bewoners hebben als alternatieve optie om tegen hetzelfde bedrag op het zwembadterrein te parkeren, waarvoor inmiddels een wachtlijst geldt. Deelname aan de loting was geen vrije keuze, maar een noodzakelijke stap om de torenhoge parkeerlasten te vermijden. Bewoners zonder eigen parkeerplek parkeren nu in het openbare bezoekersdeel, waar een uurtarief geldt van € 2,60 met een venstertijd van 9.00 uur 's ochtends tot middernacht, en dat zeven dagen in de week. Per dag komt dit neer op € 39. Als we alleen al kijken naar de 261 werkdagen in een jaar, waarop we rond 18.00 uur thuiskomen, kost dat ons € 4.071,60 per jaar. Met de weekenden erbij opgeteld, waarbij we ervan uitgaan dat dit vrije werktijden zijn, loopt dit op tot € 5.631,60 per jaar. Ter vergelijking: een bewonersparkeervergunning kost slechts € 93,80 per jaar. De keuze tussen € 36 per maand of € 2,60 per uur is financieel onrealistisch en onrechtvaardig.

Wij Hofbadbewoners zijn de dupe van een parkeerbeleid waarin geen rekening wordt gehouden met de werkelijkheid in onze woonwijk. Vanaf het besluit in 2027 tot de invoering van dit beleid zijn er nooit parkeerdrukmetingen uitgevoerd of evaluaties gedaan. Aan de hand van gemeentelijke projectdocumenten, gemeentelijke cijfers en ervaringen van ons als bewoners kunnen we aantonen dat onze situatie een herziening rechtvaardigt.

In hetzelfde deelplan 20 uit 2017 vergeleek de gemeente onze woontoren met woonwijk De Venen, schuin aan de overkant, waar bewoners de parkeergarage onvoldoende gebruikten. De gemeente wilde met het invoeren van betaald parkeren bij ons in De Reef de Hofbadbewoners dwingen gebruik te maken van de binnenplaats, zodat de openbare plekken vrij zouden ...

De **voorzitter**. Dank u wel. De tijd zit erop. Ja, het spijt me zeer. Ik geef het woord aan M. Rooselaar. Gaat uw gang.

Mevrouw **Rooselaar** (F). Goedemiddag, geachte voorzitter en raadsleden. Als inwoner van Segbroek maak ik me ernstig zorgen over de gebrekkige participatie rondom de plannen voor het voormalige HagaZiekenhuis. En dan heb ik het nog niet eens over het onverantwoorde sociale experiment van mevrouw Vavie met circa 750 tijdelijke inwoners, die totaal verschillende en zwaarwegende zorgachtergronden hebben, samen in één gebouw.

Er is tot op heden geen enkele sprake van duidelijke en consistente communicatie met de wijkbewoners. Allereerst wordt cruciale informatie te laat verspreid. Na de bom die de gemeente in

mei op de buurt gooide met haar sociale experiment, dat 'tijdelijke invulling' wordt genoemd, volgt keer op keer inconsistente, gesegmenteerd verspreide en late informatie. Zou dit bewust gedaan worden om tegenstand te minimaliseren? Ook zijn er talrijke tegenstrijdigheden en onjuistheden geweest over onder andere de berekening van de start van de tijdelijke invulling, het bestaan van een veiligheidsplan, de beschikbaarheid van voldoende zorg en politieondersteuning en de start van de permanente invulling. Tijdens bijeenkomsten wordt aanwezigen regelmatig de mond gesnoerd door de door de gemeente aangewezen dagvoorzitter. Cruciale documenten worden pas bij aanvang van bijeenkomsten uitgedeeld, verder niet behandeld en vervolgens als 'besproken' bestempeld. Tot slot verzaakt de gemeente de notulen en de besluitenlijsten objectief, feitelijk en zonder eigen mening vast te leggen. Zo'n neutrale vastlegging is uitermate belangrijk om de transparantie en de betrouwbaarheid van het democratische proces te waarborgen.

Ik vraag de raad daarom dringend om dit megalomane project opnieuw te evalueren, zeker nu de eerder goedgekeurde businesscase en het budget aangepast dienen te worden omdat mevrouw Vavier zelf heeft aangegeven dat nu de gemeente en niet het COA de verbouwingen gaat doen. Neem mij en mijn zorgen serieus. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. Ik geef het woord aan L. van den Berg. Gaat uw gang.

De heer Van den Berg (F). Dank u wel. Goedemiddag, gemeenteraad en burgemeester. Mijn naam is Leo van den Berg. Ik ben de directeur van De Hofstad Taxicentrale aan de Kerketuinenweg, industrieterrein ZKD. Ik wil graag inspraak om mijn zienswijze te geven op de plannen om in 2025 betaald parkeren in te voeren in de omgeving van mijn bedrijf, waarschijnlijk van 18.00 uur tot 23.00 uur of 0.00 uur 's avonds. Ik ben geen tegenstander van betaald parkeren in het algemeen, zeker niet vanwege de overlast van parkeerders die hier voor langere tijd auto's stallen. Dit zijn vaak wrakken die niet kunnen rijden, voor onnodige parkeerdruk zorgen en het straatbeeld vervuilen. Wij zijn voornamelijk actief in het zorg- en contractvervoer, het rolstoelvervoer, en rijden met 40 taxi's en personenbusjes, maar hebben zelf maar elf eigen parkeerplaatsen bij ons bedrijfspand, waarvan er zes laadplaatsen zijn voor de inmiddels elf elektrische taxi's. Al onze taxi's rijden voornamelijk overdag. 's Avonds en 's nachts rijden er ongeveer 15. De overige 25 staan dan op eigen parkeerplaatsen en in de buurt van ons bedrijf geparkeerd. In verband met het ontbreken van nachtelijk openbaar vervoer kunnen de chauffeurs die 's nachts werken en onze planners op kantoor hun privéauto's ook in de omgeving van ons bedrijf parkeren. Wij houden de parkeerplaatsen dus niet onnodig en langdurig bezet, want de volgende ochtend zijn alle taxi's weer onderweg. Om mijn bedrijf en de 90 chauffeurs en de 10 kantoomedewerkers, de planners, op de centrale niet ineens met hoge parkeerkosten op te zadelen, wil ik u vragen om in uw besluitvorming rekening te houden met onze situatie. U zou bijvoorbeeld de mogelijkheid kunnen bieden om voor bedrijven zoals het onze gratis meerdere parkeervergunningen of ontheffingen te verlenen voor al de kentekens die op ons bedrijf geregistreerd staan, en voor de chauffeurs en kantoomedewerkers meerdere bezoekersvergunningen. Dit was het. Bedankt voor uw aandacht.

De voorzitter. Dank u wel, meneer Van den Berg. Dan geef ik het woord aan F. Mellema.

De heer Mellema (F). Voorzitter, dank u wel. Ik sta hier namens de ondernemers van het bedrijventerrein ZKD. Ik heb een aantal belangrijke vragen, die gaan over de betrouwbaarheid van de overheid. Het zijn vragen die verschillende ondernemers in de afgelopen weken aan mij hebben gesteld en waarop ik het antwoord niet kan geven.

Kunnen ondernemers erop vertrouwen dat de gemeente haar beloften nakomt? Wat is de waarde van het Convenant Duurzaam ZKD als er geen middelen zijn vrijgemaakt en er geen smart geformuleerde doelstellingen zijn? Wonen is toch toegestaan op het ZKD? Nee, het is niet toegestaan. Waarom zijn er dan in de afgelopen periode heel veel uren besteed aan het bespreken van allerlei wooninitiatieven op het ZKD? Waarom is er geen duidelijke, meetbare service-level agreement opgesteld voor de BIZ'en van ZKD? Het is een wettelijke verplichting. Binnenkort dient u het jaarplan van de BIZ ZKD maar ook dat van vele andere BIZ'en te accorderen, en dat kan niet zonder een verplichte SLA. Waarom hebben de ondernemers geen antwoord gekregen op de brief die zij op 22 juli hebben gestuurd, waarin heldere vragen stonden over het Convenant Duurzaam ZKD en de

omgevingsvergunning Zichtenburglaan 39? Wanneer wordt de al jaren geleden toegezegde jaarlijkse evaluatie van beheermaatregelen, veiligheid en economische doorontwikkeling van het ZKD uitgevoerd? Wanneer komt er een duidelijk uitvoeringsplan met budget en smart geformuleerde doelstellingen over het Convenant Duurzaam ZKD, en dan met name over het uitfasen van de zorginstellingen? Tot slot. Hoe gaat de gemeente voorkomen dat ondernemers vertrekken naar gemeenten waar ze wel kunnen groeien?

Als we willen voorkomen dat het bedrijventerrein verder verloedert en de criminaliteit dieper gaat wortelen, moet er echt snel een plan komen. Er zijn tientallen ondernemers die graag willen investeren in de werkgelegenheid van het bedrijventerrein, in een stad die jaarlijks met 5.000 inwoners groeit.

Wat heeft ZKD nodig en wat hebben de ondernemers nodig? Ze hebben handhaving nodig, ze hebben handhaving nodig en ze hebben handhaving nodig. Ze hebben een gemeente nodig die haar afspraken nakomt en daar ook geld voor beschikbaar stelt. Ze hebben een gemeente nodig die transparant is over haar inspanningen en ook een duidelijke SLA opstelt, en daar ook voldoende middelen voor heeft. Ze hebben een gemeente nodig die geld vrijmaakt voor een toekomstbestendig bedrijventerrein. Ze hebben een gemeente nodig die voldoende geld beschikbaar stelt om de aangenomen moties die er nu al zijn, ook daadwerkelijk te implementeren in de dienstverlening aan de ondernemers van het ZKD, maar eigenlijk aan alle Haagse ondernemers. Dank voor uw aandacht.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Mellema. Dan geef ik nu het woord aan M. Mertens. En dan noem ik nu meteen de volgende, zodat diegene al een beetje in de buurt kan komen. Dan hoeven we niet zo lang te wachten. De volgende is Mahra Demir. Maar nu eerst M. Mertens. Gaat uw gang.

Mevrouw **Mertens** (F). Geachte voorzitter. Mijn naam is Mandy Mertens. Ik ben hier vandaag omdat ik jullie graag wil vertellen over de voetbalvereniging van mijn kinderen. Mijn twee zoontjes zijn al geruime tijd lid van voetbalvereniging BMT. De oudste speelt in JO 11-2 en de jongste in JO 7-2. Mijn gezin is graag op de vereniging. Het voelt als een tweede huis. Wekelijks zijn we daar met het hele gezin. Zelfs opa en oma komen de kinderen met veel plezier aanmoedigen. Het winnen van de wedstrijden is voor onze vereniging niet het allerbelangrijkste. Plezier. Het draait vooral om het plezier van de kinderen. Dat staat altijd voorop en dat stralen onze kinderen ook uit. Onze trainers zijn allemaal heel erg betrokken en dat geeft mijn kinderen en mij een vertrouwd gevoel. Sinds kort wonen wij in Voorburg. Toch hebben wij de beslissing genomen om onze kinderen bij de BMT in Escamp te laten blijven spelen. Alles is hier ontzettend goed georganiseerd en je voelt je altijd thuis door de warmte van alle vrijwilligers. Er worden regelmatig activiteiten georganiseerd waar de kinderen veel plezier van hebben. Je ziet dat ze hun sociale vaardigheden goed kunnen ontwikkelen.

De vereniging is in de afgelopen jaren heel erg gegroeid, wat een plezierige drukte met zich meebrengt. De reden dat ik hier spreek, is dan ook dat onze vereniging hulp nodig heeft bij deze geweldige groei. Ik zit zelf in de activiteitencommissie en merk als lid van die commissie hoe erg een extra kunstgrasveld gemist wordt. We zouden zo veel meer activiteiten kunnen organiseren voor de kinderen, de ouders en de buurtgenoten als we een veld zouden hebben dat intensief gebruikt kan worden. We hopen daarom dat er meer geld vrijkomt voor de sport en dat BMT meer bredere activiteiten kan bieden aan de kinderen en aan de vrijwilligers. In de tijd waarin wij leven, speelt onze vereniging een grote rol in de ontwikkeling van onze kinderen. De sport, de saamhorigheid en het samenzijn met de medemens zijn een groot goed. Dat moeten wij koesteren. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel. Maar het is niet erg als ze wel een wedstrijd winnen toch? Ik geef nu het woord aan Mahra Demir. Daarna is het woord aan R. Kharagjitsing. Als die dus alvast in de buurt kan komen? Ga je gang, Mahra.

Mahra **Demir** (F). Geachte voorzitter. Mijn naam is Mahra Demir. Ik ben 10 jaar en ik woon in Den Haag Zuidwest met mijn ouders en mijn twee zussen. Vandaag ben ik hier omdat ik u wil vertellen over mijn voetbalclub, BMT. Ik ben al drie jaar lid. Ik ben een van de eerste meisjes die lid zijn geworden en we hebben nu al zes meidenteams. We trainen twee keer per week en spelen op zaterdag wedstrijden. Mijn team is erg goed. We zijn zelfs kampioen geworden. Het is altijd erg gezellig op de club. We kunnen fijn voetballen en spelletjes spelen. Ik mag ook altijd helpen bij activiteiten. Vorig

jaar heb ik de hoofdprijs gewonnen bij een bingo. Hier was ik erg blij mee. Onze kantine vind ik ook heel erg leuk en gezellig. Ze hebben lekkere broodjes en de allerlekkerste linzensoep, en ook wat ongezonde snacks. Die ongezonde snacks mag ik meestal niet van mijn moeder. Met verjaardagen gaan we altijd zingen in de kantine. We vieren die met elkaar. Ik ben heel graag bij de voetbalclub en met alle kinderen beleven wij veel plezier. Iedereen is altijd erg lief. De trainers en de ouders doen allemaal heel erg hun best en zijn heel behulpzaam. Ik vond het best spannend om hier te staan. Ik hoop dat ik u goed heb kunnen vertellen hoe leuk het altijd is bij ons op de vereniging. U bent ook van harte welkom om te komen kijken naar onze wedstrijden. Die zijn het allerleukste. Geachte voorzitter, ik wil u bedanken voor uw tijd. Fijne middag.
(Applaus)

De **voorzitter**. Ja, dit mag eigenlijk niet, hè, leden van de raad! Dat heeft u zelf zo bepaald. Maar goed. Ik weet hoe u bent. Het woord geef ik nu graag aan R. Kharagjitsing, en daarna aan R.S. Budhan. Gaat uw gang.

De heer **Kharagjitsing** (F). Goedemiddag voorzitter, leden en andere aanwezigen. Mijn naam is Raymond Kharagjitsing. Ik ben voorzitter van de multiculturele vereniging TAC '90 in Den Haag, Moerwijk-West. Ik heb een stuk voor u over een onderwerp dat belangrijk is en dat ons eigenlijk al jaren blokkeert in onze ontwikkeling. Ik denk dat ik goed nieuws heb voor iedereen hier, namelijk dat wij doen aan integratie, participatie, ouderen en jongeren, naast alle sport en alle activiteiten die we jaarlijks doen. We staan met onze ontwikkeling echter stil sinds 2013. We hebben geweldig mooie plannen staan, alleen komt er heel weinig terecht van het uitbreiden en het accommoderen. We lopen eigenlijk vast qua sportvelden maar ook qua accommodaties voor het multifunctionele, om meer te kunnen doen in Zuidwest, waar we een zeer belangrijke rol spelen als vereniging. We zijn helemaal multicultureel en iedereen kan zich bij ons thuis voelen, van welke afkomst dan ook.

Het verzoek is of er gekeken kan worden hoe dat allemaal toch op een goede manier kan in Den Haag. Wij staan allemaal voor gezondheid en participatie en het tegenwerken van isolement, maar als het erop aankomt, zien we weinig beweging. De zaken die ik hier benoem, zijn eigenlijk bij de meeste mensen wel bekend, alleen is het nu geen verkiezingstijd of campagnetijd. Dit is echt de realiteit waaraan gewerkt moet worden, want dit is iets wat we met z'n allen moeten willen. Ik heb mijn inbreng van vandaag voorbereid met een blanco formulier. Dat doe ik omdat het gewoon uit het hart komt. Dank je.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan R.S. Budhan en daarna aan A. Hassani Barbaran. Maar eerst aan R.S. Budhan. Gaat uw gang.

Mevrouw **Budhan** (F). Geachte voorzitter en raadsleden. Ik ben Ragni Budhan, bestuurslid en jeugdvoorzitter van de oudste Surinaamse voetbalvereniging in Den Haag, Ssv Toofan. Ik sluit namens het bestuur aan bij deze vergadering.

Enkele weken geleden hebben een aantal leden van Hart voor Den Haag een bezoek gebracht aan onze vereniging, gelegen op het sportpark Ockenburgh. Zij stelden ons de vraag: waarmee zouden we de vereniging kunnen helpen? Die vraag was snel en eenvoudig beantwoord: met een kunstgrasveld op ons hoofdveld. Wij delen op sportpark Ockenburgh zeven grasvelden en één kunstgrasveld met de voetbalverenigingen PGS/Vogel en Die Haghe. Ons hoofdveld wordt zeer intensief gebruikt door de jeugd en de senioren van de drie verenigingen, waardoor het veld vaak slecht speelbaar is en spelers blessures kunnen oplopen. Wanneer de grasvelden worden afgekeurd, betekent dat dat wij op trainingsdagen maar een half kunstgrasveld tot onze beschikking hebben voor alle teams. Als de grasvelden op wedstrijddagen worden afgekeurd, kunnen onze jeugd- en seniorenteams niet voetballen. Ons eerste elftal heeft dit seizoen het kunstgrasveld als hoofdveld gekozen, zodat de wedstrijden doorgang kunnen vinden. Bij afkeuring van de grasvelden heeft het eerste elftal van Die Haghe echter voorrang op het kunstgrasveld en kan de wedstrijd van ons eerste elftal niet plaatsvinden.

Wij merken dat het niet beschikken over een kunstgrasveld ons ook leden kost, omdat leden graag altijd willen kunnen trainen en voetballen. Tegelijkertijd zijn ze zich er wel van bewust dat die mogelijkheid er niet altijd is omdat wij niet beschikken over een eigen kunstgrasveld. Wij zouden als

vereniging erg geholpen zijn als er op korte termijn een kunstgrasveld gerealiseerd kan worden, zodat trainingen en wedstrijden altijd doorgang kunnen vinden. Dat zal bijdragen aan voetbalplezier voor zowel de jeugd als de senioren. Ik wil jullie graag bedanken voor jullie tijd.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan A. Hassani Barbaran, en daarna aan P.F. Vollebregt. Maar eerst aan meneer Hassani Barbaran. Gaat uw gang.

De heer **Hassani Barbaran** (F). Geachte voorzitter. Ik ben als bewoner van de Hofbadtoren teleurgesteld in de gemeente. Ongeveer zeven jaar geleden, eind 2017, heeft zij besloten om in de Vlinderbuurt, wat toentertijd nog net geen onbewoonde bouwput was, ooit betaald parkeren in te gaan voeren. Er werd namelijk voorspeld dat hiervoor in de toekomst een noodzaak zou ontstaan. De toekomstige bewoners van de laagbouw, voornamelijk koopwoningen, kunnen voor elke auto die niet op eigen terrein terecht kan een eerste, tweede of derde vergunning krijgen. De bewoners van de Hofbadtoren, 100% sociale huur, kunnen er geen een krijgen. Nul. De eventuele cabrio van de villa-eigenaar kan in de openbare ruimte terecht, maar de enige auto voor woon-werkverkeer van de sociale huurder niet. In 2021 komen wij hier dan te wonen, en kunnen we ruim twee jaar, zoals het hoort, onze auto's kosteloos kwijt in de wijk. Het eigen terrein wordt zeer efficiënt gebruikt en wanneer dat vol zit, parkeren we in de openbare ruimte. De voorspellingen van zeven jaar geleden lijken uit een glazen bol te zijn gekomen. Er is geen noodzaak voor het betaald parkeren.

Maar dit maakt de gemeente niks uit, want ze gaat door met het eind 2023 invoeren van betaald parkeren. Wat volgt, is een hoop discussie, verdeling en bemiddeling met de gemeente en onze verhuurder. Kort samengevat: sociale huurders moeten € 432 per jaar gaan betalen of hun auto op tien minuten lopen parkeren, of verhuizen of de auto wegdoen. En dit alles voor niets. Waarom is dit voor niets? De Hofbadtoren ligt als enig woongebouw aan de Boomblauwtjelaan. We wonen aan een doodlopende straat. Deze straat heeft een openbare parkeerplaats met 41 plekken, waar alleen de Hofbadtoren aan grenst. We konden hier en in de rest van de wijk altijd plek vinden. Nu zijn we als bewoners met auto verdeeld en verjaagd en staat dezelfde openbare parkeerplaats op piekmomenten voor meer dan de helft leeg. Gisteravond om 21.30 uur waren er 25 lege plekken. Er stonden 16 auto's en een aantal daarvan zijn gewoon van bewoners die op dit moment wanhopig hun bezoekersuren aan het opmaken zijn. Op hetzelfde tijdstip telt de inmiddels volledig verhuurde parkeer gelegenheid op eigen terrein, met 62 plekken, bijna 20 lege plekken. Het eigen terrein wordt nu minder efficiënt gebruikt. Een blik naar de rest van de wijk leert dat ook daar genoeg vrije ruimte is, laat staan hoe het overdag is.

De gemeente jaagt een groot deel van de sociale huurders van de Hofbadtoren voor niets op torenhoge kosten door geen vergunning te verlenen. Er was voor de invoering van betaald parkeren genoeg plek in de wijk, en met de invoering is dit méér dan genoeg plek geworden. Behandel de sociale huurders van de Hofbadtoren dus gelijk aan de bewoners van de laagbouw. Bespaar hun deze aantoonbaar nutteloze sociaal-economische lamlegging en geef de economisch zwakste bewoners van de wijk op z'n minst een parkeervergunning voor de eerste auto. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan P.F. Vollebregt en daarna aan P.G. Kames.

De heer **Vollebregt** (F). Geachte voorzitter en raadsleden. Mantelzorgers zijn de onzichtbare helden van onze samenleving. Iedereen kent wel iemand die mantelzorger is, of zal er in de toekomst zelf een zijn, bijvoorbeeld voor je eigen ouders of een van je ouders. Als u in een andere parkeerzone woont dan uw ouders en kilometers moet rijden, dan krijgt u te maken met onwerkbaar regels. De gemeente biedt namelijk de mogelijkheid om een mantelzorgersvergunning aan te vragen, maar met strikte beperkingen. De vergunning is voor maximaal 400 uur per jaar, wat dagelijks neerkomt op ongeveer 1 uur. De belangrijke momenten van zorg, zoals koken en samen eten of 's avonds wat langer nablijven, zijn dan niet mogelijk. Het is onacceptabel dat mantelzorgers in een situatie verkeren waarin ze niet de zorg kunnen bieden die hun ouders nodig hebben. En het is onrealistisch om te denken dat de gemeente deze zorg kan overnemen met voldoende capaciteit en personeel. We moeten zorgen dat mantelzorgers geen extra kosten moeten dragen, zoals een parkeertarief van € 2,60. Een mantelzorgvergunning moet geldig zijn voor de volledige zorgperiode, zodat mantelzorgers hun werk

kunnen doen zonder belemmeringen. Dit is essentieel voor het behoud van de kwaliteit van zorg en het welzijn van al onze ouderen.

Ik ben mantelzorger voor mijn moeder van 94 en moet nu kilometers fietsen door weer en wind om mantelzorg te kunnen bieden aan mijn moeder, en dat allemaal na invoering van de parkeerzone. Heel Den Haag vol zetten met parkeermeters en parkeerzones gaat niets helpen aan het parkeerprobleem, dat natuurlijk voornamelijk speelt in de oude wijken. Het is uitstel van executie voor de echt effectieve maatregelen. Die kan ik u wel vertellen, maar daarvoor hebben we simpelweg geen spreektijd. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan P.G. Kames, en daarna aan C. Salazar. Gaat uw gang.

Mevrouw **Kames** (F). Dank u wel. Goedemiddag burgemeester, wethouders en raadsleden. Wederom sta ik hier, want er gaan mij twee dingen zeer aan het hart.

Ik begin met de plannen om in geheel Den Haag betaald parkeren in te stellen, van de ochtend tot de avond. Want wederom is de auto een melkkoe voor dit college. Mijn dochter Patty heeft een bloemenwinkel in Laak. Daar is op de dag absoluut geen parkeerprobleem. 's Avonds is het een ramp en daarom moet men betalen vanaf 18.00 uur. Maar als ook op de dag betaald parkeren wordt ingevoerd, moet ze meer kosten gaan maken voor parkeervergunningen, ook voor het personeel. Ook zullen de klanten wegblijven, want u weet hoe het gaat. Als ze alleen voor een bosje bloemen de winkel in komen denken mensen: ach, voor die paar minuten. Dan betalen ze niet, maar als dan toevallig de scanwagen langskomt en ze een parkeerbon krijgen, zien we de klant nooit meer terug. En zoals mijn dochter zijn er zo veel ondernemers. Ze hebben het al zo moeilijk. Sommigen zijn amper de corona te boven en zullen te zijner tijd stoppen. Laten we ook de zorgmedewerkers niet vergeten, of de mantelzorgers die langs huis gaan. Die moeten overal gaan betalen. Visite zal wegblijven, want al heb je bezoekerssuren, met een grote familie die vaak de gehele dag blijft, zijn die uren zo op. Dat hoorde je van de vorige spreker.

Dan het absurde plan voor het Hobbemaplein. Ik sta hier ook namens de marktkooplieden, die hier op dit tijdstip op een marktdag absoluut niet aanwezig kunnen zijn. Als de volgende keer het Hobbemaplein op de agenda staat, maak uw borst dan maar nat, want dan staan we hier met honderden. Zorgt u dus dat deze vergadering niet op een marktdag wordt gehouden. Hoe kan je twee wijken geheel afsluiten? Is de wethouder weleens langsgelopen op een marktdag? Dan is het al een hele drukte, terwijl nu alles nog open is. Als het afgesloten wordt, wordt het een heel verkeersinfarct. Er is door de ondernemers een mooi plan gemaakt, waarin we gewoon door kunnen blijven rijden naar beide wijken en waarin het veiliger wordt en er ook nog eens voldoende groen is. Het is zeker een goed alternatief voor het plan dat er nu ligt. U kunt uw ogen toch niet sluiten voor alle bezwaren en zienswijzen die zijn ingediend door vve's, ondernemers en bewoners? Stel dat je een hartaanval krijgt in Transvaal. Hoe moet je dan bij het Westeindeziekenhuis komen? Dan ben je ondertussen overleden. Jullie zijn gekozen door de inwoners van Den Haag en jullie zijn volksvertegenwoordigers. Gedraag je daar ook naar en luister naar de inwoners. Ga niet alleen uit van je eigen agenda. Dank je wel.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan kijk ik naar C. Salazar, en daarna naar B. den Neijssel. Maar eerst C. Salazar. Gaat uw gang.

De heer **Salazar** (F). Goedemiddag, meneer de voorzitter en raadsleden. Mijn naam is Christian Salazar. Ik ben ondernemer in Transvaal. Ik woon aan de Jacob Schorerlaan. Ik woon daar al heel veel jaren. Toentertijd heeft de gemeente Den Haag betaald parkeren ingevoerd met het smoesje dat er daardoor parkeerplaatsen vrij zouden komen voor in de avond. Nou, niks is minder waar. Dat is helemaal nooit gebeurd. Er is nooit iets gedaan aan de parkeergelegenheid in die wijk en we hebben ontzettend veel problemen, zeker in de avond, wanneer je ook moet betalen. Je moet een vergoeding betalen die is opgelopen tot € 100 voor de eerste auto en € 300 voor de tweede auto. Als burgers voor een dienst betalen, verwachten ze dat jij ook je afspraken nakomt, dus het creëren van parkeerplek. We hebben te brede stoepen, waar eigenlijk meer parkeerplekken gecreëerd kunnen worden. Daar wordt voor betaald. Bij de markt hebben wij een heel groot parkeerterrein dat wij niet kunnen gebruiken, omdat dat alleen maar voor marktlieden is. Dat geldt zelfs in de avond. Ik vraag me dus af wat hiervan

de bedoeling is. Je wilt dat mensen betalen voor een dienst en je levert die dienst niet. Hoe zit dat nou? Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Salazar. Dan geef ik nu het woord aan B. den Neijssel, en daarna aan H. Mulder. Gaat uw gang, meneer Den Neijssel.

De heer **Den Neijssel** (F). Goedendag, geachte voorzitter en leden van de raad. Mijn naam is Bas den Neijssel. Ik ben ruim 25 jaar ondernemer en ruim 10 jaar gevestigd in het ZKD hier in het mooie Den Haag. Het ZKD en de omliggende, aangrenzende wijken lopen langzaam vol met voertuigwrakken dan wel bedrijfsvoorraad of onderdelenreuzen van specifieke bij de overheid bekende garagebedrijven. In artikel 5.5, lid 1 APV, artikel 4.7.1 Wegenverkeerswet en artikel 10.17 Wet milieubeheer is het duidelijk en eenduidig omschreven: 'Het is verboden een voertuig dat rijtechnisch in onvoldoende staat van onderhoud en tevens in een kennelijk verwaarloosde toestand verkeert op de weg te parkeren'. Helaas lijkt het een kastje-naar-de-muurverhaal, want wie kan hierop ingrijpen, handelen dan wel deze verordening handhaven? Dat bent u.

Laten we beginnen bij de bron. Op het ZKD zijn meerdere garagebedrijven gevestigd. Het feit dat een defecte auto aan de straat staat in afwachting van reparatie over een niet nader te noemen tijd geeft kennelijk ruimte in de APV voor een dergelijke discussie. Wanneer is een voertuig rijtechnisch in onvoldoende staat? Nou, ik zou zeggen: kom eens langs bij het ZKD; daar hebben we in ieder geval alle mogelijke stadia van ontbinding staan.

Ondanks meerdere verzoeken tot handhaving op specifieke voertuigen lijkt het een almaar terugkerend probleem. Wat ook een probleem is, is dat handhaving mij zelfs heeft aangesproken met het verzoek om te stoppen met al die verzoeken tot handhaving. Men kwam niet meer aan werk elders toe.

Het probleem ligt hem erin dat collega-ondernemers domino op straat spelen. Het is een schouwspel dat vooral 's avonds gespeeld wordt. Voertuigen worden van vak naar vak naar volgend vak gesleept als er een sticker op is geplakt. Dit lijkt mij toch niet echt normaal ondernemen. Dit riekt naar ondermijning. Betaald parkeren, is al geroepen. Maar helaas, daar help je mijn klanten en de ondernemers niet echt mee, en ook die garage niet. Volgens mij moeten we het gaan aanpakken bij de bron. Doe eens iets aan dingen die volgens de wet gewoon niet mogen. Daarom doe ik in dit gezelschap wederom een verzoek tot handhaven, en dan nu op een manier die ik als ondernemer misschien kan begrijpen. Pak het aan bij de bron. Ga de malafide ondernemer aanpakken. En wat betreft dit soort voertuigen: stickeren en dan eens op een andere plaats bewaren.

Afsluitend is mijn vraag aan u dan ook de volgende. Als er nou een willekeurig voertuig dat valt onder 5.5 van de APV vanuit het ZKD op het Spui 70 geparkeerd zou worden, dus hier voor de deur, zou dat voertuig hier dan ook maanden of jaren blijven staan? Of zou het vanavond al weg zijn? Dank u wel voor uw aandacht.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik het woord nu aan H. Mulder, en zo meteen aan R. Zuidwijk.

De heer **Mulder** (F). Geachte voorzitter, burgemeester van deze eens zo mooie stad. Als bewoner van het zogenaamde Mezenpleintje, een van de mooie parels van het oudste gedeelte van de Vogelwijk, maak ik mij ernstige zorgen over in hoeverre het unieke karakter van dit pleintje behouden zal blijven na de komst van in totaal 750 nieuwe burens. Het pleintje ligt op slechts ongeveer 100 meter van het voormalige ziekenhuis. Ik vrees dat de bankjes op ons pleintje binnen de kortste keren zullen worden geannexeerd door groepen zich vervelende jongemannen die rottigheid gaan uithalen, wat natuurlijk veel leuker is dan deelnemen aan de op de informatieavonden gesuggereerde, soms enigszins infantiel aandoende activiteiten op het terrein van het voormalige ziekenhuis.

Het is goed om u nog eens te realiseren dat het bij uitstek de taak van de gemeente zelf is om niet alleen de veiligheid van haar bewoners te garanderen, maar ook overlast tot een minimum te beperken. De aanwezigheid van anderen dan bewoners op het pleintje kan natuurlijk niet verhinderd worden - het voormalige ziekenhuis is tenslotte geen gevangenis - dus heeft dit wel degelijk consequenties voor mijn leefomgeving en mijn gevoel van veiligheid. Zelf zou ik, als ik in 2013 bij de koop van ons huis geweten had dat dit op termijn zou gaan gebeuren, het huis niet hebben gekocht. Het is niet uit te sluiten dat dit dus ook gevolgen heeft bij eventuele verkoop, door onvoldoende animo van potentiële kopers. Zeker wanneer men door gevorderde leeftijd of invaliditeit, door verandering

van baan of door een echtscheiding geen tijd heeft om de verkoop zeven jaar uit te stellen, zou het zomaar kunnen dat niet weinigen door dit onzalige plan van de gemeente een mogelijk fors verlies zullen lijden op deze min of meer gedwongen verkoop.

Het lijkt mij dan ook verstandig om voor de komende jaren bij uw begroting een fors bedrag te reserveren ter compensatie van het niet ondenkbare potentiële nadeel dat bewoners bij verkoop kunnen ondervinden. Zo nodig kan dit bij rechterlijk vonnis vastgesteld worden. Dat kan dus voor de gemeente behoorlijk in de papieren gaan lopen. Er is mij geen vergelijkbare zaak bekend waarin een gemeente elders in het land een dergelijk groot azc+ heeft gevestigd in de onmiddellijke omgeving van een zo mooie wijk, die nota bene anderhalf jaar geleden door het Algemeen Dagblad werd verkozen tot de landelijk meest aantrekkelijke wijk om te wonen. Het gaat mij echt te ver om te moeten betalen voor de politieke hobby's van dit college, dat hierin helaas nog steeds gesteund wordt door de meerderheid van de raad. Voor hoelang nog? Ik kan het ook anders zeggen. Waarom haalt u het in uw hersens om ons dit onzalige plan door de strot te duwen en ...

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Mulder.

De heer **Mulder**. ... in de maag te splitsen ...

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Mulder. Ik geef het woord aan R. Zuidwijk en daarna aan M. Bos. Of S. Bahadi, maar het was nog niet helemaal duidelijk of dat zou lukken. Meneer Zuidwijk, gaat uw gang.

De heer **Zuidwijk** (F). Goedemiddag, burgemeester, wethouder, raadsleden en overige aanwezigen. Mijn naam is Raymond Zuidwijk. Ik ben al ruim zes jaar actief in diverse functies binnen Moerwijk, als gemotiveerde vrijwilliger. Ik kom wat bij u ophalen, namelijk garanties. Ik wil dat u allen uw verantwoordelijkheid neemt om nu eens echt over te gaan tot actie, bijvoorbeeld door het toepassen van een zerotolerancebeleid.

Veiligheid in de wijk. Ik zou graag willen dat er per direct gestart wordt met toezicht en handhaving, ook op de zogenoemde donkere plekken die door u zelf zijn benoemd in het plan van aanpak van de SP.

Verkeer. Kunt u mij toezeggen dat er daadwerkelijk iets gedaan wordt aan verkeershufters, parkeerplaatsvervuilers en lachgasgebruikers? Wij, de wijkbewoners van Moerwijk, vragen u dringend om een vorm van veiligheid en rust terug te brengen in de wijk. Gebruik uw gezonde verstand en reik Moerwijk de helpende hand.

Tot slot zeg ik u: het is geen vijf voor twaalf of één voor twaalf, maar tien over twaalf. Zo voelen wij het als wijkbewoners. Bedankt voor uw aandacht. Met vriendelijke groet, een zeer bezorgde vrijwilliger en wijkbewoner.

De **voorzitter**. Dank u wel. Ik geef het woord aan M. Bos, en daarna aan J. Huijbers. Gaat uw gang, meneer Bos.

De heer **Bos** (F). Goedemiddag, voorzitter. Geachte aanwezigen. Graag wil ik mezelf even voorstellen. Mijn naam is Michel Bos en ik ben ruim 25 jaar woonachtig in Moerwijk. Tevens ben ik al 13 jaar voorzitter van een van de langstlopende vrijwilligersorganisatie in Moerwijk, namelijk Stichting Buurttuin Moerwijk, gevestigd op de Guntersteinweg 14. Graag wil ik daar iets over vertellen.

Al jaren hebben wij overlast van lachgas, zwerfvuil, illegale stortingen van afval en bouwafval en bedreigingen door jongvolwassenen die rond de tuin en in de wijk geparkeerd staan en handelen in lachgascontainers en dealen in van alles en nog wat. Dat brengt de nodige spanningen met zich mee, tussen de heren en dames onderling en met de buurtbewoners. De politie en de handhaving zijn op de hoogte van deze problemen maar krijgen die niet onder controle. Bij meer controle neemt het tijdelijk iets af, misschien voor een week, maar daarna is het weer net zo erg of erger. Er is ongetwijfeld een personeelstekort, maar de situatie wordt op deze manier onhoudbaar en explosief. Spreek je als bezorgde buurtbewoner de heren en dames aan op hun gedrag, dan word je ook nog bedreigd, zelfs met een mes. Dit gebeurt ook bij de buitenlandse busjes die vuil komen storten in de avonden en de nachten. De ouderen durven hun avondwandelingen met hun familieleden of kennissen of met hun

hondjes niet meer te doen. En vraag je hulp aan de politie, dan is het standaardantwoord: er zijn maar twee auto's beschikbaar voor heel Escamp; loop er dus zelf maar even op af. Nou, dank je de koekoek.

En dan zit onze burgervader te verkondigen dat er een plan van aanpak is, dat door de SP is geschreven en ingediend. Volgens de burgemeester is dat plan hosanna en verdwijnen de meeste problemen erdoor. Een plan van aanpak waaraan door tientallen bewoners is meegeschreven klinkt helemaal leuk, maar ik had het nog nooit gezien tot een kennis het me verleden week liet zien. Ik weet dus niet hoe u het openbaar heeft gemaakt, maar dat is blijkbaar niet in de wijk gebeurd. U, burgervader, bent nooit bij mij op de buurttuin geweest, ook niet met de ex-premier. U kwam niet verder dan het Heeswijkplein. Samen met meerdere bewoners ben ik dus bang, en denken wij, dat u misschien dit motto hanteert: veel beloven en weinig geven doet bewoners van Moerwijk in vreugde leven. Wees eens een echte burgervader en loop door de héle wijk, en niet alleen door het kleine stukje waar je bekend bent.

Tegen de gemeenteraad wil ik zeggen: informeer jezelf eens goed en kom ook echt langs. Stel je voor en ga met ons in gesprek. Kijk naar sommige collega's van jullie, zoals die van Hart voor Den Haag. Die komen tenminste nog, en niet alleen in verkiezingstijd. Bedankt, ook namens tientallen wijkbewoners, vrijwilligers en expats van de buurttuin. Dank je wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Bos. Dan geef ik nu het woord aan J. Huijbers, en daarna aan D. Canter Visscher. Meneer Huijbers, gaat uw gang.

De heer **Huijbers** (F). Goedemiddag, voorzitter en raadsleden. Mijn naam is Jimmy Huijbers. Ik ben mede-eigenaar van Avonturia De Vogelkelder, onder andere bekend als winnaar van de Haagse Parel. We zijn inmiddels vijftien jaar gevestigd op het bedrijventerrein van het ZKD. Met veel plezier ondernemen we al lange tijd op deze locatie, Kerketuinenweg 3. De Avonturia Groep zorgt voor veel werkgelegenheid. Maar liefst 107 mensen werken voor dit bedrijf. Er is veel veranderd in de afgelopen jaren, dus ook de parkeerdruk. De toename van het aantal autowrakken, het langdurig parkeren van trailers en aanhangwagens en autodealers die uit hun jasje groeien maken het nog erger. Ook het personeel van het HagaZiekenhuis en de brandweer parkeren bij ons voor de deur.

Met de uitbreiding van het betaald parkeren in onze regio is het nu vijf voor twaalf, want ook wijken uit de buurt parkeren op het ZKD, omdat het daar nog gratis is. Er worden nu zelfs auto's geparkeerd op ons eigen terrein, door mensen die niet het doel hebben om Avonturia te bezoeken maar een andere bestemming hebben. Zo nemen meerdere auto's een hele dag onze eigen parkeerplaatsen in beslag. Op diverse dagen moeten we onze medewerkers als parkeerbeheerders inzetten. Onze klanten rijden nu letterlijk door omdat ze niet meer de gelegenheid hebben, zoals in de jaren ervoor, om makkelijk een plek te vinden. Na de eerste metingen zien we een stagnatie in onze omzet en maken we ons zorgen, niet alleen om ons bedrijf maar ook om ons team van mensen die hier werken.

Het kan grote economische gevolgen hebben als er niet wordt gehandhaafd en er niet wordt ingegrepen. We hopen dan ook met deze oproep uw aandacht te krijgen, zodat er snel actie wordt ondernomen. Dank u voor uw aandacht.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan D. Canter Visscher en daarna aan M. Celtik. Gaat uw gang.

De heer **Canter Visscher** (F). Geachte leden van de gemeenteraad en leden van B en W. Mijn naam is Diego Canter Visscher en ik ben bewoner van Moerwijk. Ik sta hier vandaag om mijn zorgen te uiten over leefbaarheid en veiligheid in mijn wijk. Sinds mijn verhuizing naar Moerwijk, zestien jaar geleden, is de situatie alleen maar verslechterd. De leefbaarheid is zorgwekkend slecht en de veiligheid laat te wensen over. Ik heb geen vertrouwen meer in dit college, dat keer op keer heeft gefaald om significante verbeteringen te realiseren. Er is nauwelijks politie zichtbaar in mijn wijk, wat resulteert in een toename van criminaliteit en een algeheel gevoel van onveiligheid onder de bewoners. De agenten die er zijn - ik spreek ze vaak - willen wel, maar kunnen niks. Ze hebben geen bevoegdheden.

Onze wijk wordt overspoeld door kwetsbare mensen en hun aantal blijft groeien. Daarnaast wordt er te veel geld gepompt in projecten zonder tastbare resultaten. Het zijn projecten waarvan je denkt: moet dat nou? Een voorbeeld daarvan zijn de miljoenen die worden uitgegeven aan parkjes

boven de snelweg, het theater Amare of de bestrating rondom het stadhuis. Dit zijn in mijn beleving volstrekt onnodige en stupide uitgaves. Dit geld had beter kunnen worden geïnvesteerd in meer blauw op straat, waardoor het direct had bijgedragen aan de veiligheid en de leefbaarheid in Moerwijk en heel Escamp.

Er wordt veel troep op straat gedumpt, door bewoners maar ook door personen uit omliggende gemeentes waar vuil niet gratis aangeboden kan worden. Er rijden zelfs wagens rond die illegaal gedumpt afval ophalen zonder dat het gemeld is. Dit is de omgekeerde wereld. Gemeente, ga nou eens handhaven. Handhaving is vrijwel afwezig in onze wijk, behalve tijdens een bijeenkomst over betaald parkeren. Bij deze bijeenkomst, die niet eens in Moerwijk zelf werd gehouden, waren plots handhavers in overvloed aanwezig. Ik heb nog nooit zo veel handhaving gezien in Escamp op één avond. Dit toont een ernstig gebrek aan prioriteiten aan.

Verder wil ik mijn zorgen uiten over de parkeervergunningen. De bedragen voor verkeervergunningen zijn asociaal hoog, zeker voor bewoners van Zuidwest, die deze bedragen vaak niet in één keer kunnen betalen. Er is geen mogelijkheid om deze bedragen in termijnen te betalen. Er zijn gezinnen met kinderen die niet het huis uit kunnen omdat ze geen woning kunnen vinden door de dwangwet, maar die wel een auto nodig hebben voor hun werk, dat meestal buiten de stad is of op tijden waarop je niet met het ov kan rijden. Het openbaar vervoer is niet eens een oplossing, want dat is te duur en het is niet veilig genoeg. Ik laat mijn gezin niet 's avonds met het ov gaan.

Daarnaast wil ik erop wijzen dat er zorgwekkende kwesties zijn met subsidies in Den Haag Zuidwest. Er is regelmatig discussie over miljoenen euro's aan subsidies voor sociaal-economische projecten waarbij sommige partijen veel subsidie ontvangen zonder zichtbare resultaten. Dit roept ernstige twijfels op over de subsidieverstrekking aan diverse wijkorganisaties in Zuidwest. Ik roep de gemeenteraad dringend op om zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de situatie in Moerwijk en heel Escamp. Als bewoners van Moerwijk verdienen wij beter. Het is tijd voor een concreet, effectief actieplan, dat zich richt op ...

De **voorzitter**. Dank u wel.

De heer **Canter Visscher**. ... echte problemen rond veiligheid, leefbaarheid en handhaving.

De **voorzitter**. Dank u wel. Ik geef het woord aan M. Celtik, en daarna aan B. Theos. Gaat uw gang.

De heer **Celtik** (F). Goedemiddag voorzitter en raadsleden. Ik ben Melih Celtik. Ik ben voorzitter van voetbalvereniging BMT. Wij hebben in vier jaar tijd een grote groei van 400% meegemaakt naar 800 leden, waarvan 500 jeugdleden, 100 meisjesleden en 44 jeugdelftallen. We zijn sinds 2021 via onze sportconsulent in gesprek met de gemeente om iets te doen aan onze situatie, bijvoorbeeld de accommodatie en alles erop en eraan. Onze sportconsulent werkt voor 200% voor ons. Ze doet er alles aan, maar het knaagt aan de verbinding tussen de vereniging, de sportconsulent en de gemeente, zoals OCW en andere afdelingen.

Ik vond het als ADO-supporter leuk om te horen dat ADO naar het Zuiderpark gaat maar jammer om te horen dat HDV opeens onze kant op komt, terwijl er in 2021 in een memo van de gemeente Den Haag werd gezegd dat op informele wijze in overleg met verenigingen in Escamp afgesproken was om hier geen extra nieuwe voetbalverenigingen te vestigen.

Tevens vinden wij het heel erg jammer dat wij in drie jaar tijd geen duidelijkheid, geen voorwaardes, en geen criteria te horen hebben gekregen. We hebben die ook niet kunnen vinden op internet, op de site van de gemeente of via de wethouder of wie dan ook. Er is gewoon nada, niks. En nu hoorden wij van de week van onze wethouder Sport dat alles open is en dat er criteria zijn. Nou, onze sportconsulent is er nog steeds mee bezig. Zij weet ook van niks. Andere afdelingen van de gemeente weten ook van niks. Ik zou dus graag willen weten hoe dit wordt bepaald, door wie het wordt bepaald en welke criteria er zijn gebruikt. Hier is namelijk niks open. Er is gewoon geen duidelijkheid en binnen de gemeente is hier geen communicatie over. Ik vind dat ze hier meer hun best mogen doen. Wij willen natuurlijk ook een kunstgrasveld. Elke voetbalvereniging wil dat. Alleen moet het wel op een eerlijke wijze gebeuren, waarbij wij weten wat de criteria zijn en wij ook aan onze leden kunnen uitleggen waarom wel of niet. Dit is helaas niet het geval op dit moment. Er is niks openbaar, dus ik zou graag op korte termijn willen weten wat de criteria zijn die onze wethouder van

Sport in de afgelopen week heeft benadrukt. Dat is het eigenlijk. We willen heel graag een kunstgrasveld en we doen ons best om alle jeugd binnen de maatschappij goed te verbinden met de stad en met iedereen. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Celtik. Dan geef ik nu het woord aan B. Theos, en daarna aan G. van de Merkt. Gaat uw gang, mevrouw.

Mevrouw **Theos** (F). Geachte voorzitter. Al bijna 28 jaar ben ik een trotse inwoner van Den Haag. Ik voel me thuis in deze stad. Onlangs hebben mijn partner en ik iets bijzonders voor elkaar gekregen, namelijk het als starters kopen van een koopwoning. Dat is een bijzondere prestatie in de woningmarkt, zoals velen van jullie ongetwijfeld zullen weten. In de bijna 28 jaar dat ik in deze prachtige stad woon, heb ik nooit het gevoel gehad dat de gemeente bewoners in de kou liet staan, tot ik de plannen voor het nieuwe parkeerbeleid las. Tot mijn grote verbazing en teleurstelling heeft de gemeente het plan om overal in Den Haag betaald parkeren in te voeren. Maar wat nou als er geen parkeervergunning wordt toegekend aan nieuwe huiseigenaren door de gemeente, zoals in ons geval? De reden van het niet toekennen van een parkeervergunning? De ontwikkelaar heeft meerdere parkeerplekken gebouwd, maar dat zijn er in de praktijk veel te weinig voor alle bewoners van het complex. De nieuwe realiteit voor ons als dit parkeerbeleid wordt doorgezet? De verplichting om elke dag een fors bedrag te betalen om onze auto kwijt te kunnen, iets dat totaal onrealistisch en onredelijk is. Het bezitten van een auto is voor ons essentieel. Het gaat niet om een luxe maar om de onafhankelijkheid van het regelmatig kunnen bezoeken van onze families, die op grote afstand wonen.

Ook onze toekomstplannen worden hierdoor geraakt. Denk aan gezinsuitbreiding, dus het kunnen vervoeren van kinderen naar een crèche of bso. Behalve als een enorme belemmering voelt het ook als onrechtvaardig beleid. Hoe kan het dat andere buurtbewoners wel gewoon een parkeervergunning krijgen en wij niet? Het voelt alsof wij als nieuwe bewoners niet dezelfde rechten hebben. Het voelt alsof wij, ondanks onze bijdrage aan en betrokkenheid bij de stad niet welkom zijn in de wijk. Ik vraag de gemeente om na te denken over een beleid waarbij wel rekening wordt gehouden met alle inwoners en waarbij de gemeente laat zien er echt te zijn voor al haar inwoners. Wij werken namelijk net zo hard en maken net zo graag deel uit van deze gemeenschap. Ik hoop dat u mijn situatie en die van anderen in vergelijkbare posities zult overwegen en stappen zult ondernemen om deze problemen op te lossen. Veel dank.

De **voorzitter**. Dank u wel, mevrouw. Ik geef nu het woord G. van de Merkt, en daarna aan P. Drijver. Is G. van de Merkt aanwezig? Er kwam wel iemand naar beneden dus ik keek al hoopvol, maar ja, dat kan ik blijven doen. G. van de Merkt is er niet, hoor ik. Dan geef ik het woord aan P. Drijver, en daarna aan H. Bouzaghdoud. Gaat uw gang, meneer Drijver.

De heer **Drijver** (F). Goedemiddag. Wat een enorm leuk en interessant punt op uw agenda is dit toch. Dank u wel voor uw geduld.

Geachte leden van de gemeenteraad Den Haag. Bij de oprichting van ons comité, het Comité Haagse Lanen, dat bestaat uit praktisch alle bewonersorganisaties in en om de binnenstad, de ondernemersverenigingen, VNO Den Haag en Koninklijke Horeca Nederland afdeling Den Haag, hebben we aangekondigd u ongevraagd van advies te zullen dienen wanneer zich kansen voordoen om stappen te zetten om de Haagse Lanen te realiseren. Uw behandeling van de programmabegroting 2025-2028 is zo'n kans.

In de aan u voorgelegde begroting staat dat er 'verder wordt gewerkt aan visievorming en ontwerp van de buitenruimte nabij het Binnenhof met aandacht voor scopebepaling, fasering en planning gericht op het gezamenlijk optrekken met het Rijksvastgoedbedrijf en de omgeving'. Dat is ronduit teleurstellend. In maart 2023 was de aanvraag omgevingsvergunning hiervoor gepland in Q2 2024, dus een halfjaar geleden. Bovendien is in de Quickscan Haagse Lanen, RIS319142, van juni 2024 aan uw raad in Q4 2024 de stand van zaken beloofd van vervolgstappen en uitkomsten van de participatie. Natuurlijk is de renovatie van het Binnenhof de uitgelezen kans om met RVB een eerste stap te realiseren, maar waar blijven die andere initiatieven van het college om elders rond Kneuterdijk, Spui of Zieken stappen te zetten? Waar blijven initiatieven om het doorgaande ov te herstructureren binnen de singels? We weten dat de uitkijktoren op het Buitenhof op de plek van het

ruiterstandbeeld van koning Willem II staat omdat dat de enige plek is waar geen leidingen liggen. In 150 jaar is de ondergrond van de Haagse binnenstad vervuild geraakt met duizenden kilometers buiten gebruik gestelde kabels en leidingen. Het is een vuilnisbelt van koper, lood en gietijzer waar geen boom kan wortelen, nu niet en straks helemaal niet. In de Visie op de Ondergrond, RIS318970, van juni 2024, is terecht gewezen op de opgebouwde ligrechten van kabels en leidingen en op het veranderende gemeentelijke vergunningsstelsel.

Door ons comité zijn HIB en DSB gewezen op de noodzaak tot urban mining, dus het opgraven van buiten gebruik zijnde koperen kabels en leidingen en het inzetten daarvan voor hergebruik, en de urgentie om juist daarvoor middelen te reserveren. Het is aan onze generatie om die achteloze praktijk te keren door de ondergrond te saneren en kabels en leidingen te combineren in stroken gecombineerd met ov-lijnen waar ze toegankelijk blijven en waar geen bomen gaan groeien. U heeft eerder gewezen op de urgentie om de beschikbare middelen te prioriteren voor die wijken waar beheer, onderhoud en aanplant achterblijven, zoals Zuidwest Den Haag. Het Comité Haagse Lanen heeft daar alle begrip voor, maar wijst erop dat de binnenstad behalve de residentie ook de regeringszetel van het land accommodeert, en verwacht dat het gemeentebestuur daar buitengewone middelen voor aanboort van de provincie, het Rijk en Europa.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Drijver. Ik geef het woord aan H. Bouzaghdoud. Er beweegt niemand, zie ik. Dan geef ik het woord aan D.P. Juhász. Nu bewegen er mensen, maar ik zie niemand opstaan. Dan geef ik het woord aan C. Waarsenburg. Daar beweegt iemand. Daarna geef ik het woord aan J.L.F. Vermeulen. Meneer Waarsenburg, gaat uw gang.

De heer **Waarsenburg** (F). Beste gemeenteraad, beste burgemeester. Ik ben al meer dan 25 jaar de drijvende kracht achter Art4You Decorations. Wij zijn gespecialiseerd in televisiedecors, rekvisietenverhuur en evenementenstyling. Afgelopen juni hebben wij weer de Europese aanbesteding evenementaankleding voor de rijksoverheid en de hofstad gewonnen. Dat betekent dat wij twaalf departementen moeten voorzien van verhuur, meubilair en styling. Zelf woon ik aan de Q.A. Nederpelstraat. Dat is achter mijn pand aan de Dekkershoek 21, waar het dus uiteindelijk om gaat. Ik kan mijn bedrijf niet uitbouwen en ik loop tegen zo ontzettend veel frustratie aan, met alle bedrijven, voornamelijk autobedrijven, die zich niet aan de regels houden, bewoning, dubbelparkeren, milieudelicten en ga zo maar door. Ik blijf het steeds maar melden bij u, maar uiteindelijk wordt er gezegd: er is geen capaciteit. Daarnaast ben ik medevoorzitter van de vereniging van eigenaren, dus aan ons, goede ondernemers, ligt het niet.

En dan brand. Wij zijn allemaal niet verzekerd. Het hele bedrijventerrein waaraan ik zit, aan de Dekkershoek, is niet verzekerd. Dat komt door de rotte appels van burens. Er wordt niet voldoende gecontroleerd door de gemeente. Zoals men weet, staan de woonhuizen best dicht op het bedrijventerrein. Dus bij brand - er brandt nogal het een en ander om ons heen af - zijn niet alleen mijn bedrijf en mijn pensioen weg, maar uiteindelijk misschien ook mijn woonhuis. Hier hou ik de gemeente voor aansprakelijk.

Kortom, de gemeente jaagt mij als Haags bedrijf, waar ik trots op ben en waarop u ook trots zou moeten zijn, de stad uit. Dekkershoek - we noemen het ook weleens The Bronx of The Hague - moet worden gered en daar hebben we de gemeente voor nodig, met een harde hand en met handhaving. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Waarsenburg. Dan kijk ik naar J.L.F. Vermeulen, en daarna naar J.P. van Hoek. Maar eerst meneer Vermeulen.

De heer **Vermeulen** (F). Voorzitter, dank u. Ook mij staat het huilen nader dan het lachen, maar dan in verband met het HagaZiekenhuis en de manier waarop dit college, de wethouders, bezig zijn om het te ontwikkelen. Het schiet alle kanten op, van links naar rechts. Er komen veranderende plannen. De plannen worden gebracht ... Eerst gebeurde dat helemaal niet; toen hadden ze de geweldige richtlijn controversiële beslissingen. Dat houdt in: vertel ze helemaal niks, dan hoor je ook niks. Dat klopte. Een halfjaar lang werden wij, omwonenden op de Sportlaan, onkundig gehouden. En toen was het ineens: o, we gaan er een asielzoekersopvang van maken. Dat was nog niet genoeg, want in een latere ontwikkeling verschoof dat naar: meerdere doelgroepen die zware zorg behoeven.

Op dit moment worden we, in tegenstelling tot tijdens de toepassing van de richtlijn controversiële beslissingen, overstelpt met folders en uitnodigingen voor werkgroepen en vergaderingen. Je hebt de ene folder net gekregen en de volgende folder komt alweer, met weer andere berichten. Het laatste bericht is dat uw college de planning van de verbouwing van het Haga voor € 26,5 mln. heeft bijgesteld. Aanvankelijk was die geprojecteerd in, ik geloof, drie of vier maanden. Dat is te vergelijken met naar Sydney vliegen vanuit Amsterdam in een halfuur, dus totaal wereldvreemd. Dat dachten ze te gaan doen. Inmiddels is dat bijgesteld en wordt alles weer een jaar opgeschoven, zonder dat ook maar iemand blijk geeft van enig inzicht of een professionele aanpak.

College, ik zou u willen verzoeken om een gerenommeerd ingenieurbureau aan te stellen. Leg dat je wensen uit. Leg die wensen ook aan ons voor en laat het dan door professionele mensen uitvoeren. Want het gestuntel dat op dit moment maar voortgaat en voortgaat en voortgaat, werkt steeds meer irritatie en verdeeldheid op in de wijken eromheen en leidt tot niets. Voorzitter, ik dank u.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Vermeulen. Dan geef ik nu het woord aan J.P. van Hoek en daarna aan M.L. van de Mortel. Gaat uw gang, J.P. van Hoek.

De heer **Van Hoek** (F). Goedemiddag voorzitter, goedemiddag raadsleden. Mijn naam is Hans van Hoek en ik spreek me uit naar aanleiding van het plan om in heel Den Haag betaald te laten parkeren. Nederland is een rijk land, niet alleen economisch of in bevolkingsdichtheid, maar met meer dan 9 miljoen personenwagens is Nederland ook rijk aan autobezit. Nederland heeft er een flinke kluit aan om al die auto's een plekje te geven. Ik denk dat ik niemand hoeft te vertellen dat deze uitdaging zich vooral concentreert in de stedelijke gebieden, zoals in Den Haag. Veel mensen, veel auto's, maken gebruik van de openbare ruimte, die onder druk staat. De ruimte wordt schaarser en daarmee kostbaarder. En met het duurdere worden van de ruimte stijgt dus de prijs die de Nederlander moet betalen voor de ruimte waarvan hij of zij gebruikmaakt, inclusief een parkeerplek voor de auto. Niemand zit erop te wachten, maar het feit dat met die achterliggende motivatie in heel de Haagse binnenstad een beroep wordt gedaan op je portemonnee om je auto te stallen, wordt ergens wel begrepen. Er is een simpele optelsom en de uitkomst ligt voor de hand. Deze logica maakt het voor de Haagse inwoner vrij eenvoudig om zich aan te passen aan dit onvermijdelijke ongemak.

Maar wat nu als met diezelfde eenvoudige optelsom vanuit de gemeenteraad beleid wordt gevoerd waarbij de Haagse inwoner het gevoel krijgt dat de uitkomst niet in lijn is met het traditionele één plus één is twee, maar hij door deze logica wel voor de lasten moet opdraaien? Ik verzeker eenieder in deze zaal dat men zich ook daaraan zal aanpassen, maar dan met als enige reden dat wij gewoon onze levens willen leiden zonder al te veel poeha. Maar het ongemakkelijke gevoel is er in het onderbewuste en dat poets je niet even weg. Sterker nog, het is een negatief zaadje, dat wordt geplant in de zeer vruchtbare grond van de huidige realiteit. Dit interne verzet in het onderbewuste wordt dus ook gevoeld wanneer het gevoel begint te leven dat één plus één geen twee meer is en, erger, dat men zich moet aanpassen aan deze onlogica en het gevoel heeft daarin geen keuze te hebben. Dit gevoel kan vanuit de diepte worden opgewekt wanneer er moet worden betaald voor ruimte op plaatsen waar ruimte nog geen probleem is. Daarmee wordt wel een stresszaadje geplant, dat in aanvulling op de toch al heersende druk op ons bestaan goed zal worden gevoeld. Ik weet niet hoe dit uit zal pakken. Wel is zeker dat dit vroeg of laat zal bijdragen aan interne en daarmee sociale onrust, die op zijn beurt de sociale stabiliteit binnen de Haagse gemeenschap niet bepaald gunstig ...

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Van Hoek. Ik geef het woord aan M.L. van de Mortel, en daarna aan A. Maas. Gaat uw gang, mevrouw.

Mevrouw **Van de Mortel** (F). Edelachtbaar college, geachte gemeenteraadsleden. Bedankt dat ik deze kans krijg om in te spreken. Ik heet Marie-louise van de Mortel en ik woon in de Vogelwijk. Ik probeer up-to-date te blijven. Van het voorjaar hoorde ik voor het eerst dat de gemeente, mevrouw Vavier, het plan heeft opgevat om per 1 juli 2025 750 kwetsbaren op te vangen voor vijf tot zeven jaar. Dat zal gebeuren in het HagaZiekenhuis, een postmodern, beeldbepalend monument op zichtlocatie, een streling voor het oog. Het zou dus tot maximaal 30 juni 2032 duren, en het zou € 26,5 mln. kosten voor een verbouwing die van tijdelijke aard zou zijn. Op 23 september jongstleden kwam een delegatie van D66 in de persoon van mevrouw Mostert van de gemeenteraad, deze plannen als

harde afspraak bevestigen. Daarvoor stond in de krant dat in de bestemming 200 appartementen voor senioren, starters en sociale huurders zouden komen; van alles 33%. Ondertussen is die verdeling gewijzigd naar 50% sociale huur. De gronden daarvoor zijn mij niet duidelijk. Verder lees ik in de krant dat er vertraging is, en tijd is geld. Ik lees ook dat de inhuizing later begint, en tijd is geld. Ik lees dat de gemeente zelf gaat verbouwen. Professioneel? Het eerdere plan was blijkbaar onhaalbaar, of er wordt naar willekeur achter de feiten aanlopend en onoverzichtelijk gewijzigd. We noemen het 'harde afspraak'. Belangen worden niet gediend, en kwetsbaren, wijkbewoners en monumentenbehoud zijn de dupe.

Ik heb een aantal vragen, kort geresumeerd. Is het bestemmingsplan van het Haga gewijzigd? Wat waren de mogelijkheden en de beperkingen? Het is toch een hele complexe procedure. In welke periode heeft die bestemmingswijziging plaatsgevonden? Wat waren de overweging die de doorslag gaven? Op welke manier konden belanghebbenden zich betrekken en kennisnemen? Er is een sloopmelding gedaan door de gemeente. Deze kwam ultimo oktober jongstleden tot mij. Er stond bij aangegeven dat er geen mogelijkheden zijn om stukken in te zien of bezwaar in te dienen. Wat zijn de overwegingen? Op welke regelgeving is die melding gebaseerd? Is er een sloopaanvraag? Is er een bouwaanvraag, met alle bijbehorende tekeningen en documenten ...

De **voorzitter**. Dank u wel, mevrouw. Uw tijd zit erop. Ik geef nu het woord aan A. Maas en daarna aan L.J. de Jong. Gaat uw gang, meneer Maas.

De heer **Maas** (F). Geachte voorzitter en gemeenteraadsleden. Allemaal een goedemiddag. Ik spreek hier namens Bewonersorganisatie Transvaal Zuid, die deelneemt aan het Comité verkeersinfarct Hobbemaplein.

Medio februari van dit jaar werden wij opgeschrikt, door toedoen van de ondernemers bij ons in de wijk, door het bericht dat de gemeente plannen had om het Hobbemaplein rigoureus te gaan herinrichten. Hieruit bleek dat er een enorme scheiding teweeggebracht zou worden tussen onze wijk en de Schilderswijk. Daar zijn wij niet blij mee. Op 6 maart hebben wij dan ook een bewonersvergadering belegd in Juliana Plaza, waar 110 bewoners binnen hele korte tijd samenkamen. Daar werd ons idee bevestigd dat dit toch echt niet moet gaan gebeuren. We hebben op 6 maart een declaratie aan hen voorgelegd, die heel veel adhesie heeft gekregen. Op 7 maart hebben wij een raadsadres bij u mogen laten bezorgen door de post. Op dat raadsadres hebben wij een bevestiging van ontvangst gekregen, maar nog steeds geen inhoudelijke reactie. Op 20 maart heeft er wel een overleg plaatsgevonden, inderhaast, met de ambtenarij, de HTM en de betreffende verantwoordelijk wethouder. Daar hebben wij uitgebreid gesproken over hoe de plannen in elkaar staken, maar we hebben daar vooral ook naar voren gebracht dat we graag via cocreatie wilden komen tot gezamenlijke plannen voor de herinrichting van het Hobbemaplein.

Dat heeft er niet toe geleid dat die cocreatie is gaan lopen. Wel hebben de wethouder en de ambtenarij de nagelaten inspraak ingehaald. Er zijn drie niet ingelaste maar uiteindelijk toch uitgevoerde voorlichtingsbijeenkomsten geweest over het plan. Vervolgens hebben wij op 8 juli een uitgebreide reactie gemaakt op de zienswijze, opdat wij ook in formele zin gehoord gaan worden over deze plannen. 8 juli is alweer even geleden. Ook daarop hebben we alleen een bevestiging ...

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Maas. De drie minuten zitten erop. Dan kijk ik naar L.J. de Jong. En ik noem de daaropvolgende naam niet, want ik ga zo iets anders zeggen. Goedemiddag, gaat uw gang.

Mevrouw **De Jong** (F). Dank u wel, voorzitter. Ik maak mij betreffende de zero-emissiezone niet alleen zorgen om de ondernemers, die nog niet eens hersteld zijn van de coronacrisis en zich de onkosten van de aanschaf van een schoon vervoermiddel niet kunnen veroorloven binnen de door de gemeente Den Haag gestelde termijn. Zij zijn daardoor genoodzaakt hun onderneming op te doeken. Daarbij komt dat er nu al een tekort is aan oplaadpunten en dat de grotere transporten niet mogelijk zijn omdat de power van deze elektrische voertuigen te wensen overlaat. Ik maak me dus ook zorgen om de particulieren, die zeker ook de dupe gaan worden van de zero-emissiezone. Wanneer iemand een klusjesman, schilder, slotenmaker, glaszetter en dergelijke nodig heeft, zullen de gemaakte kosten voor de aanschaf van de elektrische wagens, die door de ondernemers verplicht aangeschaft worden,

toch echt aan de consument doorberekend worden. De kosten worden zo hoog dat ook de consument die niet meer kan betalen in deze toch al zware tijd van financiële problemen.

Alles wordt maar duurder en duurder en alleen de inkomens blijven hetzelfde, waardoor de consument echt geen middelen heeft om die klusjesman, schilder of andere ondernemer te laten komen zonder financieel in de problemen te komen. Ook de rijdende supermarkt, een pre voor onze ouderen, zal zijn onderneming moeten stoppen omdat het op korte termijn niet haalbaar is om over te stappen op een elektrische wagen. Hier tref je de ouderen heel hard mee. Zij zullen gedwongen moeten overstappen op de grotere en duurder supermarkten die boodschappen thuis komen brengen, met weer veel meer verkeersdrukke. Daarbij heeft de rijdende supermarkt een sociale functie. Onze ouderen zien daardoor namelijk weer eventjes andere mensen en kunnen een praatje maken. De eenzaamheid onder ouderen neemt toch al toe. Dat deze ouderen zelf een loopje hebben en een boodschapje kunnen doen, is alleen maar toe te juichen. Veel consumenten hebben ook geen idee wat de zero-emissiezone inhoudt en wat die voor de consument inhoudt. De consument wordt in dit geval heel dom gehouden door het ontbreken van begrijpbare informatie over de zero-emissiezone. Consumenten zullen straks verrast worden door de oplopende kosten.

Dat overgestapt moet worden op uitstootvrije voertuigen, is onvermijdelijk en noodzakelijk voor het milieu, maar we moeten de mkb'er langer de tijd geven om deze zaken goed te regelen zodat de consument hier niet de dupe van wordt en de mkb'ers gewoon kunnen blijven ondernemen en kunnen blijven voortbestaan. Zorg voor een duidelijke uitleg, ook aan de consument. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**. Dank u wel, mevrouw De Jong. Dan roep ik nog even de namen van de mensen die er zonet niet waren, en anders ga ik naar mijn andere blaadje met namen. Is G. van de Merkt inmiddels gearriveerd? Niet, hoor ik. Dan geloof ik het wel. En H. Bouzaghdoud? Nee. En ten slotte D.P. Juhász. Ook niet. Als ze zich straks aan het eind nog melden, doen we niet moeilijk, maar ik geef nu graag het woord aan E. Goldbach en daarna aan R. Remmerswaal. Maar eerst E. Goldbach. Gaat uw gang.

De heer **Goldbach** (F). Geachte gemeenteraad. Ik spreek in namens Stichting Wijkbelang Segbroek. Ik spreek u vandaag aan op uw controlerende taak met betrekking tot de Haga-plannen. Neem deze taak alstublieft serieus. Stop de abominabele uitvoering en stuur bij zolang het nog kan. Ik noem enkele voorbeelden.

Financiën. De raad krijgt nota bene bij een begrotingsdebat geen informatie over de verslechterde businesscase. Planning. De planning wordt niet gehaald en de wethouder begint al te wijzen naar de omwonenden. Ook de planning in de recente nieuwsbrief klopt niet en is misleidend. Inhuissplannen blijven open-ended. Begrijpt u dat bewoners gegarandeerde, harde einddata willen? Uitvoering. De gemeente houdt zich niet aan de wet en gaat zonder vergunning slopen terwijl dit niet mag met een beschermd stadsgezicht. Participatie en communicatie. De wethouder blijft bij haar sprookje over het participatietraject PWO. Te veel informatie blijft voor ons geheim en Woo-verzoeken worden stelselmatig te laat afgehandeld. Gebroken beloftes. De periode van vijf tot zeven jaar van tijdelijke bewoning is vertraagd van november naar ten minste januari 2026. En de al voor juni 2024 toegezegde participatie voor de permanente invulling verschuift naar begin 2025. Dat is dus vertraging op vertraging. De permanente invulling wordt steeds verder weggeschoven en steeds onduidelijker. Het oorspronkelijke opvangplan van drie tot vijf jaar dreigt dus nu al zeven tot negen jaar te worden, en het is nog steeds geen hard plan. Het voornemen van 50% sociale woningbouw is bij motie verworpen, maar de wethouder noemt het in de pers en spreekt ook al over gehele of gedeeltelijke sloop van Haga. Garanties dat de projectontwikkelaars überhaupt nog mogelijkheden zien, ontbreken. Welke voorwaarden gelden er straks voor gronduitgifte? Welke woningmix wordt het? En de huurbescherming voor huurders? Gaat die de boel blokkeren? Zo kan ik doorgaan.

Beste gemeenteraad. Nogmaals, pak uw controlerende taak serieus op en laat dit college stoppen met de huidige uitvoering. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Goldbach. Dan geef ik nu het woord aan R. Remmerswaal, en daarna aan R. Pronk. Meneer Remmerswaal is er niet, hoor ik. Dan geef ik het woord aan R. Pronk, en daarna aan K. van der Spek. De voorletter R. klopt ook niet, hoor ik. Ik heb hier R. Pronk staan, dus ja ... We gaan het zien. Gaat uw gang.

De heer **Van der Spek** (F). Goedemiddag, burgemeester en raadsleden. Ik ben niet L. Pronk. Ik ben Karel van der Spek. Meneer Pronk vindt het een beetje intimiderend om hier te gaan staan.

Ik heb een zeer eenvoudig verzoek, namelijk: twee borden weghalen. Waar staan die borden? Die borden staan op de pier van Scheveningen, en dan niet op De Pier, maar op onze havenhoofden, bij ons Scheveningers bekend als de koppes. Die koppes zijn een verzamelplaats van alle nationaliteiten. Ik heb er een aantal opgeschreven maar ik zal ze niet allemaal voorlezen, want het zijn er zeventien. Waar vinden we die integratie? We gaan namelijk allemaal goed met elkaar om. We vangen een visje en we hebben daar een hoop plezier. Er zijn ook vogelaars en een hoop wandelaars. Mensen van buitenaf komen daar vissen. Ik vis daar zelf vanaf 1972. Dat doe ik niet elke dag, zoals u zich kan voorstellen, maar sinds ik gepensioneerd ben, doe ik dat drie dagen in de week. Nu mogen we ineens niet meer aan de binnenzijde van de haven vissen. Waarom? Dat is de grote vraag. Wij begrijpen het niet. Er is een hoop verzet van mensen die het niet begrijpen en het ook niet kunnen lezen. Er staat een wirwar van borden en het staat er inderdaad bij: je mag niet meer aan de binnenkant van de haven vissen. Wij hebben gewoon problemen. Op de koppes - dat zijn de einden van de havenhoofden - kunnen ongeveer vijf mensen staan. Van de zijkanten wordt veel gebruikgemaakt door de surfers. Daar houden wij ook rekening mee, want we kunnen ze niet ineens een stuk lood van 150 gram, wat binnenkort ook verboden wordt, op hun hoofd gooien. We proberen dus zo veel mogelijk rekening met elkaar te houden. De scheepvaart levert geen enkel probleem op. We hebben weleens een klein beetje mot met de zeilvaart. Die komt dan heel dichtbij.

Zoals het nu is opgetekend, staat er dus dat wij op de koppes nog wel mogen vissen. Als wij daar uitgooien, heeft de zeilsport nog evenveel last van ons als daarvoor. Wij vragen dus: mogen wij alsjeblieft aan de binnenkant? Aan de buitenkant zijn we vaak afhankelijk van de wind. Die komt eroverheen en die slaat het water eroverheen, en dan staan we niet droog. We staan heel graag bij het torentje. Daar staan we lekker droog en dan kunnen we ook aan de binnenkant een visje vangen. Wie o wie heeft dit nou verzonnen? Dat vragen wij ons af. Wij vragen ons ook met heel veel emotie af, want ik sta hier ...

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Pronk.

De heer **Van der Spek**. Dank u wel. Karel van der Spek!

De **voorzitter**. Meneer Van der Spek, zeker! Neemt u me niet kwalijk, meneer Van der Spek. Dan geef ik het woord aan M. Wamsteker en daarna aan K.J. de Jonge. Eerst M. Wamsteker. Gaat uw gang.

Mevrouw **Wamsteker** (F). Geachte voorzitter. Ik ben bewoner van de wijk Segbroek en toeziend voogd van een jongetje van 10 jaar. Vanwege zijn aandoening is hij in behandeling bij een instelling op slechts 700 meter van het Haga-complex. Deze instelling staat bekend om zijn specialistische begeleiding van kinderen met ernstige problematiek. Hier werken uitsluitend professionals, opgeleid om kinderen zoals dit jongetje te begeleiden naar óf een terugkeer naar huis, óf een passende zorginstelling. Toch ontving zijn moeder enkele weken geleden een telefoontje met het dringende verzoek om hem onmiddellijk op te halen. Na twee incidenten bleek de veiligheid van de andere zeven kinderen en de begeleider niet meer te waarborgen. Voor de volledigheid: we spreken hier over een professionele, specialistische instelling met jaren ervaring en duidelijke protocollen en veiligheidsplannen.

Mijn vraag aan de wethouders is simpel. Hoe kan het zijn dat de veiligheid voor ruim 700 volwassenen met uiteenlopende problematiek zonder specifiek veiligheidsplan wél gegarandeerd kan worden, terwijl de veiligheid voor 8 kinderen en hun begeleiders in een gespecialiseerde instelling niet gewaarborgd kan worden? Welke criteria worden er gesteld aan de aanbesteding voor de begeleiding van deze 700 mensen? Wordt er gekeken naar de kwaliteit en de expertise van het toekomstige personeel? Of kiest men simpelweg voor het goedkoopste bedrijf? Bij behandel- en zorginstellingen staan bedden leeg en zijn er wachtlijsten door een tekort aan geld en gekwalificeerd personeel. Hoe kan de wethouder waarborgen dat er bij het Haga-complex wel voldoende en juiste hulpverlening komt? De wethouder beweert dat het allemaal wel meevalt. Ondertussen wordt een 10-jarig kind op

straat gezet vanwege een veiligheidsprobleem, terwijl de gemeente zonder gedegen veiligheidsplan en personeelsplan denkt dat zij dit voor 700 mensen wel kan waarmaken.

Beste gemeenteraad. Ik verzoek u dringend om uw controlerende taak serieus te vervullen en dit college te stoppen met de huidige uitvoering. Laat de gemeente terugkeren naar de tekentafel en komen met een gedegen plan. Dank u voor uw aandacht.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik het woord aan K.J. de Jonge en daarna aan A.G. Bergman.

De heer **De Jonge** (F). Goedemiddag voorzitter en raadsleden. Het gaat over betaald parkeren in Loosduinen. Ik ben voorzitter van een vereniging van eigenaren aan de Heliotrooplaan met 50 appartementen. Wij hebben net als in Vroondaal geen enkel parkeerprobleem. Overdag zijn er tientallen vrije parkeerplaatsen, 's avonds tientallen vrije parkeerplaatsen en 's nachts ook tientallen vrije parkeerplaatsen. Het is een gelukkig bezit voor alle bewoners. Er is geen enkel probleem, maar door betaald parkeren brengt u ons in de problemen. Want wat gebeurt er? We hebben een eigen parkeerterrein, waarop twee derde van de auto's kan staan. Eén derde moet op straat staan. Dat geeft narigheid en haat en nijd tussen bewoners: wie mag wel op het eigen parkeerterrein en wie moet betaald parkeren?

We zijn die betutteling door de gemeenteraad een beetje zat. Wat gebeurt er? Er mag bijna niks meer. Vliegen mag niet meer, auto's op fossiele brandstoffen mogen niet meer, althans liever niet. Elektrische auto's zijn voor mensen als ik niet betaalbaar. Vissen? Liever niet. Een bloemetje voor je vrouw op zaterdag? Liever niet, want dat is slecht voor het milieu. Als u op deze manier doorgaat, drijft u alle weldenkende mensen in de armen van de heer De Mos. Hij zal blij zijn - ik zie hem al glimlachen - maar dat is niet de bedoeling! Wees verstandig, gemeenteraad, en stop met het onzalige plan van betaald parkeren in Den Haag. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel. Stilte graag! Dan geef ik het woord aan A.G. Bergman en daarna aan Arjan van den Berg.

De heer **Bergman** (F). Goedemiddag voorzitter, wethouders en raadsleden. Ik spreek namens de bewonersorganisatie De Paraplu uit de Schilderswijk. Graag wil ik bij dezen ons commentaar geven op een bijzonder deel van de begroting die u vandaag en morgen gaat behandelen. In een van de bijlagen wordt gemeld dat het college van B en W voorstelt om het gereserveerde geld voor de uitvoering van de gemaakte herinrichtingsplannen voor het Hobbemaplein door te schuiven naar 2026. Wij zeggen hier het volgende over. Beste raadsleden, maak het Nederlandse spreekwoord 'van uitstel komt afstel' waar.

Voor ons Schilderswijkers hoeven die plannen zoals ze nu voorliggen, helemaal niet uitgevoerd te worden. Onze wijk, de Schilderswijk, heeft de afgelopen jaren al met veel verkeersblokkades te maken gehad, te weten de pollers op de Parallelweg en de pollers op de Hoefkade, en de Hooftskade die zo goed als onbereikbaar is. Daarnaast raast er dagelijks een gigantische stroom van auto's door onze wijk via de Vaillantlaan. Het grootste deel hiervan is geen bestemmingsverkeer. Ondertussen verpesten deze auto's wel de door onze bewoners en kinderen in te ademen lucht.

Alsof dit allemaal nog niet genoeg is, worden met de huidige plannen voor het Hobbemaplein de Schilderswijk en Transvaal steeds verder ingesloten. Er zijn voor de Schilderswijk straks nog maar twee in- en uitvalswegen bereikbaar, te weten de Neherkade en de Lijnbaan/Loosduinseweg. Het ziet ernaar uit dat het college straks nog maar een paar bouwstenen nodig heeft om de muur rond de Schilderswijk af te maken. Ik had het plan om vandaag de laatste bouwsteen te overhandigen, maar het zou ongepast zijn geweest om hier met een baksteen binnen te komen. Wij zeggen: stop met het insluiten van onze wijken. We willen niet opgesloten worden. Zorg ervoor dat er samen met de bewoners van de Schilderswijk en Transvaal gesproken wordt over een alternatief plan voor het Hobbemaplein. Het afsluiten van onze wijken is echt geen oplossing. Ik vraag u dan ook met klem om nog eens kritisch te kijken naar het plan van de ondernemers rond het Hobbemaplein. Ik dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Bergman. Dan geef ik het woord aan Arjan van den Berg en daarna aan T. Bosman.

De heer **Van den Berg** (F). Goedemiddag, geacht college en raadsleden. Ik zie dat niet alle wethouders het volgehouden hebben. Mijn naam is Arjan van den Berg. Wellicht kennen jullie mijn naam, omdat deze onder het burgerinitiatief staat voor een referendum over het beleid op het betaald parkeren. De insteek hiervoor is dat we de door het college beloofde participatie blijkbaar niet krijgen en dat de belofte niet wordt nageleefd dat er draagvlak moet zijn voordat dit soort zware belasting op een wijk wordt doorgevoerd. Dat is de basis geweest om een referendum aan te vragen.

In de eerste aanleg hebben we deze zomer samen met Hart voor Den Haag de 10.000 handtekeningen voor elkaar gekregen die nodig zijn voor een referendum. Helaas vond men daarin nog wat hiaten, en daarom hebben we er in een tweede leg nog maar even 5.000 stemmen aan toegevoegd. Dat zijn dus 15.000 burgers die netjes hun vinger hebben opgestoken om wat van het beleid te mogen vinden. Gelukkig zijn ze er nu niet allemaal, want dan was het echt een latertje geworden, maar dat terzijde. We hebben het feitelijk dus als burger nóg makkelijker gemaakt voor het college en de raad. Omarm het referendum en geef de burgers waar ze nu recht op hebben: inspraak. Kom hier niet pas mee in uw campagne voor 2026. Velen voor mij hebben de huidige noodzaak nog eens onderstreept en uw aandacht gevraagd met soms wel hele schrijnende voorbeelden. Het is dan jammer om te moeten ervaren dat er zoveel tijd en moeite in gestoken moet worden om gehoord te worden en het college wakker te krijgen. Blijkbaar is luisteren naar de burger en handelen in het belang voor álle burgers nog erg lastig voor dit college. Dank u wel.

Voorzitter: de heer De Ridder.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan gaan we nu naar T. Bosman en daarna naar O. Olierook.

De heer **Bosman** (F). Geachte voorzitter. Mijn naam is Timo Bosman. Ik ben betrokken bij verschillende festivals in het prachtige Haagse Zuiderpark. Graag vraag ik uw aandacht voor het locatiebeleid evenementen, geschreven in 2021 ten tijde van corona. Het moet nog worden vastgelegd in de APV. Het locatiebeleid is inmiddels achterhaald, zowel op het gebied van duurzaamheid als economisch. Zo zijn de kosten om een festival te organiseren inmiddels verdubbeld. Het clusteren van evenementen is daardoor ook financieel noodzakelijk. Daarnaast is het vele malen duurzamer, eveneens een steeds urgenter en essentiële agendapunt.

Het locatiebeleid ten aanzien van het Zuiderpark staat hier haaks op, met twee weken rust tussen verschillende evenementen. Bij twee weken rust tussen evenementen kom je in een situatie van voortdurende op- en afbouw, met alle rompslomp en overlast voor de omwonenden van dien. Door te clusteren is er een veel kortere periode van aanwezigheid in het park. Zo kan je vier festivals organiseren in drieënhalve week. Dit is inclusief de op- en de afbouw. Op het moment dat je twee weken rust in acht neemt tussen de verschillende evenementen, ben je twaalf weken bezig. Ook is het veel minder belastend voor het park. Het in- en uitrijden van zware transporten hoeft slechts één keer te gebeuren in plaats van keer op keer opnieuw. Dat maakt het ook een stuk duurzamer. Je hoeft eenmalig te gebruiken materialen niet keer op keer weg te gooien maar kunt die meermaals voor verschillende festivals gebruiken. Door te clusteren is het mogelijk om vier weken rust in te bouwen in het Zuiderpark, midden in de zomer. De recente gesprekken met het Milanfestival en het Mirchifestival hebben er al toe geleid dat we in 2025 midden in de zomer een maand rust kunnen inbouwen.

Daarnaast kan je door het clusteren meer financiële middelen, tijd en ruimte vrijspelen om te investeren in techniek en akoestiek en aan de planvorming op het gebied van geluidsoverlast, om zo de geluidsoverlast tot een minimum te beperken. Ook heb je veel meer financiële middelen om de parkeerdruk in de wijken te verminderen. Op het moment dat je niet clustert en dus twee weken rust aanhoudt tussen verschillende evenementen, is er eigenlijk continu overlast voor de omwonenden. Het voortbestaan van grote evenementen komt daarmee in het geding, omdat het financieel gewoon niet haalbaar is om grote evenementen te organiseren en verschillende grote acts naar Den Haag te halen. Daarnaast verliest de stad een hoop diversiteit, iets wat vandaag de dag al aan de hand is door het wegvallen van verschillende mooie evenementen. Parkpop is een festival dat iedereen graag terug ziet komen. Ook dit is alleen mogelijk op het moment dat er geclusterd kan worden met andere evenementen.

Ik denk dat iedereen hetzelfde doel heeft, namelijk mooie evenementen voor de stad Den Haag en zo min mogelijk overlast voor de omwonenden. Alleen staat het voorgestelde plan daar haaks op. Bedankt voor uw aandacht.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan O. Olierook, en daarna aan Henk Boenders. Gaat uw gang.

De heer **Olierook** (F). Meneer de voorzitter, dames en heren van de raad, goedemiddag. Mijn naam is Oscar Olierook. Ik ben inwoner van Loosduinen. Ik spreek hier namens de bezorgde inwoners van Loosduinen. Het is met grote verontrusting dat ik de toenemende overlast van hangjongeren in onze Loosduinse wijken constateer. Deze situatie is niet alleen hinderlijk voor de bewoners, maar vormt inmiddels ook een bedreiging voor de openbare orde en veiligheid in onze gemeenschap. Het college heeft als bestuurder jarenlang verzaakt om op tijd te anticiperen op een ernstig tekort bij de Haagse politie, waardoor de bezettingsgraad nu ernstig beneden alle peil is gekomen. In de afgelopen maanden hebben wij als inwoners steeds vaker te maken gekregen met overlast door groepen jongeren die zich in de late avonden en nachten ophouden in onze straten en op openbare plekken. Dit resulteert in geluidsoverlast, vandalisme, vuurwerkoverlast en soms zelfs agressief gedrag zoals het op volle snelheid met auto's over stoepen en langs de winkelgebieden rijden. Mensen moeten daar dan opzij springen, wat te zien is op filmpjes op TikTok. Het is duidelijk dat dit alles een negatieve impact heeft op het woongenot van de vele bewoners en op de sociale cohesie in onze wijken.

Helaas merken wij ook op dat de huidige politiecapaciteit in Loosduinen onvoldoende is om deze problematiek aan te pakken. Met slechts één politieauto 's nachts beschikbaar voor maar liefst zeven wijken is de capaciteit ver beneden de maat. Wij begrijpen dat de politie in Den Haag geconfronteerd wordt met diverse uitdagingen en een beperkte inzet. De veiligheid van onze inwoners en het behoud van een goede leefomgeving dienen echter voorop te staan. Te vaak worden ernstige incidenten pas gemeld nadat de schade al is aangericht, omdat de preventieve maatregelen ontbreken door gebrek aan beschikbaar personeel.

Wij verzoeken u dan ook dringend om extra politiecapaciteit in de wijken van Loosduinen beschikbaar te stellen. Dat kan onder andere in de vorm van een uitbreiding van het aantal politieagenten in onze wijken. Dat zou een directe verbetering zijn van de situatie. Meer zichtbaar politieoptreden kan een preventieve werking hebben en de overlast verminderen. Samenwerking met bewoners om een buurtpreventieteam op te zetten, kan de betrokkenheid van inwoners vergroten en tegelijkertijd een aanvulling zijn op het werk van de politie. Verhoogde politiepatrouilles tijdens de avond- en nachturen in de probleemgebieden in Loosduinen kunnen helpen om de situatie te stabiliseren en de jongeren te ontmoedigen om zich in groepen te verzamelen. Het aangaan van een constructieve dialoog met de jongeren kan helpen om de oorzaken van hun gedrag aan te pakken en hen aanmoedigen om zich op positieve wijze in de gemeenschap te manifesteren.

Ik roep u dan ook op om het probleem van de overlast van hangjongeren in Loosduinen serieus te nemen en actie te ondernemen. Veiligheid en leefbaarheid zijn essentiële onderdelen van onze woonomgeving. Alleen door samen te werken en door een beter budget voor de politie kunnen we de leefbaarheid en een veilige omgeving voor iedereen waarborgen. Ik dank u voor uw aandacht en ik hoop dat u de zorgen van de inwoners van Loosduinen serieus zult overwegen en niet naast u neer zult leggen. Laten we samen zorgen voor een betere toekomst voor onze wijk. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Olierook. Dan gaan we nu naar de heer Boenders, en daarna naar G. Mahangoe.

De heer **Boenders** (F). Hoera, we hebben de publieksprijs gewonnen voor de renovatie van het Piet Heinplein! Heerlijk. Dat was een voorstel uit 1977, uit het structuurplan Zeeheldenkwartier, dus 40 jaar geleden. Ach.

Maar nu de Piet Heinstraat. Die hadden wij in 2018 graag opgeknapt. Maar ja, zo gaat het niet. In 2014 werd er vanuit de gemeente een plan gedropt om van de Piet Heinstraat een rechttoe-rechtaanstraat te maken en van een 15 kilometerstraat naar een 30 kilometerstraat te gaan. Dat werd massaal afgewezen door de wijk, en sindsdien wordt die straat daarvoor gestraft. In 2017 is er een plan gemaakt voor de bewoners en de ondernemers om de straat te upgraden. Dat plan is bekostigd uit het

toenmalig beschikbaar gestelde wijkbudget van € 50.000, voor iedereen uit de wijk. Dat was 30 jaar na de oplevering in 1989, waarbij de heer Martini van mij een heel klein schaatje kreeg. Dat gaf ik hem toen vanwege de lange duur van de herinrichting. Sinds 2018 ligt er dus een kant en klaar plan van bewoners en ondernemers dat een participatietraject heeft doorlopen. Half 2020 is geld beschikbaar gesteld door de stadsdeeldirecteur om een kostenraming te laten maken. Dat duurde tot 15 januari 2021, met als resultaat dat het ruim € 1 mln. zou kosten. Op 31 augustus 2022 stuurt de BIZ Zeeheldenkwartier een brandbrief aan het college met betrekking tot de herbestrating van deze winkelstraat. Die straat is inmiddels hevig verwaarloosd. Op 5 oktober 2022 krijgt de BIZ hierop het antwoord van de teammanager stadsdeelcentrum dat er in november 2022 een antwoord zou komen. Op 22 december zegt de teammanager dat er dat jaar geen antwoord komt.

Voor 2024 staat in de begroting het dubbele bedrag gereserveerd voor de Piet Heinstraat. 2024 dus. Wat is daarmee gebeurd? Is dat in lucht opgegaan of geïnvesteerd in cryptomunten? De ondernemers hebben de wens uitgesproken om de opknappbeurt te doen in het eerste kwartaal van 2025. Tot op heden weten de bewoners en de ondernemers niet wanneer en hoe die straat wordt opgeknapt. We wachten nog steeds op een antwoord. Komt dat omdat bijna alle wethouders te maken hebben met de aanpak van die straat? Schuiven ze het aan elkaar door? Ik kreeg net vandaag via de email te horen dat het op de planning staat voor 2027. Nou ja, dan zitten we aan de 40 jaar. Dat is kennelijk een traditie.

Dan heb ik nog een opmerking over ...

Voorzitter: de heer Van Zanen.

De **voorzitter**. Dank u wel. Uw tijd zit erop. Ik geef het woord aan G. Mahangoe, en daarna aan L. Pronk. Gaat uw gang.

De heer **Mahangoe** (F). Dank u wel, voorzitter en raadsleden. Ik ben Glenn Mahangoe, voorzitter van Stichting Siddhant/Radio Sangam. Stichting Siddhant, waaronder Radio Sangam valt, is een sociaal-culturele stichting en welzijnsstichting die al meer dan 27 jaar lang gevestigd is op Weimarstraat 86. De radio is een inmiddels een multiculturele radio geworden, en een ingeworteld begrip in Den Haag en daarbuiten. Gedurende deze periode hebben vele politici en instanties zoals de GGD en Parnassia hun weg gevonden naar de radio, en dat is nog steeds zo. De stichting verkrijgt gelden uit giften en donaties van begunstigers en heeft de anbiestatus, wat betekent dat we een non-profitstichting zijn. Sinds de corona is er een behoorlijke terugval in de genoemde geldbronnen, waardoor de stichting het moeilijk overleeft.

In 2011 is de BIZ Weimarstraat opgericht, maar in het deel waar de radio zich bevindt gebeurt niet zo veel. Dat is wel het geval aan de andere kant, waar veel winkels zijn en veel bezoekers komen. Ik herhaal concreet nieuws van 26 april 2026: 'De winkeliers van de Weimarstraat zijn verenigd in een BIZ, een winkeliersvereniging waarvan de winkeliers automatisch lid zijn omdat ze bijdragen via de gemeente moeten betalen, de gemeentelijke belasting.' Dit duidt erop dat de BIZ bedoeld is voor winkeliers uit de commerciële sector met winstbejag. Stichting Siddhant is dat niet. Wij spelen op de radio muziek af van de jaren zestig tot 1985, voor de ouderen thuis, in het bejaardentehuis of in het verpleeghuis. We bezorgen hun plezier, waardoor zij zich minder eenzaam voelen. Dat weten wij uit de vele telefoontjes die wij van hen krijgen. Wij hebben onze doelgroep eerder meegedeeld dat we overwogen te stoppen vanwege de kosten, die hoger worden, en de verminderde inkomsten. Over de telefoontjes die we toen kregen, zal ik u niet vertellen.

De stichting is financieel niet in staat om deze BIZ-bijdrage te betalen, omdat wij menen dat we dat niet zijn. Voor lokale radiostations zoals de onze maar ook voor stichtingen en verenigingen is er ook niets geregeld. Zij hebben het, met heel weinig inkomsten, financieel zwaar en zijn afhankelijk van donateurs en vrijwilligers. Wij vragen de raad hiervoor begrip. Ten eerste hopen wij dat we vrijstelling krijgen van deze BIZ-bijdrage. We vragen de raad en het college ook om de mogelijkheden te onderzoeken om ook de kleine radiostations, die een belangrijke rol vervullen ...

De **voorzitter**. Dank u wel. Uw tijd zit erop. Ik geef het woord aan L. Pronk, en daarna aan C. Boom.

De heer **Pronk** (F). Geacht college. Mijn naam is Leen Pronk en ik zeg u hierbij dank dat ik namens Zeevisvereniging De Aquajutter het woord tot u mag richten. De Aquajutter bestaat uit circa 100 leden. Vele leden van de Aquajutter zijn momenteel aan het werk en een grote groep ouderen van ons zijn momenteel bij een crematie van een overleden lid van onze postzegelclub.

Onze club De Aquajutter bestaat sinds 15 september 1980, dus ruim 44 jaar, en was voorheen een zeevisvereniging gelegen aan de Strandweg, de boulevard, in Scheveningen. In de loop der jaren is onze vereniging groter geworden en hebben wij meer activiteiten gekregen voor zowel jong als oud. Denk hierbij aan een kaartclub, een biljartclub, een postzegelclub en een dartteam, dat op hoog niveau gooit. Ook wordt er binnen onze vereniging aan de kinderen gedacht, zoals met Sinterklaas, kerst et cetera. Vanaf 2014 waren er al gesprekken met de gemeente Den Haag over verplaatsing van De Aquajutter aan de Strandweg, omdat wij daar weg moesten in verband met de herindeling van Scheveningenboulevard. Uiteindelijk is er eind 2017 in samenspraak met het toenmalige bestuur van De Aquajutter een akkoord bereikt om per 15 januari 2018 voor de duur van zeven jaar in te trekken bij De Mallemok van Welzijn Scheveningen. Ook Welzijn Scheveningen had hier financieel zo zijn voordelen van.

Nu, zeven jaar later - het is bijna 2025 - hebben wij, na verschillende gesprekken met Welzijn Scheveningen en de wethouder, te horen gekregen dat wij definitief moeten vertrekken uit ons huidige onderkomen in De Mallemok, en dat zij verder niets voor ons kunnen betekenen met betrekking tot het vinden van een eventueel nieuw onderkomen voor De Aquajutter. Dit besluit valt alle leden van De Aquajutter zeer zwaar, omdat er straks geen onderkomen meer is om onze samenhangigheid te kunnen voortzetten. Onze ouderen en jongeren worden letterlijk op straat gezet.

Geacht college, wij willen u vragen om de leden van De Aquajutter en de Scheveningers de gelegenheid en de vrijheid te geven om op Scheveningen in een verenigingsgebouw onze huidige activiteiten te kunnen blijven voortzetten. Wij rekenen daarbij op het college van de gemeente Den Haag. Dank u.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Pronk. Dan geef ik nu het woord aan C. Boom, en daarna aan A. Zoubaa. Maar eerst C. Boom. Gaat uw gang.

De heer **Boom** (F). Geacht college. Mijn naam is Charles Boom - daar staat die C voor - en ik ben zeven jaar geleden betrokken geweest bij het tot stand komen van de overeenkomst tussen Welzijn Scheveningen en De Aquajutter. Vanwege de tijd laat ik nu een stukje weg uit mijn tekst. Als u nieuwsgierig bent, kunt u het nog komen lezen! Het enige wat ik heb laten staan, is dat ik in het gelukkige bezit ben van een onderscheiding van onze Koning. Ik heb samen met Krein Turfboer - de man leeft niet meer - Piet van Wijk - hij leeft ook niet meer - Dick van der Toorn - hij is er gelukkig nog wel - en vele andere mensen die zich hebben ingezet voor de sociale en culturele activiteiten in Den Haag en op Scheveningen, actief een bijdrage mogen leveren voor De Aquajutter. De Haagse burgemeesters en wethouders alsmede de stadsdeeldirecteuren van destijds waren steeds in meer of mindere mate begaan met De Aquajutters. Het is nu aan uw college om te laten zien dat het voortbestaan van de Aquajutters ook u aan het hart gaat, door te zorgen dat zij een clubgebouw heeft. Noblesse oblige. Het is onnodig u te wijzen op de morele verplichting die de gemeente Den Haag heeft ten opzichte van een groot aantal Scheveningers, die in het belang van het masterplan akkoord zijn gegaan met een onderkomen in De Mallemok, en die ondanks de door Welzijn Scheveningen niet nagekomen afspraken de verhuurder geen strobreed in de weg hebben gelegd. De ruimte in De Mallemok waarover wij thans beschikken is slechts een deel van wat er overeengekomen was.

Ik pleit ervoor deze ruimte conform de eerdere afspraken te handhaven. Voor een nieuwe locatie, waarover diverse keren met ambtenaren is gesproken, blijven wij openstaan. Ik dank u, en ik hoop dat het hierna niet weer over parkeerplaatsen gaat!

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Boom. Dan geef ik het woord aan A. Zoubaa, en daarna aan H. de Regt. Gaat uw gang.

De heer **Zoubaa** (F). Ik sta hier vandaag namens de ondernemers van de Kempstraat met bezwaren tegen de plannen die de gemeente heeft gemaakt voor de herinrichting van de Hobbemastraat en de Kempstraat. Deze plannen dreigen een scheiding te veroorzaken tussen de wijken Transvaal en

Schilderswijk, met verstreckende gevolgen voor zowel de leefbaarheid als de economie van deze wijken.

Het plan om de Kempstraat niet langer bereikbaar te maken met de auto vanuit de Hobbemastraat zal onze wijken in feite afknippen. Het is belangrijk om te beseffen dat de Hobbemastraat en de Kempstraat samen het kloppend hart vormen van deze wijken. Deze verbinding zomaar afknippen en aannemen dat alles wel goed zal blijven functioneren, is een misvatting die wij niet kunnen accepteren. Dit besluit heeft niet alleen invloed op de doorstroming en de bereikbaarheid maar ook op het leven en het werk van de mensen die hier hun brood verdienen en wonen.

Wij als betrokken ondernemers hebben niet stilgezeten. Wij hebben een alternatief plan gepresenteerd, dat uitgaat van een meer gebalanceerde benadering. In ons voorstel hebben wij vijftien knelpunten teruggebracht naar tien. We hebben het aantal gevaarlijke kruispunten teruggebracht van 51 naar 24. Ons plan bevordert zowel de veiligheid als de toegankelijkheid en zorgt ervoor dat de wijken verbonden blijven, zoals het hoort. Ondanks onze inspanning heeft de gemeente ons plan van tafel geveegd, enkel en alleen omdat de verbinding tussen de Kempstraat en de Hobbemastraat behouden blijft in onze voorstellen.

Wij vragen u om nogmaals naar ons voorstel te kijken, om het belang van deze verbinding in te zien en om te begrijpen dat het behoud hiervan cruciaal is voor de toekomst van onze wijken en onze bedrijven. Wij vragen niet alleen om begrip maar ook om actie en dialoog. Laat ons samenwerken aan een oplossing die werkt voor iedereen, en aan een plan dat zorgt voor verbinding, dat veilig is en dat de vitaliteit van Transvaal en de Schilderswijk behoudt. Dank u voor uw aandacht.

De voorzitter. Dank u wel, meneer Zoubaa. Dan geef ik het woord aan H. de Regt, en daarna aan M. Goleli. Gaat uw gang.

De heer De Regt (F). Goedemiddag allemaal. Ik ben Huib de Regt. Ik ben bewoner van de wijk Segbroek. Ik werd erg verrast door de plannen voor het HagaZiekenhuis, voor de massaopvang. Ik ben constructief tegen deze plannen, maar ik ben niet tegen opvang. In dit plan zitten zo veel fouten. Ik wil jullie graag vragen om naar een ander plan te kijken, een beter plan, een plan dat beter aansluit op de wensen en behoeftes van deze stad.

Waarom moet je als je iemand probeert te helpen, aan de andere kant iemand dupeken? We zien het nu onder andere bij de gemeente Wassenaar: een explosie van diefstal, geweld en zelfs zedenmisdriven. Ik verzin het niet; je kunt het gewoon opzoeken. Dit is direct te herleiden naar de 940 statushouders die in Park Duinrell zitten. Dit zijn dus mensen die zicht hebben op een verblijfsvergunning maar zich nog steeds niet aan de wetten en de regels van dit land kunnen houden.

Wie dupeert de gemeente dan met dit plan? Dat zijn de ondernemers in de Fahrenheitstraat en de omliggende winkelstraten en de omwonenden van de wijk eromheen, de wijk Segbroek. Het straatbeeld gaat veranderen. We zien het nu al met de 80 dak- en thuislozen in de buurt. Vuilnisbakken worden leeggeroofd. Er wordt drugs gebruikt. Vraag het de ondernemers in de Fahrenheitstraat.

Waarom moeten we dit gebouw gaan verbouwen tot woningen, om de woningen er daarna uit te slopen om dan weer woningen te maken? Dat is toch complete kapitaalvernietiging? Dit plan wordt gefinancierd met belastinggeld, voor mensen die hier nooit ook maar een euro belasting hebben betaald. Ik begrijp het niet; ik kan het niet rondrekenen. We hebben de afgelopen tijd veel projecten gezien. Het pand hiernaast was voor € 177 mln. begroot en gaat na tien jaar al meer dan € 0,5 mld. kosten. Ook het parkje op de A12 is gigantisch uitgelopen. Hoe denkt de gemeente 34.000 m² te kunnen gaan verbouwen en binnen het budget te blijven? Er zijn al heel veel plannen gepresenteerd, in 2018 en 2019, om woningen te maken, maar is het niet veel logischer om als je een pand deels gaat slopen, links en rechts van de originele H, dat alvast te doen? Laat een architectenbureau en ontwikkelaars plannen maken en nu alvast nieuwbouw gaan maken. Dit is goed voor de ondernemers. Meer mensen in de wijk betekent meer commercie en meer ozb voor de gemeente. Het betekent ook dat mensen die bijvoorbeeld in een groot huis in de Vogelwijk wonen, gelijkvloers kunnen gaan wonen. Het betekent meer ruimte voor gezinnen, voor verjonging. Kijk alstublieft naar een ander plan dan dit plan. Laten we de stad mooier maken. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel, meneer De Regt. Dan geef ik nu het woord aan M. Goleli, en daarna aan B. Schuurman.

De heer **Goleli** (F). Goedemiddag, dank voor uw tijd. Ik spreek namens het Ondernemersberaad Haags Veen. Onze burgemeester is daar vaak; dank daarvoor. Dank ook aan de wethouder, die ons de kans heeft gegeven om in repliek op het plan dat er nu is, met een ander plan te komen, dat we samen kunnen uitwerken waar we samen wat mee kunnen doen. Het verzoek aan u is om die plannen niet uit te stellen naar over twee jaar, maar om te zorgen dat we het nu afmaken, nu het vuur heet is, met alle betrokken, alle aanwezigen en alle participanten in het plan, om er wat moois van te maken en zo ook te eindigen.

Het ondernemersberaad is in het leven geroepen vanuit de gemeente, om als handvat te fungeren met de ondernemers in de wijk. Er zitten een stuk of 1.000 ondernemers en allen zeggen dat de verbinding tussen die wijken moet blijven. Hoe zal ik het uitleggen? Ik beweeg mijn arm nu naar rechts. Dit is voor mij rechts. Het kan voor u links zijn of iets anders, maar dit is voor mij en de mensen achter mij op dit punt rechts. De zienswijze vanuit de betrokken ondernemers en bewoners is: deze kant moeten we opgaan. Het verzoek aan de gemeente is om samen die kant op te gaan. We kunnen misschien een paar graden wijken, maar het moet niet zo zijn dat we opeens naar links moeten gaan met alle gevolgen van dien voor ons. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Goleli. Dan geef ik het woord aan B. Schuurman, en daarna aan B. Bekdur. Gaat uw gang, B. Schuurman.

De heer **Schuurman** (F). Geacht college. Allereerst dank voor uw tijd. Ik sta hier namens Ontmoetingscentrum Morgenstond. Daar ben ik vrijwilliger en bestuurslid. Graag vraag ik aan u de aanleg van een jeu-de-boulesbaan in de tuin bij Ontmoetingscentrum Morgenstond. Ons ontmoetingscentrum is vooral belangrijk om de eenzaamheid te bestrijden onder de senioren en alle andere buurtbewoners in Den Haag Zuidwest. Behalve dat wij twee keer per week koken en samen eten met eenzame ouderen uit de wijk, zijn er ook verschillende clubjes. We hebben een wandelgroep, een Soedanese vereniging, een kinderclub, een klaverjasvereniging en nog veel meer. Uit het behoefteonderzoek onder buurtbewoners en vanuit de senioren die al in ons buurthuis komen, is voortgekomen dat wij heel graag een jeu-de-boulesbaan willen voor de senioren. Zo'n jeu-de-boulesbaan fungeert natuurlijk als sport- en beweegmoment voor de senioren, maar ook als ontmoetingsplek en ontspanningsplek voor de senioren. Heel belangrijk dus.

Helaas zijn wij als buurthuis uit de Regio Deal Zuidwest gehaald. De Regio Deal is bedoeld voor de vier krachtwijken in Den Haag, en alle veertien buurthuizen uit Den Haag Zuidwest kregen een mooi bedrag om leuke dingen mee te doen, alleen wij helaas niet. Waarom wij niet? Omdat wij een buurthuis zijn volledig gerund door vrijwilligers. Ik zie u al denken: huh, dat is toch juist iets heel moois en goeds, gerund door alleen vrijwilligers? Blijkbaar niet. Wij zijn al meerdere decennia dé plek in Morgenstond voor senioren en andere buurtbewoners om bijeen te komen en mooie dingen te doen. Helaas hebben wij nu dus nog minder budget en staan we een soort van buitenspel. Omdat we hiervan geen deel meer mogen uitmaken, vragen we u dus echt of we vanuit de gemeente Den Haag toch die jeu-de-boulesbaan kunnen krijgen. Daar gaan we alleen maar mooie dingen voor terugdoen. Dank u wel voor uw tijd en dank u wel voor uw aandacht. Groetjes.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Schuurman. Dan geef ik het woord aan B. Bekdur, en daarna aan H. Hoving. Gaat uw gang.

De heer **Bekdur** (F). Dank u wel, voorzitter. Ik sta hier vandaag namens stichting Red de Kaapstraat. Dat is een stichting die uit noodzaak is opgericht omdat de ellende in de doodlopende straat nu al zo'n twee jaar bestaat. Het probleem is al bekend in de raad. Ik heb eerder ingesproken en er zijn een aantal raadsleden bij ons geweest. Ook hebben we in de krant gestaan. Er is achteruitrijdend verkeer, er zijn dubbelparkeerders en op de stoep zie je fietsers en scooters: er is gewoon gevaar.

Tijdens het laatste commissiedebat heeft de wethouder aangegeven de uitspraak van de Adviescommissie bezwaarschriften af te willen wachten en aan de hand hiervan actie te willen ondernemen. Dat besluit ligt er nu, maar ik wil even één ding duidelijk maken voor het vervolg, namelijk dat in deze procedure slechts één stuk wordt behandeld. Ik zal het even citeren: 'Het standpunt van de bezwaarmakers dat de Kaapstraat zonder een verkeersbesluit is afgesloten, kan dan

ook niet aan de orde komen in deze procedure. Aan de orde is alleen de rechtmatigheid van het verkeersbesluit dat de bestaande, feitelijke situatie legaliseert.' U moet dat als volgt zien. De straat is doodlopend gemaakt. Elf maanden later wordt er een verkeersbesluit genomen. Tegen dat verkeersbesluit, dat achteraf is genomen, dienen wij een zienswijze en een bezwaar in, en wij kijken nu juridisch of dat wel of niet goed is verlopen. U kunt zich voorstellen dat de procedure zoals die is verlopen geen schoonheidsprijs verdient.

Ook is in het verweer benoemd dat de participatie wel degelijk heeft plaatsgevonden. Ik heb aan de griffier vandaag ook de flyer meegegeven die destijds is uitgereikt aan de bewoners en de ondernemers. Beoordeel het vooral zelf. Bekijk het en lees het kritisch. Als u deze flyer zo ziet, zou u dan kunnen concluderen dat de Kaapstraat op grond hiervan doodlopend moet worden gemaakt?

Ook wordt genoemd dat het kruispunt veiliger geworden zou zijn, omdat het nu een vierpuntskruising is, maar de problemen zijn opgeschoven. Er gebeuren heel veel ongelukken op de Schalk Burgerstraat en op de Kaapstraat. Op het kruispunt zelf zijn het er misschien wel minder. Afgelopen zaterdag waren er twee ongelukken op de Schalk Burgerstraat. Hiervan zijn wat beelden te zien op social media.

Als laatste wil ik nog een link leggen met de plannen voor het Hobbemaplein. Als die doorgaan en de Kempstraat een eenrichtingsweg wordt, worden de ondernemers op de Kaapstraat volledig geïsoleerd. Dat zou echt een doodsteek zijn voor de ondernemers. Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Bekdur. Dan geef ik nu het woord aan meneer H. Hoving, en dan aan J. Oudshoorn.

De heer **Hoving** (F). Ik ben de een-na-laatste, toch? Of niet?

De **voorzitter**. Dat gaan we zien. Ik ga iedereen die er net niet was nog even opnoemen. Gaat uw gang, meneer Hoving.

De heer **Hoving**. In mijn vrije tijd ben ik onder andere vrijwilliger bij Buitenplaats Ockenburgh. Daar was u, voorzitter, een jaar geleden toevallig te gast om onder andere een fruitboompje te adopteren op persoonlijke titel. Toen u wegging, zei u tegen de vrijwilligers, en dat vond ik heel mooi 'blijf gezond', met zo'n soort gebaar. Dat kwam recht uit uw hart, denk ik en dat vond ik een mooie wens.

Gezond blijven is iets wat ik ook zelf probeer door voldoende te bewegen, gezond te eten, aan ontspanning te doen en sociaal contact op te zoeken. Dat gaat aardig, maar op één punt gaat het niet zo heel erg goed, en dat is op het punt van de luchtkwaliteit, vooral waar het gaat om particuliere houtstook. Dat is een bekend thema. Nou denkt u: dat is één iemand die dat zegt, dat is een casus en daar kan ik geen beleid op maken. Maar ik ben niet de enige die dat zegt, want dat doen ook de onafhankelijke wetenschappelijke instellingen die u moeten helpen met het maken van beleid, zoals de GGD, het RIVM en TNO. Die zeggen allemaal dat het daar nu echt klaar mee moet zijn, want de particuliere houtstook is tegenwoordig verantwoordelijk voor een kwart van de fijnstofuitstoot in Nederland. Dat moet je even tot je laten doordringen: een kwart van de fijnstofuitstoot komt alleen maar door particulieren die een fikkie willen stoken. Als je dat verbiedt, heb je dus ook meteen het probleem opgelost van een kwart van alle verloren gezonde levensjaren door luchtvervuiling.

Ik weet dat hier afgelopen zomer over gedebatteerd is en dat de VVD toen een motie heeft ingediend om ervoor te zorgen dat dat voorlopig niet doorgaat. Rechtse partijen hebben het altijd over realisme en dat vind ik heel terecht. Als je realistisch bent op dit thema, dan moet je zeggen dat dat houtstookverbod er over een paar jaar toch is. Dus als je dat nu gaat vertragen, dan is jouw bijdrage hieraan dat je ervoor hebt gezorgd dat er nog meer mensen ziek worden en eerder doodgaan doordat de lucht vies blijft. Dus ik zou zeggen: sluit aan bij Amersfoort en bij Utrecht. Die zijn op de goede weg. Neem de eerste maatregelen om het niet meteen helemaal te verbieden, maar alleen bij slechte weersomstandigheden. En blijf gezond. Dat is wat ik wilde zeggen.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Hoving. Dan kijk ik naar meneer Oudshoorn. Gaat uw gang.

De heer **Oudshoorn** (F). Dank u, meneer de voorzitter. Ik sta hier namens Jobcenter Haaglanden. Namens Jobcenter wil ik het volgende met u delen naar aanleiding van de brief van Jobcenter van 24

oktober jongstleden, die ook bij de ingekomen stukken zit voor uw vergadering vandaag, maar ook de reactie van de wethouder, zoals te lezen vandaag op omroepwest.nl en nos.nl. Het gaat om de arbeidsmigrantenhuisvesting, de Uithof aan de Jaap Edenweg 2 in onze stad.

Woedend zou de wethouder zijn, lazen wij. Nou, daargelaten dat Jobcenter woede in dezen totaal niet begrijpt, gaat de wethouder, zo blijkt ook uit de artikelen, echt uit van verkeerde feiten. Wel degelijk wonen op de Uithof alleen nog maar Oekraïense vluchtelingen, in tegenstelling tot hetgeen de wethouder stelt. Alle bewoners zijn na het begin van de oorlog zelfstandig naar Nederland gekomen en allen hebben in hun paspoort de stempel van de IND, luidend 'verblijf toegestaan op grond van de Richtlijn tijdelijke bescherming Oekraïne'. Hoe kan de wethouder dan nu stellen dat zij geen Oekraïense vluchtelingen zijn? De status van deze mensen brengt mee dat zij recht hebben op opvang en verzorging door de Nederlandse Staat, uitgevoerd door gemeenten. Zowel tijdens besprekingen als tijdens een zitting bij het gerechtshof Den Haag is zijdens de gemeente erkend dat de Oekraïense bewoners bij het einde van de Uithof door de Staat moeten en zullen worden opgevangen. Deze opvang door Jobcenter van deze mensen de afgelopen twee jaar heeft de Staat zo miljoenen euro's bespaard. Dat is iets positiefs.

De wethouder doet het voorkomen dat Jobcenter twee jaar lang alleen maar waarschuwingen in de wind zou hebben geslagen. Dat is onwaar. De eerste daadwerkelijke aanzegging van ontruiming dateert van 16 september 2024. Daarvoor is steeds periodiek overleg geweest, waarin ontruiming steeds nog niet nodig was. De wethouder spreekt ook van illegaliteit. Ook dit behoeft nuance. Aanvullende vergunningverlening is namelijk voor de locatie mogelijk. Daarbij meent Jobcenter goede juridische argumenten te hebben dat zij nog steeds de huurder is. Die vraag ligt op dit moment nog voor bij het gerechtshof Den Haag. Als Jobcenter hierin gelijk krijgt, heeft de gemeente een enorm probleem, want dan heeft zij namelijk onrechtmatig een huurder ontruimd. Met name dit punt zou de raad niet zomaar moeten negeren - althans, dat zou onverstandig zijn - in het belang van de gemeente, zo meent Jobcenter.

De wethouder spreekt ook nog van arbeidsmigranten als 'wegwerpproducten van werkgevers'. Hoewel de wethouder niet rechtstreeks Jobcenter beschuldigt, is de opmerking wel suggestief en eigenlijk ook best wel grievend. Jobcenter wil benadrukken dat zij haar medewerkers niet als wegwerpproducten behandelt. Jobcenter voldoet aan alle wet- en regelgeving. Zij kreeg nimmer een klacht van de gemeente de afgelopen jaren.

Het vinden van alternatieve huisvesting ...

De **voorzitter**. Dank u wel. De drie minuten zijn voorbij. Het spijt me.

Ik ga nog een keer de namen opnoemen van de mensen die er niet waren, maar misschien nu wel: G. van de Merkt, H. Bouzaghdoud, D.P. Juhász, R. Remmerswaal en R. Pronk. Zij zijn er niet. Dit was agendapunt B. Het is inmiddels tien voor vier; zo gaan die dingen. Veel dank voor alle bijdragen.

Aan de orde is:

C. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken.

De raad heeft hieromtrent beslist zoals hierna bij elk nummer is aangegeven.

Raadsadressen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening	Kopie antwoord
1	Belanghebbende d.d. 1 oktober 2024 inzake vuurwerk (behoort bij 10802966)	In handen van het college van B en W.	commissie Bestuur
2	Belanghebbenden d.d. 29 september 2024 inzake erfpacht (10805768)	In handen van het college van B en W	commissie Ruimte

3	Johan Maasbach Wereldzending d.d. 27 september 2024 inzake herhuisvesting Uithof-locatie/nieuwbouwwoningen Zevensprong (10805811)	In handen van het college van B en W	commissie Ruimte
4	Belanghebbende d.d. 5 en 23 oktober 2024 inzake verzoek aanpassen regelgeving (2 x behoort bij 10786682)	In handen van het college van B en W	commissie Bestuur
5	Belanghebbende d.d. 6 oktober 2024 inzake de Populier (10807637)	In handen van het college van B en W	commissie Samenleving
6	Bewonersinitiatief Kraayenstein d.d. 3 oktober 2024 inzake openbaar gebied Karperdaal en Steurendaal Kraayenstein (10807649)	In handen van het college van B en W	Commissie Leefomgeving
7	Belanghebbende d.d. 3 oktober 2024 inzake problemen nav woning Hof Wonen (10807656)	In handen van het college van B en W	commissie Ruimte
8	Belanghebbenden d.d. 8 oktober 2024 inzake parkeerproblemen Rivierenbuurt (10808522)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
9	Leefcommissie Klein Houtrust d.d. 10 oktober 2024 inzake padelbanen Houtrust (10808546)	In handen van het college van B en W	commissie Samenleving
10	Belanghebbende d.d. 10 oktober 2024 inzake bomenbeleid/bomenkap m.n. op de Laan van de Mensenrechten (10808603)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
11	ANVR d.d. 16 oktober 2024 inzake verbod op fossiele reclame (10810245)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
12	Belanghebbende d.d. 16 oktober 2024 inzake klacht invoering milieuzone (10810249)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
13	Belanghebbende d.d. 16 oktober 2024 inzake VVE (behoort bij 10791407)	In handen van het college van B en W	commissie Ruimte
14	Stichting Wijkbelangen Uilennest d.d. 29 oktober 2024 inzake stadsverkeer Den Haag, emissieszone en rechtszaak (10813835)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
15	Nextprojecten d.d. 31 oktober 2024 inzake brandbrief ivm keuze van aanbod vrij gekomen gymzaal in het Talentenhuis (10816017)	In handen van het college van B en W	commissie Samenleving
16	Belanghebbenden d.d. 3 november 2024 inzake pilot scholendriehoek Benoordenhout; onveilige verkeerssituatie (10816045)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
17	Belanghebbenden d.d. 3 november 2024 inzake wethouder en bedrijven zetten burgers en hun gezondheid buiten spel (10816083)	In handen van het college van B en W	commissie Bestuur
18	Belanghebbende d.d. 6 november 2024 inzake klacht over participatietraject omgevingsvergunning PWO (10818444)	In handen van het college van B en W	commissie Samenleving
19	Belanghebbende d.d. 7 november 2024 inzake straatnaambordje in de duinen (10818454)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving

Ter kennisnemingen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening
1	Belanghebbende d.d. 9 oktober 2024 inzake parkeerdruk verlagen Bezuidenhout (10807669)	Voor kennisgeving aannemen
2	Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland d.d. 4 oktober 2024 inzake financieel toezicht begroting 2025 (10807676)	Voor kennisgeving aannemen

3	Belanghebbenden d.d. 2 oktober 2024 inzake passing legislation to ban street advertisements that promote fossil fuel products (10808698)	Voor kennisgeving aannemen
4	Stichting Armoedefonds d.d. 14 oktober 2024 inzake toenemende druk op armoedehulporganisaties (10808730)	Voor kennisgeving aannemen
5	Bewonersinitiatief Kraayenstein d.d. 15 en 16 oktober inzake nadere informatie Kraayenstein (10810306)	Voor kennisgeving aannemen
6	Belanghebbenden e.a. d.d. 14 en 28 oktober 2024 inzake update participatiefase 2 eindhalte tramlijn 11 aan de Zeeruststraat (10810323 + behoort bij)	Voor kennisgeving aannemen
7	Belanghebbende d.d. 17 oktober 2024 inzake werkzaamheden Tasmanstraat (10810332)	Voor kennisgeving aannemen
8	Belanghebbende d.d. 20 oktober 2024 inzake afsluiting Daal en Bergselaan (10811133)	Voor kennisgeving aannemen
9	Belanghebbende d.d. 16 oktober 2024 inzake eerste surf mogelijkheid indoor Den Haag (10811149)	Voor kennisgeving aannemen
10	Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak d.d. 16 oktober 2024 inzake uitspraak Bp Brasserskade 2023 en omgevingsvergunning Brasserskade 227A d1 (gecoördineerd) (10811170)	Voor kennisgeving aannemen
11	Belanghebbenden d.d. 21 oktober 2024 inzake onredelijk besluit tot spoedeisende bestuursdwang en kostenverhaal huisvuil (10812677)	Voor kennisgeving aannemen
12	Stichting Leids Verzet d.d. 24 oktober 2024 inzake uitstel invoering Zero Emissie Stadsdistributie (10812686)	Voor kennisgeving aannemen
13	Jobcenter Haaglanden d.d. 24 oktober 2024 inzake ontruiming Jaap Edenweg 2 (10813273)	Voor kennisgeving aannemen
14	Varend Corso Westland d.d. 25 oktober 2024 inzake Varend Corso 2025 (10813282)	Voor kennisgeving aannemen
15	Belanghebbende d.d. 30 oktober 2024 inzake nettarief stelsel netbeheerders (10816145)	Voor kennisgeving aannemen
16	Belanghebbende d.d. 1 november 2024 inzake verslag provincie Zuid-Holland invulling asielopgave spreidingswet (10816180)	Voor kennisgeving aannemen
17	Belanghebbende d.d. 1 november 2024 inzake overlast van Renewi in Wateringseveld (10816188)	Voor kennisgeving aannemen
18	Vereniging Vrienden van Den Haag d.d. 4 november 2024 inzake begroting 2025 – 2028 en project Haagse Lanen (10816267)	Voor kennisgeving aannemen
19	Comité Haagse Lanen d.d. 6 november 2024 inzake open brief mbt aanpak en prioritering Haagse Lanen 2025-2028 (10818461)	Voor kennisgeving aannemen
20	Vereniging Eigen Huis d.d. 7 november 2024 inzake onderzoek seniorvriendelijkste gemeente (10818475)	Voor kennisgeving aannemen

Aan de orde is:

D. Vaststelling van de Notulen van 12 september en 3 oktober 2024.

De Notulen van 12 september en 3 oktober 2024 worden ongewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

E. Vaststelling van de besluitenlijst.

E.1 Voorstel van het college inzake Normen- en toetsingskader rechtmatigheid 2024 (RIS320276)

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**. We gaan over tot de beraadslagingen. De agendapunten F tot en met I worden gezamenlijk besproken, maar vanavond afzonderlijk in stemming gebracht. Het lijkt me verstandig dat we een paar minuten schorsen voor een wisseling. Dan kan iedereen ook genieten van waarvan hij wil genieten.

De vergadering wordt van 15.52 uur tot 16.02 uur geschorst.

Aan de orde is:

F. Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

G. Voorstel van het college inzake Kadernota weerstandsvermogen (RIS320223).

H. Tariefvoorstellen:

H.1 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot zevende wijziging van de Verordening toeristenbelasting Den Haag 2016 (RIS320102).

H.2 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening afvalstoffenheffing Den Haag 2021 (RIS320103).

H.3 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot elfde wijziging van de Algemene legesverordening Den Haag 2021 (RIS320104).

H.4 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening onroerendezaakbelastingen Den Haag 2021 (RIS320109).

H.5 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening liggeld voor woonschepen en bedrijfsschepen Den Haag 2021 (RIS320110).

H.6 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening rioolheffing Den Haag 2021 (RIS320111).

H.7 Voorstel van het college inzake Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening binnenhavenbelasting Den Haag 2021 (RIS320128).

H.8 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vierde wijziging van de Verordening begraafrechten Den Haag 2021 (RIS320129).

H.9 Gewijzigd voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting Den Haag 2022 (RIS320142).

H.10 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening tot wijziging van de Verordening leges Omgevingswet Den Haag 2024 (RIS320250).

I. Bedrijveninvesteringszones:

I.1 Voorstel van het college inzake Verordening bedrijveninvesteringszone Dierenselaan Apeldoornselaan Den Haag 2025 (RIS319816).

I.2 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Keizerstraat Den Haag 2025 (RIS319817).

I.3 Voorstel van het college tot Vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Kijkduin Den Haag 2025 (RIS319819).

I.4 Voorstel van het college tot Vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Westvlietweg Den Haag 2025 (RIS319820).

I.5 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Goudsbloemlaan Den Haag 2025 (RIS319822).

De **voorzitter**. Aan de orde zijn de agendapunten F tot en met I. Kort samengevat gaat het over de Programmabegroting 2025-2028 en alles wat daarmee samenhangt. We bespreken de voorstellen in één keer, althans u, maar ze worden waarschijnlijk in de loop van de avond afzonderlijk in stemming gebracht. Ik geef zoals gebruikelijk bij de programmabegroting het woord in de gebruikelijke sprekersvolgorde, naar grootte, te beginnen met de oppositie.

De beraadslaging wordt geopend.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb een leuk citaat van collega Hera Butt om mee te beginnen: 'Signalen zijn signalen en dat zijn feiten'. Dat zei zij in een van de debatten een aantal weken geleden. Volgens mij zijn de signalen - signalen zijn signalen en dat zijn feiten - vandaag wel duidelijk naar aanleiding van de inspraak.

Verkiezingen zijn niet slechts een ritueel. Ze zijn de fundering van onze democratie. Ze zijn bedoeld om beleid te maken dat de wil van het volk weerspiegelt. Bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen heeft een overweldigende meerderheid van de Nederlanders gekozen voor een andere koers. Dit signaal was ook duidelijk bij de uitslag van de laatste gemeenteraadsverkiezingen. Het volk verlangt om gehoord te worden en wil veranderingen die aansluiten bij hun verwachtingen en behoeften. Maar waar blijft de verandering? In deze stad is er op oneigenlijke gronden alles aan gedaan om Hart voor Den Haag buiten de deur te houden. In een enquête van Omroep West wordt gesteld dat de samenstelling van de coalitie zonder Hart voor Den Haag de invullers bezighoudt. Citaat: 'Dit college is in mijn ogen onwettig, omdat de grootste partij is buitengesloten. Mijn stem is gewoon gepikt.'

Democratie in onze stad betekent niet alleen dat het zittende college aan de macht is. Het betekent ook dat de grootste partij met de steun van een groot en groeiend deel van het volk haar ideeën kan en moet uitvoeren. En daar gaat het volledig mis. Op wijkscouwen en themabijeenkomsten in de stad horen wij dat mensen zich níét gehoord voelen en dat er over hen wordt beslist in plaats van met hen. We hebben de insprekers gehoord. We weten dat zo'n 74% van de bevolking weinig tot niet tevreden is over de prestaties van de wethouders en zich weinig tot niet vertegenwoordigd voelt door dit college. We hebben 15.000 handtekeningen voor een burgerinitiatief dat oproept tot een referendum inzake de uitbreiding van betaald parkeren. We zien de bewoners van de Hofbadtoren die een brandbrief aan de raad hebben gestuurd met een noodkreet om hun auto's te kunnen parkeren, hetgeen de gemeente nu onmogelijk maakt. We hebben daarbij ook de insprekers gehoord. Een motie: verzoekt het college om per direct de bewoners van de Hofbadtoren een parkeervergunning op straat te geven. Medeondertekend door de heer Meinesz.

Verzet en meer dan duizend handtekeningen zijn er ook bij de herinrichtingsplannen van het Hobbemaplein, waar bewoners en ondernemers stellen dat er met de gemeente spek-en-bonengesprekken zijn geweest, zonder inspraak, zonder eigen inbreng, met als triest dieptepunt het rücksichtslos van tafel vegen van het alternatieve plan van de ondernemers van het Haags Veen. Een motie: verzoekt het college het Hobbemaplein en omgeving bereikbaar te houden door te stoppen met de plannen voor het invoeren van eenrichtingsverkeer en afsluitingen. Medeondertekend door Meinesz.

Een ander voorbeeld is het ondanks de vele smeebedes van bewoners en ondernemers vasthouden van de gemeente aan de beslissing om de Kaapstraat ter hoogte van de kruising Kempstraat/Schalkburgerstraat doodlopend te houden. Een motie: verzoekt het college om voor het kerstreces in overleg met bewoners en ondernemers met een oplossing te komen waarbij de Kaapstraat op enigerlei wijze wordt ontsloten, en de raad over de uitkomsten te informeren. Medeondertekend door Meinesz.

En wat dacht u van bewoners en ondernemers die vanwege de verkeersafsluitingen van de Parallelweg en de Hoefkade stellen dat ze zich 'opgesloten' voelen? Een motie: verzoekt het college om samen met bewoners en ondernemers op korte termijn een plan op te stellen waarbij de verkeerscirculatie van het autoverkeer wordt verbeterd, en de raad over de uitkomsten te informeren. Medeondertekend door Meinesz.

Beloften niet nakomen draagt ook niet bij aan het herwinnen van vertrouwen. Vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen werd gezegd dat de garage onder de Apeldoornselaan in het onder parkeerdruk geteisterde Rustenburg-Oostbroek weer open zou gaan. Wat denkt u: de garage zit nog potdicht! Een motie: verzoekt het college de parkeergarage in 2025 te heropenen, en de raad te informeren hoe het dit gaat doen. Medeondertekend door Meinesz.

En dan het participatieloze doordrambeleid bij de grootschalige opvang van diverse kwetsbare doelgroepen en asielzoekers in het voormalige HagaZiekenhuis. Allereerst: waarom jukt de wethouder? Zij liet weten met de stichting die pleit voor kleinschalige opvang in gesprek te zijn, maar dat klopt niet. Er is geen overleg, niet via de mail, niet telefonisch, noch in gesprek. Er is nooit contact gezocht. Graag een reactie. 1.262 mensen reageerden overwegend negatief op grootschalige opvang. De zorgen zijn groot; u heeft vandaag de insprekers ook weer gehoord. Een juridisch gevecht met de gemeente is in aantocht. Een motie om dat te voorkomen, en dan doe ik even het 'constaterende' er ook maar bij om duidelijk te maken dat het college echt bezig is met drijfzand: constaterende dat bij de grootschalige opvang van diverse kwetsbare doelgroepen en asielzoekers in het voormalige HagaZiekenhuis:

- geen duidelijkheid is of de veiligheid en leefbaarheid in de wijk worden gegarandeerd,
- geen duidelijkheid wordt gegeven door het college of het verantwoord is de mix en omvang van de doelgroepen samen te huisvesten,
- geen duidelijkheid is over de businesscase (wie betaalt wat wanneer, kosten bewoonbaar maken complex, asbestsanering en verbouwing in eigen beheer),
- geen ontbindende voorwaarden met het COA zijn opgenomen,
- de door het college toegezegde termijnen meermaals niet worden gehaald en worden opgeschoven,
- de communicatie van het college naar buiten vaak onhelder en onjuist is, zodat het vertrouwen van omwonenden in het college tot een minimum is gedaald,
- de door het college ongewenste start van de termijn van vijf-zeven jaar volstrekt onvoorspelbaar is - wat als er geen 440 asielzoekers zijn of de gewenste aantallen van andere doelgroepen niet gehaald kunnen worden zodat er ruimte ontstaat om de tijdelijke opvang tot in het oneindige te laten duren,
- de verbouwing voor de tijdelijke opvang een risico vormt voor het opsouperen van de beschikbare stikstofdepositie, waardoor de bouw van toekomstige seniorenwoningen mogelijk niet meer mogelijk is,
- geen duidelijkheid is over de permanente invulling (in eerdere plannen de helft van het voormalige HagaZiekenhuis, in de laatste plannen een derde).

Kortom, onduidelijkheid alom. Daarom de motie: verzoekt het college de grootschalige opvangplannen 'on hold' te zetten. Medeondertekend door Verdonk en Kaptheijns.

Van de raad en van de uitvoeringsorganisaties van de gemeente mag verwacht worden dat zij zich aan de geldende wet- en regelgeving houden inzake het dienstverleningsniveau voor Schoon, Heel en Veilig bij bedrijfsinvesteringszones oftewel BIZ'en. U heeft de insprekers van het ZKD gehoord. Een motie om hen te ondersteunen: verzoekt het college dat er op zeer korte termijn een herstelactie komt waarmee alle Haagse BIZ'en worden voorzien van een duidelijke SMART geformuleerde Service Level Agreement voor iedere Haagse BIZ. Medeondertekend door Van Basten Batenburg.

Chaos is het niet alleen in het hengelcollege, maar ook op de Paul Krugerlaan, waar een grote nood is aan parkeerplaatsen en men ook nog parkeerplaatsen wil weghalen ten faveure van een bredere tramlijn. Een motie: verzoekt het college eerst de alternatieve parkeerplaatsen aan te leggen alvorens

ook maar te praten over het verbreden van tramlijn 6 en het weghalen van parkeerplaatsen in de Paul Krugerlaan, en de raad over de uitkomsten te informeren.

We blijven nog even op de Paul Krugerlaan, maar dan om met een motie de daar opererende snelheidsduivels aan te pakken: verzoekt het college het Openbaar Ministerie te verzoeken om een flitspaal te plaatsen, en tot die tijd waarschuwborden te plaatsen die oproepen om vaart te verminderen. Ik heb nog twee vragen. Wat is de status om als gemeente zelf flitspalen te mogen plaatsen? Waar blijft de beloofde groengele zone voor de Paul Krugerlaan?

Zowel de veiligheid als de leefbaarheid in Moerwijk staan ernstig onder druk. Een motie: verzoekt het college om zo spoedig mogelijk met de bewoners, organisaties en de politie in Moerwijk in gesprek te gaan en met een krachtig actieplan te komen om de onveiligheid in Moerwijk aan te pakken. Medeondertekend door Guernaoui.

Lesley Arp (SP). Wellicht is het niet verbazend dat deze interruptie zou komen, want de heer De Mos weet dat mijn fractie hier ook veel mee bezig is geweest en ook een initiatiefvoorstel heeft ingediend. Daarmee wil ik zeker niet zeggen dat de problemen zijn opgelost, absoluut niet, want zo'n initiatiefvoorstel is geen wondermiddel. Maar ik vraag me wel het volgende af. Deze motie zegt eigenlijk alleen maar: burgemeester, doe iets. Hart voor Den Haag is een grote partij. Ik ben benieuwd welke visie Hart voor Den Haag heeft op de aanpak van de problematiek.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik denk dat Hart voor Den Haag legio vragen heeft gesteld over de veiligheid van Moerwijk, legio. We hebben vandaag ook sprekers op de been gekregen om in te spreken over de onveiligheid in Moerwijk. We hebben zoveel gedaan, maar uiteindelijk hebben we natuurlijk ook een college nodig. Ze hebben het natuurlijk druk met intern gekrakeel, maar dat lijkt op de rug te liggen en niks te willen doen. Wij hebben ideeën te over geuit en u heeft dat ook gedaan met een prachtig initiatiefvoorstel. Nou moet dat college, dat daar toch fors voor wordt betaald, een keer aan de slag om de onveiligheid in Moerwijk aan te pakken.

Lesley Arp (SP). Ik denk dat de heer De Mos en mijn fractie zeker aan dezelfde kant zitten. Mogelijk steun ik de motie, maar ik vind het toch een vrij kort antwoord. Een van de sprekers kwam met concrete voorbeelden zoals het aanpakken van de donkere plekken. Dat zat in ons voorstel. De burgemeester moet daar inderdaad gewoon mee aan de slag. Ik ben het helemaal mee eens: het college moet aan de slag. Maar ik was benieuwd of er nog meer van dat soort concrete voorstellen zijn die Hart voor Den Haag zou opperen voor de wijk.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik heb net al gezegd dat wij eigenlijk dag en nacht in de wijk zijn. Wij hebben daar vragen over gesteld, ook over de lachgasproblematiek, ook over de problemen van rondhangend tuig, ook over de problemen van afval. We hebben daar zelfs nog een initiatiefvoorstel over geschreven: Van Napels aan de Noordzee naar Singapore achter de duinen. We zijn dus volop bezig. Net als u schrijven we volop initiatiefvoorstellen, dus laten we inderdaad aan dezelfde kant staan en zorgen dat potdome die onveiligheid in Moerwijk wordt aangepakt.

We blijven nog even bij het thema veiligheid. Het aantal explosies blijft toenemen. Afgelopen nacht was er een explosie bij een winkelpand in Laakkwartier en ook in Kijkduin ging de boel de lucht in, met flinke schade. Kan de burgemeester zijn beleid meetbaar maken? Wat is het effect van zijn ingezette beleid voor 2025? Hoe zorgen we ervoor dat explosies afnemen? Bij de helft van de explosies is geen enkele link met criminaliteit. Hoe worden de slachtoffers hier, vaak ondernemers, gecompenseerd?

Het moet afgelopen zijn met het van het kastje naar de muur sturen van rasechte Scheveningers. De AquaJutters zoeken gedwongen al tijden een nieuw onderkomen. Regel dat: verzoekt het college of te zorgen dat de AquaJutters zonder verder gekrakeel in De Malle Mok mogen blijven, of uiterlijk voor het kerstreces te zorgen voor een vervangende locatie met bijbehorende financiële steun. Medeondertekend door Bom en de heer De Ridder. Ik zeg De Ridder, maar dat is fout. Die heeft meegetekend bij de volgende motie. Excuus, meneer De Ridder, u komt nu aan bod.

We blijven nog even op Scheveningen. Sinds kort geldt er een ridicul visverbod aan de binnenkant van het Noordelijk en Zuidelijk Havenhoofd en deelt de hengelpolitie boetes uit aan met name ouderen die hun hobby willen beoefenen. Vissen met een of twee hengels? Bam, € 160. Met

meer dan twee hengels? Bam, € 370. En dat voor het uitoefenen van je hobby. Voor een hengeltje uitwerpen zit ik bij een deel van dit college goed. Ik werp 'm even uit om deze waanzin te prullenmanden: verzoekt het college het visverbod tussen de havenhoofden terug te draaien en de Scheveningse bevolking het visplezier terug te geven, de handhavers opdracht te geven te stoppen met het bekeuren van veelal oudere vissers, en de raad hierover te informeren. Mee ondertekend door Bom en in dit geval wel De Ridder van de VVD.

Tijd voor een bakkie, en daar hebben we de Haagse koffiehuisen voor: verzoekt het college in kaart te brengen welke traditionele Haagse koffiehuisen in hun voortbestaan worden bedreigd en een actieplan op te stellen dat bijdraagt aan behoud en ondersteuning van deze plekken, en de raad binnen drie maanden hierover te informeren. Medeondertekend door Sluijs.

De ouderen in Morgenstond hebben mij aan het werk gezet. U hoorde net de inspreker al. Een motie: draagt het college op een jeu-de-boulesbaan in de tuin van het Ontmoetingscentrum Morgenstond te realiseren.

Ik was recent bij de sportverenigingen TAC'90, Toofan en BMT, alwaar men de noodklok luidt. De reguliere vervangingsopgave van drie kunstgrasvelden per twee jaar is vertraagd naar drie kunstgrasvelden per vier jaar. Dat is voor veel sportclubs een zeer onwenselijke ontwikkeling, zeker omdat er bij een behoorlijk aantal clubs al een gedwongen ledenstop is aangekondigd, hetgeen niet bijdraagt aan sportparticipatie. Een amendement, samen met mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP, moet dat oplossen.

Nog twee vragen aan de sportwethouder ...

Janneke Holman (PvdA). Wat ik dan niet begrijp, is dat de heer De Mos in april nog een amendement heeft gesteund in het debat over de verhuizing van ADO naar het Zuiderpark, waarin het budget voor kunstgrasvelden werd gehalveerd. Hoe verhoudt zich dat tot dit voorstel?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat ga ik u precies uitleggen. Het was namelijk een voorstel dat niet zo'n hele goede dekking had. In het voorstel werd namelijk in eerste instantie geld weggehaald bij de Dreven, Gaarden en Zichten. Dat is nou net een wijkje dat dat niet kan gebruiken. Het amendement, dat overigens gelukkig door een meerderheid van de raad is aangenomen - zo werkt dat hier - en door een van uw coalitiepartners is ingebracht, dus fijn dat dat ook kan, was geen goed idee. Wij helpen de wethouder, want u kent ons als hulpvaardig, om het nu wel te regelen. Ik zou zeggen: steun het amendement en dan is het vanavond nog in orde. Hoe mooi is dat?

De **voorzitter**. Het is niet een heel lang amendement. Wilt u nog even het dictum voorlezen?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dan moet ik het amendement even terug hebben. O, ik heb 'm hier ook liggen. Ik had 'm dubbel gekopieerd; niet zo goed voor het milieu, sorry daarvoor. Toelichting. Dit amendement regelt een investering in de breedtesport en deelname ten koste van de geplande dotatie aan topsport en een investering in het cofinancieringsfonds. Zo is de reguliere vervangingsopgave van drie kunstgrasvelden per twee jaar vertraagd naar drie kunstgrasvelden per vier jaar. Dat is voor veel sportclubs een onwenselijke ontwikkeling omdat de speelbaarheid van de velden daarmee niet stijgt en er daardoor wachtlijsten ontstaan. Inclusief onderhoudskosten kost één kunstgrasveld € 0,65 mln. Daarnaast zijn er vergaande rijksbezuinigingen voorgesteld voor sportclubs en sportverenigingen. Dat zal mogelijk leiden tot hogere contributies en daarmee sportparticipatie onder druk zetten, een onwenselijke ontwikkeling wat de indieners betreft. Poe poe, ik ben er helemaal doorheen, maar dat was 'm.

Janneke Holman (PvdA). Dat was natuurlijk niet zo'n heel goed antwoord van de heer De Mos. In het voorjaar stemde hij er nog voor om het budget voor kunstgrasvelden te halveren en nu komt er een voorstel om dat weer aan te vullen. Ik vraag me dan toch een beetje af, als we het hebben over degelijke dekking en dergelijke, of we over een halfjaar weer een amendement kunnen verwachten om het Olympisch Fonds en het cofinancieringsfonds aan te vullen, waar hij het nu uit wil halen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat zijn allemaal goede vragen die u stelt. Wij zijn helemaal pro Olympisch Fonds, maar op dit moment komen er niet zoveel Olympische en grote evenementen

aan. Er zit € 1,9 mln. in de reserves. Er valt € 1 mln. vrij van de dotatie die overblijft, als wij - 'wij' zijn mevrouw Klokkenburg en ondergetekende - er € 1 mln. uit halen. Nu is de nood aan de man bij de kunstgrasvelden, dus we kiezen nu daarvoor. En inderdaad, als wij straks aan de knoppen zitten in een nieuwe coalitie - daar gaan we zomaar van uit - dan gaan we zorgen dat dat Olympisch Fonds weer goed wordt gevuld, want wij zullen wat andere keuzes maken dan dit college. Maar voor nu denken wij dat de sportclubs geholpen zijn, want ze zitten te gillen en te blèren om kunstgrasvelden.

Ik kom nog even terug op uw vraag over de kunstgrasvelden. We hebben de voorzitter van BMT gehoord. Er is vanuit het college nooit contact geweest met de beste man. De beste man wist helemaal niks vanuit HDV. Ja, u knikt, maar als ik bij de voorzitter kom, dan zegt de wethouder: die is één keer geweest om sier te maken met de aardbevingen in Turkije en voor de rest heb ik de beste man nooit gesproken. Of u jukt met nee knikken of de voorzitter van BMT. Dat gaan we nog uitzoeken, maar dat is wat ik gehoord heb. Ze zaten heel erg op een kunstgrasveld te wachten, maar ze hebben de wethouder nooit gehoord. En nu gaan we deze club ontzettend helpen, dus ik hoop op uw steun.

De **voorzitter**. Mevrouw Holman, laatste keer.

Janneke Holman (PvdA). Het lijkt er toch een beetje op dat Hart voor Den Haag hun standpunt laat afhangen van wat ze gisteren gehoord hebben in plaats van dat ze zelf een langeretermijnvisie hebben waar ze eigenlijk in de stad heen willen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Misschien mag ik daar heel kort op reageren. Wij zijn wel de public servant; dat is een mooie benaming voor ambtenaren in het Engels. Wij zijn wel volksvertegenwoordiger. Wij gaan wel naar de clubs toe. Wij horen daar de noden van de clubs en die gaan wij gewoon vertolken. Vroeger was de PvdA daarvan. Ik kom uit een PvdA-nest. Dat was de partij van het volk. Ik zou zeggen: omarm dat nou een keer en zorg dat het vandaag gewoon wordt geregeld.

Kavish Partiman (CDA). Ik wil even op dit punt doorgaan, want het is best kort door de bocht. De heer De Mos probeert keer op keer dingen naderhand te regelen, nadat hij erachter komt dat hij gewoon een fout heeft gemaakt. Er is € 2 mln. bezuinigd door dat amendement waar hij eigenlijk niet voor wilde stemmen. Maar hij kwam erachter dat dit voor een probleem zou zorgen, dus vond hij het gezellig om daar even een beetje te stangen. Nou, die € 2 mln. Hoeveel sportclubs waren hier vandaan? Drie. Die € 2 mln. was precies die drie kunstgrasvelden. Die heeft ú wegbezuinigd. Nu komt u daarachter en gaat u € 1 mln. slaan uit het Olympisch Fonds. Daar gaat u dus weer op bezuinigen. En als we er volgende week achter komen dat we misschien kans maken op een mooi evenement, dan zal het weer het college zijn geweest dat dat heeft wegbezuinigd. Dat is toch wel heel kortzichtig van een partij die graag bestuursverantwoordelijkheid wil. U bent bestuurder geweest. U weet wat vooruitzien is. Hoe reflecteert u hierop?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Hartstikke goed dat de heer Partiman mij herinnert aan het besturen. Het was Hart voor Den Haag natuurlijk niet overkomen dat wij in de coalitie verschillend gestemd hadden. Wij hadden gewoon een plan van tevoren dichtgetimmerd. Het is nota bene uw eigen coalitiepartner, de Partij voor de Dieren, die heeft gezegd: ho, ho, ho, ho, ho, beste wethouder, eventjes stoppen hiermee want het is een slecht plan. Daar heeft een meerderheid van de raad ook voor gestemd. Ik lees het dictum maar even op: het is onwenselijk dat de gemeenteraad zich committeert aan een toekomstige dekking waarover veel relevante informatie ontbreekt. Zo is het maar net. Dat moet je niet doen, want je moet bestuursverantwoordelijkheid nemen. Uit de beantwoording van de technische vragen - er is nog wat - blijkt dat de beoogde dekking voor de herinrichting van Escamp I complex is. Er wordt bijvoorbeeld gerekend met baten uit een grondhuurovereenkomst van de Steenwijklaan 16 als gevolg van het vestigen van flexwoningen. De raad, enzovoorts. Het is allemaal onderbouwd door uw coalitiepartner, die het wel goed ziet. Uw wethouder, die u nu probeert te verdedigen, heeft broddelwerk afgeleverd. Dat is niet goed, maar ik help hem vandaag. Hart voor Den Haag helpt hem vandaag met een fantastisch amendement om vanavond nog € 4 mln. vrij te spelen. Dat doe ik samen met de ChristenUnie, fantastisch. In 2026 gaan we weer aan het bestuur deelnemen - de kans is dik aanwezig dat dat gaat gebeuren - en dan gaan wij zorgen dat we het Olympisch Fonds

weer gaan vullen, want dan komen die mooie evenementen eraan. Maar die staan nu niet op de rol, dus we gaan nu gewoon zorgen dat we die kunstgrasvelden gaan aanleggen als de wiedeweerga.

Kavish Partiman (CDA). Het is heel erg makkelijk om een amendement van een andere partij op te lezen en als feit neer te zetten. Het blijkt dus dat er daar daadwerkelijk geld was, maar dat geld is weggehaald. Er is daar € 2 mln. weggehaald, waardoor die velden niet aangelegd konden worden. Dat geld was feitelijk aanwezig. U heeft er actief aan bijgedragen dat die € 2 mln. daar werd weggehaald. De drie sportverenigingen die hier vandaag kwamen inspreken, zijn daar direct de dupe van geworden. Het is wel heel erg makkelijk om te jij-bakken en te zeggen: als ik erbij had gezeten, dan had de coalitie hetzelfde gestemd over van alles en nog was. Dat kan best en wellicht is dat in de toekomst weer het geval, maar het is nu niet zo. U moet ook uw eigen verantwoordelijkheid hierin kunnen pakken en kunnen zeggen 'sorry, die € 2 mln. is een fout geweest; daar had ik misschien niet voor moeten stemmen, want dan hadden jullie die velden waarschijnlijk al gehad', in plaats van dat u weer geld weghaalt uit het Olympisch Fonds om morgen misschien weer te jammeren als er een evenement hier niet aanwezig is.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Die drie clubs die hier geweest zijn, hebben de afgelopen jaren niemand van het CDA gezien. Die hebben de wethouder niet gezien. We hebben de spreker gehoord. We hebben de voorzitter van BMT gehoord. Welke criteria - dat is een goede vraag en dat wil ik ook weten van de wethouder - handhaaft de wethouder om die kunstgrasvelden toe te wijzen? Ze hebben geen idee. Die kunstgrasvelden gingen helemaal niet naar die drie clubs toe. Dat was helemaal niet geregeld in het plan. Er is dus helemaal niks geregeld, het is onduidelijk en dan moeten wij daarvoor stemmen? Gelukkig heeft de meerderheid van de raad gezegd: ho, ho, beste wethouder, zo zijn we niet getrouwd.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Partiman.

Kavish Partiman (CDA). Los van het feit dat ik regelmatig een biertje ga drinken bij meerdere van deze verenigingen maar dat niet in een politieke hoedanigheid hoeft te doen, voeren we die gesprekken wel degelijk met deze verenigingen. Nogmaals, het is makkelijk om te zeggen: dit was daar niet geregeld, dit is zo niet gedaan. U heeft echt € 2 mln. wegbezuinigd. Het waren uw stemmen die doorslaggevend waren voor dit amendement. Deze drie verenigingen houden daar direct verband mee, want het zijn precies drie clubs die van die € 2 mln. drie velden hadden kunnen krijgen. Het zou u sieren om dat ook te erkennen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Zeker niet. Als u kunt rekenen: reken er maar niet op. Het is namelijk een totaal ondeugdelijk voorstel geweest waarvan de financiering voor geen millimeter klopte. U heeft ook geen meerderheid ervoor gekregen; de raad heeft u teruggefloten. U had het over € 2 mln. regelen. Wij regelen er vanavond met uw stem € 4 mln. bij: € 4 mln. voor de kunstgrasvelden. Ze kosten € 0,65 mln. per veld. Ik zeg: doen, mee steunen, ondertekenen, clubs blij, iedereen blij, u blij. En dan gaan we samen dat biertje doen bij Toofan of een andere leuke vereniging, want ik heb dorst als een kameel.

Adeel Mahmood (DENK). Ik hoor Hart voor Den Haag doen alsof ze nu pas weten dat er een tekort aan kunstgrasvelden is, dat die vraag nu pas opkomt, maar die vraag naar kunstgrasvelden is er al jaren. Op het moment dat u dat amendement had gesteund was ook al bekend dat er vraag is naar kunstgrasvelden. Ik wist het wel omdat wij in contact waren met verschillende clubs. Wat voor effect heeft volgens u uw steun aan het amendement gehad op de vraag die nu voorligt naar kunstgrasvelden? Wat voor financieel effect heeft uw steun aan het amendement gehad?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat is heel simpel. De tijd is zo kort dat het aanwijzen van kunstgrasvelden ... U komt zelf wel regelmatig bij BMT, heb ik begrepen. Daar is BMT helemaal niet bij betrokken, op geen moment. De toewijzingskaders voor een kunstgrasveld zijn een black box. Niemand weet het. Wij proberen nu geld te regelen. We kunnen vanavond wat regelen. De heer Partiman had het over jij-bakken. De enige jij-bak komt van het gepruttel van coalitiepartners die in

hun eigen coalitie geen meerderheid halen voor de plannen. Dat is jammer. Ik zou zeggen: heb eens een goed gesprek met elkaar en zorg dat de coalitie dicht is en dat je plannen wel kan uitvoeren. Wij vonden het een financieel ondeugdelijk plan. Nu ligt er een plan dat financieel klopt als een bus. Ik zou zeggen: regel die velden, aan de slag, hup, hup, tjop, tjop.

Adeel Mahmood (DENK). Het klopt dat er vragen zijn over criteria. Ik zal die straks ook nog stellen aan de wethouder; daar heb ik zelf ook vragen over. Maar mijn vraag was: wat voor effect heeft uw steun aan het amendement gehad op de vraag naar kunstgrasvelden? Erkent u nou gewoon dat u die € 2 mln. heeft wegbezuinigd.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Nul effect!

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Mahmood.

Adeel Mahmood (DENK). Dan is de vraag wat ik nou hierop zou moeten vragen. Als ik nu luister naar de heer De Mos, dan klinkt het alsof u een slechte autoverkoper bent die alles wat krom is hier probeert recht te praten.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). We weten dat de partij DENK niet zo heel veel op heeft met ondernemers. We hebben net de ondernemers van het Hobbemaplein en de Kaapstraat gehoord; inderdaad, ondernemers die het heel moeilijk hebben. En dan mij hier een beetje typeren als autoverkoper? Dat zegt veel over u en heel weinig over mij, dus succes daarmee.

Marieke van Doorn (D66). Zelfs ik kom regelmatig bij BMT, omdat het meidenteam van mijn dochter daar weleens voetbalt. En sorry voor die geweldig leuke inspreekster: wij hebben daar ook weleens gewonnen. De vraag is: wat vertelt Hart voor Den Haag aan zo'n geweldig leuke inspreekster of aan andere mensen die hebben ingesproken over de steun om die € 2 mln. weg te halen? Is Hart voor Den Haag daar dan eerlijk over naar hen?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik ben hartstikke eerlijk. Nogmaals, we hebben niet alleen daar ... Ik kom daar ook weleens, natuurlijk als volleerd voetballer; ik verlies daar meestal. Maar wij praten ook met de mensen. We hebben de heer van BMT gehoord. We hebben hier de mensen horen inspreken. Die hebben nooit een wethouder gezien, nooit een plan gezien voor een kunstgrasveld. Ik hoop tegen dat lieve schattige meisje, dat fantastisch insprak, te zeggen: hé lieve schat, we hebben vanavond met z'n allen € 4 mln. geregeld voor de kunstgrasvelden en BMT staat bovenaan het lijstje. Dat hoop ik morgen te kunnen vertellen. Dat hoop ik echt, u ook?

Marieke van Doorn (D66). Het zou ermee beginnen en het zou de heer De Mos sieren om bij BMT in eerste instantie zijn eigen rol helder te maken bij het weghalen van geld, waardoor er daar nu geen kunstgrasvelden kunnen worden aangelegd.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Het is vervelend, ik val in herhaling. Er is BMT helemaal niks, nada, niente beloofd, al jaren niet. Sinds 2021 proberen ze een kunstgrasveld te krijgen. Ze komen niet verder dan een sportconsulent. U heeft de inspraak net ook gehoord. Ze zijn nooit binnengekomen voor welk kunstgrasveld dan ook. Nogmaals, de dekking was slecht. Uw coalitiepartner, de Partij voor de Dieren, zag dat gelukkig. Dat hebben wij met een meerderheid gesteund. U moet niet boos zijn op mij, maar boos zijn op uw coalitiepartner dat de coalitie niet dicht zit.

De **voorzitter**. Laatste keer.

Marieke van Doorn (D66). We hechten tegenwoordig wel waarde aan wat dualisme. Jammer dat de heer De Mos dat helemaal niet ziet. Ik vind het echt vervelend dat er zo over zijn eerdere rol in deze zaak heen wordt gestapt.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik hoorde geen vraag, dus we gaan verder.

Ik heb nog twee vragen aan de sportwethouder. Wil hij met genoemde clubs in gesprek gaan om de daar levende zorgen serieus te bespreken en op te lossen? En wil hij het buurtplan van TAC'90 - de inspreker was hier - serieus onderzoeken en de raad hierbij betrekken?

Er liggen veel economische kansen in de herkomstlanden van waar grote groepen stadsgenoten komen. Ik doel hier specifiek op de Bosporus, Turkije, en Suriname. Daarom twee moties. De eerste: verzoekt het college de stedenbanden met onder andere Elazığ, Diyarbakır, Karakoçan, Kovancılar, Palu en Bingöl te herstellen dan wel op te zetten teneinde de economische en diplomatieke banden te verstevigen, en de raad elk halfjaar over de resultaten te informeren.

Kavish Partiman (CDA). Een sympathiek voorstel. Alleen, we weten toevallig dat we jaren geleden als gemeente hebben besloten om dit niet meer te doen, dus al die stedenbanden niet meer op te tuigen. Ik vind het persoonlijk heel erg jammer dat we dat niet meer doen, want we hadden heel wat mooie stedenbanden. Is het niet een idee om eerst te kijken hoe we dat beleid op stedenbanden weer kunnen herstellen voordat we naar de invulling daarvan gaan? Het is natuurlijk wel een beetje ingewikkeld dat we geen beleid hebben, gebaseerd op stedenbanden die we kunnen aangaan, als we die stedenbanden willen aangaan. Dan zie ik de afdoening van de motie al komen: dit kan helemaal niet, want we hebben hier geen beleid op. Dat zou ik jammer vinden, want het is een mooi initiatief.

De **voorzitter**. Wethouder De Mos ... meneer De Mos.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dank u wel. U loopt vast vooruit op de zaak. Zeer prettig!

Beleid bepalen we hier met z'n allen. Als we vanavond met z'n allen bepalen dat we de economische banden gaan aantrekken met de herkomstlanden, waar veel mensen ... Ik heb het over een regio in Turkije waaruit 25.000 tot 35.000 mensen hier wonen. Die willen graag. Het begint met de wil uitspreken en dan komt er een afdoening van een motie. Er zit natuurlijk een college dat keihard aan het werk gaat met de afdoening van die motie, die hier hopelijk een meerderheid haalt. En dan gaan we het gewoon doen. We gaan het gewoon doen met z'n allen. Dat spreken we vanavond uit. Of niet, dat kan natuurlijk ook.

Kavish Partiman (CDA). Nogmaals, ik vind dit echt een heel mooi voorstel. Ik probeer met de heer De Mos mee te denken, maar ik zou het jammer vinden als we een enorm lange weg moeten bewandelen voordat we deze dingen kunnen doen. Het zou nu juist mogelijk zijn om met elkaar te zeggen: college, ga aan de slag en kom met een voorstel om te kijken hoe we überhaupt stedenbanden kunnen aangaan en daar invulling aan kunnen geven. Waarom heeft u die weg niet bewandeld, maar wil u direct bij het eindstation landen? Er is nu geen beleid dat dat mogelijk maakt. We hebben hier geen ambtelijke afdeling die zich hiermee bezig gaat houden. Het zou jammer zijn als het daar misloopt.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik zou bijna zeggen: wat hoor ik hier toch voor onzin? We hebben gewoon een economische afdeling die internationaal gaat. We kunnen gewoon de economische betrekkingen met elkaar gaan verstevigen. Er zijn ondernemers die wat willen. Als we de motie steunen, dan spreken we als raad uit dat we weer handel gaan drijven met dat herkomstland; dat gaan we helemaal oppakken. Dan komt er een afdoening en er komt dan hopelijk een plan van dit college: goed idee, we gaan de economie aanjagen en de handelsbanden aantrekken. Ik heb straks een nog veel beter idee, dat u helemaal moet aanspreken. Volgens mij gaan we wat leuker doen met elkaar. Laten we gewoon zorgen dat we het gaan doen, en dat begint met een motie.

De **voorzitter**. Meneer Partiman, laatste keer.

Kavish Partiman (CDA). Over het algemeen ben ik best een fan van de manier waarop de heer De Mos de dingen heel volks aanpakt, maar hij simplificeert op deze manier het beleid wel erg. Dat vind ik jammer. Het slaat natuurlijk heel erg mooi aan, maar we zouden dit echt met elkaar willen bereiken. Dit is toch een net iets te simplistische benadering van iets waar juist iets positiefs uit kan komen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat mag de heer Partiman allemaal vinden. Wij zijn van handen uit de mouwen, zorgen dat we wat gaan regelen met elkaar en zorgen dat we het gewoon gaan doen. Er zijn heel veel ondernemers die het willen. De burgemeesters willen het. Ik ben er van de zomer geweest. Ze vinden het allemaal een heel goed idee, super. Ze hebben nog een oude samenwerking liggen. Mijn Turks is niet zo goed, maar ik heb hier een kopie die de burgemeester van Kovancılar mij gaf om te laten zien dat de gemeente Den Haag dit in het verleden deed, ondertekend door meneer Jozias van Aartsen. Ze zitten te springen, die burgemeesters. Ze hebben er zin in. Dus ik zou zeggen: als onze burgemeester en het college daar ook zin in hebben, en u allemaal, steun de motie en we gaan het gewoon doen. Hoe fijn is dat?

De **voorzitter**. U zet uw betoog voort.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik heb nog zo'n leuke motie: verzoekt het college de stedenband met Paramaribo nieuw leven in te blazen teneinde de economische en diplomatieke banden te verstevigen, en de raad elk halfjaar over de resultaten te informeren.

De evenementenbranche heeft zowel het college als de raad een brandbrief gestuurd waarin de noodklok wordt geluid inzake het locatiebeleid voortvloeiende uit de evenementenkalender. Een motie: verzoekt het college het dubbelen/clusteren van evenementen met de branche mogelijk te maken, en de raad over de uitkomsten te informeren.

Het gaat niet goed bij het oplossen van de woningnood. Van de ambitie om jaarlijks 4.000 woningen te realiseren wordt slechts de helft gehaald. Den Haag is voor projectontwikkelaars een slechte stad geworden om in te bouwen. Het slechte klimaat komt door moeilijkheden in het ambtelijk apparaat van de gemeente. Ontwikkelaars ervaren een verkokerd beleid en klagen dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd. In het kader van de kaderstellende functie van de raad kan een profielschets worden vastgesteld voor de vacature nieuwe algemeen directeur Dienst Stedelijke Ontwikkeling. Een motie: verzoekt het college een profielschets van de algemeen directeur DSO samen te stellen waarbij de nieuwe algemeen directeur DSO leiding moet kunnen geven aan het proces van het aanjagen van de woningbouw (proactieve houding, omvormen van passief naar actief grondbeleid), en te onderzoeken hoe de gemeente Den Haag het actieve grondbeleid (het als gemeente kopen en verkopen van gronden) weer als uitgangspunt gaat hanteren en de dienst weer veel proactiever omgaat met marktpartijen om de ambitie van 4.000 woningen per jaar te halen. Medeondertekend door Dubbelaar.

Dan nog twee vragen. Hoe wil het college de executiekracht van de dienst DSO vergroten? Wil het college zich aansluiten bij de oproep van de president van De Nederlandsche Bank, de heer Knot, aan het kabinet om de Wet betaalbare huur terug te draaien? Graag een reactie.

Den Haag is helaas een smerige stad aan het worden. We gaan ons initiatiefvoorstel Van Napels aan de Noordzee naar Singapore achter de duinen, waarmee wij de strijd aanbinden met notoire afvalhufters, nog bespreken. Maar de zogenaamde positieveboodschapaanpak van dit college, met wat citroengeur rond ondergrondse afvalcontainers en een afvalzakkenbingo, werkt niet. Tienduizenden bijplaatsingen per jaar, slechts 89 bekeuringen. Daarom alvast een motie: verzoekt het college een campagne op te zetten waarin gecommuniceerd wordt over boetes op afvalovertreden. Medeondertekend door Martinez van Anel.

Te veel kiezers voelen zich niet betrokken bij de lokale politiek en volgen deze op te grote afstand. Dit leidt tot een dalende opkomst bij verkiezingen sinds 2010. De opkomstpercentages bij de gemeenteraadsverkiezingen in Den Haag laten een zorgwekkende trend zien. Dat moet anders, en daarom heeft Hart voor Den Haag vandaag het tienpuntenplan Elke stem telt ingediend bij het presidium. Nu een amendement om een stukje budget te regelen voor de uitvoering hiervan, medeondertekend door de heer Guernaoui. Het dictum luidt: de toevoeging van € 8 mln. aan het cofinancieringsfonds te verminderen met € 0,5 mln. en de vrijkomende € 0,5 mln. van de voorgenomen toevoeging aan te wenden voor Programma 2.1 Gemeenteraad ten behoeve van de opkomstbevordering voor de gemeenteraadsverkiezing in 2026.

Marieke van Doorn (D66). Ik wil graag de heer De Mos complimenten geven, want er staan superleuke ideeën, heel creatief, in het tienpuntenplan. Dat is echt hartstikke mooi. Maar mijn vraag is

waarom het niet wordt ingediend als we het plan over de opkomstbevordering met elkaar bespreken, want dat is al binnenkort.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). De reden is natuurlijk dat we vandaag ook de centjes regelen, dat we moeten zorgen dat we het geld dat wij extra willen hebben met het amendement kortsluiten. Volgens mij heeft de heer Guernaoui ook gezegd: alles is vloeibaar. Wij hebben een aantal ideeën en we gaan het debat daarover voeren. Als u of anderen in de raad ideeën hebben, dan is dat ook allemaal te regelen. Dan hebben we in ieder geval budget om te zorgen dat de mensen in 2026 massaal gaan stemmen. Het is het feest van de democratie. Ik ben dus blij met uw complimenten.

Marieke van Doorn (D66). Het is inderdaad een mooi feest. We hebben ook in de commissiebehandeling met elkaar hierover gewisseld dat het nog niet helder is of er wel extra budget nodig is, meer dan wat er nu al is gepland. Ook andere leden van deze raad gaven al aan: nou, we weten niet of we wel alles willen wat er nu in het plan inzake opkomstbevordering staat. Is het amendement waarmee u nu geld probeert te regelen niet voorbarig?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik zei net al dat als we wat willen, we het vandaag financieel moeten regelen. Anders hebben we een begroting van volgend jaar en zitten de verkiezingen daar te kort op, dus laten we proberen om extra gelden te hebben. 43% opkomst in 2022, het is natuurlijk om te janken. Het is dus ontzettend belangrijk dat we ervoor gaan zorgen dat we de stadsgenoten weer interesseren in de lokale politiek en overtuigen van het feit dat stemmen belangrijk. Volgens mij moeten we daarvoor alles op alles zetten. Volgens mij is het belangrijkste wat we moeten doen als gemeenteraad dat we zorgen dat een nieuw college en de raad echt een mandaat hebben. Je kan je dat afvragen met 43% van de stemmen.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). Wij delen de zorg met Hart voor Den Haag. Zo'n opkomstpercentage is zeker een reden om alles op alles te zetten. Maar als je nog niet precies weet wat je gaat doen omdat we dat debat over een paar weken hebben, waarom zeg je dan nu al dat er extra geld bij moet? Is het niet een idee om het amendement aan te houden?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik heb in de twee interrupties verteld waarom het vandaag moet. Het amendement regelt dat er extra geld is. Wij hebben een tiental voorstellen gedaan. Nogmaals, we staan open voor alle andere voorstellen. Laten we er nou voor zorgen dat we niet geld tekortkomen om in 2026 een feest te maken van iets wat mooi is, waar andere landen voor moeten knokken waar het niet vanzelfsprekend is, namelijk dat mensen mogen gaan stemmen en dat mensen ook gaan stemmen. Ik hoop echt op steun van Democraten 66 zodat dat in orde gaat komen.

In 2025 vieren en herdenken we dat er 80 jaar geleden een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog. Ook in het kader van de samenwerking lijkt het Hart voor Den Haag goed om als gemeente Den Haag, de stad van vrede en recht, in het algemeen en als gemeenteraad in het bijzonder hierbij stil te staan. Een motie: spreekt uit een werkgroep 'Herdenking en Viering 80 jaar Bevrijding' in te stellen die invulling gaat geven aan het als gemeenteraad gezamenlijk uiting geven aan 80 jaar vrijheid. Medeondertekend door Van Basten Batenburg.

Leonie Gerritsen (PvdD). Een verhelderende vraag. Ik zie in de overwegingen een vraag om budget, maar niet in het dictum. Hoe zit dat precies?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik heb daar nog geen budget voor aangegeven. We hadden geen idee wat het zal moeten kosten, dus we spreken uit om eerst met die werkgroep aan de slag te gaan om te kijken wat er binnen bestaande middelen kan uit diverse posten, bijvoorbeeld de post van de burgemeester en de post van de wethouders. Hopelijk kunnen we dan gezamenlijk die 80 jaar vrijheid gaan vieren.

Graag ontvang ik ook een reflectie op de insprekers inzake het dakloos maken van arbeidsmigranten, Oekraïense vluchtelingen op de Uithof. Ik wil graag van de wethouder een reflectie daarop horen en op het nieuws.

Meer dan een jaar moeten wachten op de afdoening van mijn aangenomen motie Haags Investeringsfonds: het voelt als een dikke middelvinger. Er is in oktober 2023 een motie aangenomen. We leven nu in november 2024 en er is gewoon niets mee gedaan. Waarom?

Iedere begroting kom ik met het onderwerp stadstrots. Dat heeft gelukkig ook geresulteerd in mooie resultaten: het monument van Paul van Vliet en de Golden Earring. We zijn goede dingen aan het doen met stadstrots. We hebben ook een stad om met z'n allen enorm trots op te zijn. Stadstrots vandaag is het Kunstmuseum, met zijn rijke collectie en zijn markante Berlagegebouw aan de Stadhouderslaan, dat in 2035 100 jaar bestaat. Maar met ouderdom komen ook de gebreken. Een motie: verzoekt het college onderzoek te doen naar de totale kosten, inclusief ondergrondse parkeergarage, van een integraal plan om het Kunstmuseum gereed te maken voor de volgende 100 jaar, en de raad over de uitkomsten te informeren. Medeondertekend door de heer Bom.

Nog een vraag. Is het college bereid om een collectieve campagne op te zetten voor het Haagse cultuuraanbod, zeker gezien de landelijke bezuinigingen, ook gericht op de lokale en internationale markt? Graag een reactie.

Ik rond af met de vurige wens dat de wens van het volk niet langer genegeerd zal worden, dat we samen bouwen aan een Den Haag dat een nieuwe koers zal varen, waar de stem van het volk daadwerkelijk gehoord wordt. Daarbij past geen college waarvan haantjesgedrag, ruzies, gebrek aan vakmanschap en een totaal gemis aan voeling met de samenleving de kenmerken zijn. Dus houd op met dat geruzie en ga, zolang u er nog zit, aan het werk!

De **voorzitter**. Door de fractie van Hart voor Den Haag, daartoe gesteund door de fractie van de ChristenUnie/SGP, worden de volgende amendementen (HvDH.B en HvDH.C) voorgesteld:

Amendement HvDH.B Investeer in breedtesport en verenigingen, snel meer kunstgrasvelden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

- Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves met dien verstande dat er 1 miljoen euro van de dotatie aan het Olympisch Fonds en 3 miljoen euro aan de toevoeging van het co-financieringsfonds worden geïnvesteerd in breedtesport, waaronder de versnelde aanleg van kunstgrasvelden en in sportparticipatie.
-

Amendement HvDH.C: Extra geld voor opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezing 2026

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

- De toevoeging van 8 miljoen euro aan het Co-financieringsfonds te verminderen met € 0.5 miljoen, en de vrijkomende €0.5 miljoen van de voorgenomen toevoeging aan te wenden voor Programma 2.1 Gemeenteraad ten behoeve van de opkomstbevordering voor de gemeenteraadsverkiezing in 2026.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de fractie van Hart voor Den Haag worden de volgende moties (HvDH.2, HvDH.3, HvDH.5, HvDH.6, HvDH.7, HvDH.8, HvDH.9, HvDH.10, HvDH.11, HvDH.12, HvDH.13, HvDH.14, HvDH.16, HvDH.17, HvDH.18, HvDH.19 en HvDH.20) ingediend:

Motie HvDH.2 Burgemeester kom met actieplan om veiligheid Moerwijk te verhogen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- bewoners van Moerwijk aangeven dat Moerwijk onveiliger wordt waardoor de leefbaarheid nog slechter wordt;
- de vandalisme, vuil op straat, lachgasampullen, straatintimidatie, dealen op straat, drank- en drugsgebruik en overlast van daklozen en verwarde personen toeneemt;
- bewoners in Moerwijk aangeven dat ze de overlast en criminaliteit wel melden bij de instanties maar dat daar niets mee gebeurt.

Overwegende, dat:

- de burgemeester heeft aangegeven dat er reeds maatregelen zijn getroffen om de veiligheid in Moerwijk te verhogen;
- bewoners aangeven dat ze van deze maatregelen niets merken.

Verzoekt het college:

- om zo spoedig mogelijk met de bewoners, organisaties en de politie in Moerwijk in gesprek te gaan en met een krachtig actieplan te komen om de onveiligheid in Moerwijk aan te pakken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.3 Campagne over afvalboetes

Indiener: Richard de Mos, Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake de Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799)

Constaterende, dat:

- De gemeente Den Haag geen communicatie voert ten aanzien van boetes op afvalovertredingen;

Overwegende, dat:

- Vele wijken in Den Haag gebukt gaan onder afvalproblematiek;
- Bewoners graag in schone wijken wonen;
- Er in 2023 slechts 89 afvalboetes werden uitgeschreven;
- Communicatie over boetes op afvalovertredingen een afschrikkende effect teweeg kunnen brengen;
- De communicatie hierover kan plaatsvinden middels o.a. social media kanalen en MUP's;

Verzoekt het college:

- Een campagne op te zetten waarin gecommuniceerd wordt over boetes op afvalovertredingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.5 Laat branche evenementen dubbel en clusteren!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- de Haagse evenementenbranche zowel college als raad een brandbrief heeft gestuurd waarin de noodklok wordt geluid inzake het locatiebeleid voortvloeiende uit de evenementenkalender;
- het huidige voornemen is om voor het Zuiderpark in de evenementenkalender rustperiodes van minimaal twee weken tussen de verschillende evenementen in te voeren;
- men ook voornemens is om op strand Noord in de zomer muziek-evenementen te verbieden.

Van mening, dat:

- de Haagse evenementenbranche al tijden in zwaar weer zit en het locatiebeleid de doodsteek kan zijn;
- het dubbel en clusteren de enige manier is om te overleven.

Verzoekt het college:

- het dubbel en clusteren van evenementen met de branche mogelijk te maken;
- de raad over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.6 Behoud traditionele koffiehuisen voor Den Haag

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- traditionele koffiehuisen in Den Haag een belangrijke sociale en culturele functie vervullen, met name voor de authentieke Haagse gemeenschap;
- deze koffiehuisen onder druk staan door veranderende regelgeving en toenemende regeldruk;
- stadsgenoten aangeven dat het verdwijnen van deze plekken bijdraagt aan verlies van sociale cohesie en wijkidentiteit.

Overwegende, dat:

- het behoud van traditionele koffiehuisen bijdraagt aan de sociale samenhang en de verbinding tussen verschillende generaties in Den Haag;
- deze plekken een belangrijke rol spelen in de cultuur en leefbaarheid van de wijken en letterlijk ruimte bieden aan inwoners voor laagdrempelig sociaal contact;
- de huidige regelgeving en vergunningseisen soms disproportionele lasten leggen op kleine ondernemers, wat het voortbestaan van deze koffiehuisen bedreigt.

Verzoekt het college:

- in kaart te brengen welke traditionele Haagse koffiehuisen in hun voortbestaan worden bedreigd en een actieplan op te stellen dat bijdraagt aan behoud en ondersteuning van deze plekken, en de raad binnen drie maanden hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.7 Eerst alternatief parkeren alvorens ook maar te praten over verbreden tramlijn 6 Paul Krugerlaan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- er in en rondom Transvaal, ondanks betaald parkeren, een gigantische parkeerdruk is, hetgeen leidt tot gevaarlijke verkeerssituaties;
- bewoners en ondernemers vrezen voor een nóg hogere parkeerdruk in en rondom de Paul Krugerlaan, omdat er meer ruimte moet komen voor tramlijn 6. Deze lijn wordt verbreed, omdat het college bredere trams wil laten rijden.

Van mening, dat:

- de Paul Krugerlaan een belangrijk winkelgebied is dat niet mag worden opgezaagd met een nóg grotere parkeerdruk;
- er kansen zijn om de parkeerdruk te verlagen, o.a. door:
 - het aanleggen van een meerlaagse parkeergarage op gemeentelijke grond tegenover de locatie van Karwei (Uitenhagestraat 87);
 - het voor publiek openstellen van de parkeergarage onder het Van der Vennepark;
 - het op de dagen dat de Haagse Markt gesloten is, beschikbaar stellen van de Haagse Markt parkeergarage aan wijkbewoners.

Verzoekt het college:

- eerst de alternatieve parkeerplaatsen aan te leggen alvorens ook maar te praten over het verbreden van tramlijn 6 en het weghalen van parkeerplaatsen in de Paul Krugerlaan;
- de raad over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.8 Herstellen stedenband Den Haag - Turks/Koerdische steden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- van de tienduizenden in Den Haag wonende Turken er zo'n 25- tot 30.000 afkomstig uit de regio Elaziğ waar veel inwoners een Koerdische afkomst hebben;
- Elaziğ een regio is die Den Haag vele ondernemers heeft opgeleverd die voor werkgelegenheid zorgen;
- ondanks dat positieve aspect de Haagse samenwerkingsrelatie met Turkije tot op heden nog weinig ontwikkeld is;
- ondanks het ontbreken van echte concrete samenwerking er wel een groot draagvlak bestaat voor samenwerking met deze regio in Turkije;
- de Turkse markt op alle fronten groeit. Van de technologiesector tot de productie van groenten en fruit, de industrie en de kenniseconomie. Ook nemen de consumentenbestedingen toe.

Van mening, dat:

- een afzetmarkt van 75 miljoen inwoners natuurlijk ook interessant is voor (Turks-/Koerdische) Haagse ondernemers.

Verzoekt het college

- de stedenbanden met o.a. Elaziğ, Diyarbakır, Karakoçan, Kovancılar, Palu en Bingöl te herstellen, dan wel op te zetten, teneinde de economische- en diplomatieke banden te verstevigen;
- de raad elk half jaar over de resultaten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.9 Nieuw leven inblazen stedenband Den Haag - Paramaribo

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- circa 50.000 Hindoestanen in Den Haag hun thuis hebben gevonden;
- Suriname een land is dat Den Haag vele ondernemers heeft opgeleverd die voor werkgelegenheid zorgen;
- ondanks dat positieve aspect de Haagse samenwerkingsrelatie met Suriname tot op heden nog weinig ontwikkeld is;
- ondanks het ontbreken van echte concrete samenwerking er wel een groot draagvlak bestaat voor samenwerking met Suriname;
- de afspraken die zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen de Surinaamse minister van Buitenlandse Zaken en de burgemeester van Den Haag (destijds ook voorzitter van de VNG) (1) in de gemeenschap (nog) niet gevoeld worden.

Van mening, dat:

- er v.w.b. het drijven van handel grote kansen liggen voor Nederlands/Surinaamse ondernemers.

Verzoekt het college:

- de stedenband met Paramaribo nieuw leven in te blazen, teneinde de economische- en diplomatieke banden te verstevigen;
- de raad elk half jaar over de resultaten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.10 onderzoek kosten integraal plan opknappen gebouw Kunstmuseum

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- het markante Berlagegebouw aan Stadhouderslaan, de thuishaven van het Kunstmuseum, in 2035 100 jaar bestaat;
- dat met ouderdom ook de gebreken komen en;
- de klimaatinstallatie al 10 jaar is afgeschreven,
- enkel glas er nog in de mode lijkt;
- parkeerproblematiek anno 2024 wel een dingetje is;
- het stijgende grondwaterpeil de vele schatten in één der depots bedreigen.

Voorts constaterende, dat:

- zowel het gebouw als de rijke collectie in eigendom van de gemeente Den Haag zijn.

Van mening, dat:

- wij trots moeten zijn op al het moois wat wij als stad met het Kustmuseum in handen hebben.

Verzoekt het college:

- onderzoek te doen naar de totale kosten, inclusief ondergrondse parkeergarage, van een integraal plan om het Kunstmuseum gereed te maken voor de volgende 100 jaar;
- de raad over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.11 Regel ein-de-lijk onderkomen rasechte Scheveningers, de AquaJutters

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- er vanaf 2014 met de gemeente is gesproken over verplaatsing van de AquaJutters;
- uiteindelijk akkoord is gegaan met het voorstel om bij de Mallemok van Welzijn Scheveningen in te trekken;
- er nu ineens voor de AquaJutters geen plaats meer is in de Mallemok;
- er de afgelopen tijd, tevergeefs, gesprekken zijn gevoerd met de stadsdeeldirecteur en de verantwoordelijk wethouder;
- dat de gemeente heeft aangegeven wel ‘betrokkenheid’ bij de vereniging AquaJutters te voelen en in die hoedanigheid zou willen ondersteunen in de zoektocht naar een nieuwe locatie;
- diezelfde gemeente ook heeft gesteld geen structurele middelen beschikbaar te willen stellen om blijvend ondersteuning te verzorgen.

Van mening, dat:

- de rasechte Scheveningers van de AquaJutters een plekje verdienen;
- het van het kastje naar de muur sturen nu lang genoeg geduurd heeft.

Verzoekt het college:

- of te zorgen dat de AquaJutters zonder verder gekrakeel in de Mallemok mogen blijven;
- of uiterlijk voor het Kerstreces te zorgen voor een vervangende locatie met bijbehorende financiële steun.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.12 Stop snelheidsduivels op Paul Krugerlaan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- de Paul Krugerlaan volgens bewoners en ondernemers door snelheidsovertreders wordt gebruikt als racebaan, waarbij men met veel kabaal hard optrekt;
- de (verkeers)veiligheid door roekeloos en hard rijden voor bewoners, ondernemers en bezoekers in het geding is.

Van mening, dat:

- de te hoge snelheid omlaag kan brengen;

- de pakkans van aso's in het verkeer kan vergroten;
- de overlast van geluid van optrekkende auto's van aso's kan terugdringen.

Verzoekt het college:

- het Openbaar Ministerie te verzoeken om een flits-geluidspaal te plaatsen;
- tot die tijd waarschuwborden te plaatsen die oproepen om vaart te verminderen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.13 Breng verkeerscirculatie terug in de Schilderswijk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende dat de verkeersafsluitingen van de Parallelweg en de Hoefkade ervoor zorgen dat:

- veel mensen (bewoners, ondernemers en bezoekers) moeten omrijden, waardoor men er veel langer over doet de wijk in, dan wel uit te komen;
- mensen vanwege de verkeerschaos veel minder bezoek krijgen, hetgeen leidt tot vereenzaming;
- dat veel wegen in de directe omgeving veel drukker zijn geworden, waaronder de nu dagelijks overbelaste Vaillantlaan, hetgeen leidt tot (enorme) files;
- er volgens bewoners en ondernemers méér ongelukken en aanrijdingen plaatsvinden;
- ondernemers met grote omzetverliezen kampen.

Van mening, dat:

- de situatie onhoudbaar aan het worden is.

Verzoekt het college om samen met bewoners en ondernemers:

- op de korte termijn een plan op te stellen waarbij de verkeerscirculatie van het autoverkeer wordt verbeterd;
- de raad over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.14: Geef alle bewoners Hofbadtoren vergunning voor straatparkeren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- bewoners van de Hofbadtoren een brandbrief aan de Raad hebben gestuurd met een noodkreet om hun auto's te kunnen parkeren, hetgeen de gemeente onmogelijk maakt,
- de bewoners sinds ruim 3 jaar geleden hun intrek in de Hofbadtoren te hebben genomen, geen enkel probleem hebben ondervonden bij het parkeren van hun voertuigen;
- Staedion bij de gemeente heeft afgedongen om de parkeernorm te verlagen van 0.6 naar 0.4;
- er op het moment totaal geen parkeerprobleem is in de buurt en niets erop wijst dat dit er in de toekomst zal komen;
- veel bewoners voor hun basis levensbehoeften afhankelijk zijn van hun auto;
- na de invoering van betaald parkeren op 1 november er zowel op het eigen terrein als vlak voor de deur tientallen parkeerplekken iedere dag ongebruikt blijven (zie de foto's bij de verstuurde brandbrief).

Van mening, dat:

- betaald parkeren is ingevoerd om de parkeerdruk te verlagen en met het opgehaalde geld meer parkeerplekken te realiseren, niet om als ordinaire melkkoe te fungeren;
- burens van de zelfbouwkavels wél een parkeervergunning op straat krijgen, terwijl zij kunnen parkeren op eigen terrein (POET)
- Stadeon haar afspraken niet nakomt en de bewoners niet goed heeft geïnformeerd over de invoering van het betaald parkeren en het parkeerbeleid op eigen terrein;
- bewoners van de Hofbadtoren dezelfde rechten hebben als de bewoners van de zelfbouwkavels in dezelfde wijk.

Verzoekt het college:

- om per direct de bewoners van de Hofbadtoren een parkeervergunning op straat te geven

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.16 Heropen garage Apeldoornselaan in 2025

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- het college eind januari 2022 aan de bewoners in het door parkeerdruk geteisterde Rustenburg-Oostbroek beloofde om de automatische parkeerkelder onder de Apeldoornselaan weer open te gooien;
- de garage bijna 3 jaar later nog steeds potdicht zit, waardoor 124 auto's hun weg naar de automatische parkeerkelder nog steeds weten te vinden.

Van mening, dat:

- dat belofte schuld maakt.

Verzoekt het college:

- de parkeergarage in 2025 te heropenen;
- de raad te informeren hoe zij dit gaat doen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.17 Jeu de Boulesbaan Ontmoetingscentrum Morgenstond

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- Ontmoetingscentrum Morgenstond niet is opgenomen in de Regiodeal Zuidwest;
- de subsidieaanvraag van € 25.000 voor het Ontmoetingscentrum. Is afgewezen, omdat er geen vaste kracht in dienst is;
- het Ontmoetingscentrum volledig draait op vrijwilligers;
- er bij bezoekers van het Ontmoetingscentrum, met name bij de ouderen, een grote wens bestaat voor de aanleg van een Jeu de Boulesbaan in de tuin.

Van mening, dat:

- het Ontmoetingscentrum een belangrijke rol speelt bij de bestrijding van eenzaamheid.

Draagt het college op:

- een Jeu de Boulesbaan in de tuin van het Ontmoetingscentrum Morgenstond te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.18 Maak einde aan gevaarlijke afsluiting Kaapstraat

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- de aansluiting van de Kaapstraat op het kruispunt eind 2022, tot ongenoegen van bewoners en ondernemers, is weggehaald;
- op het nu doodlopende stuk volgens bewoners en ondernemers een (zeer) onveilige verkeerssituatie is ontstaan, hetgeen ook wordt erkend door de verantwoordelijk wethouder;
- ondernemers kampen met grote omzetverliezen;
- de gemeente een alternatieve aansluiting op de Schalk Burgerstraat zal onderzoeken, maar (vooralsnog) niet heeft geleverd.

Van mening, dat:

- de gemeente veel te halsstarrig vasthoudt aan het handhaven van de Sterfietsroute, zónder daarbij te kijken naar de wensen van de bewoners en ondernemers die in dit gedeelte van de stad wonen;
- de huidige onveilige verkeerssituatie onaanvaardbaar is;
- het onacceptabel is dat de ondernemers nu al 2 jaar, waarvan de eerste 11 maanden illegaal vanwege ontbreken van een verkeersbesluit, financieel gedupeerd worden.

Verzoekt het college:

- om vóór het Kerstreces in overleg met bewoners en ondernemers met een oplossing te komen, waarbij de Kaapstraat op enigerlei wijze wordt ontsloten.
- de raad over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.19 Profielschets algemeen directeur DSO

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- de woningbouwproductie in de gemeente Den Haag al jaren daalt, terwijl de woningnood alleen maar verder toeneemt.

Van mening, dat:

- de gemeente, en in het bijzonder de Dienst Stedelijke Ontwikkeling (DSO), zich meer zal moeten inspannen om de woningbouwproductie op het vereiste niveau van 4.000 woningen per jaar te krijgen;
- het noodzakelijk is dat er gekeken moet worden naar oorzaken die de woningbouwproductie belemmeren;
- door het afschaffen van het actieve grondbeleid veel kennis en kunde binnen de gemeente is verdwenen;
- de functie van algemeen directeur DSO vacant is.

Verzoekt het college:

- een profielschets van de AD DSO samen te stellen waarbij de nieuwe AD DSO leiding moet kunnen geven aan het proces van het aanjagen van de woningbouw (proactieve houding, omvormen van passief naar actief grondbeleid);
- te onderzoeken hoe de gemeente Den Haag het actieve grondbeleid (het als gemeente kopen en verkopen van gronden) weer als uitgangspunt gaat hanteren en de dienst weer veel proactiever omgaat met marktpartijen om de ambitie van 4.000 woningen per jaar te halen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.20 Stoppen met plannen autoluw maken omgeving Hobbemaplein

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- met de verkeersplannen voor het Hobbemaplein en omgeving:
 - diverse straten, zoals de Van der Vennestraat, de Ruijsdaelstraat, de Kaapstraat en de Kempstraat, worden afgesloten voor doorgaand verkeer;
 - scholen, winkels en zorginstellingen nóg slechter bereikbaar worden;
 - er tientallen parkeerplaatsen op het Hobbemaplein en de Hobbemastraat verdwijnen.
- bewoners en ondernemers stellen dat er met de gemeente spek-en-bonen-gesprekken zijn geweest, zónder inspraak, zónder eigen inbreng, met als triest dieptepunt het rücksichtslos van tafel vegen van het alternatieve plan van de ondernemers van het Haags Veen.

Van mening dat de herinrichtingsplannen voor het Hobbemaplein:

- de Schilderswijk en Transvaal van elkaar scheiden;
- de (financiële) doodsteek zijn voor zowel de wijken Transvaal/Schilderswijk als voor de Haagse Markt.

Verzoekt het college:

- het Hobbemaplein en omgeving bereikbaar te houden door te stoppen met de plannen voor het invoeren van eenrichtingsverkeer en afsluitingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van Hart voor Den Haag, daartoe gesteund door de fractie van de VVD, worden de volgende moties (HvDH.1, HvDH.4 en HvDH.15) ingediend:

Motie HvDH.1 (Gemeente)raad herdenkt en viert 80 jaar bevrijding

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- we in 2025 herdenken dat het 80 jaar geleden is dat er voor Nederland een einde kwam aan De Tweede Wereldoorlog.

Overwegende, dat:

- het goed is om als gemeente Den Haag, de stad van Vrede & Recht, in het algemeen en als gemeenteraad in het bijzonder, stilte staan bij het feit dat het in 2025 80 jaar geleden is dat er een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog;
- ter nagedachtenis van zo'n belangrijk moment het goed is om als gemeenteraad hier gezamenlijk uiting aan te geven, zeker ook omdat de viering van 75 jaar grotendeels werd overschaduwd door de Coronacrisis;
- een nader samen te stellen werkgroep van vier raadsleden zich bezig gaat houden met het vervullen van nader te noemen punten;
- er te denken valt aan een grondige opknapbeurt van de diverse “oorlogsmonumenten” en “sporen van de oorlog”, het planten van één of meerdere vredesbomen;

- de nader samen te stellen werkgroep contact kan zoeken met stichtingen, musea- en andere culturele instellingen, 4 en 5 mei comités en andere betrokkenen die stilstaan bij het herdenken van de Tweede Wereldoorlog, gemeente Den Haag en onze burgemeester, om samen met deze partijen uit te zoeken wat er mogelijk is in het kader van het herdenken en vieren van 80 jaar vrijheid;
- het goed is als deze werkgroep, in het kader van 80 jaar bevrijding, over extra budget beschikt om er samen met de andere betrokken organisaties en stichtingen een passende bestemming voor te zoeken
- de werkgroep qua verantwoording direct staat onder de burgemeester, haar taken zal vervullen vanaf een nader te bepalen datum in januari 2025 tot aan december 2025;
- de werkgroep verantwoording verschuldigd is voor het ter beschikking gestelde budget en een overzicht van de uitgaven bij te houden en geld dat niet besteed is weer terug te storten;
- de werkgroep de gemeenteraad periodiek op de hoogte zal houden van haar vorderingen en plannen en indien gewenst de gemeenteraad uit zal nodigen voor bepaalde activiteiten.

Spreekt uit:

- een werkgroep ‘Herdenking en Viering 80 jaar Bevrijding in te stellen die invulling gaat geven aan het als gemeenteraad gezamenlijk uiting geven aan 80 jaar vrijheid.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.4 Een duidelijk meetbare Service Level Agreement voor iedere Haagse BIZ

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- er in Den Haag 25 BIZ-en zijn die gezamenlijke duizenden ondernemers en vastgoedeigenaren vertegenwoordigen;
- de Wet op de Bedrijfsinvesteringszones van toepassing is;
- de Gemeenteraad én de uitvoeringsorganisatie van de Gemeente Den Haag wettelijk verplicht zijn om schriftelijke afspraken maken over het minimale dienstverleningsniveau voor de periode waarvoor de BIZ-bijdrage is ingesteld. Dit wordt in de praktijk ook wel een Service Level Agreement (SLA) genoemd;
- -de SLA een demarcatielijn is die duidelijk aangeeft waar de Gemeente verantwoordelijk voor is en waar de ondernemers additionele activiteiten kunnen organiseren vanuit de BIZ;
- er voor de huidige BIZ-en voor het basisniveau van Schoon, Heel en ook Veilig geen schriftelijke afspraken zijn gemaakt over het basisniveau welke is afgestemd op het gebruikersprofiel van de verschillende BIZ-en. Zoals bedoeld in artikel 7 lid 5 van de Wet op de Bedrijfsinvesteringszones;
- er door het bestuur van de Stichting BIZ ZKD in het afgelopen jaar een concept SLA is opgesteld, welke ook een goede basis kan zijn voor het opstellen van de benodigde SLA's voor alle andere Haagse BIZ-en.

Overwegende, dat:

- van de Gemeenteraad én van de uitvoeringsorganisatie van de Gemeente Den Haag verwacht mag worden dat zij zich aan de geldende wet- en regelgeving houden;
- de besturen van de BIZ-en activiteiten moeten kunnen uitvoeren die duidelijk additioneel zijn ten opzichte van het algemene gemeentelijke beleid op het gebied van Schoon, Heel en Veilig.

Verzoekt het college:

- dat er op zeer korte termijn een herstelactie komt waarmee alle Haagse BIZ-en worden voorzien van een duidelijke SMART geformuleerde Service Level Agreement voor iedere Haagse BIZ.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HvDH.15. Geef onze Scheveningse bevolking het visplezier terug!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- er sinds kort een visverbod geldt aan de binnenkant van het Noordelijk en Zuidelijk Havenhoofd op Scheveningen;
- aan de andere kant van de havenhoofden wel gevestigd mag worden;
- ijverige boswachters en gemeentelijke BOA's daar streng op handhaven en forse bekeuringen uitdelen.

Van mening, dat:

- Scheveningen en visserij hand-in-hand gaan sinds mensenheugenis en veel, vooral oudere, Scheveningers veel plezier beleven aan het vissen bij de havenhoofden;
- Hart voor Den Haag denkt dat het visverbod tussen de havenhoofden geen stand houdt bij een rechtbank, aangezien vissen op zee vrijgesteld is van vergunningsplicht en tussen de dammen ook beschouwd kan worden als Noordzee;
- veel minder validen graag vissen op de havenhoofden omdat het met scootmobiel goed te bereiken is.

Verzoekt het college:

- om het visverbod tussen de havenhoofden terug te draaien en de Scheveningse bevolking het visplezier terug te geven;
- de handhavers opdracht te geven te stoppen met het bekeuren van (veelal oudere) vissers;
- de raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van Hart voor Den Haag, daartoe gesteund door de fractie van de PVV, wordt de volgende motie (HvDH.21) ingediend:

Motie HvDH.21 Zet de grootschalige opvangplannen 'on hold'

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- bij de grootschalige opvang van diverse kwetsbare doelgroepen en asielzoekers in het voormalige Haga-ziekenhuis:
 - o geen duidelijkheid is of de veiligheid en leefbaarheid in de wijk worden gegarandeerd;
 - o geen duidelijkheid wordt gegeven door het college of het verantwoord is de mix en omvang van doelgroepen samen te huisvesten;
 - o geen duidelijkheid is over de businesscase (wie betaalt wat en wanneer, kosten bewoonbaar maken complex, asbestsanering en verbouwing in eigen beheer);
 - o geen ontbindende voorwaarden met het COA zijn opgenomen;

- o de door het college toegezegde termijn meermaals niet worden gehaald en worden opgeschoven;
- o de communicatie van het college naar de buurten vaak onhelder en onjuist is, zodat het vertrouwen van omwonenden in het college tot een minimum is gedaald;
- o de door het college gewenste start van de termijn van 5-7 jaar volstrekt onvoorspelbaar is (wat als er geen 440 asielzoekers zijn of de gewenste aantallen van andere doelgroepen niet gehaald kunnen worden zodat er ruimte ontstaat om de tijdelijke opvang tot in het oneindige te laten duren;
- o de verbouwing voor de tijdelijke opvang een risico vormt voor het opsouperen van de beschikbare stikstofdepositie, waardoor de bouw van toekomstige seniorenwoningen mogelijk niet meer mogelijk is;
- o geen duidelijkheid is over de permanente invulling (in eerdere plannen de helft van het voormalige Haga in de laatste plannen een derde.

Van mening, dat:

- zonder een gedegen risico-analyse geen verschillende soorten kwetsbare doelgroepen, zoals (ex)-verslaafden, (ex)-daklozen, mensen uit oorlogsgebieden, bij elkaar gezet gaan worden waardoor de grootschalige opvang een gevaarlijke mix wordt;
- de omliggende buurten recht hebben op een concrete en vaste datum waarop de tijdelijke invulling eindigt;
- Er alternatieve plannen zijn en worden uitgewerkt en we daar als gemeenteraad middels een goed participatietraject op moeten anticiperen, zeker nu juridische stappen tegen de gemeente Den Haag gaan worden gezet.

Verzoekt het college:

- de grootschalige opvangplannen 'on hold' te zetten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Marieke van Doorn (D66). Voorzitter. Vanuit de D66-fractie wil ik graag beginnen met complimenten aan het college voor deze begroting. Ten eerste is dit begrotingsdocument een stuk overzichtelijker, leesbaarder en toegankelijker dan voorheen. Daarmee is het ook voor de inwoners en raadsleden die geen financieel specialist zijn beter te volgen hoe wij als Den Haag omgaan met het huishoudboekje.

Ten tweede is het gelukt een meerjarige financieel sluitende begroting te presenteren en dat mag, ondanks de tegenwind voor gemeenten vanuit het Rijk, met recht een prestatie van jewelste worden genoemd. Door degelijk financieel beleid, al ingezet aan het begin van deze periode, heeft Den Haag in tegenstelling tot andere gemeenten nu niet te maken met bezuinigingen en hoeven we de lasten van inwoners, afgezien van de trend, niet te verhogen. Ik heb recent nog collega's uit andere grote steden gesproken die erg jaloers zijn op dit feit. Want zo kunnen we toch blijven investeren in een vooral vooruitstrevende groene stad met kansen voor iedereen, door een nabije overheid die steeds meer naast de inwoners staat en met de inwoners de stad maakt.

Ten derde zet het college met de nieuwe spelregels voor het cofinancieringsfonds in op het vergroten van de kansen voor het binnenhalen van externe middelen, bijvoorbeeld vanuit Europa. Dat zal hard nodig zien als je ziet welke voornemens het huidige kabinet heeft.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik sloeg even aan op de opmerking 'naast de bewoners staan'. Ik weet niet of de woordvoerder van D66 vandaag wat gemist heeft, maar volgens mij zat er een tribune vol met inwoners die daar heel anders naar kijken. Hoe reflecteert mevrouw Van Doorn op de enquête van Omroep West? 1.600 mensen vulden die in en 73,9% zegt weinig tot niet tevreden te zijn over de prestaties van de wethouders. 74,2% zegt zich weinig tot niet door hen vertegenwoordigd te voelen. Hoe bedoelt u: naast de mensen staan?

Marieke van Doorn (D66). Ik vond het hartstikke leuk dat we de stadsdeelvoorzitters van Hart voor Den Haag vandaag hebben kunnen ontmoeten. Ik vind het kwalijk als bewoners het gevoel hebben dat ze niet worden gehoord door het stadhuis. Dat moeten we altijd proberen te voorkomen. Maar ik denk niet dat het beleid van dit college, dat we als D66 ook steunen, daarop gericht is, juist niet. We zetten juist in op het steeds meer naast bewoners gaan staan met een nabije overheid, met gemeentelijke contactpunten in elke wijk om maar een voorbeeld te noemen, met een participatiebeleid dat naar de raad is gebracht om maar een voorbeeld te noemen. Wat mij betreft gaan we daarin beleidsmatig de goede kant op, wat onverlet laat dat het niet goed is dat individuele mensen het gevoel hebben: de gemeente hoort mij niet.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Mevrouw Van Doorn heeft het over twee stadsdeelvoorzitters van Hart voor Den Haag. Die waren er inderdaad. Volgens mij zijn dat ook gewoon burgers van de stad Den Haag en hebben die het volste recht om over hun wijk in te spreken. Het is een beetje aanmatigend, zeg ik toch maar even, dat ze alle andere sprekers - Hart voor Den Haag mocht willen dat we zoveel stadsdeelvoorzitters hadden - zo wegzet. Er is vandaag ingesproken op cruciale thema's, toevallig ook de thema's die Omroep West aanhaalt als de belangrijkste thema's: leefbaarheid, veiligheid, wonen, parkeren en asielopvang. Dat zijn allemaal thema's waar uw partij en het college, dat u steunt, het laten liggen. Ik heb u net de percentages gegeven. Reflecteer daar nou eens op in plaats van te jij-bakken naar twee Hart voor Den Haag-stadsdeelvoorzitters.

Marieke van Doorn (D66). Daarmee zet je natuurlijk helemaal niemand weg. Ik denk dat iedereen die is komen inspreken dat doet vanuit de goede bedoelingen. Maar de vraag is inderdaad wel of ze bij de begroting echt terecht kunnen met de klachten die ze hebben. Ik denk dat er voor een aantal sprekers eigenlijk betere vergaderingen van de raad geweest waren, zodat we als stadsbestuur - dat zijn we met z'n allen - ons beter kunnen focussen op de problemen van die mensen. Ik vind het jammer dat, als mensen nu zijn gekomen met een bepaald punt dat vandaag niet zal worden opgelost, ze dan teleurgesteld raken.

De **voorzitter**. Meneer De Mos, laatste keer.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat is een heel aparte constatering. We bespreken hier vandaag de begroting over alle onderwerpen die de stad aangaan, ook financieel, dus ook onderwerpen als Haga en het Hobbemaplein. U zegt dat ze op een ander moment moeten komen inspreken. Ze waren vandaag niet voor het eerst hier. Ze zijn diverse malen geweest. De sprekers van de Kaapstraat zijn twee jaar geleden geweest. Toen zei D66: we zijn even aan het monitoren, beste mensen, dit is niet het beste moment, even monitoren. Twee jaar laten zitten ze er weer, maar is er niets voor die mensen veranderd, niets. Wat is dan de participatie die D66 zo bewierookt?

Marieke van Doorn (D66). Nou, bewierookt. We zijn er zelf ook altijd fel en kritisch op dat het beter kan en beter moet, maar we zien dat wel de goede stappen worden gemaakt door het college. Daar had ik het over. Een project als het Hobbemaplein bijvoorbeeld gaan we echt later nog bespreken in deze raad. Dan is het wel een beter moment om te komen voor mensen die daar wat over willen zeggen. Ik denk dat ze dan meer antwoorden krijgen van ons als stadsbestuur. Teleurstellingen kan je ook organiseren, en ik denk dat dat vandaag misschien gebeurd is.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Er was natuurlijk veel inspraak vandaag. Ik hoop dat ze niet allemaal lid waren van Hart voor Den Haag, want dan zou ik in ieder geval heel jaloers zijn op hun jongste en hun oudste lid, want die waren echt toppers. Maar ik hoop ook dat mevrouw Van Doorn het er wel mee eens is dat hier bij de begroting alles moet kunnen worden aangekaart en dat, als je als bewoner van deze stad iets wil aankaarten en eigenlijk niet weet wanneer dat moet, ze hier vandaag toch ook welkom moeten zijn.

Voorzitter: de heer De Ridder.

Marieke van Doorn (D66). Iedereen is altijd welkom. Dat is het punt niet. Maar we hebben bijvoorbeeld morgen ook weer een raadsvergadering, waarbij bijvoorbeeld ook Haga op de agenda staat. Misschien komen de mensen morgen weer - ik hoop het - maar het is wel een dubbele tijdsinvestering voor ze. Zorg ervoor dat mensen op de juiste plek kunnen komen inspreken, zodat wij als raad hen echt de aandacht kunnen geven die ze verdienen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vind het toch wel aanmatigend, want het zou ook betekenen dat wij hier vandaag niks kunnen zeggen over onderwerpen waarover is ingesproken. Daar gaan we natuurlijk allemaal zelf over. Ik zal zo dadelijk zeker iets zeggen over het HagaZiekenhuis, maar daar komen we dan straks op terug. Ik zou mevrouw Van Doorn wel het volgende willen vragen. Ik hoorde haar zojuist zeggen dat het college de goede kant opgaat. Als ik terugkijk op het laatste jaar, zou ik niet helemaal kunnen aanwijzen waar het dan precies de goede kant opgaat. We hebben gezien wat er is gebeurd rond het HagaZiekenhuis en hoeveel inspraak er hier is geweest. Het college heeft zijn excuses moeten aanbieden voor de fouten die gemaakt zijn in de communicatie. D66 moest op toer door de Vogelwijk om sorry te zeggen en om te proberen de achterban weer een beetje terug te vinden. Die zijn, denk ik, hun vertrouwen echt kwijtgeraakt na hoe D66 hoe hiermee is omgegaan. Waar vindt mevrouw Van Doorn dat het echt beter is gegaan?

Marieke van Doorn (D66). Het kan zeker beter op het punt van de vergaderorde. Ik denk dat we ook in de communicatie richting onze bewoners veel eerlijker kunnen zijn, bijvoorbeeld over of we Haga gaan betrekken bij de begroting of niet. De VVD heeft in de commissie gezegd: nou ja, doe maar niet. Maar er komt vandaag toch een motie. Dat vind ik echt onhandig, ook richting bewoners die hartstikke betrokken zijn op dit punt. Ik vind het niet erg netjes.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, derde maal.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Gelukkig gaan wij als partijen allemaal zelf over wat we wanneer inbrengen. De VVD heeft vandaag inderdaad ook een inbreng over het Haga, want dat gaat ook over wat er het komende jaar gaat gebeuren. En het gaat over hoe we omgaan met de stad, dus ik vind het weer aanmatigend van D66 om het op die manier te doen. Ik ben benieuwd of mevrouw Van Doorn kan benoemen waar het stadsbestuur, het college heeft laten zien dat het beter gaat. Want dat zei zij: dat het beter gaat met de participatie.

Marieke van Doorn (D66). Mevrouw Van Basten Batenburg wil terugkijken op het afgelopen jaar, maar dit is de begroting. We kijken hier vooruit en daarin zie ik goede stappen, en dat is wat ik heb benoemd.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Het is inderdaad, om met de woorden van mevrouw Van Basten Batenburg te beginnen, aanmatigend. U heeft het over de vergaderorde. Op 10 oktober jongstleden is in de commissie in deze raadzaal besloten om het debat over het Hobbemaplein met de ondernemers van het Hobbemaplein te voeren, met de alternatieve plannen die zijn gelanceerd. Wat doet dit college? Dat zegt alvast tegen de ondernemers: 'Dat plan van jullie? Het kost allemaal veel te veel tijd om die tekeningen te bestuderen. Dat gaan we niet doen. We gaan het niet autoluw maken. We vegen die plannen van jullie gewoon van tafel; die gaan in de prullenbak'. Welke vergaderorde dan nog? Wanneer mogen zij hier hun onvrede daarover komen inspreken?

Marieke van Doorn (D66). Toevallig weet ik dat helemaal niet op de manier zoals de heer De Mos nu schetst is omgegaan met het plan van de ondernemers. Daar is echt heel goed naar gekeken. Ik heb begrepen dat het helemaal op schaal is gezet door de afdeling. Daar zijn heel veel manuren in gegaan, dus ik vind het ook kwalijk dat u hier de ambtelijke organisatie zo wegzet. Over aanmatigend gesproken, als dat toch het woord van de dag dreigt te worden. Ik denk dat als we het hier over het plan Hobbemaplein gaan hebben wanneer dat op de raadsagenda staat, dat het moment is voor de ondernemers.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Oké, maar de ondernemers hebben dus niet nu al gehoord, voordat hier is gesproken in de commissie: 'Dit plan is in de prullenbak. Het autoluw maken gaan we niet doen. U kunt op uw kop gaan staan, maar we gaan het niet doen'. Dat is toch niet chic? De bewoners, bewonersorganisaties, de ondernemersvereniging Haags Veen zeggen allemaal: zo is het gezegd, zo zijn wij te kakken gezet door de bestuurders van deze stad. Ze zeggen dat er niet geluisterd wordt. Het is een beetje de tendens van de hele inspraak dat de participatie om te huilen is. We hebben nog een voorbeeld, een tweede vraag voordat u gaat reageren, over de participatie en inspraak van de bewoners rondom het voormalige HagaZiekenhuis. Die zeggen: wij worden gewoon gechanteerd; is dat participatie? Want de wethouder zegt: ho eens eventjes, jullie kunnen wel ophef maken en het er niet mee eens zijn, maar als jullie juridisch verzet gaan plegen, dan gaat de termijn van vijf tot zeven jaar verder opgeschoven worden. Dat is gewoon chantage. Bewoners hebben het volste recht om op te komen voor hun belangen, om op te komen voor hun wijk. Over welke participatie heeft u het eigenlijk?

Marieke van Doorn (D66). Voordat ik met de heer De Mos welles-nietes blijf spelen over wat wel en niet is gezegd: we waren er allebei niet bij, dus laten we dat ook vooral niet doen en laten we het bij de onderwerpen houden die op de vergaderagenda staan. Dat zou mijn oproep zijn.

De **voorzitter**. Meneer De Mos, laatste maal.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik was wel bij de gesprekken met de bewoners en daar waren - eerlijk is eerlijk - ook mensen van DENK, de Partij van de Arbeid en het CDA bij. Ik heb u niet gezien. De heer De Mos was er dus wel bij.

De **voorzitter**. Ik was er inderdaad niet, maar mevrouw Van Doorn misschien wel.

Marieke van Doorn (D66). Ik hoorde geen vraag. Ik ga door.

Ik zei dat ik blij was met deze begroting, ook vanwege het cofinancieringsfonds, omdat we dat nog hard nodig gaan hebben als je ziet welke voornemens het huidige kabinet heeft. Ook al moeten we nog zien hoe de landelijke plannen uiteindelijk echt gaan uitpakken voor onze stad en hoe ze financieel uitkristalliseren, wij houden ons hart vast. Aan de ene kant zien we dat dit college met deze begroting het beste voorheeft met de inwoners van onze stad, maar aan de andere kant zien we dat de landelijke overheid keuzes maakt die Hagenaars nu en in de toekomst hard raken.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb een verduidelijkende vraag. Mevrouw Van Doorn zei dat het cofinancieringsfonds hard nodig is wegens plannen van het Rijk. Dat klinkt alsof de btw op boeken gecompenseerd gaat worden uit ons cofinancieringsfonds. Dan snap ik niet meer wat dat met cofinanciering te maken heeft, dus wat bedoelt ze?

Marieke van Doorn (D66). Wat mevrouw Van Basten Batenburg nu noemt valt niet in de spelregels van het cofinancieringsfonds. Ik ben blij dat die er nu wel zijn, want dat stelt ons in staat om veel helderder te kiezen voor wat voor projecten je geld gaat aanvragen, bijvoorbeeld in Europa. Nee, op dit punt gaat het denk ik niet gebeuren.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Maar mijn vraag was natuurlijk niet of het gaat om btw op boeken. Mijn vraag was: waar gaat het dan om? Wat bedoelt mevrouw Van Doorn? Wat moet gecompenseerd worden uit ons cofinancieringsfonds omdat het Rijk iets niet meer zou gaan doen?

Marieke van Doorn (D66). Ik miste inderdaad dit deel van die vraag in mijn beantwoording. Excuses daarvoor. Het Rijk bezuinigt op hele cruciale beleidsterreinen voor Hagenaars: op sport, op cultuur, op jeugd, op preventie en op zaken die het leven aangenaam maken zoals boeken en kranten. Er zijn echt vele beleidsterreinen, waaronder ook klimaatverandering, klimaatadaptatie, waar we nog weleens heel hard andere financieringsbronnen voor nodig gaan hebben dan het Rijk.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, derde maal.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Maar dat heeft toch nog steeds niets te maken met ons cofinancieringsfonds? Als de financiering van het Rijk wegvalt, dan is er geen sprake meer van cofinanciering. Ik vind dat ook naar de stad toe ... Natuurlijk, mevrouw Van Doorn mag iets vinden van de landelijke plannen. Ik vind dat er een wat zwartgallig beeld wordt geschetst. Ik hoop dat dit college en ook mevrouw Van Doorn zien dat we moeten en moeten willen blijven samenwerken met het Rijk. Daar is het voor de zomer veel over gegaan door de heer De Mos. Het lijkt me ook uitermate terecht dat we dat blijven doen, want dit land wordt gewoon bestuurd. Er zit gewoon een kabinet en daar moeten we zaken mee doen. En nu een zwartgallig beeld dat wij met het cofinancieringsfonds dit soort dingen zouden moeten gaan vullen? Dat is toch niet wat er aan de hand is in dit land?

Marieke van Doorn (D66). Volgens ons wel. En houdt u vast, want ik word nog veel zwartgalliger zo meteen.

De **voorzitter**. Maar we gaan eerst naar meneer De Mos voor een beetje vrolijkheid.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Zeker een beetje vrolijkheid, maar er is bijna geen vrolijkheid voor elkaar te boksen met dit college. Ik wil toch aansluiten bij de woorden van mevrouw Van Basten Batenburg. Welke concrete plannen gaan we doen met het cofinancieringsfonds? Mind you, er is een bedrag van € 8 mln. onbestemd toegevoegd. De totale begroting van het cofinancieringsfonds is € 55 mln. Welke concrete plannen gaat D66, gaat het college het laatste jaar dat u zit - over een jaar zijn we allemaal in de campagnemodus - daarvan doen? Even de afdeling 'concreet' aan het werk.

Marieke van Doorn (D66). Ik kan wel in herhaling vallen hoe het in het commissiedebat is besproken. Het gaat er juist om dat je een oorlogskas hebt in dat cofinancieringsfonds, zodat je kan inspelen op actuele mogelijkheden en kansen voor de stad om in te tekenen op projecten die ze bijvoorbeeld in Europa uitschrijven.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Een oorlogskas zonder plannen. Dat is eigenlijk wat D66 zegt: we hebben een oorlogskas, maar plannen, daar moet je niet bij ons mee aankomen; kom een andere keer maar terug. Het is eigenlijk te stuitend voor woorden.

Marieke van Doorn (D66). Nogmaals, dit is in commissieverband al uitentreuren uit geëxerceerd. Het gaat erom dat je goed bent voorbereid op kansen die voorbijkomen en dat je dan kan voldoen aan de cofinancieringsvoorwaarden die altijd bij dat soort subsidiemogelijkheden worden gesteld.

De **voorzitter**. Meneer De Mos, derde maal.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dit is voldoende besproken in de commissie. Dat heeft de heer Guernaoui gedaan. Die liep gisteren met de ziel onder zijn arm en zei: 'Ik kwam er niet door. Ik heb honderdduizend keer gevraagd: wat zijn nou de plannen? Best college, kom nou met die plannen.' Hij zei: Richard, ze weet het niet. Hij begon te huilen in paniek en zei: 'Ze had geen idee'. Dat is toch heel vervelend. Welke ideeën heeft u om wat te gaan doen met dat cofinancieringsfonds? Voor de draad ermee.

Marieke van Doorn (D66). Dat is echt niet de bedoeling, een huilende heer Guernaoui door de gangen hier op het stadhuis. Dat willen we niet op ons geweten hebben. Nee, wij zijn ook heel benieuwd, bijvoorbeeld naar de Europastrategie. Daar heeft de heer Guernaoui ook naar gevraagd. We hebben gehoord dat die er binnenkort komt, nog dit jaar. Misschien kan ik hem daarmee een beetje verblijden.

Nick Kaptheijns (PVV). Welke actuele zaken zou mevrouw Van Doorn mogelijkerwijs kunnen opnoemen waar wij die cofinanciering, de oorlogskas, voor zouden kunnen gebruiken?

De **voorzitter**. We vallen een beetje in herhaling, maar mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). Ja. Als ik verder zou kunnen met mijn betoog, dan loop ik ze allemaal langs. Maar het gaat over zaken als klimaatverandering/klimaatadaptatie. Het gaat over beleid voor het aanpakken van malafide uitzendbureaus, wat is uitgesteld. Het gaat over ov en een bruisende culturele sector om maar wat te noemen.

Nick Kaptheijns (PVV). Maar daar gaat cofinanciering helemaal niet over. Dus nogmaals, kunt u dat even preciseren? U noemt allemaal dingen op die daar helemaal niets mee te maken hebben, letterlijk niets.

Marieke van Doorn (D66). Dit is een beetje de glazenboldiscussie uit de commissie. We weten nog niet waarop we gaan intekenen, maar het ligt voor de hand dat het in dit soort categorieën gaat vallen. Daar gaan de rijksbijdragen enorm wegvallen wegens de voorgenomen plannen van dit kabinet.

De **voorzitter**. U kunt uw betoog vervolgen, mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). Klimaatverandering is een feit en raakt juist onze stad hard. Voor de stad aan zee is een kabinet dat eigenlijk niet in klimaatverandering gelooft of in klimaatadaptatie investeert potentieel rampzalig. Gelukkig doet dit stadsbestuur wel aan klimaatadaptatie. We pakken hitte-eilanden aan met deze begroting, zodat de bewoners in de kwetsbare wijken niet dubbel zo hard geraakt worden door klimaatverandering. Door heel Den Haag hebben we ons gecommitteerd aan de 3-30-300-regel, zodat iedereen altijd drie bomen in de buurt heeft, 30% van de straat groen is en er altijd binnen 300 meter een parkje in de buurt is. Het klinkt simpel, maar het is misschien wel ons beste wapen qua klimaatadaptatie.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dit is een mooi moment om te vragen wat D66 vindt van een van de meest ik zou bijna zeggen baanbrekende ideeën voor het klimaatadaptiever maken van het centrum, namelijk het prachtige plan Haagse Lanen. Vindt D66 ook niet dat we moeten gaan voor die variant waar we echt wat aan hebben, waar echt meters gemaakt worden met het klimaatadaptief maken van de stad, namelijk die van het bladerdak?

Marieke van Doorn (D66). Ik ben het zeker eens met investeren in bladerdak. Dat gaan we gelukkig ook doen. We hebben de Haagse Lanen altijd een heel mooi plan gevonden, maar we zijn wel altijd bezorgd geweest over de financiële dekking ervoor. Voor ons was het wel altijd helder, en wij kijken naar realistisch naar, dat je daar maar heel langzaam naartoe kan werken. Het was een schitterend plan, maar heel duur en er is nog nooit financiering voor gevonden.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Daar kan ik D66 helemaal in volgen. Het kost inderdaad uiteindelijk veel geld, als je het plan helemaal wil realiseren. Wij denken dat er kansen zijn om dat stap voor stap te doen. Het dreigt nu fout te gaan, omdat het college dreigt te kiezen voor een variant waarmee je de echte ingrepen, dat echte bladerdak, onmogelijk maakt. Want als je nu niet kiest voor de bladerdakvariant, dan ga je bijvoorbeeld geen kabelgoot leggen waar de kabels en leidingen doorheen kunnen op het Spui. Dat kan het voor altijd onmogelijk maken. Mijn fractie zou willen zeggen, en ik zal straks ook een voorstel doen: zorg er nou voor dat je kiest voor die goede variant. Je hoeft niet nu meteen het geld op de plank te leggen, maar dan kan je wel zorgen dat je het niet onmogelijk maakt om daar uiteindelijk uit te komen. Dan kan je gaan zoeken naar een coalitie om het samen te financieren.

Marieke van Doorn (D66). Ik kan niet over amendementen praten die nog niet zijn ingediend, heb ik hier eerder geleerd. De dekking ervoor vinden blijft de uitdaging wat ons betreft. Wij vinden de voorstellen zoals die nu worden gedaan geen goed idee, maar daar zal ik graag bij de bijdrage van de VVD op terugkomen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb toch nog een punt. Het amendement en de moties waar we het straks over gaan hebben, staan natuurlijk echt los van elkaar. Nogmaals, als je nu de verkeerde

keuze maakt, dan wordt het onmogelijk om het in de toekomst te gaan doen. Dan ben je eigenlijk geld aan het verspillen. Ik wil mevrouw Van Doorn toch uitnodigen om daar straks goed naar te luisteren, en dan hoop ik op haar steun.

Marieke van Doorn (D66). We gaan naar iedereen goed luisteren.

De **voorzitter**. Kijk, als iedereen dat doet vanavond, dan komt het helemaal goed. Maar mevrouw Arp heeft nog een goede inbreng.

Lesley Arp (SP). Ja, één vraag hierover. Ik kan me nog herinneren dat we dit initiatiefvoorstel inderdaad hadden behandeld en dat een aantal fracties in de raad zei: dit is echt een heel duur voorstel en ik vraag me af hoe we dat gaan betalen. Dat waren drie fracties die hier toevallig in mijn zichtlijn zitten. Dat zat er dus best wel aan te komen, maar de rest van alle fracties heeft dit voorstel wel gesteund. Schep je dan niet bepaalde verwachtingen waar je nu tegen aanbotst als D66?

Marieke van Doorn (D66). Het idee is hartstikke goed, maar er zijn ook nog andere delen in de stad met hittestress in kwetsbare wijken waar mensen dubbel door klimaatverandering worden getroffen. Het idee van de Haagse Lanen is echt schitterend. Daarom hebben wij het destijds ook gesteund, maar wel altijd met - dat stond volgens mij destijds ook in de voorstellen - ideeën om het stapsgewijs en werk met werk makend te realiseren. Het is een enorme investering en er zijn heel veel investeringen in de stad nodig om dat bladerdak uit te breiden, maar natuurlijk niet alleen daarvoor.

De **voorzitter**. Dan mag u verder met uw betoog, mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). In sommige wijken van onze stad is een op de vier inwoners een Europese arbeidsmigrant. Het droevige feit is dat ze vaak slachtoffer zijn van malafide uitzendbureaus. Bij een recent bezoek van onze fractie aan Rustenburg-Oostbroek begrepen we dat deze uitzendbureaus niet alleen de arbeidsmigranten uitbuiten, maar ook bewoners intimideren. Dat dit kabinet de wetgeving waarmee we deze intimiderende uitbuiters kunnen aanpakken nu uitstelt, is ontzettend slecht nieuws voor al die inwoners, of ze arbeidsmigrant zijn of ras-Hagenees.

De toekomst van Den Haag zit in de tram. We laten vaker de auto staan om het ov te pakken. Het ov is een onmisbaar aspect in al die nieuwbouwprojecten waarmee we de woningcrisis tegengaan. Dat het kabinet kort op het ov, is een klap voor alle inwoners van onze stad en ondermijnt ook onze inzet om de woningnood op te lossen. Bovendien dwingt het kabinet straks daarmee steeds meer mensen de auto te pakken.

Den Haag heeft een geweldige bruisende culturele sector en heeft zelfs de ambitie om de culturele hoofdstad van Europa te worden. Maar in plaats van Den Haag te helpen in die ambitie, krijgen we een btw-verhoging, wat juist een enorme klap is voor die cultuur waar wij zo trots op zijn. Hetzelfde geldt voor de btw-verhoging op sport. Terwijl we juist een gezondere stad willen, maakt het kabinet dat alleen maar lastiger. En dan hebben we het nog niet eens over de bezuinigingen op onderwijs, jeugd en preventie. We willen investeren in de jonge mensen, want zij zijn onze toekomst.

Maar - daar zal mevrouw Van Basten Batenburg ook blij van worden - na al dit slechte nieuws is er ook goed nieuws. Lokaal kunnen we namelijk heel veel betekenen en opkomen voor onze inwoners waar de landelijke overheid dat niet doet. We stropen onze mouwen op en komen met voorstellen om via deze begrotingsbehandeling een bijdrage te leveren aan de grote projecten in de stad middels oproepen voor extra aandacht en het nemen van voorschotten op de voorjaarsnota op basis van indicaties uit de achtmaandsrapportages, waarvoor we middels moties meerderheden zoeken voor de besteding van overgebleven middelen uit de jaarrekening 2024. Dat is onze invulling van meesturen vanuit de raad.

Het kabinet wil de malafide uitzendbureaus niet voortvarend aanpakken. D66 wil dat wel. Daarom komen we met de motie Vergroot capaciteit HEIT tegen malafide uitzendbureaus: verzoekt het college om bij de Voorjaarsnota 2025 de capaciteit van het HEIT uit te breiden tot € 1 mln., indien er bij de jaarrekening 2024 incidentele middelen overblijven uit de 2024 begroting bij programma 4 Openbare orde en veiligheid; in de Voorjaarsnota 2025 de raad te informeren over de mogelijkheden om de intensivering in het HEIT structureel te dekken; in gesprek te treden met de politie,

Belastingdienst, NLA en overige handhavingspartners over de mogelijkheid om het aantal integrale handhavingsacties uit te breiden om malafide uitzendbureaus uit onze stad te weren en de raad over de uitkomsten te informeren. Ik dien de motie in samen met de collega's Verduin, Mostert en Van Esch.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik voel me genoodzaakt om hier toch de wethouder Financiën te verdedigen, want ik kan me toch niet voorstellen dat de wethouder Financiën deze motie als een steun in de rug kan ervaren. Dit lijkt me eerlijk gezegd eerder een steek in de rug: een greep uit een jaarrekeningresultaat dat nog moet komen. Is dat echt het soort financieel bestuur dat D66, als grootste partij in de coalitie, voorstaat?

Marieke van Doorn (D66). Het is juist een steun in de rug voor onze burgemeester, die ook in commissieverband zich ontzettend druk maakt dat we die malafide uitzendbureaus en signalen daarover vanuit de bewoners meer moeten gaan oppakken en opvolgen. Daar is het voor bedoeld.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik zou willen vragen of mevrouw Van Doorn ook op het financiële punt kan ingaan, want daar gaat het hier over. Dit is zeer ongebruikelijk. Ik zou het financieel onbehoorlijk willen noemen, en dat vind ik van de grootste coalitiepartij echt zeer teleurstellend. Ik zou daar dus graag een reactie op willen van mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). We hebben aangegeven waar we bij de voorjaarsnota op gestuurd willen zien. Er staat: als er geld over is, dan tot dat bedrag naar uitbreiding HEIT. Volgens mij is dat financieel-technisch behoorlijk.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, derde maal.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Als wij dat als hele raad zouden doen, dan nemen we hier allemaal moties aan. Meneer De Mos heeft prachtige ideeën vandaag. Wij hebben straks ook fantastische voorstellen en de rest van de collega's vast ook, maar die gaan nog komen. Dan hebben we straks toch een opdracht voor het college om € 35 mln. structureel aan iets uit te geven? Dit is toch niet hoe wij horen te besturen? Dit is toch niet iets waar D66 als de grootste coalitiepartij voor kan zijn? Ik vind dit echt heel erg, echt onbehoorlijk.

Marieke van Doorn (D66). Ik hoorde geen vraag, maar ik wil toch zeggen dat dit voor ons de manier is om alvast vooruit te kijken wat we in 2025 kunnen doen met overgebleven geld, want er blijft altijd best wel veel geld over.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Vandaag stellen we de begroting vast, waar we volgend jaar gaan investeren, wat we belangrijk vinden als stad en wat we vooral belangrijk vinden als gemeenteraad. Ik herken het punt van de malafide uitzendbureaus heel erg en dat ze aangepakt moeten worden. Maar als we dat met elkaar zo belangrijk vinden, dan hebben we vandaag hier toch het budgetrecht? Dan moeten we vandaag toch gewoon een amendement indienen om dat te fixen en niet wachten op de kruimeltjes die straks wellicht overblijven en dan op onze knieën voor het college of ze dat alstublieft willen investeren in wat wij hier belangrijk vinden?

Marieke van Doorn (D66). Om dat te voorkomen probeer ik dat hier al vast te leggen. Alleen de voorstellen waar een meerderheid voor is, komen dan voor te liggen bij het college om mee te nemen in de voorjaarsnota. Waarschijnlijk zullen niet alle voorstellen het halen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Maar dat is toch precies het punt? Als we dit belangrijk vinden, dan dient mevrouw Van Doorn vandaag een amendement in te dienen. Dan gaan we hier als raad over besluiten. Wij hebben hier het budgetrecht en dan regelen we het. Volgens mij is dit niet zoals de gemeenteraad moet werken.

Marieke van Doorn (D66). Het probleem is altijd: waar haal je het geld dan weg? Dat is hier het probleem en daarom hebben we het op deze manier gedaan, want er zijn heel veel zaken op veiligheid die wel moeten gebeuren.

De **voorzitter**. Mevrouw Klokkenburg, derde maal.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Volgens mij hoeven we nog nergens geld vandaan te halen, want er is nog niks uitgegeven. We gaan dat namelijk vandaag met elkaar bepalen en we kunnen nog met alle knoppen schuiven. Dat is wat we vandaag doen.

Marieke van Doorn (D66). Ik hoorde geen vraag.

De **voorzitter**. Maar mevrouw Arp heeft waarschijnlijk wel een vraag.

Lesley Arp (SP). Mevrouw Van Doorn zegt: waar halen we het geld dan vandaan? Maar dat is toch de essentie van politiek? Politiek is kiezen. Ik zie verschillende fracties, toevallig allemaal van de oppositie, die allemaal ideeën hebben, amendementen: haal het geld bijvoorbeeld van het Olympisch Fonds. Mevrouw Van Basten Batenburg heeft ook amendementen, waar ik het niet altijd mee eens ben, over dat we het dan uit Economie en Werkgelegenheid halen. Maar dat zijn keuzes; dat is de essentie van wat wij hier doen. Dit is toch gewoon een vraagstuk vooruitschuiven?

Marieke van Doorn (D66). Ik zeg zeker niet dat het een ideale manier van financieel sturen is, maar het is wel de manier die wij hebben gevonden omdat wij niet zien waar we het weg kunnen halen. We hebben daar echt naar gekeken, ook met behulp van het activiteitenboek: wat zit er nou ruim in het jasje, waar kan je mogelijk iets weghalen? Maar wij zagen dat niet en vandaar deze oplossing.

Lesley Arp (SP). Dat geeft enige duidelijkheid over de oplossing. Dat neemt niet weg dat het mij echt opvalt dat een aantal partijen amendementen schrijft met duidelijke financiële keuzes, waar je vervolgens vragen over kan krijgen en voor aan de lat moet staan. Ik zie ook wel dat er door een ander deel van de raad geen amendementen worden ingediend. Ik ben dan toch heel erg nieuwsgierig welke amendementen het zouden halen. Ik ben heel erg benieuwd naar de uitkomst van deze raadsvergadering. Maar snapt mevrouw Van Doorn dat het wel een essentieel onderdeel van de begrotingsbehandeling is dat wij als raad financiële voorstellen mogen indienen en dat dat geen taboe is of zo?

Marieke van Doorn (D66). Nee, dat is het ook zeker niet. Maar de vraag is telkens: waar wordt het door gedekt? Het is moeilijk om daar overeenstemming over te vinden. Ik was wel blij om bij het terugkijken van de begrotingsbehandeling in de financiële commissie te horen dat er ook vanuit het college over wordt nagedacht hoe de raad beter in positie kan worden gebracht om financieel mee te sturen. Ik heb een vermoeden dat zeker een van de amendementen het gaat halen, tenminste als het aan ons ligt.

Lesley Arp (SP). Ik heb nog een laatste punt dat ik hierover wil maken. Mevrouw Van Doorn geeft terecht aan dat het moeilijk is om dekking te vinden, maar uiteindelijk gaat het ook gewoon om ideologische keuzes: waar wil je heen met de stad? We hebben over een jaar verkiezingen. Ik denk dat het juist heel goed is dat partijen kleur bekennen: wat vind ik belangrijk, breedtesport, Olympisch Fonds, dat soort vraagstukken. Ik zou misschien voor de volgende begrotingsbehandeling willen uitdagen om toch lekker met z'n allen amendementen te gaan indienen.

Marieke van Doorn (D66). Challenge accepted!

De **voorzitter**. Dan heeft mevrouw Van Basten Batenburg een nieuw punt, denk ik.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Om op mevrouw Arp door te gaan: dat zou nu ook nog kunnen, want er is ook nog een tweede termijn. Dus als D66 dit zou omzetten in een amendement, dan kunnen we allemaal keuzes maken.

De **voorzitter**. Niet uitdagen hè, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dan de vraag die ik eigenlijk wilde stellen. Mevrouw Van Doorn zegt dat we in de commissie Bestuur over de financiën hebben gesproken. Daar heeft de wethouder iets gezegd over de voorjaarsnota en het proces. Hoort D66 deze motie niet dan in te dienen? Want dit is de begroting; nu stellen we de begroting vast van het komende jaar. Als je op basis van de stand van zaken bij de voorjaarsnota iets wil doen, dan doe je dat toch in het volgend voorjaar en niet nu? Nu zadel je de wethouder Financiën nog voordat het jaar af is al op met een rekening. Dat is onbehoorlijk.

De **voorzitter**. Dat is niet helemaal een nieuw punt, maar mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). Ik kan mezelf alleen maar herhalen, dus laat ik dat niet doen.

De **voorzitter**. Dan vervolgt u uw betoog.

Marieke van Doorn (D66). Dit kabinet wil niet investeren in goede mobiliteit, D66 wel. In het bijzonder heeft D66 oog voor de verkeersveiligheid, want daarmee gaat het niet goed in deze stad. Daarom komen we met een drietal moties.

Op te veel plekken in te veel straten in Den Haag wordt te hard gereden. Daarom willen we bewoners de kans geven om samen met de buurt verkeersdrempels te plaatsen. Daarom de motie Drempeldemocratie: verzoekt het college tijdelijke verkeersdrempels beschikbaar te stellen aan bewoners die deze gezamenlijk willen aanvragen, conform de regels die ook gehanteerd worden voor fietsvlonders; als er na twee maanden draagvlak blijkt te zijn in de straat voor het permanent plaatsen van een verkeersdrempel hierin te voorzien; de aanschaf en aanleg van deze verkeersdrempels te betalen uit het budget voor verkeersveiligheid/mobiliteit. Ik dien de motie in samen met collega Mekers.

Den Haag is een internationale stad. D66 wil daarom ook bij de internationale scholen en schakelklassen fietslessen aanbieden en ook de theorielessen in het Engels. Daarom hebben we de motie I want to ride my bicycle; ik beloof dat ik niet ga zingen: verzoekt het college in overleg met scholen te onderzoeken of High Five kan worden ingezet als tijdelijke oplossing voor Haagse scholen die in afwachting zijn van een verkeersveilige omgeving; High Five als pilot te implementeren op enkele scholen; deze pilot te bekostigen met middelen uit de budgetten voor verkeersveiligheid/mobiliteit. Deze motie dien ik ook in met collega Mekers.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Kunnen we niet beter taallessen geven aan die kinderen dan fietslessen?

De **voorzitter**. Het is hilarisch. Mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). Ik heb het verkeerde dictum opgelezen, dus dank voor de correctie. Mag ik nog even corrigeren? De motie I want to ride my bicycle, met als dictum: verzoekt het college fietsverkeerslessen die nu in het Nederlands op scholen worden aangeboden ook in het Engels aan te bieden. Ik dien de motie samen met Mekers in.

De **voorzitter**. Maar mevrouw Van Basten Batenburg kijkt verbaasd, dus die krijgt het woord.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vroeg me af of ik nog antwoord kreeg op mijn vraag.

De **voorzitter**. De vraag was: taallessen in plaats van fietslessen.

Marieke van Doorn (D66). Ik had moties verwisseld, dus ik denk dat dat uw vraag beantwoordt.

De **voorzitter**. Ik denk het niet.

Marieke van Doorn (D66). Oh!

De **voorzitter**. Maar mevrouw Van Doorn heeft een aha-erlebnis.

Marieke van Doorn (D66). Het kwartje is inderdaad gevallen. Zeker, ook taalonderwijs is ontzettend belangrijk. De internationale schakelklassen in de stad. Als kinderen nog niet zover zijn, willen we wel dat ze zich veilig door de stad kunnen bewegen. Het is ook qua verkeersveiligheid niet echt uit te leggen, als kinderen moeten wachten tot ze Nederlands spreken om goede verkeerstheorielessen te kunnen volgen.

De **voorzitter**. U gaat verder met uw betoog, met de motie die u eigenlijk had willen indienen.

Marieke van Doorn (D66). Precies. Die motie heet 'Bewegen belonen'. D66 wil schoolgaande kinderen en ouders juist motiveren de fiets of step te pakken of te lopen naar school. Daarvoor hebben we de motie Bewegen belonen: verzoekt het college in overleg met scholen te onderzoeken of High Five kan worden ingezet als tijdelijke oplossing voor Haagse scholen die in afwachting zijn van een verkeersveilige omgeving; High Five als pilot te implementeren op enkele scholen; deze pilot te bekostigen met middelen uit de budgetten voor verkeersveiligheid/mobiliteit. Ik dien de motie in samen met de heer Mekers.

Dit kabinet zet het mes in de cultuur. D66 wil ze juist een steuntje in de rug geven. We hebben vele monumentale panden die als kleine zelfstandige museumpjes fungeren. Helaas krijgen deze instellingen vaak geen subsidies van fondsen omdat zij cofinanciering nodig hebben en wij als gemeente niets bijdragen. Collega Groenewold kreeg hierover reeds eerder een brief toegezegd, maar die hebben we nog steeds niet gezien. Daarom de motie Cofinancieringsfonds voor monumenten: roept het college op indien er bij de jaarrekening 2024 incidentele middelen overblijven uit de 2024 begroting, bij de voorjaarsnota minimaal € 50.000 beschikbaar te stellen voor een cofinancieringsfonds voor monumentale panden met een bezoekersfunctie, zoals het Buitenmuseum, het Spinozahuis en de Haagse Toren; hiervoor een fonds op te richten waarin de volgende voorwaarden staan:

- de instellingen moeten het monumentale pand openbaar stellen;
- de instellingen moeten ook geld aanvragen bij andere fondsen, waarvan het bedrag door de gemeente Den Haag wordt gematcht tot een maximum van € 10.000 per aanvraag;

in de Voorjaarsnota 2025 de raad te informeren over de mogelijkheden om de investering in dit fonds structureel te dekken. Ik dien de motie in samen met collega Groenewold.

De **voorzitter**. Ik zie mevrouw Van Basten Batenburg. Die heeft vast een gelijksoortige vraag.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Nu doet u het weer, zou ik bijna tegen mevrouw Van Doorn zeggen. Hoe kan dit nou?

Marieke van Doorn (D66). Het is van belang voor collega Groenewold en mijzelf dat de gedane toezegging wordt nagekomen en dat de toegezegde brief er ook komt. Wij hopen dat de zaken die onze motie staan ook in die brief staan. Dat is ook de reden waarom we deze motie nu indienen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Als mevrouw Van Doorn een brief wil, kan ze vragen om een brief. Dat kost natuurlijk ambtelijke inzet, maar geen geld. Deze motie vraagt om geld waarvan we nog niet zeker weten of dat er is, aan te wenden voor een bepaald doel. Mijn vraag aan mevrouw Van Doorn blijft dus: hoe kan dat nou?

Marieke van Doorn (D66). Ook hier is weer het voorbehoud gemaakt dat als het geld over is, je het kan aanwenden.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, laatste maal.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik moet het misschien maar opgeven, want we hadden ook niet anders kunnen verwachten. Toen dit college begon, hebben ze ook al een greep uit het jaarrekeningresultaat gedaan. Dus hoe hadden we het ook anders kunnen verwachten? Toch hoop en verwacht ik ook dat de wethouder Financiën hier straks heel duidelijk over zal zijn, omdat er anders een ongelooflijk groot precedent wordt geschapen. Ik zal zeker gebruikmaken van de tweede termijn als er anders wordt geoordeeld. Ik verwacht het bovendien, omdat ik deze wethouder Financiën best wel deugdelijke dingen zie doen, zeker vergeleken met de D66-fractie.

Marieke van Doorn (D66). Ik ga verder.

Dit kabinet bouwt meer blokkades dan huizen, heel anders dan dit stadsbestuur, dat de woningnood aanpakken wel als een van de hoogste prioriteiten ziet. D66 is bijvoorbeeld blij dat er nu structureel € 10 mln. voor DSO komt om mee te helpen met het aanjagen van de woningbouwontwikkeling. We hebben meer woningen nodig en dit college handelt daarnaar. Naast bouwen is ook het gebruiken van bestaande woningen een grote kans. Om de leegstand aan te pakken komt GroenLinks straks met een mooi voorstel, zeg ik alvast zonder daarop in te gaan, want het is nog niet ingediend.

In verschillende begrotingscommissies kwam al aan de orde hoe we als raad invulling willen geven aan de coalitieafspraken om vorm te geven aan een open bestuurscultuur.

De **voorzitter**. Ik ga u even onderbreken, want volgens mij was er eerder al een interruptie van de heer De Mos, die ik even niet had gezien.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik was wel benieuwd. Er wordt hier gezegd: dit college handelt ernaar voor de woningbouwproductie. Maar dan even de feiten. De ambitie is 4.000 woningen per jaar. En wat zien we in 2023? Projectontwikkelaars zeggen: er worden nog geen 2.000 woningen gehaald. Het college spreekt zelf over 2.650 nieuwe woningen. Eén ding is zeker: die bouwproductie van 4.000 wordt bij lange na niet gehaald. Dus wat bedoelt u nou eigenlijk: we zijn lekker bezig?

Marieke van Doorn (D66). Ik word altijd supertrots op dit college als ik de trein pak vanaf Centraal de stad uit of over de A12 rijd, want dan zie je wat er gebeurt. Dan zie je de stad helemaal omhoog komen met allemaal nieuwe woningen voor mensen die daar al heel erg lang op wachten. We hebben in de vorige periode een tijdje stilgelegen, ook omdat het in bestuurlijke kringen niet soepel ging. Er moesten toen allerlei gebiedsdocumenten en -kaders worden gemaakt. En nu zie je echt de stad omhoog komen, dus ik durf wel te zeggen dat ik daar trots op ben.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik beroep me gewoon op feiten, namelijk dat er 2.650 woningen zijn gerealiseerd in plaats van de ambitie van 4.000. Dat is één. Vervolgens spreken we weleens met de vastgoedmarkt en er is ook een enquête geweest. 'Den Haag is voor projectontwikkelaars een onhandige stad geworden om in te bouwen'. Dat was de conclusie van een onderzoek van vakblad PropertyNL over de mogelijkheid om te bouwen in de Nederlandse gemeenten. Met een rapportcijfer 4,4 staat Den Haag onderaan het lijstje. Het slechte klimaat komt volgens het vakblad door moeilijkheden. Dus wat is ... Er moet een beetje gesouffleerd, hoor ik hier, door de wethouder. U bent straks aan de beurt, zeg ik.

De **voorzitter**. Nee, meneer De Mos. Gewoon een interruptie op meneer Van Doorn.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Mevrouw Van Doorn!

De **voorzitter**. O, mevrouw Van Doorn. Sorry.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ja, ja, ja, ja. Dus graag even een reflectie daarop, gewoon op de feiten.

Marieke van Doorn (D66). Ik noemde net bewust de bestuurlijke consternatie hier in deze zaal, van het hele stadsbestuur, waar we in de vorige periode best veel last van hebben gehad met het van de grond krijgen van woningbouwprojecten. Ik ben blij dat de heer De Mos dat ook ziet. Wij zijn als D66 zelf ook kritisch: er moet meer gebouwd worden, er moet harder gebouwd worden. We hebben dan ook de grootste partij in deze raad nodig, als er projecten voorliggen in bijvoorbeeld Zuidwest of bij het Weigeliaplein, maar dan geeft u niet thuis.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat is natuurlijk een prima jij-bak, omdat die projecten waarschijnlijk niet goed zijn. We hebben het hier over de grote projecten. Ik heb er ook regelmatig vragen over gesteld. Ik heb al gevraagd naar de executiekracht: is die er? Volgens ondernemers en projectontwikkelaars niet. Vergunningen blijven liggen, aanvragen blijven liggen. Er is geen ondersteuning als een project er eenmaal doorheen is. Ook ambtelijk loopt het niet goed. Vandaar de motie over de profielschets. We hopen dat u die steunt, zodat we de goede mensen aantrekken. Maar de bouwproductie is, als je de vastgoedmarkt spreekt, allerbelabberdst. Reflecteer daar nou eens op.

Marieke van Doorn (D66). Politieke benoemingen, daar zijn wij niet voor. Dan weet de heer De Mos dat alvast. Wij kunnen de motie daarover niet steunen. Maar ik hoop dat de heer De Mos blij is met de € 10 mln. structureel die we in deze begroting vrijmaken om juist DSO op slagkracht te brengen, om de ambities die we hebben te halen.

De **voorzitter**. Dat was voldoende antwoord. U gaat verder.

Marieke van Doorn (D66). We hadden het over het favoriete onderdeel van de heer De Mos: bestuurscultuur. In de commissie Financiën is besproken hoe de raad meer financieel kan meesturen. Politieke wensen dienen als zodanig te worden aangeduid in de begroting en dus niet als knelpunt te worden verpakt aan de retraits tafel van het college. Daar gaat de VVD straks hele zinnige dingen over zeggen die ook onze fractie van harte steunt. Wij begrijpen ook dat de wethouder Financiën meerdere scenario's laat uitzoeken hoe de raad kan meesturen. Die scenario's zien wij met veel belangstelling tegemoet. Bij programma 1, de raad, merkten wij al op in de commissie dat het potje voor raadsinitiatieven, een heel mooi idee van de ChristenUnie/SGP, ontbrak. Daar gaat mevrouw Klokkenburg straks ook hele zinnige dingen over zeggen waarvoor wij graag daarna onze steun kenbaar maken, want het potje voor de raad is wat ons betreft een goed begin om financieel mee te sturen en meer initiatief vanuit de stad mogelijk te maken. Meer democratie voor onze stad dus.

Om ook met een democratische noot af te sluiten, zoals u van de Haagse Democraten mag verwachten: waarom betaalt de burgemeester voor de organisatie van landelijke verkiezingen? Het is al heel mooi dat ze burgemeester ze organiseert. We vroegen hem al eerder de € 3 mln. van de afgelopen tussentijdse landelijke verkiezingen terug te halen bij het Rijk. We weten ook dat de burgemeester daarmee bezig is. Totdat het terug is, zullen we ernaar blijven vragen of dit allemaal lukt. We wensen hem daarbij veel succes. Dank u wel, voorzitter.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik haak toch een beetje aan op het woordje 'democratie' bij de Democraten 66. Ik wil toch nog een keer terugkomen op het azc-drijfzand. Een enquête in de buurt, 1.262 deelnemers. 62,8% wil senioren. 61,7% wil de door de gemeente voorgestelde doelgroepen niet. 84,4% zegt zich niet te vinden in de mix van het aantal mensen. 84,4%: negatief effect op de leefkwaliteit van de woon- en winkelgebieden. 80,3%: niet goed op de hoogte gesteld van de plannen. 85,3%: gemeente moet plannen aanpassen of heroverwegen. Hoe vindt u het gaan met de democratie?

Marieke van Doorn (D66). In democratie zit altijd ruimte voor verbetering. We moeten die onderhouden en verbeteren. Volgens mij is dat in de debatten rondom Haga ook al gewisseld. Om de participatie daarin te verbeteren zijn er ook al concrete stappen genomen. Dus ja, ik denk dat we in contact moeten blijven met omwonenden, maar ook met de hele stad. Want het is wel belangrijk dat faciliteiten zoals die voorzien zijn in de tijdelijke oplossing goed verspreid worden over de stad. Het draait natuurlijk helemaal om de permanente bebouwing en bewoning, want we kunnen daar heel veel extra woningen realiseren en dat is hartstikke mooi.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Maar u stelt dat het goed gaat, dat het steeds beter gaat. Ik noem hier een aantal cijfers op. We hebben vandaag de insprekers gezien. Ik heb nou niet echt het idee meegekregen dat het lekker en smart loopt. De wethouder die verantwoordelijk is, neemt de telefoon niet op en reageert niet op mailtjes. Dus hoe vindt u het nou gaan in die wijk? U vindt democratie belangrijk. De bewoners zeggen mordicus: we willen het niet, zo'n massale opvang; doe er wat aan, college. Er is een zitting geweest van D66. Daar had men ook geen antwoord op de vragen, als we de bewoners moeten geloven. Dus hoe loopt dat nou volgens u? Als de bewoners massaal zeggen dat ze het niet willen, waarom drukt u het dan toch door?

Marieke van Doorn (D66). Je zou zoiets eigenlijk stadsbreed moeten uitvragen, want anders krijgen zwakkere wijken die al heel veel zorgdoelgroepen huisvesten dan weer deze opvang in hun wijk. Vanuit die wijken horen we juist heel positieve geluiden, wat niet wil zeggen dat we niet met omwonenden goed in gesprek moeten blijven. Als u erbij was geweest - nogmaals, dat was u niet, kan ik zeggen - dan had u kunnen weten dat we echt veel vragen hebben beantwoord. Er zijn nog heel veel onduidelijkheden in het proces, maar daarvoor hebben wij ook geen glazen bol.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Nog één aanvullende vraag. U zegt: misschien stadsbreed. Volgens mij zijn die enquêtes wel gedaan. Ik ga u een cijfertje noemen. Opiniepanel EenVandaag, 30.000 mensen. Vlak voor de Tweede Kamerverkiezingen zeggen acht op de tien Nederlanders dat die asielinstroom moet stoppen. Waarom neemt u al die signalen niet serieus?

De **voorzitter**. We gaan als Den Haag natuurlijk niet over de asielinstroom, maar de vraag is gesteld en mevrouw Van Doorn kan antwoord geven.

Marieke van Doorn (D66). Het gaat inderdaad wat ver om te zeggen dat we met de begrotingsbehandeling van de gemeente Den Haag daar wat aan kunnen doen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dan maak ik een punt van orde. Mevrouw Van Doorn - dat mag zij doen - heeft haar halve betoog gewijd aan wat het kabinet aan het doen is. Dat is allemaal landelijke politiek. Dan wens ik hier niet afgehamerd te worden over één vraag over één onderzoek van iets wat er nu bij het HagaZiekenhuis gebeurt.

De **voorzitter**. U werd niet afgehamerd. Ik wees u erop dat wij hier in de gemeente Den Haag gaan over de gemeente Den Haag en niet per se over landelijk. Ik heb mevrouw Van Doorn gelegenheid gegeven om antwoord te geven en zij gaat over haar eigen antwoord. Ik heb u niet gezegd dat u de vraag niet mag stellen. Mevrouw Van Doorn geeft daar antwoord op de manier die mevrouw Van Doorn goed acht. U heeft nog zo meteen ook nog een derde interruptie. Die kunt u ook nog gebruiken. Mevrouw Van Doorn gaat nu haar antwoord geven.

Marieke van Doorn (D66). Ik heb de beleidsterreinen opgenoemd waarvan wij voorzien dat onze inwoners veel last krijgen van het voorgenomen landelijk beleid, waarvoor wij bijvoorbeeld zoiets als een cofinancieringsfonds heel hard nodig zullen hebben. In het kader van die begroting ben ik die terreinen langsgelopen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik krijg geen antwoord op de vraag waarom een voormalig HagaZiekenhuis wordt volgepropt, mag je wel zeggen, met kwetsbare doelgroepen en asielzoekers. Er komt helemaal geen antwoord terwijl er zoveel onduidelijkheid is. Geen duidelijkheid over de veiligheid. Geen duidelijkheid over de onverantwoorde mix van de doelgroepen. Geen duidelijkheid over de businesscase. Geen ontbindende voorwaarden met het COA. U heeft het over democratie. Daar begon mijn vraag over: dat D66, Democraten 66, democratie zo belangrijk vindt. Wij zien het helaas niet en de insprekers ook niet.

Marieke van Doorn (D66). En toch vinden we dat hartstikke belangrijk en is het zo, dus wat kan ik zeggen?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoorde mevrouw Van Doorn iets zeggen over de permanente plannen en over dat het heel belangrijk is om daarmee aan de slag te gaan. Dat vindt mijn fractie ook. Wij zijn wel benieuwd of D66 ook wil dat die ontwikkeling zo snel mogelijk begint.

Marieke van Doorn (D66). Ik kijk even met een schuin oog naar mevrouw Mostert, want ik wil haar natuurlijk niet het gras voor de voeten wegmaaien voor haar onderwerpen en inbreng voor het debat hierover van morgen. Wij baalden, ik denk net als iedereen, van de vertraging die nu in de bouw is opgelopen. Dat vinden we echt heel vervelend.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Een flauwe opmerking van mevrouw Van Doorn, om te beginnen. Er staat een agendapunt op de agenda van de raad van morgen. Dat gaat over een vergunning voor de PWO. Ik heb het over het HagaZiekenhuis en de permanente bebouwing. Dat is een plan dat ook in de begroting genoemd wordt als een ontwikkeling waar we als stad mee bezig gaan. Dat wil ik gezegd hebben. Maar ik stel dan toch nog een keer die vraag. Dit college heeft beloftes gedaan over wanneer de termijn van vijf tot zeven jaar voor de tijdelijke situatie zou ingaan. Dit college is daar vorige week op teruggekomen. Ik hoop dat ik D66 aan mijn zijde vind, als ik straks een motie indien en we die vanavond in stemming brengen om te zorgen dat het college beloftes nakomt. Gaat ze dat doen?

Marieke van Doorn (D66). Ik krijg gesouffleerd dat het allebei morgen op de agenda staat, zowel Haga als de PWO. Er is dus nog ruim de tijd om het daarover te hebben. Nogmaals, wij balen van de vertraging die nu is ingetreden, maar we willen ook heel graag dat er duidelijkheid komt richting bewoners over welke einddatum zij mogen verwachten.

De **voorzitter**. Voordat ik mevrouw Van Basten Batenburg het woord geef: morgen staat inderdaad de PWO op de agenda en is er een afronding debat over het Haga. Dat is wel een verschil.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb schriftelijke vragen van D66 gezien naar aanleiding van hun avondje in de Vogelwijk. Een van de vragen, waar ik me eerlijk gezegd ook wel wat over verbaasde, was: hoe gaat dit college het vertrouwen herstellen? Dan is mijn vraag aan D66: vindt D66 dat het bijdraagt aan herstel van vertrouwen, als dit college beloftes breekt?

Marieke van Doorn (D66). Het is natuurlijk nogal scherp aangezet vanuit de VVD en dat snap ik ook, maar het gaat erom dat er vertraging is opgetreden in een proces zoals er in heel veel projecten vertraging kan optreden. Dan kan je zeggen: je zou dan beginnen, maar het is niet gelukt; je bent een leugenaar, je hebt een belofte gebroken. Maar eerlijk gezegd is het ontzettend balen. Voor ons is belangrijk dat bewoners duidelijkheid krijgen over de einddatum van de tijdelijke invulling. Die kan niet later zijn dan vijf tot zeven jaar vanaf het moment dat er wordt ingehuisd.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). We hadden het over democratie en de D van Democraten 66. U zegt zelf het participeren belangrijk te vinden; daar gaat uw betoog ook over. Aanvankelijk werd de wijk verteld, zo bleek uit het verslag van de participatiebijeenkomst op 1 juli 2024, dat op 1 november 2024 de winteropvang opengaat. Dan kunt u toch niet met droge ogen beweren dat hier niet een beetje gejojkebrokt is, en dan heeft de wethouder dus toch knollen voor citroenen verkocht aan de bewoners?

Marieke van Doorn (D66). Het valt wel enigszins buiten de orde van dit debat in mijn beleving. Ik zou willen suggereren om dit morgen, als het twee keer op de agenda staat, verder te bespreken met de wethouder, want het gaat nu over de begroting.

De **voorzitter**. Ik vond het niet helemaal buiten de orde - laat ik dat gezegd hebben - want het is een reactie op ook uw inbreng over participatie, en daar reflectief op. Daarom geef ik het woord aan de heer De Mos voor een tweede interruptie.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Zeker, voorzitter. Wat krijgen we nou toch? Dit is gewoon de behandeling van de begroting en daar valt Haga gewoon onder. Daar hebben we het net al over gehad. Wij mogen hier vandaag alles zeggen wat ons goeddunkt en dat doen wij dus ook naar hartenlust. We hebben de sprekers gehoord. Die zijn zwaar teleurgesteld in de wethouder. Die noemen sommigen zelfs chantabel. Want over het juridische traject dat de bewoners willen doen, zegt de wethouder: als jullie dat doen, beste bewoners, dan moeten jullie nog langer dan die vijf tot zeven jaar; die gaat dan nog later in. Wat zijn dat voor rare strapatsen? U deelt toch ook dat dat helemaal niks bijdraagt aan participatie?

De **voorzitter**. Probeer alles wel via de voorzitter te doen, meneer De Mos.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Zeker, voorzitter. Excuus.

Marieke van Doorn (D66). Hier geldt weer dat dat tussen bewoners en wethouder is gewisseld. Daar zaten de heer De Mos en ik niet bij. Er is vaker onduidelijkheid geweest in de communicatie naar bewoners. Dat betreuren wij ook in het kader van participatie. Dat moet beter en dat wordt ook al beter; daar wordt aan gewerkt. Er is laatst een mooi initiatiefvoorstel van de VVD over aangenomen. Wij zien wel dat er goede stappen worden gezet. Nogmaals, morgen staat het weer twee keer op de agenda, dus hou je kruit een beetje droog.

De **voorzitter**. Meneer De Mos, nog een laatste maal?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dan doet mevrouw Verdonk het woord, dus ik ga al mijn kruit vandaag gewoon verschieten. Ik heb het verslag gelezen van wat er tussen de bewoners en de wethouder gewisseld is. Daar staat het allemaal keurig netjes in. De wethouder liet verder weten met de stichting in overleg te zijn, maar dit klopt ook niet. Er is geen overleg, niet via de mail, niet via de telefoon, noch in gesprek. Wat vindt u dan daarvan op het gebied van participatie?

Marieke van Doorn (D66). Nogmaals, als bewoners het gevoel hebben dat ze niet met wethouders of medewerkers in contact kunnen komen of dat het is mislukt, dan is dat gewoon heel erg om te horen. Dat moet gewoon beter. Dat is het enige wat ik daarover kan zeggen.

De **voorzitter**. Door de fractie van D66 worden de volgende moties (D66.1, D66.2, D66.3, D66.4 en D66.5) ingediend:

Motie D66.1 Drempeldemocratie

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- tijdelijke fietsvlonders al enige tijd met succes worden ingezet in Den Haag;
- dit systeem een middel is om betrokkenheid van straatbewoners in het vormgeven van hun straat te bevorderen en dit breder toegepast zou kunnen worden;
- mensen graag in een veilige straat willen wonen.

Overwegende, dat:

- het neerleggen van een tijdelijke verkeersdrempel een snelle en relatief goedkope manier is om te hard rijden in een woonstraat tegen te gaan en de straat veiliger te maken voor alle verkeersdeelnemers en omwonenden;
- met het tijdelijk plaatsen van een verkeersdrempel onderzoek kan worden gedaan naar het draagvlak voor het permanent plaatsen van een verkeersdrempel op die plek.

Verzoekt het college:

- tijdelijke verkeersdrempels beschikbaar te stellen aan bewoners die deze gezamenlijk willen aanvragen, conform de regels die ook gehanteerd worden voor fietsvlonders;
- als er na twee maanden draagvlak blijkt te zijn in de straat voor het permanent plaatsen van een verkeersdrempel hierin te voorzien;
- de aanschaf en aanleg van deze verkeersdrempels te betalen uit het budget voor verkeersveiligheid/mobiliteit.

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie D66.2 I want to ride my bicycle

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- fietsverkeerslessen in Den Haag uitsluitend in het Nederlands worden aangeboden;
- internationale scholen en schakelklassen behoefte kunnen hebben aan Engelstalige fietsverkeerslessen vanuit de gemeente;

Overwegende, dat:

- iedereen veilig deel moet kunnen nemen aan het verkeer;
- het aannemelijk is dat (kinderen van) expats en migranten minder ervaring hebben met en kennis hebben van verkeersregels en fietsen wat de drempel om te fietsen verhoogt;
- fietsen een gezonde en milieuvriendelijke manier van reizen is en fietsen als vervoersmiddel daarom gestimuleerd dient te worden.

Verzoekt het college:

- fietsverkeerslessen die nu in het Nederlands op scholen worden aangeboden ook in het Engels aan te bieden.

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie D66.3 Vergroot capaciteit HEIT tegen malafide uitzendbureaus

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- de Wet Toelating Terbeschikkingstelling van Arbeidskrachten (Wtta) in 2027 van kracht zou gaan en er dan pas vanuit de landelijke overheid strengere regelgeving zal zijn voor de activiteiten van uitzendbureaus in Nederland, maar het kabinet deze wetgeving recentelijk tot nader order heeft uitgesteld;
- in Den Haag 1661 uitzendbureaus actief zijn sinds 2023 en dit aantal fors gegroeid is sinds 2021 toen nog 1231 uitzendbureaus geregistreerd stonden;
- naar schatting van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) 15% van de actieve uitzendbureaus willens en wetens de wet overtreedt, om kosten te drukken en winstmarges te vergroten;
- arbeidsmigranten en bewoners soms zodanig worden geïntimideerd door uitzendbureaus dat zij niet durven te praten met buurtpreventieteam, boa's en de politie.

Overwegende dat:

- de NLA heeft aangegeven om de komende tijd meer op samenwerking met de gemeente Den Haag in te zetten. Waardoor het belangrijk is dat de eigen waarnemingen en signalen uit het veld door het HEIT en de Pandbrigade direct worden gedeeld met de NLA;

- de signalen over mogelijke malafide uitzendbureaus momenteel niet altijd opgepakt kunnen worden door het HEIT, de politie, Belastingdienst en overige handhavingspartners vanwege een gebrek aan personeel, blijkt uit de beantwoording in de commissievergadering van de burgemeester.

Van mening dat:

- het onacceptabel is dat arbeidsmigranten die in Den Haag wonen uitgebuit worden door malafide uitzendbureaus en de dupe zijn van slechte woon- en werkomstandigheden;
- speciale inzet op het aanpakken van malafide uitzendbureaus in de stad nodig is en ook kan bijdragen aan het verminderen van malafide verhuurders;
- ondanks gebrek aan duidelijkheid van de landelijke overheid, de gemeentelijke handhaving capaciteit tegen malafide uitzendbureaus opgehoogd zou moeten worden.

Verzoekt het college:

- om bij de Voorjaarsnota 2025 de capaciteit van het HEIT uit te breiden tot EUR 1 miljoen, indien er bij de jaarrekening 2024 incidentele middelen overblijven uit de 2024 begroting bij programma 4 Openbare orde en veiligheid;
- in de Voorjaarsnota 2025 de raad te informeren over de mogelijkheden om de intensivering in het HEIT structureel te dekken;
- in gesprek te treden met de politie, Belastingdienst, NLA en overige handhavingspartners over de mogelijkheid om het aantal integrale handhavingsacties uit te breiden om malafide uitzendbureaus uit onze stad te weren en de raad over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie D66.4 Bewegen belonen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- er vijftig scholen op de wachtlijst staan voor de aanleg van een verkeersveilige omgeving en komend jaar slechts 14 scholen starten met dit traject;
- High Five een beloningssysteem is voor kinderen die fietsend of lopende naar school komen dat op andere scholen een positief effect heeft gehad op het aantal kinderen dat naar school fietst en wandelt en de verkeersveiligheid rondom de school;
- het stimuleren van lopen en fietsen naar school momenteel belegd is bij Veilig Verkeer Nederland, maar hierbij geen gebruik wordt gemaakt van een beloningssysteem;
- High Five een relatief simpele maatregel is om in te voeren op scholen waarmee fietsen en lopen in afwachting van een verkeersveilige omgeving kan worden gestimuleerd.

Overwegende, dat:

- fietsen en wandelen gezonde en milieuvriendelijke manieren zijn om te reizen en daarom reizen middels wandelen en fietsen (bij kinderen) gestimuleerd dient te worden;
- het belangrijk is om al op jonge leeftijd goede gewoontes op te bouwen;
- het invoeren van een tijdelijke oplossing beter is dan jarenlang afwachten;
- een tijdelijke oplossing geen vervanging kan zijn voor het aanleggen van een verkeersveilige omgeving, maar wel een aanvulling hierop.

Verzoekt het college:

- in overleg met scholen te onderzoeken of High Five kan worden ingezet als tijdelijke oplossing voor Haagse scholen die in afwachting zijn van een verkeersveilige omgeving;
- High Five als pilot te implementeren op enkele scholen;
- deze pilot te bekostigen met middelen uit de budgetten voor verkeersveiligheid/mobiliteit.

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie D66.5 Cofinancieringsfonds voor monumenten

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- er in Den Haag meerdere monumentale panden zijn met een museumfunctie zoals het Buitenmuseum, het Spinozahuis en de Haagse Toren, die geen structurele subsidie krijgen van de gemeente;
- dit soort instellingen regelmatig bij fondsen aankloppen maar geen financiering krijgen omdat de gemeente niets bijdraagt.

Van mening, dat:

- dit soort instellingen verborgen parels zijn voor de stad;
- het wenselijk is dat de gemeente geld beschikbaar maakt via een fonds om het voor dit soort monumenten makkelijker te maken om geld van andere fondsen te krijgen.

Roept het college op:

- indien er bij de jaarrekening 2024 incidentele middelen overblijven uit de 2024 begroting, bij de voorjaarsnota minimaal 50.000 euro beschikbaar te stellen voor een cofinancieringsfonds voor monumentale panden met een bezoekersfunctie, zoals het Buitenmuseum, het Spinozahuis en de Haagse Toren;
- hiervoor een fonds op te richten waarin de volgende voorwaarden staan:
 - de instellingen moeten het monumentale pand openbaar stellen;
 - de instellingen moeten ook geld aanvragen bij andere fondsen, waarvan het bedrag door de gemeente Den Haag wordt gematcht tot een maximum van 10.000 euro per aanvraag;
- in de Voorjaarsnota 2025 de raad te informeren over de mogelijkheden om de investering in dit fonds structureel te dekken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. De misdaadcijfers dalen, de economie groeit en de begroting is in evenwicht. Dat klinkt als het recept voor een tevreden VVD'er, maar toch is dat niet hoe ik hier sta. Want terwijl de misdaadcijfers dalen, voelen we ons minder veilig op straat. En terwijl de economie volgens het college bloeit, houden kleine ondernemers amper genoeg over aan het einde van de maand en zien we meer leegstand in winkelstraten. En hoewel de begroting dit jaar wel in evenwicht is, zien we dat het de volgende raadsperiode bijna niet meer mogelijk is om te investeren. Dit past wel bij dit college. Op papier ziet het er best wel goed uit: zes wat linksige partijen die allemaal op eigen wijze het drammen niet schuwen. Maar in de praktijk gaan ze zelfs in het herfstreces rollebollend door het IJspaleis, dit keer door een goed doordacht kiekje van - wie anders? - wethouder Bredemeijer. Sluw als een vis, zullen we maar zeggen.

Maar laat me beginnen met een uitnodiging, want wij als VVD zijn natuurlijk met het coalitieleven niet onbekend. Net zoals wij vorig jaar echt openstonden om iemand toe te laten in de coalitie, staan wij dit jaar ook van harte open om iemand toe te laten in de oppositie. Dus meneer Partiman, ik kan het u aanraden. U gaat het naar uw zin hebben. Kom er gewoon gezellig bij.

Wie weet hebben we dan in de raad wat meer tijd om bezig te zijn met waar het echt om draait, namelijk de Hagenaar. Want dat is voor wie wij het als VVD natuurlijk doen: alle hardwerkende Hagenaars die dag in, dag uit hun handen uit de mouwen steken of dat hun hele leven

hebben gedaan, om onze stad te laten draaien, om voor zichzelf of hun gezin te zorgen, om vooruit te komen in het leven. Mensen die niet klagen, niet schreeuwen, maar die de schouders eronder zetten en die dat ook verwachten van ons in de politiek. Niet rollebollend door het IJspaleis, maar de gang erin en de stad vooruit.

Er is nog veel te doen, om te beginnen veiligheid. We willen ons allemaal veilig kunnen voelen op straat: veilig als jongens hand in hand, veilig met een keppeltje en veilig in een kort rokje. Dat gevoel hebben we nu niet. We maken ons zorgen. We maken ons zorgen om hoe het gaat op straat. We zien dat de normen op straat zijn vervaagd, van aso's op fatbikes tot straatintimidatie, van appen op de fiets tot een peuk gooien naar een vrouw met een hoofddoek, tot blowen waar dat helemaal niet mag. En de daders komen er gewoon mee weg. Ze worden er niet eens op aangesproken. Hoe kunnen wij nog verwachten dat mensen die regels volgen, dat zij de regels serieus nemen als wij dat zelf niet eens doen? Daarom moet de overheid gaan staan voor onze normen, waarden en regels, en optreden tegen de onverlaten die die overtreden. Waarom komt het college niet in beweging? Waarom laat het niet zien dat het ons menens is?

Om te beginnen kunnen we zorgen dat boa's bijvoorbeeld hun taken beter kunnen uitvoeren. Dat vraagt steeds meer van boa's. Ze moeten zichzelf kunnen verdedigen tegen de kortere lontjes op straat en als ze moeten wachten op de politie die niet komt. Daarom mijn eerste motie, met het verzoek aan het college om alle benodigde stappen te zetten om de Haagse handhavers die het nodig hebben uit te rusten met een korte wapenstok.

Lesley Arp (SP). Ik ken dit voorstel volgens mij nog uit de koker van de heer De Graaf, dus het verbaast mij niet dat dit voorstel hier op tafel komt. Tegelijkertijd ken ik de VVD ook als een partij die heel erg achter de politie staat. Dat vind ik juist zo ingewikkeld aan deze motie, omdat nota bene de politie vaker deze discussie heeft gevoerd en ook wel wat kritische kanttekeningen heeft geplaatst bij die wapenstok, omdat dat ook iets betekent voor het geweldsmonopolie en mogelijke onduidelijkheid daarover. Ik ben dus heel benieuwd naar de visie van de VVD daarop.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik begrijp zeker de zorgen bij de politie en je moet er ook heel goed en verstandig mee omgaan. Ik denk ook niet dat het verstandig is om de wapenstok aan alle boa's toe te kennen. Het is ook niet bij alle boa's nodig. Je moet dus goed kijken wie het nodig hebben en je moet vervolgens die mensen goed opleiden. Vinden boa's zelf of het nodig is? Er zijn onderzoeken gedaan, onder andere in Amsterdam, waar boa's al een wapenstok dragen. Daar is uitermate veel tevredenheid over. Mensen voelen zich veiliger op straat en kunnen hun werk beter doen. Dat is voor ons uiteindelijk doorslaggevend.

Lesley Arp (SP). Ik zie inderdaad dat de motie refereert aan de praktijk en de proef in Amsterdam. Dat was mij duidelijk. Recentelijk heeft het wetenschappelijk bureau van de politie wat adviezen uitgebracht, bijvoorbeeld over meer duidelijkheid over wat een beschermingsmiddel is en wat een geweldsmiddel is, juist in het kader van het geweldsmonopolie. Is het dan niet verstandiger om eerst dat soort dingen nader te bepalen? Want de motie is wel heel erg direct: lever wapenstokken. Ik vind dat de politie daar verstandige dingen over zegt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vind het zeker een belangrijk rapport om erbij te betrekken, maar volgens mij is dat een landelijke discussie. Die gaat over een breder vraagstuk: wat zijn geweldsmiddelen en wat zijn verdedigingsmiddelen? Het is een onderdeel van dat onderzoek om duidelijkheid te geven over waarvoor het nou is bedoeld. Dat laat volgens mij geheel onverlet dat de boa's die hier op straat lopen die verdedigingsmiddelen nodig hebben. Volgens mij zit het punt dat mevrouw Arp aandraagt vooral in de onduidelijkheid die is ontstaan over de vraag wat een verdedigingsmiddel is, omdat wij in de regelgeving alleen geweldsmiddelen kennen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Er is ook een onderzoek geweest onder de vorige minister van Justitie en Veiligheid, mevrouw Yeşilgöz, waaruit bleek dat de veiligheid van boa's met een wapenstok ook achteruitgaat. Dat is precies waar de inleiding van mevrouw Van Basten Batenburg over ging, namelijk de gepercipieerde veiligheid versus de echte veiligheid. Uit het onderzoek bleek

dat boa's met een wapenstok geneigd zijn om een stap naar voren te doen waar ze eigenlijk een stap naar achter moeten doen om de politie het werk te laten doen. Hoe kijkt u daarnaar?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Volgens mij refereert de heer De Vuyst nu aan een ouder onderzoek. Uit de evaluatie van de proef met de wapenstok die in tien gemeenten is gedaan, komt naar voren dat in verreweg de meeste gevallen dat de wapenstok is gebruikt - uit mijn hoofd ongeveer 60 - er voornamelijk met de wapenstok is gedreigd en dat er in een geval of twintig daadwerkelijk gebruik van is gemaakt, het vaakst in verdedigende zin. In die zin herken ik de gegevens niet helemaal die de heer De Vuyst aanhaalt.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ben altijd bereid om ze u toe te sturen. Ik heb ze een keer bekeken toen ik in een ander verband met mevrouw Van Basten Batenburg over dit onderwerp sprak. Dat blijkt daar echt uit. Ook de politie heeft aangegeven dat het tot verwarring leidt wie nu wat doet. Zeker in de Haagse aanpak met boa's en de politie, die vaak geroemd wordt en die de burgemeester ook vaak aanhaalt, is het heel duidelijk dat de boa's een signalerende functie hebben, maar niet de ingrijpende functie. Daar begint u nu toch aan te morrelen met deze motie voor de wapenstok.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dan hebben we het inderdaad over een ouder onderzoek dan waar ik het over heb. Ik heb het over de evaluatie van die proef en ook de evaluatie van wat er daarna nog in Amsterdam is gebeurd, op basis waarvan de gemeente Amsterdam hiervoor kiest. Ik wil de heer De Vuyst er toch aan herinneren over welke gemeente we het hebben. Die staat niet bekend als de meest rechtse gemeente van dit land; ik denk dat ik geen nieuws vertel. Dat ze juist in de gemeente Amsterdam hiervoor kiezen, zegt wel iets over hoe nodig het is voor de handhavers op straat. Ik denk dat het juist kan bijdragen aan de samenwerking met de politie en dat het die zeker niet in de weg hoeft te staan. Uit de evaluatie van de proef bij die tien gemeenten is ook gebleken dat er niets aan bevoegdheden is verschoven. Dat is juist een expliciet onderdeel geweest van de evaluatie. Daaruit bleek ook dat dat goed gaat.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst, derde maal.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik zou niet zo snel Amsterdam ophemelen. Ik zit toch iets dichterbij de heer De Mos: erg trots op Den Haag en op de resultaten die hier bereikt worden. Maar goed, ieder zijn voorkeur, ook op andere fronten wat dat betreft. Ik heb niet zo'n voorkeur voor de wapenstok. Ik ben nog benieuwd naar één aspect. U zegt 'wanneer nodig'. Hoe wordt dat bepaald? Dat is nog wel heel erg ongewis.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Sowieso begint dit proces ermee dat de driehoek een advies moet geven. Er moet een handhavingsarrangement worden gemaakt, er moet een plan worden gemaakt en een onderbouwing worden gegeven waarom het nodig is. Zoals ik het nu bekijk - uiteraard zijn er mensen die dat met meer expertise kunnen doen dan ik - zou het mij heel logisch lijken dat je naar het centrum en de drukke delen van Scheveningen kijkt: ja, daar hebben we de handhavers nodig. Ik kan me ook voorstellen dat het belangrijk is voor boswachters in grote groengebieden, omdat die wat moeilijker te bereiken zijn en wat langer moeten wachten voordat er ondersteuning is als er iets gebeurt. Maar als een team handhavers in het Benoordenhout aan het werk is, dan heb je misschien die wapenstok wat minder snel nodig. Volgens mij moet er op die manier worden gekeken naar welke taken die handhavers hebben en moet je daarop aansluiten.

Kavish Partiman (CDA). Mevrouw Van Basten Batenburg weet dat zij en ik vrij dicht bij elkaar staan op dit onderwerp, maar ik krijg toch wel een beetje het gevoel dat er hier een discussie wordt gevoerd over het proactief gebruiken van de wapenstok versus het gebruik door een handhaver die het echt nodig heeft om zichzelf te verdedigen. Is dat wel echt de bedoeling zoals mevrouw Van Basten Batenburg het uitlegt?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ja, absoluut. Dat is helemaal de bedoeling. Zo staat het ook in de motie. Anderen zetten het meer als een offensief wapen neer, maar dat is niet de bedoeling van de VVD.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik was nog benieuwd hoe mevrouw Van Basten Batenburg aankijkt tegen de mening van de Haagse handhavingsorganisatie en de Haagse politie over dit thema.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat moet uiteraard meegenomen worden in alle te zetten stappen. Daarom is het ook op die manier opgeschreven. Het is belangrijk om dat te doen. In het verleden, waar de heer De Vuyst ook over sprak, heb ik weleens opgevangen dat daar in de handhavingsorganisatie ook verschillend naar gekeken wordt. Ik kan me ook voorstellen dat de ene handhaver daar anders naar kijkt dan de andere. Daar moet je dus ook rekening mee houden. Als iemand zich daar niet prettig bij voelt, dan kan je daar volgens mij juist ook op sturen. We hebben een hele mooie en professionele handhavingsorganisatie, dus ik heb er heel veel vertrouwen dat dat goed kan komen in de adviezen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Maar moeten we in het dictum 'alle benodigde stappen' zo lezen dat stap één is de visie van de Haagse politie en de Haagse handhavingsorganisatie en dat als zij zeggen dat ze dit niet willen, dat dan ook het einde is van de stappen die gezet worden?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Als de handhavingsorganisatie zegt dat ze dit niet nodig hebben, dan moet je het natuurlijk niet doen. Waarom zou je er dan aan beginnen? Maar op basis van de ervaring die ik zelf heb en de gesprekken die ik wel wat langer geleden met de handhavingsorganisatie heb gehad, kan ik me niet voorstellen dat ze hiertegen zullen zijn.

De **voorzitter**. Dan gaat u door met uw betoog.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Op de werkvloer, zei ik er nog bij.

In de commissie noemde de burgemeester het programma Veiligheid een klein en sneu programma. Daar willen wij als VVD graag wat aan doen. Wij zien namelijk dat het budget voor de aanpak van ondermijning en jeugdcriminaliteit afloopt. Ik hoop dat we raadsbreed de burgemeester kunnen helpen om zijn programma weer groot te maken. Ik wil een amendement voordragen en vraag om de tijd even te stoppen. Het amendement luidt: Besluit dictum I als volgt te wijzigen: Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerp-begroting 2025-2028, met dien verstande dat vanaf 2027 € 1.500.000 mln. (structureel) wordt toegevoegd aan programma 4 ten behoeve van de voortzetting van de aanpak ondermijning en PGA-lokaal, ten laste van het onderdeel werkgelegenheidsprojecten en participatievoorzieningen (programma 7). De toelichting ook nog, voorzitter? Nee? Oké.

De **voorzitter**. Nee hoor. Dit was zo helder dat we het allemaal begrijpen. U vervolgt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Om jongeren op het juiste pad te krijgen en houden zijn de ouders natuurlijk onmisbaar. Opvoeding is primair hun verantwoordelijkheid. Steeds als we tieners betrokken zien bij explosies, bij steekpartijen, bij drugs, dan hebben we het hierover in deze raad. Al twee jaar horen we dat er wel naar gekeken wordt, maar die aanpak blijft uit. Daarom nu toch de motie. Waar zijn de ouders? met het verzoek aan het college met het ministerie van JenV in gesprek te gaan om een gerichte pilot te doen voor de stimulering van ouderbetrokkenheid bij preventie van delictgedrag, waarbij naast ondersteuning en hulp ook bestaande en nieuwe instrumenten van dwang kunnen worden ingezet.

Natuurlijk zijn ook de scholen onmisbaar in de opvoeding. Leraren moeten vrij en veilig hun lesstof kunnen geven in de klas, of het nu gaat om homoseksualiteit, klimaatverandering of de Holocaust. Maar wij krijgen signalen dat dit onder druk staat. Daarom een motie met het verzoek aan het college een onderzoek te laten uitvoeren onder leraren over hun ervaringen met de sociale en fysieke veiligheid in de klas, inclusief de vrijheid die zij ervaren om het curriculum te kunnen doceren. Deze motie is medeondertekend door mevrouw Peeck.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik begrijp waar dit van de VVD vandaan komt. Ik heb zelf ook een tijdje voor de klas gestaan. Dat kan inderdaad best problematisch zijn en ik hoor die signalen ook van mensen die nu in het onderwijs werken. Maar deze motie vraagt om over de schoolbesturen heen direct naar de leraren te gaan. Ik vind dat wel een beetje ingewikkeld. Welke positie moet de gemeente daarin innemen?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik denk dat het heel belangrijk is dat we deze signalen ongefilterd ophalen. Dat is een van de zorgen die wij hebben. We hebben het er vaker over gehad, ik met de burgemeester en mevrouw Peeck met wethouder Bredemeijer. Op het moment dat je een schoolbestuur vraagt hoe het op school gaat, zeker in de openbaarheid, kan er ook een reputatiekwesitie bij komen. Het is moeilijker om over dit soort zaken te spreken, omdat dat ook effect kan hebben op de aantrekkelijkheid en de reputatie van een school. Dat wordt ook onderkend. Daarom is het heel belangrijk dat je hier zorgvuldig mee omgaat. Wij denken dat juist een onderzoek bij die leraren zelf meer informatie naar boven kan brengen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Dat begrijp ik. Dat heb ik ook gelezen in de motie. Maar hoe ziet mevrouw Van Basten Batenburg voor zich dat de gemeente dat gaat doen. Met enquêteformuliertjes in de postvakjes van leraren? Ik vraag het me oprecht af. Hoe gaan we dit doen, wie gaat het verwerken, wat voor terugkoppeling komt er naar die leraren? Ik begrijp gewoon niet helemaal hoe het uitgevoerd zou worden.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Wat mij betreft kan het natuurlijk wel via de scholen. Je moet niet doen alsof de scholen niet bestaan. We vertrouwen ze wel; we willen alleen ook van de leraren zelf die geluiden ophalen. We vinden het belangrijk dat we die ongefilterd binnenkrijgen van de leraren zelf, dus niet een geaggregeerd rapport per school hoe het gaat in de klas, maar wat leraren ervaren in de klas. Ik denk dat dat heel waardevolle informatie is. Natuurlijk moet je dan heel zorgvuldig met die informatie omgaan, moet je dat geanonimiseerd doen en hoeft je helemaal niet bij scholen specifiek te rapporteren hoe het per school gaat. Maar je hebt die informatie wel nodig om te kunnen kijken en beoordelen hoe het gaat op Haagse scholen. Wat we daaraan kunnen doen, is dan natuurlijk de volgende stap.

Fatima Faïd (HSP). Ik zit ook even verder door te beredeneren. Ik werd nu even getriggerd omdat het geanonimiseerd moet worden. Hoe weten we dan precies waar het echt over gaat? Weten we bijvoorbeeld hoeveel leraren we in de stad hebben en moeten die allemaal die enquête invullen? Of heeft u bedacht dat we het doen in een deel van de stad? Ik word nu een beetje getriggerd, ook omdat het anoniem is. Ik snap dat mensen dat misschien anoniem willen invullen, maar dan wordt het voor mij wel ingewikkeld hoe ik het moet wegen. Misschien heeft u daar een idee over. Dit is echt meedenkend bedoeld.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). En dat wordt gewaardeerd. Het gaat er natuurlijk om dat de resultaten geanonimiseerd moeten zijn, want wij moeten als raad geen informatie hebben: wat leraar Piet op school weet-ik-wat heeft ervaren in een klas, nou, en dan krijg je een verhaal. Dat is niet de bedoeling. Je kan gewoon via scholen de leraren aanschrijven. Ik ga ook ervan uit dat scholen hier graag aan meewerken, want dit kan de onderwijsomgeving veiliger en dus beter maken.

De **voorzitter**. U vervolgt uw betoog.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Je anders moeten kleden om je identiteit te verbergen, zware beveiliging bij elke bijeenkomst, meer dan wekelijks van de aardbodem worden gewenst door passief-agressieve zogenaamde 'demonstranten' en over je schouder moeten kijken op straat. En waarom? Gewoon omdat je Joods bent. Het is huiveringwekkend waar we zijn beland. Ik ben heel blij dat de burgemeester heeft toegezegd om met de Joodse gemeenschap in gesprek te gaan over verborgen antisemitisme. Dat is belangrijk. Daarnaast moeten we als stadsbestuur heel duidelijk zijn dat we antisemitisme en discriminatie niet accepteren en zeker niet subsidiëren. Dat ontbreekt op dit moment

in de subsidieverordening. Daarom een motie met het verzoek aan het college een nieuwe kadernota subsidiebeleid te maken, in de nieuwe kadernota subsidiebeleid naast de genoemde weigeringsgrond ook op te nemen dat subsidierelaties kunnen worden verbroken op grond van antisemitisme of discriminatie en de bijbehorende subsidieverordening hierop aan te passen.

Fatima Faïd (HSP). Volgens mij noemt u in uw motie alleen maar antisemitisme. Antisemitisme is gewoon een vorm van racisme, dus dat kan heel helder zijn. Maar in uw betoog noemt u ook discriminatie, maar dat staat volgens mij niet in de motie die ik gezien heb. Ik zou graag bevestigd willen zien dat in de motie ook discriminatie en racisme benoemd worden. Ik zie u knikken, dus dat is een ja.

Een andere vraag is wie precies gaat bepalen wat antisemitisme of racisme is. Als we het hier hebben over racisme, dan gaat de hele goegemeente uit z'n plaat bij wijze van spreken. Hoe gaan we dat dan gezamenlijk bepalen? Wie gaat daar de leiding in nemen volgens u?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het antwoord op de eerste vraag is inderdaad: het staat er echt. In het tweede deel van het dictum staat 'antisemitisme en discriminatie'. De huidige weigeringsgrond is discriminatie. Die staat al in het kader, maar niet in de verordening. Ik denk dat dat al een heel belangrijke stap is, maar ook dat stopzetten een heel belangrijke toevoeging. Wie gaat het bepalen? Ik hoop voor iedereen niet wij als raad. Dat lijkt me heel onverstandig. Ik denk dat mevrouw Faïd het daarmee eens is.

Fatima Faïd (HSP). Dan blijft de vraag bij wie we het gaan borgen. Het is iets van de raad wat dan naar de hele stad gecommuniceerd moet worden, maar iemand moet natuurlijk die toets gaan doen: wat is dan racisme en wat is dan discriminatie? Want je gaat ook een subsidie stoppen van een instelling. Ik bedoel, iedereen kan wel wat roepen, toch? Er zijn altijd partijen hier die dat ook zeggen als het over racisme gaat.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik denk dat dat hetzelfde moet gaan als op dit moment. We hebben het nu als weigeringsgrond al opgenomen. Het moet dus vastgestelde en bewezen discriminatie of antisemitisme zijn, niet op basis van politieke oordelen, maar op basis van feiten en het juridische oordeel.

De **voorzitter**. Mevrouw Faïd, voor de derde maal.

Fatima Faïd (HSP). Discriminatie staat er inderdaad al een tijd in, maar bij mijn weten is het nog nooit gelukt om een subsidie te stoppen van een organisatie die daarvan beschuldigd is, en er zijn er in de loop der jaren best wel wat voorbijgekomen. Waar gaan we het dan beleggen - niet bij ons als raad, ben ik helemaal met mevrouw Van Basten Batenburg eens - binnen het gemeentelijk systeem? Want het moet toch vanuit de gemeente komen. Zijn dat onze juristen? Wat zijn haar gedachten daarbij?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). In de vraag van mevrouw Faïd zit meteen de reden voor deze motie voor een deel. Zij zegt: het is nog nooit gelukt om een subsidie stop te zetten. Dat staat ook niet in de verordening. Dus dat kan je ook niet doen op dit moment. Je kan hooguit een nieuwe aanvraag weigeren. De toevoeging zou dus al zijn om de subsidie ook stop te kunnen zetten. En dat weigeren zou uiteindelijk dus moeten gebeuren op basis van vastgestelde discriminatie. Door een rechter zal dat over het algemeen zijn. Dat betekent dat inderdaad de subsidieverstrekker moet checken: is dat gebeurd, ja of nee? Of dat dan bij de juristen belegd wordt of op een andere manier, laat ik echt heel graag aan het college.

Lesley Arp (SP). Ik wil een verhelderende vraag stellen, omdat mevrouw Van Basten Batenburg in een bijzin in de aankondiging van de motie iets zei over demonstranten en demonstraties. Ik mag hopen dat mevrouw Van Basten Batenburg hier heel specifieke incidenten mee bedoelt en niet demonstraties an sich. En in de huidige maatschappelijke discussie wordt antisemitisme ook wel genoemd in relatie tot kritiek op het handelen van de staat Israël. Ik vind het toch wel belangrijk, om deze motie te kunnen beoordelen, om te weten hoe mevrouw Van Basten Batenburg daarnaar kijkt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). De opmerking maakte ik in een ander kader. Die ging over het gesprek met de joodse gemeenschap dat de burgemeester gaat voeren. Wat betreft die demonstranten: er worden leuzen geroepen en er zijn heel veel mensen die dat ervaren als 'ik word hier naar een andere wereld gewenst'. 'Dood aan ...', nou ja, ik zal het niet zeggen vanaf deze plek. Maar dat doet wat met mensen. Dat kunnen we allemaal wel begrijpen, als we ons inleven. Nee, dit is zeker niet bedoeld als dat er geen kritiek mag worden geleverd op de staat Israël, absoluut niet.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik kan me wel vinden in de vraag van de SP. Ik denk dat de titel, Subsiidiestop bij antisemitisme, misschien ook is waardoor mevrouw Faïd denkt dat het specifiek daarover gaat. Misschien zou de motie wat verduidelijkt kunnen worden. Want mijn idee was inderdaad ook, met de inleiding die mevrouw Van Bastenburg: nu gaat iemand vaststellen dat iets antisemitisch is en dan worden alle subsidies stopgezet. Dus misschien kan de titel aangepast worden naar 'discriminatie' bijvoorbeeld. Dan heb ik een inhoudelijke vraag over het dictum. Dat vraagt nu echt om een nieuwe kadernota te maken, maar daarnet ging het over de subsidieverordening. Over welk document gaat het nu precies?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Over allebei. Het kader is de Kadernota subsidiebeleid Den Haag 2020-2023. Het is eind 2024. Het is dus tijd om die op zijn minst te updaten of van een opvolger te voorzien. In de verordening staat überhaupt die hele weigeringsgrond niet opgenomen. Mijn verwondering toen ik in dit dossier dook, was dus ook dat het wel in het kader is opgenomen, maar niet is doorvertaald in de verordening, voor zover ik heb kunnen ontdekken. Waar het gaat om de titel: ik heb daar net het een en ander over gezegd. Het staat volgens mij duidelijk in het dictum. Ik weet niet of ik het dan nog nodig vind om een titel aan te passen. Maar als mevrouw Gerritsen daar heel erg aan hecht, zou ik willen voorstellen dat we dat buiten de vergadering nog even bespreken.

Fatima Faïd (HSP). Ik had nog een vraag aanvullend op die van de SP. U zegt dat mensen soms heel kwetsende dingen kunnen roepen. Maar er is een juridisch, wettelijk kader voor wat je wel en niet mag roepen en dat is leidend. Ik kan dus 'from the river to the sea' roepen bijvoorbeeld. Daar kunnen mensen aanstoot aan nemen, dat snap ik, maar dat betekent niet dat ik het niet mag zeggen, want er is geen wettelijk kader dat mij verbiedt om dat te zeggen. Ik neem aan dat u ook vindt dat we de wet wel blijven respecteren met zijn allen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het klinkt als muziek in mijn oren dat de HSP ertoe oproept om met elkaar de wet te respecteren! Dat vind ik echt fantastisch. Dat gaat ze nog wel een paar keer terughoren van de VVD! Maar mevrouw Faïd weet als geen ander: daar staat de VVD voor. De vrijheid van meningsuiting betekent inderdaad dat het ook pijn kan doen en mag doen. De grenzen daaraan zijn wettelijk vastgesteld.

Kavish Partiman (CDA). In het tweede dictumpunt staat: 'in de nieuwe kadernota subsidiebeleid naast de genoemde weigeringsgrond ook op te nemen dat subsidierelaties kunnen worden verbroken op grond van antisemitisme of discriminatie'. Was het misschien niet handiger geweest om het woordje 'discriminatie' te vervangen door het woord 'racisme'? Want 'discriminatie' heeft een heel brede lading. Het komt niet vaak voor, maar het kan in sommige gevallen zelfs positief zijn. Terwijl 'racisme' wel echt een heel, heel negatieve lading heeft. Daar wordt echt wel gekeken naar dat ene ras en gedacht dat iemand met een bepaald kenmerk inferieur zou zijn aan een ander. Misschien dat de dekking zo beter geregeld zou worden in deze context.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb de term 'discriminatie' gehaald uit de Kadernota subsidiebeleid zoals die nu bestaat. In die kadernota staat discriminatie als weigeringsgrond, dus daar heb ik aan vastgehouden. Ik vind het zelf wat ver gaan om daar nu een andere keuze in te maken. Ik heb ook wel twijfels bij het woord 'racisme', omdat ik persoonlijk niet zo heel veel heb met het gebruik van ideeën over ras. Ik vind dat wat verouderde ideeën, die tegenwoordig ook gelukkig niet zoveel meer worden gebruikt.

Kavish Partiman (CDA). Ik snap die redenering. Tegelijkertijd, met het woord 'discriminatie' loop je nogal tegen wat problemen aan, merk ik ook hier. Terwijl antisemitisme volgens mij ook gewoon onderdeel is van racisme. Er wordt gekeken naar een bepaald ras als zijnde inferieur ten opzichte van een ander, en daarom is men anti die mensen. Terwijl discriminatie ook positieve discriminatie zou kunnen zijn. Als positieve discriminatie bevorderlijk zou zijn voor het beleid dat een bepaalde instelling wil hebben, zou dat niet in hun nadeel moeten werken bij een subsidieaanvraag. Is mevrouw Van Basten Batenburg dat met mij eens?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vrees niet helemaal. De wetenschap is inmiddels flink afbewogen van het idee dat er rassen bestaan. Dat is al reden één om niet per se over racisme te willen spreken. Ik denk dat heel duidelijk is wat ik met deze motie bedoel. Ik sluit ook aan bij de terminologie die staat in de nu geldende beleidsstukken van de gemeente Den Haag. Ik zou het fantastisch vinden als het college hiermee aan de slag wil, als de raad deze motie aanneemt. Het debat over welke woorden moeten worden gebruikt in het nieuwe beleid, zouden we op dat moment kunnen voeren.

De **voorzitter**. Meneer Partiman, laatste maal.

Kavish Partiman (CDA). Ik kan het antwoord goed volgen. Ik vind het alleen wel grappig dat er wordt gezegd dat er geen rassen meer zijn. De eenheid straalt ervan af.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik kan het niet anders zeggen. Er is een menselijk ras. Dit is niet als knuffelsessie bedoeld, maar er is een menselijk ras. Daar is de wetenschap het ook aardig over eens. Dat lijkt mij iets moois om te omarmen. Niet in hokjes denken, maar juist buiten die hokjes; maar dan gaan we bijna over naar een motie die ik later nog van de PVV verwacht.

De **voorzitter**. Zet Kumbaya maar in!

Janneke Holman (PvdA). Ik ben nog even zoekende wat de VVD hier nu precies probeert te regelen. In de huidige kadernota staat bij weigeringsgronden dat subsidiegeld niet mag bijdragen aan ongewenste maatschappelijke activiteiten, waaronder in ieder geval discrimineren en haatzaaien worden verstaan. Daaronder valt ook gewoon antisemitisme. Nu begrijp ik van mevrouw Van Basten Batenburg dat ze dat graag terug wil zien in de verordening. Of is het haar erom te doen dat we die passage over ongewenste maatschappelijke activiteiten, waaronder in ieder geval discrimineren en haatzaaien, in de verordening opnemen en die ook meenemen als grond om een subsidie te stoppen? Dus gaat het specifiek om het woord 'antisemitisme' of meer dat we het beter regelen in de verordening, inclusief het deel 'stoppen'?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Driedelig. Een nieuwe kadernota omdat de huidige is verlopen. In die nieuwe kadernota opnemen dat je inderdaad ook kan stoppen met het verstrekken van subsidie, dus dat je die subsidie per direct of zelfs met terugwerkende kracht, als dat mogelijk zou zijn, stop zou kunnen zetten. En ten derde om het inderdaad ook in de verordening op te nemen, want volgens mij is dat belangrijk om het te kunnen uitoefenen en te kunnen doorvoeren in de verstrekte subsidies.

De **voorzitter**. Er is een punt van orde van mevrouw Gerritsen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ja, gelet op de tijd: volgens mij kunnen we best zeggen dat er een nieuwe kadernota moet komen, want die is verlopen. Dan wordt de motie misschien even aangehouden en gaan we dan deze discussie voeren. Anders houden we die heel vaak misschien.

De **voorzitter**. Wat is precies uw punt van orde? Waar verzoekt u mij toe? Het idee van een punt van orde is wel dat u mij ergens toe verzoekt.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik verzoek vooral de VVD om de motie nu aan te houden. Als de wethouder dan misschien toezegt met een nieuwe kadernota te komen, kunnen we dan de inhoudelijke discussie daarover voeren.

De **voorzitter**. De motie is ingediend. Uw verzoek is gehoord. Mevrouw Van Basten Batenburg kan er nog op reageren. Wethouders kunnen er straks natuurlijk ook op reageren. Zo is het verhaal op dit moment.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik was niet van plan om de motie aan te houden, want ik wil gewoon een duidelijke uitspraak van de raad dat we een nieuwe kadernota willen, maar vooral ook dat we die extra grond daarin willen opnemen. Anders moeten we het hele dansje dan opnieuw gaan doen. Ik zie niet in waarom we dat nu niet politiek met elkaar kunnen vaststellen.

De **voorzitter**. Soms druk ik interruptanten weg. Dat heeft te maken met het aantal mensen dat in het wachtrijtje kan staan. Dus als u denkt 'hè, ik had toch net mezelf aangemeld, waarom sta ik er niet?', dan heeft dat met de verouderde systematiek te maken. Maar u weet, er komen nieuwe AV-middelen.

Janneke Holman (PvdA). Ik gebruik dit echt even ter afweging hoe we dit straks moeten beoordelen of hierover moeten stemmen. Maar ik kan de lijn van mevrouw Gerritsen ook wel volgen, dat het misschien goed is om deze discussie binnenkort te voeren. Waar ik voor wil waken, is dat we nu aan de hand van actualiteit hier antisemitisme in meenemen, terwijl het evengoed gaat om de uitsluiting van lhbt-mensen. Dat is ook discriminatie, net als islamofobie et cetera. Maar discriminatie, haatzaaien en andere ongewenste maatschappelijke activiteiten vallen allemaal al onder de huidige kadernota. Waarom kiest mevrouw Van Basten Batenburg ervoor om hier nu specifiek antisemitisme uit te lichten?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Omdat ik het nodig vind en de VVD het belangrijk vindt om daar een heel duidelijke uitspraak over te doen. Ik denk dat daar alle aanleiding toe is als we zien hoezeer de joodse gemeenschap onder druk staat op dit moment. Dat is dus een bewuste keuze, absoluut. Waarom nu? De kadernota is verlopen. Dat hebben we met meer verordeningen in Den Haag. Ik vind dat geen goede praktijk. Dan moeten we er geen data opzetten met een einddatum erbij. Het lijkt mij heel logisch, als je een nota hebt tot 2023, dat je die gaat evalueren en een nieuwe nota maakt. Het is eind 2024. Misschien gaat het college straks zeggen dat het al gebeurt. Dat zou mooi zijn. Dan hebben wij een aantal punten die we daarin willen meenemen.

Adeel Mahmood (DENK). Ik ben het eens met de interrupties van mevrouw Holman en mevrouw Gerritsen. Misschien leiden die ook tot aanhouding van de motie. Ik had nog wel een verhelderende vraag over kritiek op de staat Israël. Mevrouw Arp vroeg er net ook naar. Mevrouw Van Basten Batenburg gaf aan dat dit niet is wat zij bedoelt. Kan ik daarbij ook concluderen dat de IHRA-definitie zoals die nu is, niet de definitie is waarvan zij uitgaat in deze motie?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik denk dat ik niet helemaal begrijp wat meneer Mahmood vraagt. De 'IRA-definitie'?

De **voorzitter**. Meneer Mahmood, misschien wilt u het even toelichten?

Adeel Mahmood (DENK). Jazeker, voorzitter. Er is nu een definitie. Die wordt de 'IHRA-definitie' genoemd. Onderdeel daarvan is dat het woord 'antisemitisme' wordt misbruikt als het gaat over legitieme kritiek op de staat Israël. Als mevrouw Van Basten Batenburg zegt dat de motie niet moet worden opgevat als dat kritiek op de staat Israël onmogelijk zou zijn, zou dat dus betekenen dat u niet uitgaat van de definitie van antisemitisme zoals die in de IHRA-definitie staat. Denk er gerust over na.

De **voorzitter**. U heeft het helder omschreven.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Bij 'IRA' ging ik even naar een heel andere tak van sport, eerlijk gezegd. Ik was even in een ander land terechtgekomen. Dat begint ook met een i.

De **voorzitter**. U was niet de enige.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). U leest geen woord over Israël in mijn motie. Dus waarom moeten we dat debat hier voeren? Ik ben volgens mij kraakhelder over wat er staat. Het gaat ook precies om wat hier staat. Er zitten geen dubbele bodems, geen dubbele bedoelingen in. Ik wil graag een duidelijke uitspraak van de raad en het college de opdracht geven antisemitisme en discriminatie mee te nemen als grond om subsidie stop te zetten. Daar zit geen bijbedoeling over de staat Israël in.

Nick Kaptheijns (PVV). Wordt discriminatie nu wel erin opgenomen? Ik hoor de linkse partijen 'o, discriminatie, discriminatie', maar positieve discriminatie is ook discriminatie. Als je het personeelsbeleid gaat inrichten op onveranderlijke uiterlijke kenmerken, is er ook sprake van discriminatie. Ik ben een beetje in de war.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Die verwarring bestaat dan dus al over het vigerende kader voor het subsidiebeleid in de gemeente Den Haag, want daar staat al discriminatie in. Dus, meneer Kaptheijns, het lijkt mij een ongelooflijk goed idee om het debat over positieve discriminatie straks bij uw inbreng te doen. Ik richt me op de bedoeling zoals die op dit moment geldt in de gemeente Den Haag.

Nick Kaptheijns (PVV). Dank voor het antwoord. Ik weet niet of ik daar heel veel tijd aan ga besteden, maar dat terzijde. Maar concluderend: soms kan discriminatie ook goed zijn, als wij het doen?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Persoonlijk ben ik geen groot fan van welke soort discriminatie dan ook.

De **voorzitter**. Laatste maal, meneer Kaptheijns.

Nick Kaptheijns (PVV). Dat betekent dus dat de VVD ook niet zo heel erg blij is met positieve discriminatie om het personeelsbeleid diverser te maken en daar dus ook louter en alleen op te selecteren?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Daar is mijn fractie zeker kritisch op. Wij vinden het heel belangrijk dat een organisatie divers is, maar hoe je daarop stuurt, daar zijn, denk ik, ook betere manieren voor. Anoniem solliciteren vinden wij bijvoorbeeld een erg interessant middel daarvoor. Dan kan je überhaupt niet bezig zijn met dat soort zaken en dan krijg je de beste mensen op de beste plek. Dat is in algemene zin wel iets waar wij ook wat kritischer naar kijken.

Marieke van Doorn (D66). Het is al een beetje gewisseld nu, maar ik zit er nog op te kauwen. Wat voegt deze motie toe, behalve dat het in de verordening goed wordt geregeld? Wat wordt het onderscheid met antisemitisme als discriminatie en haatzaaien al genoemd zijn in het kader? Is de VVD bereid om het dictum aan te passen? Het werd gesuggereerd door mevrouw Gerritsen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Deze motie voegt drie dingen toe. Ik kan het eigenlijk alleen maar herhalen. De kadernota is verlopen. Als deze motie wordt aangenomen, vragen wij als raad het college om een nieuwe kadernota te maken. Wij vragen dan ook als raad het college om daarin niet alleen een weigeringsgrond op te nemen voor discriminatie, maar ook een grond om de subsidie stop te zetten of zelfs terug te vorderen. En ten derde om dat ook in de verordening goed te regelen, want mijn constatering is dat dit niet goed gebeurd is.

Marieke van Doorn (D66). Zoals mevrouw Van Basten Batenburg het nu opsomt, kunnen we het wel volgen. Als tweede punt zei ze dat discriminatie als weigeringsgrond moet worden opgenomen. Maar ik zit nog steeds te zoeken. Waarom zou je antisemitisme als aparte categorie daarin opnemen?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik zou bijna de wedervraag willen stellen - ik weet dat dat niet mag, voorzitter, dus ik zal het niet doen, maar: waarom zouden we dat niet doen? Waarom zou D66 zo graag dat woord eruit willen hebben? Dat vind ik ook opmerkelijk. Wat de VVD betreft, is antisemitisme heel belangrijk om hier specifiek in te noemen. Dat heeft ermee te maken dat een van de allerkleinste minderheden die wij hebben, ongelooflijk zwaar onder druk staat. Zij kunnen geen bijeenkomsten organiseren zonder zware beveiliging. Het was ongelooflijk hoeveel politiebegeleiding nodig was voor de herdenking op het Rabbijn Maarsenplein. Als je straks bij de lichtjesontsteking hier in het stadhuis bent: de gespannen blikken, je paspoort moeten laten zien. Ik was bij de herdenking in Amsterdam. De mate van beveiliging is onbeschrijflijk. Dus als we niet kunnen vaststellen dat dat anders is en veel, veel zwaarder is dan voor welke andere groep in dit land dan ook, een paar politici uitgezonderd, dan zijn we toch écht hélemaal de weg kwijt.

Marieke van Doorn (D66). Deze stellingname verduidelijkt voor mijn fractie waarom we niet op deze motie kunnen stemmen als die niet wordt aangepast. Wat ons betreft is discriminatie van de ene minderheid niet zwaarwegender dan die van een andere minderheid.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het gaat natuurlijk om meer dan discriminatie. Dat is wat antisemitisme is. Dat is meer dan discriminatie. Dat is niet het feit dat je anders wordt behandeld omdat je er anders uitziet. Het is dat je bedreigd wordt, doodgewenst wordt. Het is veel zwaarder.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ga me toch mengen in de semantische discussie. Ik heb er even over nagedacht. Volgens mij kunnen we twee kanten op. We concluderen dat een aantal groepen erger, of heel erg in de picture staan. Daar zou ik dan toch ook wel de groep van moslims in Nederland aan willen toevoegen. Uit onderzoek bleek dat meer dan één op de twee moslims in Nederland non-stop discriminatie ervaren. Dus dan zou er toch moeten staan 'antisemitisme, moslimhaat en discriminatie'. Of we gaan de weg op die D66 voorstelde en we noemen alleen discriminatie. Dat is de conclusie die mijn fractie nu zo langzaam vormt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Volgens mij is dit meer een overpeinzing van GroenLinks dan een directe vraag aan de VVD. Ik hoor meneer De Vuyst spreken over een onderzoek dat recent gedaan is. Dat gaat inderdaad over de ervaring. Dat is echt wel iets anders dan de voorbeelden die ik net aanhaalde. Ik denk dat het wel heel terecht is om er aandacht voor te hebben. Dat valt volgens mij volledig binnen de scope van de motie.

De **voorzitter**. We hebben het debat via woordvoerders in deze zaal, zeg ik in algemene zin maar.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik probeer weg te blijven van vergelijken en 'het een is erger dan het ander'. Maar het is ook echt al decennia voor moslims in Nederland zo dat zij zich gediscrimineerd voelen en allerlei verwensingen meekrijgen. U gaf zelf in uw opsomming het voorbeeld van een hoofddoek die van het hoofd werd geslagen. Dat is ook een voorbeeld dat ik ken. Dat vond ik heel mooi, maar ik zou u toch het volgende willen vragen. Of u blijft weg bij het een afwegen tegen het ander, en dan blijft er alleen discriminatie over, of discriminatie en racisme, als meneer Partiman dat wil. Of u wordt wat uitgebreider in uw opsomming. Ik zou u toch willen vragen om voor een van die twee opties te gaan met uw motie.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik bedank de heer De Vuyst voor die suggestie. Ik zal er eens over nadenken. Maar dat doe ik na dit debat.

Nick Kaptheijns (PVV). Ik wil mevrouw Van Basten Batenburg meegeven dat ik hoop dat de motie niet wordt aangepast, omdat ik die anders niet ga steunen. Ik wil daar ook wat aan toevoegen. Nu wordt vooral de actualiteit erbij gehaald, niet door de VVD, maar hier in het debat, in dit huis. Er

wordt gezegd dat de actualiteit ervoor gezorgd heeft en er wordt verwezen naar Israël en dat het daarom weer heel actueel is wat de positie van joden is in de samenleving en hoe precair die vaak ook is. Maar volgens mij worden joodse instellingen al ik weet niet hoelang beveiligd. Sjoels worden beveiligd. Scholen moeten beveiligd worden, soms door de marechaussee zelfs. Het is toch gewoon appels met peren dit?

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoor de heer Kaptheijns dingen zeggen die ik herken. Daar heb ik verder geen toevoegingen op. Ik zie ook wat mensen glimlachen. Ik vind uitermate interessant om te constateren dat er inmiddels een soort publieke onderhandeling plaatsvindt over de tekst van de motie die wij hebben ingediend. Ik zeg tegen de collega's: de moties waren rondgestuurd, dit hadden we van tevoren misschien beter kunnen doen.

De **voorzitter**. Fractievoorzittersoverleg, weet je nog? Gaat u door.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Ik ga naar de economie, ook wel het stiefkind van dit college genoemd. Geen cent extra gaat erheen, alweer niet. We vragen niet veel, maar geef ondernemers de ruimte en geef onze winkelgebieden liefde en aandacht. Omdat de wethouder steeds zegt dat ze geen geld heeft, hebben wij een oplossing. Ik denk direct uit het hart van de heer Van Esch gegrepen; jammer dat hij net niet in de zaal is. Ik vraag om de tijd even stil te zetten voor de indiening van het amendement.

De **voorzitter**. De tijd wordt stilgezet. Dat is afgesproken in het fractievoorzittersoverleg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het luidt als volgt: 'Besluit dictum I als volgt te wijzigen: Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerp-begroting 2025-2028, met dien verstande dat met ingang van 2025 € 2.000.000 (structureel) wordt toegevoegd aan programma 11 (economie), ten laste van het onderdeel werkgelegenheidsprojecten en participatievoorzieningen (programma 7).'

De **voorzitter**. De tijd kan weer gaan lopen?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ja. Naast meer geld moet het college natuurlijk ook de goede dingen doen. Dus niet een visie maken voor de Haagse Markt - jammer dat de wethouder er niet is - in het laatste jaar van het college, maar concrete problemen oplossen in de weinige tijd die ze nog hebben. Daarover dient mijn fractie de motie in met het verzoek aan het college om aan de slag te gaan met dit achterstallig onderhoud; en de raad voor Pasen te informeren welke vijf concrete acties het nog het komende jaar tot uitvoering brengt.

Na grondig graafwerk van de heer Van Esch en onze Minke Hofstra volgde een bijzonder debat over werk vorige week. Op basis daarvan ook een motie, met het verzoek aan het college om te onderzoeken hoe het beleid en de uitvoering ten aanzien van het begeleiden van kandidaten naar werk zich de afgelopen twintig jaar heeft ontwikkeld met betrekking tot de kosten en de instroom in en uitstroom uit de bijstand; en hierbij tevens een benchmark te doen met andere gemeenten naar de hoeveelheid fte's die worden ingezet en de kosten die worden gemaakt om mensen aan het werk te helpen.

De economische groei van de toekomst is natuurlijk groen. Ik zie meteen iemand opkijken! Groener moet ook onze binnenstad worden, van het Filmhuis tot de Kneuterdijk. Deze weken zijn weer bakken met geld uitgegeven aan spoedreparaties van de weg. De VVD wil een oplossing die echt werkt en meer doet dan alleen klinkers recht leggen. Want onderzoek heeft laten zien hoe geweldig kansrijk het plan van De Haagse Lanen voor vergroening is. Het is goed voor het opvangen van water, het is goed tegen hitte, het is goed voor de gezondheid en het is een fantastische kans voor onze binnenstad. Maar dit o zo groene college gaat bij dit baanbrekende klimaatadaptieve plan voor een plaats naast het podium. Dat past niet bij de heer Bredemeijer. Er is een motie voor onze koning van het groen, de bomenbeschermers Barker, met het verzoek aan het college in de nadere uitwerking

scenario 1 of 2 als uitgangspunt te nemen en hier gefaseerd naar toe te werken, zo veel mogelijk volgens het principe 'werk met werk'; voor de financiering op zoek te gaan naar bijdragen vanuit bijvoorbeeld het Rijk, de Europese Unie en het bedrijfsleven. Deze motie is medeondertekend door de heer De Mos. Ik zou bijna tegen mevrouw Van Doorn willen zeggen: dit is dus iets waar je cofinanciering voor zou kunnen benutten.

Wij stellen als VVD graag meteen een startbudget beschikbaar om een vliegende start te kunnen maken hiermee. Dat is niet nodig, maar het is natuurlijk wel handig als je heel snel van start wil, zoals wij willen. Daarvoor hebben we een amendement: 'Besluit dictum I als volgt te wijzigen: Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met dien verstande dat € 5.000.000 (incidenteel) wordt toegevoegd aan programma 9 (buitenruimte) ten behoeve van het project Haagse Lanen, ten laste van de dotatie aan een nieuwe reserve "voorfinanciering actief grondbeleid". Zo kent u de VVD: wel groen, niet gek.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De dotatie van de reserve grondbedrijf is nu weer aangevuld. We hebben bij de programmarekening onze zorgen erover geuit dat die leeg was. Wilt u die nu weer leeghalen of begrijp ik uw amendement verkeerd?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). We hebben het volgens mij over een andere reserve. Dit gaat over actief grondbeleid. Daar heeft mijn fractie een wat andere blik op dan GroenLinks, schat ik zo in.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik herinner me nog een trotse wethouder Revis die zei dat we nu ook aan actief grondbeleid gingen doen. Ik dacht eigenlijk dat dat een breed gedeeld beleid was binnen deze raad, waar ook de VVD mee instemde. Ik ben dus nog steeds verbaasd.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). 'Er was eens heel lang geleden.' Maar nee, wij kijken daar toch echt wel wat anders naar. Ik ga niet spreken voor de heer Revis. De Haagse VVD vindt dat actief grondbeleid een nuttig instrument kan zijn, dat we kunnen willen gebruiken. Maar de visie die het huidige college neerlegt in de begroting, is niet de visie die wij daarop hebben.

Marieke van Doorn (D66). Ik schrik hier eigenlijk wel een beetje van. De pot van het actieve grondbeleid hebben we nodig om de voorzieningen op de Binckhorst bijvoorbeeld neer te leggen: scholen, geothermie, alle voorzieningen die daar nodig zijn voor die woningbouw. Met die pot kan je de opstellen kopen van aflopende erfpachtcontracten; ik heb mijn huiswerk gedaan. Omdat we als stad weinig eigen grond hebben, is deze pot juist hiervoor nodig. Is de VVD er dus zeker van dat ze het daaruit willen halen?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Jazeker, dat is de VVD. Voor de dingen die mevrouw Van Doorn noemt, hebben we ook andere instrumenten. We hebben natuurlijk ook middelen voor stadsontwikkeling al gereserveerd. Dat is een flinke pot. Als je nou ergens kritiek op wil hebben als het gaat om het niet uitgeven van geld, dan zou het, denk ik, kunnen zijn op de uitputting van de Eneco-reserve, die veel te lang op de plank blijft liggen en waar we sneller mee aan de slag moeten kunnen. Dat hoeft wat ons betreft niet uit deze reserve.

Marieke van Doorn (D66). Dat hoeft niet uit deze reserve, maar dat is wel waar die reserve voor is bedoeld. U zegt dat er verschillende andere potjes zijn. Ja, maar loop je dan niet het risico dat je zonder voorzieningen niet kan doorbouwen op de Binckhorst?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik zei niet dat er verschillende andere potjes zijn. Ik zei dat er verschillende instrumenten zijn om het te doen. Wij kunnen met regelgeving ook dingen doen als gemeente. Daarnaast noemde ik de Eneco-reserve, waar heel veel geld opgepot zit. Dit is een extra oppotting, en dan ook nog eens voor het sturen op een manier die mijn fractie niet voorstaat. Dat is namelijk direct ervan uitgaan dat je dit bijvoorbeeld niet met de markt zou kunnen afspreken. Dat vind ik zonde.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Doorn.

Marieke van Doorn (D66). Ik wil er graag zeker van zijn dat de VVD wel meeweegt dat we als gemeente al zo weinig eigen grond hebben en dat we dus daarom die opstallen wel moeten afkopen om die voorzieningen te kunnen plaatsen. Het gaat dus niet eens om het geld. Het gaat meer over: waar plaats je ze?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ergens word ik wel blij van de gedachte dat wij als gemeente niet te veel grond hebben, want dat betekent dat die van heel veel ondernemers en mensen in de stad is, die daar veel mooiere dingen mee kunnen doen dan wij over het algemeen kunnen. Mijn fractie vindt dat er nog steeds veel te veel vastgoed in portefeuille is. Als je dus iets zou willen doen, dan heb je de mogelijkheid om een stukje minder te doen aan de ene kant en een stukje meer aan de andere kant. Op die manier kan je het ook prima financieren. Daarvoor is deze reserve wat de VVD betreft dus niet nodig.

De **voorzitter**. U zet uw betoog voort.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Wij willen helpen om meer huizen duurzamer te maken. We moeten isoleren, isoleren, isoleren, en wel in de hele stad. Voor die enorme opgave hebben wij twee moties. De eerste motie verzoekt het college te stoppen met het onnodig beperken van de EFG-aanpak tot bepaalde wijken en de gelden van het Nationaal Isolatieprogramma de komende jaren breder in de stad in te zetten op basis van prestatiegerichte en objectieve criteria. Deze motie is medeondertekend door Dumoulin en De Mos.

De tweede motie, Verduurzaming kleine vve's, verzoekt het college om advisering over verduurzaming aan kleine vve's uit te breiden naar een intakegesprek en stap-voor stapbegeleiding bij het aanvragen van subsidies en leningen wanneer dat gewenst is; deze begeleiding voor de hele stad beschikbaar en kenbaar te maken bij bestaande contactmomenten met bewoners. Deze motie is medeondertekend door Dumoulin, De Mos en Faïd.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Wij onderstrepen het idee dat kleine vve's meer gesteund moeten worden, maar we zijn een beetje bang. Ten koste van wat gaat deze extra ondersteuning die de VVD voorstelt?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Uit de duurzaamheidsrapportage 2023 blijkt dat slechts vier leningen via het Duurzaamheidsfonds vve's Den Haag zijn afgesloten tot september 2024 en slechts veertien kleine vve's gebruik hebben gemaakt van de rentekorting. Dus volgens mij is er sprake van serieuze onderbenutting en moeten we zorgen dat dit zo snel mogelijk van de grond gaat komen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat is precies waarom we de gedachte achter die motie nog wel snappen om kleine vve's extra aan te sporen, maar dan moet er extra capaciteit komen. Waar komt die capaciteit vandaan en ten koste van wat gaat dat? Daar zit mijn vraag.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat vind ik bijna een flauwe vraag. Als 3% van het beschikbare budget gebruikt is, dan is dit capaciteit die we hopelijk al voorzien hadden. Anders hebben we oorspronkelijk te veel budget aangewend voor dit idee. Ik denk dus dat het echt een kwestie is van iets wat we al bedacht hadden te doen, wat niet goed genoeg van de grond komt en waar we dus voor moeten zorgen dat het in de bestaande contactmomenten - geen extra, maar bestaande contactmomenten - wordt meegenomen. Het is volgens mij één grote kans.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst, laatste keer.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). U heeft me nog niet helemaal overtuigd, zal ik eerlijk zeggen. Er is capaciteit, zegt u, en die wordt niet voldoende benut. Dat haal ik niet uit de cijfers die u noemt. Want u wil niet komen aan het bedrag dat beschikbaar is voor rentekortingen en subsidies, maar u wil wel dat

er steviger wordt ingezet op de vve's. Of blijft het bij de bestaande contacten? Want dan verandert er niks. Dus eigenlijk heeft u me nog niet overtuigd. Daarom mijn derde interruptie, zet 'm op!

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vind de uitdaging van de heer De Vuyst prachtig. Ik weet niet of ik hem helemaal begrijp. Maar als wij zeggen als gemeente 'wij hebben een pot geld beschikbaar en die kan benut worden' en die wordt onderbenut, dan is er geen dekking nodig, want dat budget is er al. Tegelijkertijd hebben we contactmomenten. Die worden natuurlijk op dit moment niet allemaal gebruikt voor deze doelen. Als er standaard overleggen zijn met wijkorganisaties, als er toch al brieven naar bewoners gaan, als mensen bij balies zitten voor mijn part, dan moeten we die momenten benutten om dit onder de aandacht te brengen. 'Zit u in een kleine vve's? Wij kunnen u helpen'. Ik denk dat dat hard nodig is, als we zien hoe het nu gaat met die kleine vve's.

Voorzitter. Mijn fractie is bezorgd over de invoering van de zero-emissiezone in de binnenstad. Kan de wethouder garanderen dat alle ondernemers die dit raakt, nu op de hoogte zijn?

Ook rond parkeren zijn er kopzorgen bij dit college. Zo staat in de begroting een voornemen dat rechtstreeks ingaat tegen de aangenomen motie over Kijkduin. Daarom zien wij ons gedwongen om een nieuwe motie in te dienen. Die heet Voer aangenomen motie uit. Die verzoekt het college nogmaals de op 20 juni aangenomen motie 'Pas betaald parkeren als de bouwhekken weg zijn' uit te voeren en derhalve geen betaald parkeren in te voeren op Kijkduin tot de laatste bouwhekken weg zijn. Het is jammer dat dit nodig is.

Op Scheveningen is een fout gemaakt bij de verhoging van de parkeertarieven. Op de parkeerterreinen die zijn bedoeld om bezoekers uit woonwijken te halen, zijn de kosten net zo hoog geworden als in de woonwijken zelf. Dat haalt die auto's natuurlijk niet uit die woonwijken dan. Daarom wil de VVD dit terugdraaien. Daarvoor hebben wij een heel interessant amendement: 'Besluit vast te stellen de Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting Den Haag 2022 met dien verstande dat: a. Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.2 als volgt wordt gewijzigd: op het parkeerterrein Norfolk, per uur: € 4,00; b. Na Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.2 wordt toegevoegd: 1.2.1 met een maximum per dag van € 25,00; c. Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.3.1 als volgt wordt gewijzigd: op het parkeerterrein Zwarte Pad en op Strandweg (tussen Scheveningseslag en Vissershavenweg), per uur: € 4,00; d. Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.3.2 als volgt wordt gewijzigd: Met een maximum per dag van: € 25,00.'

Dit amendement is mede ingediend door de heer De Mos en medeondertekend door de heer Kaptheijns.

Voorzitter. Er is aandacht nodig voor onze grensgebieden. Bewoners lopen er tegenaan dat de gemeente waarover het gaat, niet de hunne is en dat hun gemeente er niet over gaat. Dat moet beter. Daarom de motie met het verzoek aan het college om met de buurgemeenten afspraken vast te leggen om te zorgen dat: inwoners in grensgebieden volwaardig worden geïnformeerd en betrokken; de belangen van inwoners net over de gemeentegrens volwaardig worden meegewogen; en hierbij tevens afspraken te maken over de ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid en wijze van ondersteuning van de eigen inwoners in dit soort gevallen.

Ook de mensen die wonen rond het Haga belanden tussen wal en schip. Over de manier waarop het vertrouwen van die buurten tot de grond is afgebroken, hebben we in deze zaal al veel gezegd en is al veel geschreven. Fout op fout in de communicatie werd gemaakt en ook erkend. De raad heeft al besloten dat het beter moet met het aannemen van ons voorstel voor inspraak bij opvang. Daarom zijn wij meer dan teleurgesteld dat de wethouder haar belofte aan de buurt over de termijn nu niet na wil komen. In de bewonersbijeenkomst in juli is letterlijk benoemd dat de termijn van vijf tot zeven jaar gaat lopen als de PWO opengaat in november 2024. Het staat zwart-op-wit in de notulen. Die laat ik ook heel graag ronddelen; pagina 6, onderaan. Dit schuift de wethouder nu zomaar een jaar of meer vooruit. Denkt de wethouder dat dit bijdraagt aan het herstel van vertrouwen? Kan ze zich inleven in hoe de buurt zich hierover moet voelen? Wij hopen van wel. We willen haar dan ook vragen om nu woord te houden. Dat doen we met de motie Doe wat je zegt. Die verzoekt het college vast te leggen dat de termijn van tijdelijke invulling van het Haga-complex, zoals beloofd tijdens de bewonersbijeenkomsten, gaat lopen vanaf 1 november 2024. Deze belofte staat zwart-op-wit.

Voorzitter. De Financiën. Ik begin met een compliment. De wethouder heeft goed werk gedaan ten opzichte van de vorige begroting. Er is meer structureel gefinancierd, de algemene reserve is op orde, het is beter leesbaar en met een nuttig naslagwerk. Maar zoals in de commissie gezegd, had de wethouder bij de Voorjaarsnota en in de begroting wel eerlijker moeten zijn. In het coalitieakkoord werd een open houding beloofd naar de oppositie, maar in de praktijk heeft de wethouder met zware woorden de raad weerhouden om te sturen. De wethouder bezwoer dat er geen mogelijkheid was om wensen mee te nemen, want er waren te veel knelpunten. De VVD heeft haar nadrukkelijke advies gevolgd. Maar ten onrechte, zo blijkt, want er gaat geld naar politieke wensen en beleidskeuzes in deze begroting. Wat denkt de wethouder dat het effect hiervan is? Verwacht zij dat de raad haar volgend jaar zal geloven als ze weer een zware waarschuwing geeft bij de voorjaarsnota? Als het gaat om geloofwaardigheid: waarom is het olympisch fonds een knelpunt? Het is nog niet eens leeg. Graag een reactie van de wethouder Financiën. In dit kader ook een motie met het verzoek aan het college om in het vervolg een duidelijke onderbouwing te geven van knelpunten en andersoortige intensiveringen.

Ook het erfpachtbeleid baart ons zorgen. Wij vragen ons af of het behoorlijk bestuur kan worden genoemd om het eerst eindeloos uit te stellen en dat vervolgens, als je het aanbiedt, de financiële consequenties al in de begroting staan. Daardoor stemmen we als raad, als we instemmen met deze begroting, ook in met de voorstellen voor het erfpachtbeleid; een voldongen feit. Daarom de motie met het dictum: spreekt uit om zich in het debat over het erfpachtbeleid niet te laten leiden door het voldongen feit waarvoor het college de raad heeft gesteld; verzoekt het college de inkomsten van erfpacht te bevriezen totdat er een besluit is genomen over het erfpachtbeleid.

Dan het weerstandsvermogen. De VVD is niet blij met de grote mate van afwijking die het college voorstelt. Maar wij hebben besloten om het amendement van de heer De Vuyst - hij zal er straks iets over zeggen - te steunen en de afwijking van 20% in de gaten te gaan houden de komende jaren.

Zelf wil ik tot slot nog een motie indienen. Die gaat over inhuur en heet Toewerken naar de Roemernorm. Deze verzoekt het college de doelstelling met betrekking tot inhuur tot 2030 geleidelijk af te bouwen tot de Roemernorm. Deze is medeondertekend door Lesley Arp, Judith Klokkenburg en Rachid Guernaoui.

Voorzitter. Wij willen het komende jaar met deze raad heel graag doorwerken om Den Haag stukje bij beetje beter te maken. Wij hopen dat met onze voorstellen een paar stappen in de goede richting worden gezet.

De **voorzitter**. Door de fractie van de VVD worden de volgende amendementen (VVD.A, VVD.B en VVD.C) voorgesteld:

Amendement VVD.A Startkapitaal Haagse Lanen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, **met dien verstande dat € 5.000.000 (incidenteel) wordt toegevoegd aan programma 9 (buitenruimte) ten behoeve van het project Haagse Lanen, ten laste van de dotatie aan een nieuwe reserve “voorfinanciering actief grondbeleid”.**

Amendement VVD.B investeren in economie

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, **met dien verstande dat met ingang van 2025 € 2.000.000 (structureel) wordt toegevoegd aan programma 11 (economie), ten laste van het onderdeel werkgelegenheidsprojecten en participatievoorzieningen (programma 7).**

Amendement VVD.C Niet stoppen met aanpak ondermijning en jeugdcriminaliteit

Indiener: Lotte van Basten Batenburg, Haagse VVD

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, **met dien verstande dat vanaf 2027 € 1.500.000 (structureel) wordt toegevoegd aan programma 4 ten behoeve van de voortzetting van de aanpak ondermijning en PGA-lokaal, ten laste van het onderdeel werkgelegenheidsprojecten en participatievoorzieningen (programma 7).**

De **voorzitter**. Door de fractie van de VVD wordt het volgende amendement (H.A VVD) voorgesteld:

Amendement H.A. VVD De goede kant op sturen met parkeertarieven

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake vaststelling van de Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting Den Haag 2022 (RIS320142),

Besluit vast te stellen de Verordening tot vijfde wijziging van de Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting Den Haag 2022 met dien verstande dat:

- a. Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.2 als volgt wordt gewijzigd:
op het parkeerterrein Norfolk, per uur: € 4,00
- b. Na Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.2 wordt toegevoegd:
1.2.1 met een maximum per dag van € 25,00
- c. Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.3.1 als volgt wordt gewijzigd:
op het parkeerterrein Zwarte Pad en op Strandweg (tussen Scheveningseslag en Vissershavenweg), per uur: € 4,00
- d. Artikel II, hoofdstuk 1, onderdeel 1.3.2 als volgt wordt gewijzigd:
Met een maximum per dag van: € 25,00

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de fractie van de VVD worden de volgende moties (VVD.1, VVD.2, VVD.3, VVD.4, VVD.5, VVD.6, VVD.8, VVD.9, VVD.10, VVD.12, VVD.13, VVD.14, VVD.16 en VVD.17) ingediend:

Motie VVD.1 Geef Haagse handhavers een goede uitrusting

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- naar aanleiding van geweld tegen buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) in 10 gemeenten een pilot is gedaan om BOA's voor hun veiligheid uit te kunnen rusten met geweldsmiddelen, zoals de korte wapenstok;
- op basis van een positieve evaluatie van deze pilot het mogelijk is geworden om BOA's als onderdeel hun uitrusting te voorzien van een wapenstok;
- uit onderzoek onder Amsterdamse BOA's blijkt dat ze zich veiliger voelen als ze zijn uitgerust met een wapenstok.

Overwegende dat:

- gemeenten op advies van de driehoek een aanvraag bij het ministerie van Justitie en Veiligheid kunnen doen om toestemming te vragen voor het uitrusten van BOA's met een korte wapenstok.

Van mening dat:

- Haagse BOA's ongelooflijk belangrijk werk doen om onze normen te bewaken en regels te handhaven en dat zij om deze taken goed te kunnen voeren ook goed moeten zijn uitgerust.

Verzoekt het college:

- alle benodigde stappen te zetten om de Haagse handhavers die het nodig hebben uit te rusten met een korte wapenstok.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.2 Knellen de knelpunten?

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- het college onder knelpunten ook bestedingen heeft opgenomen die geen knelpunten zijn, maar politieke wensen en bestuurlijke keuzes.

Van mening dat:

- het college moet onderbouwen wat daadwerkelijke knelpunten zijn, wat bestuurlijke keuzes zijn (bijvoorbeeld om de begroting aan de begrotingsregels te laten voldoen) en wat politieke wensen zijn die worden ingewilligd.

Verzoekt het college:

- in het vervolg een duidelijke onderbouwing te geven van knelpunten en andersoortige intensiveringen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.3 Meer mensen aan het werk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- het college als doel heeft om in 2025 met een formatie van 373,8 fte 1.500 mensen aan het werk te helpen;
- deze doelstelling betekent dat gemiddeld elke voltijd medewerker bij Werkgelegenheidsprojecten 4 mensen per jaar naar werk begeleidt;
- in 2023 nog 1934 mensen aan het werk werden geholpen, met een doelstelling van 2200-2400 mensen.

Overwegende dat:

- het onduidelijk is of de forse personele en financiële inzet effect heeft op het aantal mensen dat succesvol naar werk wordt begeleid.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe het beleid en de uitvoering ten aanzien van het begeleiden van kandidaten naar werk zich de afgelopen 20 jaar heeft ontwikkeld met betrekking tot de kosten en de instroom in en uitstroom uit de bijstand;
- en hierbij tevens een benchmark te doen met andere gemeenten naar de hoeveelheid FTE's die worden ingezet en de kosten die worden gemaakt om mensen aan het werk te helpen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD4 Subdiestop bij antisemitisme

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- in de (inmiddels verlopen) kadernota subsidiebeleid 2020-2023 (RIS305416) als algemene weigeringsgrond is opgenomen: "Subsidiegeld mag niet bijdragen aan ongewenste maatschappelijke activiteiten, waaronder in ieder geval discrimineren en haatzaaien worden verstaan."

Overwegende dat:

- deze weigeringsgrond niet is opgenomen als weigeringsgrond in hoofdstuk 3 van de algemene subsidieverordening Den Haag 2020.

Van mening dat:

- vastgesteld antisemitisme of discriminatie niet alleen een weigeringsgrond zou moeten zijn voor subsidie, maar ook moet worden opgenomen als aanleiding om subsidie per direct stop te kunnen zetten en te kunnen terugvorderen.

Verzoekt het college:

- een nieuwe kadernota subsidiebeleid te maken;
- in de nieuwe kadernota subsidiebeleid naast de genoemde weigeringsgrond ook op te nemen dat subsidierelaties kunnen worden verbroken op grond van antisemitisme of discriminatie;
- en de bijbehorende subsidieverordening hierop aan te passen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.5 Toewerken naar de Roemernorm

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- het college zich als doel heeft gesteld maximaal 15% externe inhuur te hebben ten opzichte van de totale loonsom;
- het college in reactie op een motie van de raad om de externe inhuur af te bouwen een actieplan heeft gepresenteerd, met veel tekst maar zonder gerichte, volgbare acties en zonder concrete doelstellingen voor een afname van externe inhuur.

Overwegende dat:

- de Rijksoverheid de norm voor externe inhuur op 10% van de totale personeelskosten heeft gesteld (Roemernorm);
- externe inhuur relatief duur is en slecht is voor de continuïteit en kennisontwikkeling binnen de gemeente.

Van mening dat:

- het beleid rond externe inhuur moet bestaan uit gerichte, volgbare en meetbare acties met concrete doelstellingen voor de effecten van die acties.

Verzoekt het college:

- de doelstelling mbt inhuur tot 2030 geleidelijk af te bouwen tot de Roemernorm.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.6 Veilig voor en in de klas

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025 - 2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- scholen een plicht hebben om te zorgen voor een (sociaal) veilige omgeving voor leerlingen en het onderwijspersoneel;
- een veilige school is een belangrijke randvoorwaarde om goed te kunnen leren.

Overwegende dat:

- in een eerdere werkbijeenkomst met het OM en de politie werd bevestigd dat er bij schoolbesturen kan worden gevreesd voor stigmatisering, wat kan leiden tot terughoudendheid om signalen te delen;
- een onderzoek onder leraren waardevolle aanvullende informatie van de werkvloer kan opleveren.

Van mening dat:

- de gemeenteraad ondanks herhaaldelijke vragen en toezeggingen onvoldoende zicht krijgt op de veiligheid op Haagse scholen.

Verzoekt het college:

- een onderzoek uit te laten voeren onder leraren over hun ervaringen met de sociale en fysieke veiligheid in de klas, inclusief de vrijheid die zij ervaren om het curriculum te kunnen doceren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.8 Verduurzaming voor iedereen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de programmabegroting 2025-2028.

Constaterende dat:

- het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) in 2025 en daarna middelen levert om de Haagse isolatieaanpak te bekostigen, en dit programma tot doel heeft om slecht geïsoleerde huizen tot 80% van de gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente te verbeteren, zonder daarbij voorwaarden te stellen aan geografische ligging of inkomen;
- het college met de EFG-aanpak (RIS314778) onderscheid maakt tussen wijken op basis van de classificering van die wijk in de Transitievisie Warmte en/of het (veronderstelde) inkomensniveau en daar een mate van aandacht en ondersteuning aan koppelt;
- de subsidieregeling ‘Lokale aanpak isolatie gemengde vve’s’ en stadsrenovatie twee lijnen zijn die worden gefinancierd vanuit het NIP die rechtstreeks gekoppeld zijn aan een selecte groep wijken;
- in wijken als Regentessekwartier, Duinoord, Statenkwartier en de Vogelwijk (relatief) veel EFG-woningen zijn, maar aan deze wijken geen expliciete aandacht wordt besteed in de EFG-aanpak of de begroting.

Overwegende dat:

- Den Haag de ambitie heeft om 10.000 woningen per jaar te isoleren;
- er nog een lange weg te gaan is om deze doelstellingen te halen;
- verduurzamingsmaatregelen en -subsidies het meest effectief zijn wanneer ze worden ingezet op woningen met het hoogste energieverbruik en dus het hoogste besparingspotentieel.

Van mening dat:

- het verduurzamingsbeleid zo breed mogelijk beschikbaar moet zijn voor Hagenaars met slecht geïsoleerde woningen, ongeacht de wijk waarin hun woningen zich bevinden en het (veronderstelde) inkomen van de bewoners;
- om het isolatiedoel te halen we het ons niet kunnen veroorloven om kansen te laten liggen.

Verzoekt het college:

- te stoppen met het onnodig beperken van de EFG-aanpak tot bepaalde wijken en de gelden van het Nationaal Isolatieprogramma de komende jaren breder in de stad in te zetten op basis van prestatiegerichte en objectieve criteria.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.9 Voer aangenomen motie uit

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de programmabegroting 2025 - 2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- de raad op 20 juni 2024 de motie “Pas betaald parkeren als de bouwhekken weg zijn” (RIS319286) heeft aangenomen;
- de raad met het aannemen van deze motie heeft gekozen om vanwege de economische impact van de voortdurende werkzaamheden op Kijkduin pas betaald parkeren in te willen voeren nadat de laatste bouwhekken weg zijn, waarbij nadrukkelijk ook de herontwikkeling van het Atlantic hotel is benoemd;
- het college met het voornemen in deze begroting om betaald parkeren in Kijkduin alsnog in te voeren eind 2025 in gaat tegen het besluit van de raad.

Overwegende dat:

- de raad het hoogste orgaan is.

Verzoekt het college nogmaals

- de op 20 juni aangenomen motie “Pas betaald parkeren als de bouwhekken weg zijn” uit te voeren en derhalve geen betaald parkeren in te voeren op Kijkduin tot de laatste bouwhekken weg zijn.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.10 Waar zijn de ouders?

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- er volgens het ministerie van Justitie en veiligheid sprake is van een toename van een kleine maar zorgwekkende groep jongeren die persisteren in het plegen van ernstige feiten, zoals (vuur)wapen-, drugs- en geweldsdelicten;
- veel ouders hun best doen om hun kind op het goede pad te krijgen en houden, maar er ook ouders zijn die onwillig zijn de opvoeding in positieve zin bij te sturen om zo (herhaling van) delictgedrag te voorkomen.

Overwegende dat:

- een falende opvoeding een risicofactor is voor het vertonen van crimineel gedrag bij kinderen;
- het college in de beantwoording van de technische vragen stelt dat het beziet, samen met andere betrokken partijen, waaronder het ministerie van JenV, hoe het de ouderbetrokkenheid verder kan versterken;
- er de afgelopen jaren weinig of geen voortgang lijkt te zijn geboekt.

Van mening dat:

- ouders die hun verantwoordelijkheid wel willen nemen, maar dat niet kunnen moeten worden geholpen en ondersteund;
- ouders die wel in staat zijn hun verantwoordelijkheid te nemen, maar toch weigeren dit te doen, moeten worden verplicht tot medewerking.

Verzoekt het college:

- met het ministerie van JenV in gesprek te gaan om een gerichte pilot te doen voor de stimulering van ouderbetrokkenheid bij preventie van delictgedrag, waarbij naast ondersteuning en hulp ook bestaande en nieuwe instrumenten van dwang kunnen worden ingezet.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.12 Zorgvuldig komen tot nieuw erfpachtbeleid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- het college een structurele stijging van de baten heeft opgenomen in de begroting, terwijl er nog geen besluitvorming is geweest over het toekomstige erfpachtbeleid, waardoor er nog grote onduidelijkheid is over de inkomsten de komende jaren;

- de onduidelijkheid over het erfpachtbeleid op dit moment nog bestaat door het college herhaaldelijk het toegezegde onderzoek en beleid heeft uitgesteld.

Overwegende dat:

- uit de stukken blijkt dat het onderzoek al geruime tijd gereed was
- het college er, aangezien het wist dat er heel veel onzekerheid is of hun voorstel voldoende steun heeft in de raad, er ook voor had kunnen kiezen om de inkomsten in de begroting nog gelijk te houden met voorgaande jaren en derhalve de beleidsvrijheid van de raad niet te beperken.

Spreekt uit:

- om zich in het debat over het erfpachtbeleid niet te laten leiden door het voldongen feit waarvoor het college de raad heeft gesteld.

Verzoekt het college:

- de inkomsten van erfpacht te bevriezen totdat er een besluit is genomen over het erfpachtbeleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.13 actie op de Haagse Markt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- het college heeft aangekondigd in zijn laatste jaar met een visie op de Haagse Markt te willen komen;
- er beleidsmatig en organisatorisch achterstallig onderhoud is op de Haagse Markt dat dringend aandacht nodig heeft, van de branchering die al jaren niet is herzien tot het marktreglement dat aan actualisatie toe is, en van de marktorganisatie die moet worden versterkt tot de markttarieven die moeten worden herzien.

Overwegende dat:

- het maken van een totaalvisie op de markt veel tijd kost, waardoor concrete besluiten op het achterstallig onderhoud weer langer op zich laten wachten.

Verzoekt het college

- geen marktvisie te maken, maar aan de slag te gaan met dit achterstallig onderhoud;
- de raad voor Pasen te informeren welke 5 concrete acties het nog het komende jaar tot uitvoering brengt.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.14 Doe wat je zegt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake de Programmabegroting 2024 - 2028 (RIS319799)

Constaterende dat:

- dat in de notulen van de bewonersbijeenkomsten op 1, 2, 3, 5 en 6 juli 2024 te lezen is dat de locatie op 1 juli 2025 operationeel wordt;

- in dezelfde notulen wordt gesteld: “voor die datum is het COA verantwoordelijk om de adslzoekers op te vangen. Per november 2024 zal de PWO weer openen. Vanaf dat moment zal ook het (sic) termijn van 5 -7 jaar gaan lopen”.

Overwegende dat:

- in de brief van 4 november 2024 wordt gesteld dat “De nieuwe streefdatum voor de gefaseerde inhuizing is nu 1 november 2025. [...] De termijn van 5 - 7 jaar voor de tijdelijke invulling van de Sportlaan gaat van start wanneer alle doelgroepen zijn ingehuisd”.
- door het handelen van het college voor de zomer er tussen hen en de buurten een vertrouwensbreuk is ontstaan.

Van mening dat:

- het college zijn afspraken en toezeggingen na moet komen.

Verzoekt het college:

- vast te leggen dat de termijn van tijdelijke invulling van het HAGA-complex, zoals beloofd tijdens de bewonersbijeenkomsten, gaat lopen vanaf 1 november 2024.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.16 Grensgebieden niet meer tussen wal en schip

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- Hagenaars die aan of dichtbij de gemeentegrenzen wonen regelmatig aanlopen tegen ruimtelijke of beleidskeuzes van buurgemeenten, die minder oog en oor lijken te hebben voor de belangen van bewoners net over de grens;
- bij ontwikkelingen net over de grens de belangen van Hagenaars wel flink geraakt kunnen worden, zoals bij de ontwikkeling van het ANWB-terrein direct naast het Benoordenhout, maar ook de ontwikkeling van het ABC Westland voor Hagenaars die wonen bij de Uithof en de Zoetermeerse zonnepanelen in een weiland direct grenzend aan Leidschenveen.

Overwegende dat

- uit verschillende voorbeelden naar voren komt Hagenaars zich niet of amper gehoord voelen door de buurgemeente, maar ook geen of weinig steun ervaren van hun eigen gemeente Den Haag;
- onze buurgemeenten deze ervaring ook hebben ten aanzien van Haagse ontwikkelingen aan de stadsgrenzen, met als tekenend voorbeeld de Haagse Molen;
- er sprake kan zijn van bestuurlijk ongemak om in formele procedures, zoals inspraak in de raad, mee te doen in een buurgemeente.

Van mening dat:

- moet worden voorkomen dat inwoners van grensgebieden tussen wal en schip komen.

Verzoekt het college:

- om met de buurgemeenten afspraken vast te leggen om te zorgen dat:
 - inwoners in grensgebieden volwaardig worden geïnformeerd en betrokken;
 - de belangen van inwoners net over de gemeentegrens volwaardig worden meegewogen;
- en hierbij tevens afspraken te maken over de ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid en wijze van ondersteuning van de eigen inwoners in dit soort gevallen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie VVD.17 Een groen hart, een groene long voor Den Haag

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- het initiatiefvoorstel ‘De Haagse Lanen’ (RIS309588) voor een lange brede stadstuin met brede steun door de raad is aangenomen;
- het college op 11 juni een quickscan ‘Haagse Lanen, Ambities Hartlijn en vervolg’ (RIS319142) naar de raad heeft gezonden met daarin een viertal mogelijke scenario’s;
- twee van deze scenario’s zich richten op het realiseren van een samenhangend bladerdak en twee van deze scenario’s op een verbeterde bommenrij;
- het college de richting kiest van het scenario ‘groeien naar groen’ met een bommenrij.

Overwegende dat:

- een samenhangend bladerdak door de Hartlijn de Haagse binnenstad aantrekkelijker maakt voor verblijf, wandelen en winkelen;
- deze grootschalige vergroening en ontstening bijdraagt aan betere waterafvoer, minder hittestress en een gezonder leefmilieu;
- het scenario ‘groeien naar groen’ niet leidt tot dit samenhangend bladerdak;
- het niet bundelen van ondergrondse leidingen en kabels in een tunnel ook voor de toekomst betekent dat dit samenhangend bladerdak niet gerealiseerd kan worden.

Van mening dat:

- het vergroenen van de Hartlijn in de stijl van het Lange Voorhout een enorme aanwinst is voor alle Hagenaars.

Verzoekt het college:

- in de nadere uitwerking scenario 1 of 2 als uitgangspunt te nemen en hier gefaseerd naar toe te werken, zoveel mogelijk volgens het principe ‘werk met werk’;
- voor de financiering op zoek te gaan naar bijdragen vanuit bijvoorbeeld het Rijk, de Europese Unie en het bedrijfsleven.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van de VVD, daartoe gesteund door de fractie van de HSP, wordt de volgende motie (VVD.7) ingediend:

Motie VVD.7 Verduurzaming kleine VvE’s

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van “Programmabegroting 2025 - 2028”.

Constaterende dat:

- in Den Haag ongeveer de helft van de woningen onder een Vereniging van Eigenaren (VvE) valt, waarvan ruim 90% kleine VvE’s met acht of minder wooneenheden betreft, goed voor circa 61.300 woningen;
- uit de duurzaamheidsrapportage 2023 (RIS319181) blijkt dat slechts vier leningen via het VvE Duurzaamheidsfonds zijn afgesloten en tot september 2024 (RIS320292) slechts veertien

kleine VvE's gebruik hebben gemaakt van rentekorting op duurzaamheidsleningen, en daarmee 3 % van het beschikbare budget is gebruikt.

Overwegende dat:

- juist met kleine VvE's nog grote stappen gemaakt kunnen worden in de verduurzamingsopgave, omdat die vaak niet over de benodigde kennis en organisatiekracht beschikken om het complexe proces rond de aanvraag van financiële regelingen zelfstandig te doorlopen;
- het feit dat kleine VvE's de regelingen voor verduurzaming nauwelijks aanvragen, een duidelijke indicatie is dat deze regelingen nog niet vindbaar of toegankelijk genoeg zijn voor deze doelgroep;
- de huidige praktijk is dat VvE's bij een aanvraag van financiële ondersteuning vanuit de gemeente een grote hoeveelheid documenten en stukken per e-mail ontvangen, zonder duidelijke verwijzing naar gemeentelijke ondersteuning.

Verzoek het college:

- advisering over verduurzaming aan kleine VvE's uit te breiden naar een intakegesprek en stap-voor-stapbegeleiding bij het aanvragen van subsidies en leningen wanneer dat gewenst is;
- deze begeleiding voor de hele stad beschikbaar en kenbaar te maken bij bestaande contactmomenten met bewoners.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. We gaan gauw door - want het is pas tien voor zeven - met GroenLinks. De planning is als volgt. Ik ga ervan uit dat de heer De Vuyst altijd kortbondig, plezierig en optimistisch het heel vlot doet, maar uiterlijk half acht schorsen we voor de dinerpauze.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter, ik hoorde u alleen maar aardige dingen over mij zeggen. De rest heb ik niet gehoord.

Voorzitter. Ik begin ook met complimenten voor deze begroting. Ze is korter - dat was even wennen - maar ook duidelijker van opzet door de zogenaamde w-vragen. Dank aan de ambtenaren die alle technische vragen vanuit deze raad hebben beantwoord. Het waren er een paar.

Lezend door deze begroting, met een schuin oog op het nieuws, is het onmogelijk om de gedachte te onderdrukken: wat zijn ze in hemelsnaam aan het doen in dat andere Den Haag? Waar dit Haags college zijn best doet om de collega's in Ter Apel te ontlasten in de opvangcrisis, dreigt het kabinet de Spreidingswet in te trekken, dreigt de minister om zelfverzonnen bordjes bij azc's neer te zetten om getraumatiseerde oorlogsvluchtelingen te pesten, en dreigt het Rijksvastgoedbedrijf doodleuk dat asielzoekers weg moeten uit de Regulusweg. Waar Haagse kinderen in 2025 gratis met het ov reizen, dreigt het kabinet met een bezuiniging van ruim € 100 mln. op het openbaar vervoer in onze regio.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Nou breekt mijn klomp! 'Het Rijksvastgoedbedrijf dreigt.' Ja, mee eens, hè, maar dit college accepteert het. Dat heeft gewoon de handdoek in de ring gegooid. Misschien moet de heer De Vuyst het daarover hebben.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dank voor die interruptie. Oorspronkelijk had ik het in mijn tekst wat uitgebreider staan, maar ik begon ook een beetje 'hangry' te worden. Eigenlijk had ik hier staan dat de linker- en de rechterhand van het Rijk elkaar volstrekt tegenwerken. Waar het COA op dit moment zijn uiterste best moet doen om Ter Apel te ontlasten vanwege de dwangsom die ze daar boven het hoofd hangt, zegt het Rijksvastgoedbedrijf doodleuk: we hebben het voor ambtenaren nodig, kijk maar waar je naartoe gaat. Dat raakt in eerste instantie het COA. Als gemeente zitten we daar ongemakkelijk tussen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). En, meneer De Vuyst, als gemeente hebben 'we' - uw college, via de voorzitter, ook het college van de voorzitter - geaccepteerd dat dit de conclusie is. Al twee jaar lang heeft mijn fractie hier erop gehamerd: klop aan, kaart het aan, doe er wat aan! We hebben er amper iets van gezien. Nu accepteert het college het gewoon. Het wordt gewoon geaccepteerd. Moet meneer De Vuyst niet aan de wethouder vragen of ze het wel echt heeft aangekaart? Tot en met de premier aan toe, wat mij betreft.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Nee, dat hoeft de heer De Vuyst niet aan de wethouder te vragen. Die is ervan overtuigd dat de wethouder haar uiterste best heeft gedaan, maar dat zij uiteindelijk, als verantwoordelijke voor mensen die in Den Haag zijn, onder wie de bewoners van de Regulusweg, een beslissing heeft te nemen tegen deze achtergrond. Dat is een beslissing over grote aantallen waar het Rijk makkelijker over doet. Maar wij zien de gezichten van de mensen die daar zitten. Wij willen hen zo goed mogelijk opvangen. Ik ben er enorm van overtuigd dat deze wethouder dat beter kan dan wie dan ook.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat siert meneer De Vuyst. Edoch, had meneer De Vuyst nou niet echt het RVB het toch iets moeilijker willen maken? Want op 31 december loopt het contract volgens mij af. Misschien dat er inmiddels nieuwe informatie is, maar meestal is dat op 31 december. Ik had wel willen zien wat het Rijksvastgoedbedrijf dan zou doen. Misschien had de wethouder dan wel stiekem ergens iets achter de hand mogen hebben, maar had ze nou niet gewoon moeten kijken of het RVB het lef zou hebben om die 600 mensen daar weg te sturen? Ze had het toch echt moeilijker moeten maken.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik vind dat er nu te makkelijk naar de wethouder wordt gekeken. Het Rijksvastgoedbedrijf zegt het contract op. Dat is een contract dat ze eenzijdig kunnen opzeggen. Dat zeggen ze op. Dat is een asociale daad. Ik hoop dat we het daar dan over eens zijn, de VVD en GroenLinks, dat je dat niet doet, dat daar veel beter over overlegd had mogen worden in plaats van dat je zowel het COA als de gemeente zo knel zet. Ik vind dat a-so-ciaal en passen bij dit kabinet.

Voorzitter. Ik was bij: waar Haagse kinderen in 2025 gratis met het ov reizen, dreigt het kabinet met een bezuiniging van ruim € 100 mln. op het openbaar vervoer in onze regio. Waar het ministerie van Klimaat en Groene Groei zelf moet toegeven dat ze niet genoeg doet om de landelijke CO₂-ambities te realiseren, realiseert dit college een energietransitie die én CO₂ vermindert én de kosten voor kleinste portemonnees vermindert. De rechtse regering deelt cadeautjes uit aan de rijken. Het centrum-linkse college van ons Den Haag staat aan de zijde van mensen die het lastig hebben. Bijvoorbeeld door de Ooievaarspas voor meer Hagenezen beschikbaar te maken. Wat het extra vervelend maakt, is dat deze tegenwerking van de landelijke overheid bovenop een toch al te krappe rijksbijdrage komt.

Voorzitter, als u mij een punt van orde toestaat. Uw voorganger als voorzitter zei dat het debat vooral via de microfoons wordt gevoerd en niet ernaast. Ik zou dat in herinnering willen roepen.

De **voorzitter**. Stilte graag!

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Wat het extra vervelend maakt, is dat deze tegenwerking van de landelijke overheid bovenop een toch al te krappe rijksbijdrage komt. De wethouder van Rijswijk heeft de rekening gestuurd naar het Rijk. Ze komt € 2 mln. tekort voor het uitvoeren van de jeugdzorg. In de achtmaandsrapportage lezen we dat het tekort voor de jeugdzorg dit jaar in onze begroting voorspeld wordt op € 15 mln. Ik was benieuwd of het college ook een rekening gaat sturen naar het Rijk.

Als ik het dan over de jeugdzorg heb: collega Lisa van de Voort maakt zich al een tijdje druk over de jeugdzorg. Met haar maken meerdere collega's zich zorgen over een aantal aspecten, over het wel of niet beschikkingsvrij werken. Samen met collega's Arp, Klokkenburg, Holman, Verduin, Smit en Mahmood dien ik daarom de motie in met de titel Verordening jeugdhulp tegen het licht. De motie verzoekt het college uiterlijk Q1 2025 de raad te informeren over: best practices vanuit de VNG over

hoe beschikkingen standaard kunnen worden afgegeven zonder dat de administratieve lasten daarbij te veel toenemen en hierbij ook te bezien of en hoe een beschikking door de gemeente zelf kan worden geschreven in plaats van door de samenwerkingsverbanden; een nadere toelichting op het juridische verschil tussen een aanmelding en een aanvraag van jeugdhulp, ook voor de rechtspositie van de zorgbehoevende; een juridische toelichting op de uitspraak van de rechter over de jeugdhulp in Hollands Kroon over het ongeoorloofde mandaat en wat dat eventueel betekent voor Den Haag.

Daarnaast bereikte Van de Voort signalen dat met de nieuwe systematiek voor jeugdzorg er ook een nieuw obstakel is ontstaan voor dak- en thuisloze jongeren die jeugdzorg nodig hebben. Wij geloven dat dit niet de bedoeling is van dit college en zien graag dat het college ernaar kijkt. Daarom een motie samen met collega Holman: Worden dak- en thuisloze jongeren geholpen? Het dictum luidt als volgt: verzoekt het college te onderzoeken hoe groot de problematiek is van dak- en thuisloze jongeren die door een gebrek aan thuisadres niet in de nieuwe systematiek van de jeugdzorg passen; in het onderzoek specifiek aandacht te geven aan of de hulp voor deze jongeren voldoende bekostigd is; de raad hierover zo spoedig mogelijk in het nieuwe jaar te informeren.

We zien de tegenwerking op financieel gebied door het Rijk zelfs in iets technisch als de correctie voor de loon- en prijsbijstelling. Dat wordt ook wel de inflatieput genoemd in 2026. Het CPB raamt de inflatie ieder jaar te laag in. De daadwerkelijke kosten voor de gemeente vallen hoger uit dan wat we krijgen van het Rijk voor die inflatiecorrectie. Dat scheelt zo'n € 450 mln. per jaar voor de gemeenten, volgens de VNG. Gevolg: de wethouder Financiën van een gemeente, zoals de onze, mag het verschil proberen te overbruggen. Dat is wat we met recht een knelpunt noemen.

Even leek er financieel goed nieuws te komen van het nieuwe kabinet: de specifieke uitkeringen worden afgeschaft en toegevoegd aan het Gemeentefonds. Maar: wel met een 10% korting. Den Haag verwacht € 543 mln. aan specifieke uitkeringen binnen te krijgen. Maar er kan dus in de toekomst € 54 mln. minder binnenkomen. Het zogenaamde begrotingsravijn en de inflatieput verbleken pas echt bij deze SPUK-druk. Financieel gesproken is het dus geen makkelijke klus voor onze wethouder van Financiën. Mijn vraag aan haar zou dan ook zijn of zij een schatting heeft hoeveel geld we netto te weinig krijgen van de rijksoverheid in 2025.

Voorzitter. Wij lezen in deze meerjarenbegroting veel voorstellen om Den Haag groener, inclusiever en socialer te maken. Maar - we zijn GroenLinks - we hebben nog een aantal ideeën hoe we nog net dat schepje erbovenop kunnen doen. Laten we beginnen bij dat wat van levensbelang is: schone lucht. En dit heeft haast, zoals ook blijkt uit het verhaal van een van de sprekers. We roepen met de volgende motie op om onze inwoners met luchtproblemen niet in de steek te laten en te bezien wat mogelijk is om bij slechte luchtkwaliteit restricties aan het stoken binnen op te leggen. Ze is mede ingediend door collega Butt en heeft als titel Onderzoek stookrestricties voor de gezondheid van onze inwoners. De motie verzoekt het college de verschillende mogelijkheden voor houtstookrestricties te onderzoeken; de voor- en nadelen van de mogelijkheden in kaart te brengen; ook aan te geven wat de mogelijkheden opleveren voor de gezondheid van de inwoners in Den Haag; de raad uiterlijk in Q1 2025 hierover te informeren.

Ik heb ook nog een vraag, mede namens collega Butt. Zij zou graag zien dat ook inzichtelijk wordt voor de inwoners wat de actuele luchtkwaliteit is. We hebben drie luchtkwaliteitmeetstations in Den Haag. Onze vraag aan het college is of het ook mogelijk is om die live inzichtelijk te maken op informatieborden, in de categorie 'meten is weten'.

Voorzitter. Naast gezonde lucht is een gezonde omgeving met groen ook belangrijk. Daarom vraag ik samen met collega Voncken aandacht voor onze buitenruimte, met twee moties. Eentje geïnspireerd door de bewoners in de Fultonstraat die liever een picknicktafel hadden dan een parkeerplek, samen met kameraad Holman, met als titel Ontmoetingsvlonder voor de ontmoeting op straat. Die verzoekt het college om, in navolging van de fiets- en bomenvlonder, ook een gemeentebrede pilot te starten voor een ontmoetingsvlonder; de raad hierover na een jaar te informeren.

Leonie Gerritsen (PvdD). De heer De Vuyst noemt dit onder het kopje vergroenen. Dat vind ik wel grappig, want volgens mij is een ontmoetingsvlonder niet een manier van vergroenen. Is GroenLinks niet een beetje bang dat er nu een discussie gaat ontstaan over of er fietsplekken komen of groen of een picknicktafel?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik heb toevallig een ander soort ontmoetingsvlonder in mijn hoofd. Daar komt ook verticaal groen bij. Ik ben toch wel van de en-en in dezen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Misschien is het dan handig om te verduidelijken wat een ontmoetingsvlonder is. Dat is volgens mij nog niet een bestaand woord. Dus dan kan het worden ingevuld.

De **voorzitter**. Historie! Gaat uw gang: 'ontmoetingsvlonder'.

Wethouder **Van Asten** (D66). Het is Belgisch.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Nee, het is niet Belgisch. Er komen goede dingen uit België, ben ik met de heer Van Asten eens, maar een ontmoetingsvlonder volgens mij nog net niet. Nee, kijk, we hebben al een boomvlonder. Dus daar hebben we de categorie groen. We hebben een fietsenvlonder. Dat is de categorie fiets. En dit is de ontmoetingsvlonder voor de categorie ontmoeten. Ik heb mijn inspiratie gehaald uit de Fultonstraat, waar ze dit graag wilden doen. In de Weimarstraat staat er ook nog eentje, schiet me zo te binnen. In het verleden is het ook weleens geprobeerd.

De **voorzitter**. Bij mevrouw Van Basten Batenburg hebben ze er ook twee, geloof ik zelfs.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Sterker nog, dat noemen ze bij ons gewoon een terras. Daar kan je zitten, wat bestellen. Dat is leuk, moet je eens doen!

Maarten De Vuyst (GroenLinks). In één interruptie is meteen duidelijk waar GroenLinks en de VVD van elkaar verschillen. Waar zij allereerst gaan voor de commercie en een terras, uitgebaat door een ongetwijfeld charmante uitbater, kiezen wij voor een publieke ruimte die publiek toegankelijk is voor iedereen en waar je je eigen meegebrachte bammetjes mag opeten.

De **voorzitter**. Gaat u vooral door.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik had de bammetjes niet moeten noemen, want ik hoor allemaal hongerige reacties! Nog erger, ik ga nu beginnen over fruitstruikjes, nog steeds eetwaar. We hebben van wethouder Barker gehoord dat hij fruitstruikjes gaat uitdelen in de versteende wijken. Leuk! Maar we kunnen ons best voorstellen dat meer mensen die willen. Daarom de motie Vergroen het balkon, met als dictum: verzoekt het college om te bezien of in navolging van het uitdelen van de fruitstruikjes in de versteende wijken, ook voor mensen met een kleine beurs in andere wijken fruitstruikjes uitgedeeld kunnen worden; de raad hierover te informeren.

Lesley Arp (SP). Ik was heel erg gebiologeerd door deze motie over fruitstruikjes, ook omdat in het dictum staat 'voor mensen met een kleine beurs'. Betekent dit dat het een soort Ooievaarsregeling is waarbij mensen dus ook een Ooievaarspas moeten laten zien voordat ze een fruitstruikje kunnen komen ophalen?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De heer Voncken zal het mij niet euvel duiden dat ik nu citeer wat ik tegen hem zei. Hij had allerlei manieren om dat in te vullen. Ik zei: daar hebben we het college voor, om de 'hoe' op te lossen. Ik wil graag dát dit gebeurt.

Lesley Arp (SP). Ik vraag het natuurlijk specifiek omdat in het dictum staat 'voor mensen met een kleine beurs'. Dan ga je er dus vanuit dat er bijvoorbeeld een Ooievaarspasregeling aan te pas komt. Ik denk dat dit ook wel administratief wat betekent. Maar dit komt wel uit het vergroeningsbudget dus, niet uit het armoedebudget?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik begrijp de interruptie van mevrouw Arp nu iets beter. Ja, dat is inderdaad de bedoeling. Het is ook de bedoeling om het niet al te groot te maken, maar om het

mogelijk te maken voor mensen die het niet zelf zouden kunnen betalen. Dat was inderdaad de idee achter deze motie.

De **voorzitter**. Mevrouw Arp, laatste keer. Stilte graag.

Lesley Arp (SP). Ik vind het heel sympathiek. Ik vind juist het leuke van de begrotingsbehandeling dat er dit soort sympathieke ideeën langskomen. Maar het vergroeningsbudget lijkt me niet oneindig en in de titel van de motie staat ook 'op het balkon'. Dat betekent dan dus dat we groenbudget uitgeven voor planten in een pot op het balkon. Snapt de heer De Vuyst dat ik me afvraag of dat de beste manier is om het te besteden? Wat is zijn visie daarop eigenlijk?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het zit 'm ook een beetje in het sociale van groen. De heer Kapteijns - hij was toen nog raadslid - is ooit begonnen met de actie bomen uitdelen. Dat was in volle grond. Daar had je dan wel een tuin voor nodig. Dat was kritiek van de Haagse Stadspartij, die ik in mijn oren heb geknoopt. Mevrouw Faïd kijkt heel verrast dat ik weleens naar haar luister, maar bij dezen. Ik denk trouwens dat het de heer De Boer was, maar we luisteren weleens, wil ik maar zeggen. Vandaar dat we nu zeggen: goed dat dit in versteende wijken gebeurt, maar het zou voor mensen fijn zien als ze groen zien, groen zien bloeien, groen doen. Tot zover mijn pitch.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik kan me wel een beetje vinden in de vraag van de SP om een balkondecoratie, ook al leeft het, uit te delen vanuit het groenbudget. Dat past misschien niet helemaal uit dat budget. Kan de heer De Vuyst vertellen wat dat voor de vergroening van de stad betekent?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik weet niet of ik groene vingers heb, maar ik heb de ambitie om groene vingers te hebben. In alle eerlijkheid zijn er net een paar planten doodgegaan in huis. Maar, ik bedoel maar, het feit dat je zelf voor groen zorgt, maakt ook dat je groen gaat waarderen. Dat zit hier ook in. U zegt dat het groenbudget niet oneindig is. Dat snap ik. Er is niet voor niets geprobeerd om het wat kleiner te houden en het niet voor de hele stad beschikbaar te stellen. Dat ben ik met u eens.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vroeg me af of dit dan 3, 30 of 300 is. Waar draagt het aan bij?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik stel voor 0,3.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). In mijn beleving is het budget voor groen bedoeld voor openbaar groen, waar we in de stad echt breder wat aan hebben. Daarom hebben we ook wel vaker discussie gehad of groen op het dak van een parkeergarage waar niet iedereen op kan, mee mag tellen als openbaar groen. Ik heb daar volgens mij GroenLinks best wel kritisch over gehoord in het verleden. Maar dan ook de serieuze vraag: het is een inkomensregeling, moet het dan niet uit armoedebeleid worden bekostigd?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Nee, ik ga er tenminste niet van uit dat één fruitstruik voldoende is om een eigen inkomen mee op te bouwen. Dat is althans de aanname van mijn kant. Ik denk dat dit echt een groeninzet is. Het is dus wel mijn voorstel om het mee te nemen in navolging van de fruitstruikjesregeling die nog getroffen moet worden door de heer Barker.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Waarom is het dan inkomensafhankelijk? Als het idee is om meer met groen te doen en mensen te inspireren, waarom zou het dan inkomensafhankelijk moeten zijn?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat is een goede vraag en we zien opnieuw goed waar GroenLinks en de VVD elkaar anders bekijken. Wij denken dat je mensen met kleine beurzen moet helpen en dat

mensen met de grootste portemonnees zelf naar het tuincentrum kunnen. Plus dat ik het budgettair niet te groot wilde maken.

De **voorzitter**. Punt van orde.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vind het verwerpelijk. Er worden mij woorden in de mond gelegd over de grootste portemonnees. Ik heb het hier niet over miljonairs die je aan fruitstruikjes moet helpen. Ik denk niet dat die gebruik zullen maken van de regeling.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik heb het ook niet over miljonairs gehad. Ik weet dus niet goed waar het over gaat. Ik zeg dat we hier goed zien dat GroenLinks en de VVD uit elkaar lopen. Dat kan toch niemand echt verrassen, zou ik denken.

Hera Butt (GroenLinks). Ik heb een punt van orde. Volgens mij zijn punten van orde bedoeld om een punt van orde te maken. Wat ik net hoorde, was volgens mij geen punt van orde.

De **voorzitter**. Ik hoor dit weleens vaker bij meerdere fracties die dit gebruiken. Weet u nog, van de vorige keer? Dan is het kwaad al geschied. Toen heb ik u niet gehoord.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Was u aan het boemerangen, voorzitter?

Ik vervolg mijn betoog. Waar het kabinet klimaatbeleid vertraagt, zetten we in Den Haag juist extra stappen. Dat gaat alleen lukken als onze energie ook weer van ons allemaal wordt en we energiecoöperaties dus versterken. Daarom de volgende motie, met collega's Holman, De Groot, Assad en uiteraard Thepass, onder de noemer Energietransitie van onderop, ook bij inkoop. Die verzoekt het college bij de inkoop en financiering van energiebesparende maatregelen en andere activiteiten ter bevordering van de energietransitie, de opgroeiruimte van energiecoöperaties waar mogelijk te bevorderen; samen met energiecoöperaties en energie samen uit te werken hoe energiecoöperaties via gemeentelijke activiteiten, inkoop en financiële ondersteuning versterkt kunnen worden en in hun rol binnen de energietransitie kunnen professionaliseren en met de raad te delen hoe dit in beleid wordt verwerkt.

Leegstand ten tijde van dakloosheid is misdadig. Daarom hebben we per 1 januari 2026 een leegstandsverordening nodig. Daarom samen met collega's Mekers, Ahraui en uiteraard Thepass de motie Uitwerking leegstandsverordening voor zomer 2025. Die verzoekt het college aan de kant van de gemeente alles klaar te hebben voor de invoer van een ambitieuze leegstandsverordening inclusief wettelijke experimenteerruimte op 1 januari 2026; voor de zomer 2025 een uitgewerkt voorstel voor de Haagse leegstandsverordening met experimenteerruimte met de raad te delen; in de begroting 2026-2029 voldoende geld te reserveren voor een ambitieuze uitrol en uitvoering van de verordening.

Voorzitter. Als GroenLinks zouden we heel graag zien dat we een eigen centrum hebben voor slachtoffers van seksueel geweld, maar we weten dat dit niet in het eerste jaar van deze meerjarenbegroting gerealiseerd zal zijn. Daarom de motie Centrum seksueel geweld met alle disciplines, samen met collega's Baboeram en Holman. Ik zeg alvast, met dank aan nauwkeurig lezende collega's zoals de heer Martini, dat we één woord in de motie hebben aangepast. De motie verzoekt het college de voortgang van het nieuwe inloophuis in Amsterdam te volgen; te onderzoeken op welke manier slachtoffers van seksueel geweld beter kunnen worden ondersteund; in gesprek te gaan met alle gemeenten in de regio Haaglanden om te onderzoeken op welke manier een vergelijkbaar inloophuis kan worden opgezet als in Amsterdam; de raad hierover te informeren.

Dan, ook op de toekomst gericht, zou collega Bos graag zien dat kinderen worden betrokken bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. Die oproep doen we samen in de motie Verkiezingen zijn kinderspel. Het dictum daarvan luidt: verzoekt de burgemeester en het presidium een plan van aanpak op te stellen waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe kinderen betrokken zullen worden bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2026; dit plan van aanpak op te stellen in samenspraak met belangrijke stakeholders zoals Haagse basisscholen en organisaties die zich bezighouden met democratisering, burgerschap en kinderopparticipatie; het plan van aanpak, inclusief een financiële vertaling van de actiepunten die hieruit voortkomen, met de voorjaarsnota 2025 aan de raad te doen toekomen.

Marieke van Doorn (D66). Ik had hier dezelfde vraag over als die ik aan de heer De Mos had. Mooi om hierop in te zetten, maar is dit niet een onderwerp om te bespreken bij het debat over de opkomstbevordering?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De angst die wij dan zouden hebben, is dat dit te laat zou zijn. Als je het er dan pas over gaat hebben en dan pas met een plan van aanpak zou moeten komen, ben je te laat om het bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te kunnen uitvoeren.

Marieke van Doorn (D66). Het is nog niet gezegd dat het niet past in wat er nu gereserveerd staat voor die opkomstbevordering natuurlijk. We hebben het nog niet besproken in de raad. Is het dus niet een beetje voorbarig?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik weet niet of ik uw interruptie nu helemaal begrijp. Het is in die zin niet voorbarig, omdat wij denken dat daar een plan voor moet komen. Zo kun je dit plan om kinderen te betrekken bespreken in samenhang met het plan voor de opkomstbevordering. U ziet dus een tegenstelling die ik nog niet zie. Misschien kunt u die verhelderen in uw derde interruptie.

Marieke van Doorn (D66). Ik ga het proberen. Het lijkt mij heel onwenselijk om allerlei plannen met hetzelfde thema naast elkaar te gaan bespreken. Als het toch al op de agenda staat, kom dan met die mooie voorstellen - nogmaals, complimenten aan GroenLinks hiervoor - als we de opkomstbevordering bespreken.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dan kom ik toch terug bij mijn antwoord op de eerste interruptie. Wij denken dat dit wat langer nodig heeft, ook omdat je met die stakeholders wil praten. Vandaar dat onze voorkeur zou zijn om de motie nu in stemming te brengen - want ik hoor u misschien vragen om de motie aan te houden - en dit nu mee te geven aan de burgemeester en het presidium.

Nick Kaptheijns (PVV). Zou de heer De Vuyst toch nog wat meer duiding kunnen geven aan dat plan om kinderen erbij te betrekken? Ik vind het heel vaag allemaal, een soort politieke kindsoldaten.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ja, dat is weer zo'n PVV-vergelijking die lichthartig wordt gemaakt door een PVV'er. Ik ben zelf in Noordoost-Oeganda geweest, waar kindsoldaten geronseld zijn. Daar is War Child ooit begonnen en heeft het heel lang gewerkt met mensen die getraumatiseerd zijn als kindsoldaat. Ik kan daar zo weinig mee, met zo'n overdrijving.

Nick Kaptheijns (PVV). De heer De Vuyst kan ook gewoon de vraag beantwoorden en mijn hyperbool maar even vergeten of negeren.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Zullen we het dan even overnieuw doen? Dezelfde vraag wordt gesteld zonder die hyperbool als eerst interruptie. Ik weet niet of de voorzitter dat gaat toestaan, maar dan geef ik er antwoord op.

De voorzitter. Bij dezen.

Nick Kaptheijns (PVV). Ik ben de beroerdste niet. Ik zou toch graag wat meer duiding hebben bij het plan om kinderen erbij te betrekken. Hoe ziet de heer De Vuyst dat voor zich? Zou het niet beter zijn dat we stemgerechtigden mensen in Den Haag proberen te bereiken?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De gedachte hierachter is natuurlijk dat kinderen de stemgerechtigde burgers van de toekomst zijn. Het idee is dat ze al kennismaken met de democratie en hoe die werkt. U ziet ook in de overwegingen de verwijzing bijvoorbeeld naar Democracy. Er komen hier per week twee tot vier scholen langs. Dat zijn ook heel mooie maatregelen, die ook absoluut al genomen worden. We willen met dat elan doorzetten. Die kinderen stemmen inderdaad niet in 2026, maar wel misschien in 2030, 2034 of 2038.

Nick Kaptheijns (PVV). Wordt dan ook gebruikgemaakt van social media, TikTok of iets dergelijks? Ik hoef de heer De Vuyst niet te vertellen dat er binnen het onderwijs ook al aandacht wordt besteed aan de politiek. Op het Jeugdjournaal trouwens ook. Alles is ontzettend gepolitiseerd geraakt, trouwens.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). We zullen zo ook de burgemeester en het presidium horen over de motie. Het is niet mijn bedoeling om te politiseren. Dan hadden we iets vanuit GroenLinks gedaan en niet via een motie aan de gemeenteraad. Het is mijn oprechte bedoeling om te kijken naar de kiezers van de toekomstige generaties en hen mee te nemen in het democratisch proces, en hoe mooi dat soms ook kan zijn en hoe je soms tot taal komt die je allebei aanstaat.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Het klinkt natuurlijk sympathiek, maar het gaat ook geld kosten. Ik ben benieuwd hoeveel het van GroenLinks zou mogen kosten om kinderen meer te betrekken.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Wij weten niet wat het kost. Anders hadden we niet om de financiële vertaling gevraagd. Het idee is wel om het uit hetzelfde potje te halen dat voor de opkomstbevordering bedoeld was, of voor dezelfde gelden die daarvoor gereserveerd moeten worden.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik vraag ernaar omdat dat voor mij wel relevant zou zijn voor hoe we op deze motie gaan stemmen. Het geld voor de opkomstbevordering is voor kiesgerechtigde Hagenezen, Hagenaars, Scheveningers en Loosduiners. Daar hebben we nu al een heel grote opdracht. Om het beperkte geld dat we hebben, nu in te zetten voor de verkiezingen van 2038 gaat mijn fractie een beetje te ver.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik vind dat wel een financieel verstandige opmerking van mevrouw Klokkenburg. Aan de andere kant is het nooit te vroeg om in de toekomst te investeren. Dat zit er ook een beetje achter. Ik denk er even over na. Mijn fractie denkt wel dat het verstandig is om het mee te laten doen. Niet het hele budget, dat heeft u mij ook niet horen zeggen. Dat heb ik u ook niet horen zeggen, hoor. Maar toch, we hebben zo veel kinderen die we juist mee willen laten doen. De opkomstpercentages onder jongeren geven ook reden tot zorg. Wij denken daar op tijd bij te moeten zijn. Dat is eigenlijk wat we met deze motie beogen.

De **voorzitter**. U zet uw betoog voort.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. In een zeer geanimeerde bespreking met een handvol financiële toppers kwamen we er op een donderdagavond achter dat het voorstel van het college voor het weerstandsvermogen op één punt niet volgen, namelijk om het maar een keer per drie jaar vast te stellen. Daarom twee amendementen die dit in de Kadernota weerstandsvermogen en in programmabegroting repareren, samen met collega's Van Basten Batenburg en Assad. Ik zal van beide amendementen de dicta voorlezen, maar zou dan wel inderdaad willen vragen om de tijd te stoppen, zoals afgesproken.

De **voorzitter**. Bij dezen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dank u wel, voorzitter. Het eerst amendement heet Gezond weerstandsvermogen, kadernota weerstandsvermogen. De titels lijken een beetje op elkaar, excuses. Dit amendement luidt:

'Besluit om het dictum van het voorstel als volgt te laten luiden:

I. De beschikbare weerstandscapaciteit ieder jaar te herijken, en daarbij de norm van 3% van de in het voorgaande jaar gerealiseerde lasten te hanteren;

II. Vast te stellen de Kadernota Weerstandsvermogen gemeente Den Haag 2025 met dien verstande dat waar sprake is van een periode van drie jaar dit gewijzigd wordt in een periode van één jaar en teksten in overeenstemming gebracht worden met deze wijziging;

III. De Kadernota Weerstandsvermogen gemeente Den Haag 2025 treedt in werking op 1 januari 2025.'

Het tweede amendement heeft als titel Gezond weerstandsvermogen, programmabegroting 2025-2028:

'Besluit op pagina 209 onder paragraaf 3.3. Weerstandsvermogen:

1. "Voor de komende 3 jaar wordt voorgesteld om de beschikbare weerstandscapaciteit vast te stellen op 102 miljoen euro." Te vervangen door: "Voor het komende jaar wordt voorgesteld om de beschikbare weerstandscapaciteit vast te stellen op 102 miljoen euro."
2. "De beschikbare weerstandscapaciteit wordt derhalve voor drie jaar vastgesteld tenzij:" Te vervangen door: "De beschikbare weerstandscapaciteit wordt derhalve voor een jaar vastgesteld."
3. En door de volgende zinnen te schrappen in de programmabegroting:
 - "... tenzij:
 - De begroting in omvang substantieel toeneemt.
 - Het risicoprofiel (benodigde weerstandscapaciteit) evident toeneemt 20% hoger dan de beschikbare weerstandscapaciteit.
 - Een calamiteit zich voordoet zoals pandemieën, natuurrampen of vormen van extreem geweld.
 - In deze gevallen wordt een voorstel tot aanpassing van de hoogte van de vastgestelde weerstandscapaciteit gedaan in de programmabegroting."
 - "Zo wordt de programmabegroting op dit punt meerjarig stabiel."

Voorzitter, dat was het einde van mijn amendementen.

De **voorzitter**. Dan gaat de tijd weer aan.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Ik ga afronden. Waar de landelijke politiek de mensen met de kleinste portemonnee hard raakt, minderheden aanvalt en een leefbare aarde nog meer in het geding brengt, kiezen wij als GroenLinks Den Haag voor een stad die er wél is voor al haar mensen. Daar zijn we trots op en dat is ook een verantwoordelijkheid die we niet laten liggen. Met deze begroting en hopelijk ook onze voorstellen staat Den Haag pal voor de mensen die het andere Den Haag in de steek laat. Samen kunnen we als raad voor hen het verschil maken. Dank u wel.

De **voorzitter**. Door de fractie van GroenLinks, daartoe gesteund door de fracties van de VVD en D66, wordt het volgende amendement (GL.A) voorgesteld:

Amendement GL.A Gezond weerstandsvermogen, programmabegroting 2025-2028

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de programmabegroting 2025 – 2028.

Besluit op pagina 209 onder paragraaf 3.3. Weerstandsvermogen:

1. "Voor de komende 3 jaar wordt voorgesteld om de beschikbare weerstandscapaciteit vast te stellen op 102 miljoen euro." Te vervangen door: :
"Voor het komende jaar wordt voorgesteld om de beschikbare weerstandscapaciteit vast te stellen op 102 miljoen euro."
2. "De beschikbare weerstandscapaciteit wordt derhalve voor drie jaar vastgesteld tenzij:" Te vervangen door:
"De beschikbare weerstandscapaciteit wordt derhalve voor een jaar vastgesteld."
3. En door de volgende zinnen te schrappen in de programmabegroting:
 - "... tenzij:
 - o De begroting in omvang substantieel toeneemt.

- Het risicoprofiel (benodigde weerstandscapaciteit) evident toeneemt 20% hoger dan de beschikbare weerstandscapaciteit.
 - Een calamiteit zich voordoet zoals pandemieën, natuurrampen of vormen van extreem geweld.
 - In deze gevallen wordt een voorstel tot aanpassing van de hoogte van de vastgestelde weerstandscapaciteit gedaan in de programmabegroting.”
- “Zo wordt de programmabegroting op dit punt meerjarig stabiel”

De **voorzitter**. Door de fractie van GroenLinks, daartoe gesteund door de fracties van de VVD en D66, wordt het volgende amendement (G.A GL) voorgesteld:

Amendement GA GL Gezond weerstandsvermogen, kadernota weerstandsvermogen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het “Voorstel van het college inzake Kadernota weerstandsvermogen” en “de kadernota weerstandsvermogen” (RIS 320223).

Besluit om het dictum van het voorstel als volgt te laten luiden:

- I. De beschikbare weerstandscapaciteit ieder jaar te herijken, en daarbij de norm van 3% van de in het voorgaande jaar gerealiseerde lasten te hanteren;
- II. Vast te stellen de Kadernota Weerstandsvermogen gemeente Den Haag 2025 met dien verstande dat waar sprake is van een periode van drie jaar dit gewijzigd wordt in een periode van één jaar en teksten in overeenstemming gebracht worden met deze wijziging;
- III. De Kadernota Weerstandsvermogen gemeente Den Haag 2025 treedt in werking op 1 januari 2025.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de fractie van GroenLinks, daartoe gesteund door de fractie van de PvdA, worden de volgende moties (GL.1 en GL.6) ingediend:

Motie GL.1 Centrum seksueel geweld met alle disciplines

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Raadsvoorstel: Programmabegroting 2025-2028.

Overwegende, dat:

- In Amsterdam een centrum voor seksueel geweld is herontwikkeld naar een nieuw soort inloophuis waar hulpverleners uit verschillende disciplines worden samengebracht;
- Dit centrum ervoor zorgt dat slachtoffers hun verhaal slechts één keer hoeven te vertellen en direct op verschillende vlakken geholpen kunnen worden;
- Bij de GGD in 2019 447 meldingen van seksueel geweld zijn geregistreerd en bij Veilig Thuis in 2020 195 meldingen van seksueel geweld zijn gedaan ([bron](#)).

Constaterende, dat:

- Tijdens het debat van de commissie Samenleving op 7 november werd aangegeven dat er geen middelen beschikbaar zijn voor een centrum zoals in Amsterdam.

Verzoekt het college:

- De voortgang van het nieuwe inloophuis in Amsterdam te volgen;

- Te onderzoeken op welke manier slachtoffers van seksuele geweld beter kunnen worden ondersteund;
- In gesprek te gaan met alle gemeenten in de regio Haaglanden om te onderzoeken op welke manier een vergelijkbaar inloophuis kan worden opgezet als in Amsterdam.
- De raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie GL.6 Energietransitie van onderop, ook bij inkoop

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Raadsvoorstel: Programmabegroting 2025-2028.

Overwegende, dat:

- Het stimuleren van energiecoöperaties een uitgangspunt is van de transitievisie warmte;
- De raad eerder via moties stimuleer energiecoöperaties (RIS314234) en bied warmtecoöperaties opgroeiruimte (RIS319294) heeft gekozen voor het stimuleren van opgroeiruimte voor energiecoöperaties;
- Energiecoöperaties bijdragen aan draagvlak voor de transitie en ervoor zorgen dat baten van de transitie direct in de gemeenschap terecht komen;
- De gemeente energiecoöperaties in hun groei en professionalisering kan ondersteunen via haar inkoop, opdrachtgeving en andere financiële stimuleringsvormen voor de energietransitie;

Constaterende, dat:

- De gemeente nu energiebesparende maatregelen en andere energiegerelateerde zaken via standaard aanbestedingsprocedures aanbesteedt, waardoor energiecoöperaties kansen voor groei en professionalisering mislopen;
- Er uiteenlopende mogelijkheden zijn om energiebesparingsmaatregelen en andere activiteiten ter bevordering van de energietransitie op een voor energiecoöperaties toegankelijke vorm te financieren;
- De gemeente via de actielijn bewonersinitiatieven warmtenetten al eerste stappen zet ten behoeve van gerichte inkoop van diensten en onderzoeken bij bewonersinitiatieven.

Verzoekt het college:

- Bij de inkoop en financiering van energiebesparende maatregelen en andere activiteiten ter bevordering van de energietransitie de opgroeiruimte van energiecoöperaties waar mogelijk te bevorderen;
- Samen met energiecoöperaties en energie samen uit te werken hoe energiecoöperaties via gemeentelijke activiteiten, inkoop en financiële ondersteuning versterkt kunnen worden en in hun rol binnen de energietransitie kunnen professionaliseren en met de raad te delen hoe dit in beleid wordt verwerkt;

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van GroenLinks, daartoe gesteund door de fracties van de SP, de ChristenUnie/SGP, de PvdA, D66 en de PvdD, wordt de volgende motie (GL.3) ingediend:

Motie GL.3 Jeugdhulpverordening

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799), constaterende, dat:

- Den Haag met de Verordening jeugdhulp Den Haag 2024 (RIS317115) beschikkingsarm werkt;

- een kroonberoep is ingediend bij de minister met als verzoek de verordening jeugd van Den Haag nietig te verklaren¹;
- Den Haag de gehele jeugdzorg in een mandaat heeft uitbesteed aan twee partijen die elk voor een gedeelte van de stad verantwoordelijk zijn;

overwegende, dat:

- de Nationale ombudsman, de jeugdbondsman, de VNG en de gemeente Den Haag aangeven dat beschikkingsarm werken tegen de Algemene wet Bestuursrecht ingaat en daarmee niet aan de wet voldoet²;
- er nog veel onduidelijkheid bestaat over wat standaard beschikken betekent voor de jeugdzorg en voor de administratieve druk van jeugdprofessionals in Den Haag;
- het geen gegeven is dat jeugdprofessionals beschikkingen moeten schrijven, maar dit ook een organisatorisch vraagstuk kan zijn waarbij juristen beschikkingen schrijven in plaats van jeugdprofessionals;
- beschikkingen de rechtspositie van ouders en kinderen beschermen en versterken;
- in de Verordening jeugdhulp Den Haag 2024 staat dat het college van B&W beschikkingen verstrekt (zie artikel 2.6) ook al is de jeugdzorg gemandateerd bij Kracht en rondomJou;
- in recente jurisprudentie over de jeugdhulp in Hollands Kroon wordt gesteld dat wanneer de besluitvorming en de uitvoering van de zorg belegd zijn bij één organisatie, er onvoldoende waarborgen aanwezig zijn dat er sprake is van zorgvuldige besluitvorming en de rechter spreekt over een ongeoorloofd mandaat (zie: ECLI:NL:CRVB:2024:1096);
- nog niet geheel duidelijk is of men even gemakkelijk toegang krijgt tot een beschikking als er nog niet sprake is van een aanvraag, maar een aanmelding (omdat er nog geen triage heeft plaatsgevonden);
- bovenstaande zaken aanleiding geven om de inhoud van de verordening nog eens integraal en grondig tegen het licht te houden, maar hiervoor nadere informatie van het college nodig is;

verzoekt het college:

- uiterlijk Q1 2025 de raad te informeren over:
 - *best practices* vanuit de VNG over hoe beschikkingen standaard kunnen worden afgegeven zonder dat de administratieve lasten daarbij te veel toenemen en hierbij ook te bezien of en hoe een beschikking door de gemeente zelf kan worden geschreven in plaats van door de samenwerkingsverbanden;
 - een nadere toelichting op het juridische verschil tussen een aanmelding en een aanvraag van jeugdhulp, ook voor de rechtspositie van de zorgbehoevende;
 - een juridische toelichting op de uitspraak van de rechter over de jeugdhulp in Hollands Kroon over het ongeoorloofde mandaat en wat dat eventueel betekent voor Den Haag,=.

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van GroenLinks, daartoe gesteund door de fractie van D66, wordt de volgende motie (GL.4) ingediend:

Motie GL.4 Uitwerking leegstandsverordening voor zomer 2025

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Raadsvoorstel: Programmabegroting 2025-2028.

Overwegende, dat:

¹ <https://rechtkinderenvandestaat.nl/wp-content/uploads/2024/10/20241007-verzoek-vernietiging.pdf>

²

[RIS320045+Raadsmededeling+Nationale+Ombudsman+over+beschikkingsvrij+of+beschikkingarm+werken](#)

- Leegstand van duizenden Haagse woningen onacceptabel is, zeker in tijden van woningnood en massale dakloosheid;
- Er in het coalitieakkoord is afgesproken om leegstand zo effectief mogelijk aan te pakken;
- Den Haag op dit moment geen leegstandsverordening heeft, wat betekent dat leegstand in Den Haag nu geen overtreding is;

Constaterende, dat:

- Een leegstandsverordening (met gebruik van extra experimenteerruimte) in zowel Amsterdam als Utrecht op jaarbasis honderden extra woningen opleverde;
- Het rijk in haar begroting gemeenten aanmoedigt om zo snel mogelijk leegstandsverordeningen in te voeren en gebruik te maken van experimenteerruimte;
- Het college heeft toegezegd met een leegstandsverordening aan de slag te willen en het rijk te willen benaderen voor de extra experimenteerruimte (onder andere als gevolg van het uitstel van de woonvisie door de raad), maar dit volgens de planning nu pas in 2026 ingevoerd kan worden;
- De invoering begin 2026 in de praktijk bovendien ook nog onzeker is;

Van mening, dat:

- Den Haag zich nog meer vertraging in de strijd tegen leegstand niet kan veroorloven;

Verzoekt het college:

- Aan de kant van de gemeente alles klaar te hebben voor de invoer van een ambitieuze leegstandsverordening inclusief wettelijke experimenteerruimte op 1 januari 2026;
- Voor de zomer 2025 een uitgewerkt voorstel voor de Haagse leegstandsverordening met experimenteerruimte met de raad te delen;
- In de begroting 2026-2029 voldoende geld te reserveren voor een ambitieuze uitrol en uitvoering van de verordening.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van GroenLinks worden de volgende moties (GL.5, GL.7, GL.8, GL.9 en GL.10) ingediend:

Motie GL.5 Ontmoetingsvlonder voor de ontmoeting op straat

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Raadsvoorstel: Programmabegroting 2025-2028.

Overwegende, dat:

- De gemeente reeds de mogelijkheid biedt om een bomenvlonder of fietsvlonder aan te vragen. Bij positieve evaluatie worden de parkeerplekken omgevormd tot groen of fietsparkeerplekken.
- Beide pilots succesvol zijn gebleken.

Constaterende, dat:

- Er in de gemeente momenteel geen mogelijkheid is om plekken in de straat te creëren waar mensen elkaar kunnen ontmoeten;
- De gemeente in de Fultonstraat recent de waarde van een ontmoetingsplek in de straat heeft erkend
- Na overleg deze ontmoetingsplek in de vorm van een picknicktafel mocht blijven staan;
- In navolging hiervan een 'bankvlonder' of een vorm van een ontmoetingsvlonder als concept is toegepast op meerdere plekken in het Valkenboskwartier.

Verzoekt het college:

- Om, in navolging van de fiets- en bomenvlonder, ook een gemeentebrede pilot te starten voor een ontmoetingsvlonder.

- De raad hierover na een jaar te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie GL.7 Vergroen het balkon

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake de Programmabegroting 2025-2028.

Overwegende, dat:

- Het project 'Bomen voor Den Haag' de afgelopen jaren duizenden bomen gratis heeft weggegeven;
- Dit succesvolle programma heeft bijgedragen aan een groener Den Haag;
- De gemeente als doel heeft om alle inwoners toegang tot groen te bieden (CA p32).

Constaterende, dat:

- Veel mensen geen tuin hebben om een boom in te planten, maar sommigen wel een balkon of dakterras;
- De gemeente bij monde van wethouder Barker plannen heeft om fruitstruikjes te verstrekken in de versteende wijken;
- Naast bewoners van versteende wijken er ook veel mensen met een klein budget zijn zonder tuin die geen financiële middelen hebben voor groen op hun balkon.

Van mening, dat:

- Het plan om fruitstruikjes aan te bieden aan mensen in versteende wijken een goed initiatief is. Daarnaast verdienen ook andere inwoners met een klein budget groen op hun balkon.

Verzoekt het college:

- Om te bezien of in navolging van het uitdelen van de fruitstruikjes in de versteende wijken, ook voor mensen met een kleine beurs in andere wijken fruitstruikjes uitgedeeld kunnen worden;
- De raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie GL.8 Verkiezingen zijn kinderspel

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake de Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- In de Programmabegroting 2025-2028 middelen zijn opgenomen voor de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen van 2026, waarvan een deel zal worden gebruikt voor activiteiten in het kader van opkomstbevordering;
- Het Actieplan Opkomstbevordering aan die middelen refereert, en inschat dat er ongeveer €0,4-€0,5 miljoen nodig zal zijn voor uitvoering van dit Actieplan;
- Het Actieplan Opkomstbevordering jongeren als bijzondere doelgroep benoemd, maar geen bijzondere aandacht besteedt aan het belang van het betrekken van kinderen bij (lokale) verkiezingen;
- De gemeenteraad en griffie jaarrond bezig zijn om kinderen kennis te laten maken met de lokale democratie, bijvoorbeeld via DemocraCity, het kindervragenuur en klassenbezoeken.

Van oordeel, dat:

- (Lokale) verkiezingen een mooie kans bieden om kinderen te leren over de belangen van burgerschap, democratie en politieke vertegenwoordiging;
- De gemeente zich ervoor moet inzetten om kinderen actief te betrekken bij (lokale) verkiezingen, bijvoorbeeld door het organiseren van gastlessen, wedstrijden of speciale activiteiten rondom de verkiezingen.

Verzoekt de burgemeester en het presidium:

- Een plan van aanpak op te stellen waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe kinderen betrokken zullen worden bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2026;
- Dit plan van aanpak op te stellen in samenspraak met belangrijke stakeholders zoals Haagse basisscholen en organisaties die zich bezighouden met democratisering, burgerschap en kinderopparticipatie;
- Het plan van aanpak, inclusief een financiële vertaling van de actiepunten die hieruit voortkomen, met de voorjaarsnota 2025 aan de raad te doen toekomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie GL.9 Worden dak- en thuisloze jongeren geholpen?

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van programmabegroting 2025.

Overwegende, dat:

- In Den Haag naar schatting tussen de 500 en 600 dak- en thuisloze jongeren zijn zonder vast adres ([bron](#));
- Dak- en thuisloze jongeren dagelijks moeten overleven zonder een veilige thuissituatie en vaak kampen met schooluitval, traumatische ervaringen, psychische problemen, schulden, stigmatisering en verslaving ([bron p4](#));
- Zonder tijds hulp het risico groot is dat de problematiek bij deze jongeren verergert en structureel wordt ([Bron p30](#)).

Constateernde, dat:

- De jeugdzorg per 1 januari is overgestapt van een PxQ-betalingssystematiek naar een locatiegerichte populatiebekostiging, waarbij Den Haag in vier regio's is ingedeeld, en jongeren enkel jeugdhulp kunnen krijgen in hun woonregio;
- Dak- en thuisloze jongeren vaak geen vaste woonplaats en geen brievenbusadres hebben, waardoor zij buiten de bestaande regio-indelingen vallen;
- Er signalen zijn dat de jeugdhulp voor dak- en thuisloze jongeren momenteel niet goed is gedekt;

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken hoe groot de problematiek is van dak- en thuisloze jongeren die door een gebrek aan thuisadres, niet in de nieuwe systematiek van de jeugdzorg passen;
- In het onderzoek specifiek aandacht te geven aan of de hulp voor deze jongeren voldoende bekostigd is;
- De raad hierover zo spoedig mogelijk in het nieuwe jaar te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie GL.10 Onderzoek stookrestricties voor de gezondheid van onze inwoners

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Raadsvoorstel Programmabegroting 2025-2028.

Overwegende, dat:

- Bij de verbranding van hout stoffen vrijkomen, zoals fijnstof, die schadelijk zijn voor de luchtkwaliteit en gezondheid van mensen.
- Houtstook een grote bron van fijnstofuitstoot is (het gaat om ongeveer een kwart van de totale fijnstofuitstoot PM_{2,5}).
- Het RIVM aangeeft dat mensen zowel in huis als daarbuiten houtrook inademen en overlast ervaren.
- Mensen met bestaande luchtwegaandoeningen of hart- en vaatziekten, ouderen en kinderen gevoeliger zijn voor houtrook dan andere mensen. Zij kunnen meer en eerder klachten ontwikkelen.
- Mensen met gevoelige luchtwegen eerder last hebben van fijnstof. Zo vertonen astmapatiënten meer astmaklachten bij verhoogde concentraties fijnstof.

Constaterende, dat:

- *“In de regio Haaglanden leidt de blootstelling van inwoners aan fijnstof nog tot veel gezondheidsschade.”* – aldus het GGD rapport ‘Luchtverontreiniging in de regio Haaglanden; de impact op gezondheid van inwoners’ van september 2023.
- Het in de gemeente Amersfoort per 1 oktober 2024 niet is toegestaan om binnenshuis hout te stoken als de website Stookwijzer.nu code rood of oranje aangeeft.

Verzoekt het college:

- De verschillende mogelijkheden voor houtstookrestricties te onderzoeken.
- De voor- en nadelen van de mogelijkheden in kaart te brengen.
- Ook aan te geven wat de mogelijkheden opleveren voor de gezondheid van de inwoners in Den Haag.
- De raad uiterlijk in Q1 2025 hierover te informeren.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer De Vuyst, voor uw bijdrage namens GroenLinks aan de eerste termijn. We beginnen om half negen weer. De vergadering is geschorst. Eet u smakelijk!

De vergadering wordt van 19.22 uur tot 20.37 uur geschorst.

De **voorzitter**. Hartelijk welkom, ook mensen op de publieke tribune en de mensen thuis. Mevrouw Faïd is zo meteen aan de beurt voor haar bijdrage in eerste termijn over de voorstellen Programmabegroting 2025 en andere jaren en alle daarmee samenhangende voorstellen. Maar ik wil namens het presidium alvast een paar dingen over de orde zeggen. Dan kunt u er ook even over nadenken. Het voorstel is om vanavond tot twaalf uur door te gaan met de begroting en te kijken hoever we komen. Als het niet af komt, dan gaan we morgen verder met de begroting. Maar dan gaan we - let op - aansluitend stemmen over de begroting in verband met het verwerken van amendementen. Dan is er dus op een gegeven moment overdag ook een stemming over de begroting. Het presidium komt vanavond nog met een voorstel voor de agenda van morgen. Dat wil zeggen dus de donderdagraad. Daarbij wordt rekening gehouden met termijngebondenheid. Daar kunnen we een hele discussie over hebben, maar het presidium zal naar beste weten een voorstel doen. Ik denk dat het dan gaat om de volgorde et cetera.

De insprekers op vervallen agendapunten, als morgen blijkt dat we weten dat bepaalde agendapunten worden doorgeschoven, worden morgenochtend afgebeeld. De insprekers die blijven, komen morgen gewoon bij de aanvang van de vergadering. We beginnen dus met de insprekers, dan

maken we de begroting af, dan stemmen we en dan beginnen we met een aangepaste agenda. Het presidium probeert vanavond nog, of anders vannacht of eind van de avond, een voorstel te doen.

Dan gaan we terug naar de orde van de dag. De Haagse Stadspartij levert nu de bijdrage in eerste termijn over de programmabegroting.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. It's the most wonderful time of the year: de begroting van dit linkse college. Uiteraard zijn er een aantal structurele problemen opgelost, maar juist omdat dit een links college is, vinden we het jammer dat er ook wat kansen zijn gemist. Jullie zijn dus nog niet van ons af, zeg ik tegen de coalitie.

Om te beginnen met de overname van de stad. Dan heb ik het natuurlijk over de ratten. Wij van de HSP vinden de rattenoverlast een groeiend probleem in onze stad. In meerdere wijken zien we steeds meer ratten en meldingen over ratten, die niet alleen voor overlast zorgen, maar ook voor gezondheidsrisico's bij bewoners en financiële problemen voor ondernemers. Want wie gaat er bij een restaurant eten waar ze ratten zien? Nou, ik niet. Ondanks deze meldingen weten we dat de omvang van het probleem vaak wordt onderschat door het college. Waarom eigenlijk? Dat komt omdat meldingen soms worden samengevoegd. Daardoor ontstaat er geen duidelijk beeld van hoe ernstig de situatie in bepaalde straten of wijken werkelijk is. Daarom komen we met de motie Elke rat telt, met als dictum: verzoekt het college om het systeem voor de registratie van rattenmeldingen te verbeteren, zodat meerdere meldingen in dezelfde buurt of straat afzonderlijk worden geregistreerd; om de gegevens van de gemeente aan te vullen met gegevens van woningcorporaties of andere verhuurders om een compleet beeld te krijgen van de rattenoverlast.

Leonie Gerritsen (PvdD). Mijn fractie vraagt zich af of we dat dan ook bij bijvoorbeeld grofvuil moeten doen, dat als er drie matrassen liggen, je dan ook drie meldingen doet, zodat je de omvang van het probleem beter kan inzien.

Fatima Faïd (HSP). De motie gaat over rattenoverlast en niet per se over hoeveel ratten we daadwerkelijk allemaal hebben gezien. Als meerdere mensen er last van hebben, dan is er gewoon sprake van overlast. Daar willen we ons vooral op focussen. Vorig jaar waren er maar vijf meldingen. Als je in de stad dit onderwerp aansnijdt, dan hoor je heel veel klachten over rattenoverlast. Het gaat dus over de overlast die mensen ervaren. Dat willen wij boven tafel krijgen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik probeer even het dictum erbij te krijgen. Misschien dat ik een beetje van de leg ben door de titel, want daar staat 'elke rat telt'. Maar het gaat dus niet om de daadwerkelijk gespotte ratten, maar om de mensen die overlast ervaren. Het gaat niet om hoeveel ratten er daadwerkelijk zijn.

Fatima Faïd (HSP). Als je één rat ziet, weet je natuurlijk dat er meer ratten zijn, want ratten leven in een kolonie. Het is dus niet zo dat iedereen maar één rat ziet. Dat gezegd hebbende, het gaat erover hoeveel mensen overlast ervaren van ratten. Daar hebben we nu niet goed zicht op en vandaar deze motie.

Voorzitter. Dit college geeft veel prioriteit aan de bestrijding van de Aziatische duizendknoop. Dat is een plant, voor de duidelijkheid. Op zich prima; de Haagse Stadspartij ziet alleen liever dat er wat meer geld overblijft voor de rattenbestrijding. We hebben dus gekeken naar een goedkopere en milieuvriendelijkere manier om de Aziatische duizendknoop te bestrijden. Kijk, zo constructief zijn we dan ook weer. En wat blijkt? Varkens, geiten en schapen worden in andere gemeenten met succes ingezet om duizendknoop te bestrijden. Dat vinden ze heerlijk en het doet de dieren geen schade.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik wil mevrouw Faïd complimenteren. We zijn heel erg blij bij de VVD dat we de Haagse Stadspartij aan boord hebben voor onze plagenaanpak. Dus dank u wel, ga zo door en wij gaan u zeker steunen!

Fatima Faïd (HSP). Het is altijd leuk als de VVD ons steunt. Daar word ik altijd heel erg blij van! Eerder had u het over de wet volgen. Dat is maar één keer dat ik dat gezegd heb, want je moet soms een uitzondering op dingen maken, en dat was dus vandaag.

De **voorzitter**. Mevrouw Gerritsen grijpt onmiddellijk in!

Fatima Faïd (HSP). Die denkt 'Wat? Wat zegt ze?'

Leonie Gerritsen (PvdD). Het is altijd een beetje scary als de HSP en de VVD het met elkaar eens zijn, natuurlijk. Dan grijpen we even in. Ik begrijp waar de motie vandaan komt. Het kan inderdaad soms goed worden gecombineerd, ware het niet dat in deze begroting ook een nieuw fokbeleid wordt voorgesteld, waar de HSP ook altijd achter heeft gestaan, om juist geen fokoverschot meer te creëren. Hier wordt uitgegaan van een fokoverschot. Hoe verenigt dat zich met elkaar?

Fatima Faïd (HSP). We gaan helemaal niet uit van een fokoverschot. U heeft helemaal gelijk dat u ons aan uw kant vindt. Dat willen we niet. Maar er zijn gewoon ook dieren over. Daar hebben we vaker discussie over. Die zou je eventueel kunnen inzetten. Maar ik zal even het dictum van de motie voorlezen. Misschien is dat handig. Dan weet de rest ook waar het over gaat: verzoekt het college de mogelijkheid van het inzetten van dieren in strijd tegen de duizendknoop te onderzoeken en raad hierover te informeren. We vragen dus aan het college om te gaan kijken of dit een mogelijkheid is. Eigenlijk heeft u me op het idee gebracht in de commissie, toen u zei: we moeten ook nog iets met die plant, die is heel erg. Dat vinden wij ook, maar wij vinden de ratten op dit moment belangrijker. Wij hebben dus gezocht hoe we op een diervriendelijke manier toch iets ook aan de duizendknoop kunnen doen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik waardeer de creativiteit van mevrouw Faïd. Onze mening over wat diervriendelijk is, is misschien wel een beetje verschillend, want de duizendknoop groeit ook op plekken waar het niet per se veilig is voor dieren om ze vrij te laten grazen. Dat zeg ik er wel even bij.

Fatima Faïd (HSP). Dank u wel en ik denk zeker dat het een eufemisme is dat niet alles wat de Partij voor de Dieren vindt, wij ook vinden. Dus dat klopt. Maar we vragen aan het college om dit te onderzoeken, want nogmaals, wij vinden de rattenoverlast dermate ernstig dat we denken dat daar extra geld naartoe moet.

Voorzitter. Ik vervolg met jeugdzorg. Bij de behandeling van de Verordening jeugdhulp hebben we het al eerder gehad over het standaard uitgeven van beschikkingen. De wethouder en de raad willen er niet aan. We willen alleen maar beschikkingsarm werken, maar dat gaat niet, mogen we wel stellen. Er is natuurlijk ook al een rechtszaak geweest. Er komen meer steeds gevallen - althans, wij krijgen daar wel heel veel signalen over - van gezinnen die niet precies weten wat een beschikking is en hoe ze daaraan moeten komen. Als ze er uiteindelijk achter zijn gekomen, is het vaak te laat om in beroep te gaan. Dit schaadt de rechtsbescherming en rechtszekerheid van gezinnen en kinderen. Het is aan ons om dit weer te herstellen. Daarom de motie Herstel rechtsbescherming kind en gezin: verzoekt het college in alle gevallen standaard en tijdig een beschikking te verstrekken en de Verordening jeugdhulp hierop aan te passen. Deze motie is mede ingediend door mevrouw Arp.

Dan gaan we naar iets waar de wethouder geen schuld aan heeft. Volgens mij is het ook best wel lekker als de wethouder af en toe hoort dat ze niet overal schuldig aan is. Het gaat om de bezuinigingen op het hoger onderwijs. De komende bezuinigingen hebben verschrikkelijke gevolgen voor onze Haagse onderwijsinstellingen. De Haagse Hogeschool is samen met Universiteit Leiden in Den Haag de grootste instelling in Den Haag. Onderzoekers, studenten en alumni van De Haagse Hogeschool zijn van onmisbare waarde voor de stad. Het is daarom toch een beetje scheef dat we in dezelfde tijdsperiode bijna € 27 mln. hebben uitgegeven aan Universiteit Leiden, maar onze eigen Haagse Hogeschool maar net € 7 mln. in totaal heeft ontvangen. Dat terwijl de studenten van De Haagse Hogeschool het natuurlijk ook zwaar gaan krijgen, niet alleen door dingen zoals de langstudeerboete, maar ook doordat De Haagse Hogeschool aangeeft door de bezuinigingen te moeten korten op studentenwelzijn en begeleiding. Daarom de motie Help Haagse Hogeschool, met als dictum: verzoekt het college om aan tafel te gaan met De Haagse Hogeschool zodra de bezuinigingen inzichtelijk zijn en de gevolgen hiervan voor studentenwelzijn en begeleiding; met een plan te komen en dit naar de raad te sturen over een extra financiële bijdrage van de gemeente Den Haag, voor die

specifieke potjes waarin tekorten worden geconstateerd die leiden tot het verdwijnen of beperken van trajecten en/of projecten met betrekking tot studentenwelzijn en begeleiding.

We hopen met deze motie van Den Haag een mooie opkomende studentenstad te maken. Maar dat moet ook veilig en, specifiek, brandveiliger, gelet op de branden in studentenwoningen, waarvan we er laatst weer een hebben gezien. Het is daarom verstandig om te kijken naar hoe andere steden, zoals Leiden, die toch al iets meer een studentenstad zijn dan wij, dit hebben geregeld. En ja, dan moeten we toegeven: dat hebben ze eigenlijk uitstekend geregeld daar. Ze hebben een studentenambassadeur van de brandweer, die bekend is en spreekt bij alle verenigingen, voorlichting geeft op de instellingen, aanwezig is bij leuke evenementen en tijdens de introductiedagen en beschikbaar is voor vragen of vertrouwelijke gesprekken. Het is een fantastisch initiatief waarmee ze zelfs in de prijzen zijn gevallen. Het is daarom tijd om deze best practice over te nemen. Daarom de motie Tijd voor een studentenambassadeur Brandweer Haaglanden, met het dictum: verzoekt het college in gesprek te gaan met Brandweer Haaglanden over de aanstelling van een studentenambassadeur die verantwoordelijk is voor voorlichting en als toegankelijk aanspreekpunt fungeert; in gesprek te gaan met Brandweer Hollands Midden en de daar aangestelde studentenambassadeur over de rol van de studentenambassadeur en hoe deze het beste geïmplementeerd kan worden; over te gaan tot de aanstelling van een studentenambassadeur bij Brandweer Haaglanden; en de raad te informeren over de uitkomsten.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ben niet helemaal bekend met het voorbeeld in Hollands Midden; misschien mevrouw Faïd wel. Ik vroeg me af: is het nou een student die ambassadeur is of is het iemand bij de brandweer die een aanspreekpunt is voor de studenten?

Fatima Faïd (HSP). Het laatste, dus de brandweer heeft iemand die als taak heeft om aanspreekpunt te zijn voor studenten en om voorlichting te geven. Bij de introductiedagen hebben ze bijvoorbeeld - dat vind ik zelf altijd heel grappig - een studentenkamer nagemaakt. Daar gooien ze rook in, plus studenten. Die komen er dan niet uit. Die moeten ze er dan dus na een minuut of tien uitslepen. Ze doen heel veel van dit soort dingen om bewustwording te creëren bij studenten over brandveiligheid.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik vroeg mij af waarom de HSP met deze motie kwam, maar na deze uitleg over de casus die nagespeeld wordt, begin ik het wat beter te snappen. Het moet de brandweer dus niet iets extra kosten. Het is iemand die al bij de brandweer werkzaam is die dit type voorlichting gaat doen. Dat is uw idee.

Fatima Faïd (HSP). De brandweer geeft wel vaker voorlichting aan allerlei groepen. Ik kan me voorstellen dat iemand specifiek die taak krijgt of dat je dat rouleert. We hebben niet specifiek naar de begroting gekeken, want het gaat om, ik noem maar wat, € 3.000 extra of zo. Dat ga je natuurlijk niet in een begroting hier naar boven halen. Maar ik zou me kunnen voorstellen dat als we in gesprek gaan met de studentenambassadeur in Leiden en met de brandweer, we dan kijken welke kosten eraan vastzitten. Dan kan het college weer terugkomen naar de raad met: dit zijn de kosten, wat vinden jullie? Maar het idee is om wel te zorgen voor veiligheid in de studentenflats. Dat is het idee.

Voorzitter. Tot slot vind ik het fantastisch om met jullie te debatteren. Dat zou eigenlijk niet alleen hier moeten kunnen. Denk aan plekken zoals Pakhuis De Zwijger en De Balie in Amsterdam. Er zijn belangrijke gesprekken die gevoerd moeten worden en dat zou niet alleen door ons hier in de raad moeten gebeuren. Daarom komen we met een motie om te onderzoeken of het debat een vaste plek binnen het cultuurprogramma kan krijgen. Misschien steken we er met zijn allen nog wel wat van op. Het dictum van de motie Ga het debat aan: verzoekt het college de mogelijkheid te onderzoeken om debat een vaste plek binnen het cultuurprogramma te geven; de raad hierover te informeren. Dank u wel.

De **voorzitter**. Door de fractie van de HSP worden de volgende moties (HSP.1, HSP.3, HSP.5 en HSP.6) ingediend:

Motie HSP.1 Ga het debat aan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 oktober 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake programmabegroting 2025-2028(RIS319799);

Constaterende dat:

- op dit moment in het programma cultuur geen debatfunctie is opgenomen;
- andere steden wel subsidies kennen om de debat functie te ondersteunen.

Overwegende dat:

- debat essentieel is voor het functioneren van een samenleving waarin diversiteit en vrijheid van meningsuiting hoog in het vaandel staan;
- het stellen van kritische vragen, het luisteren naar verschillende perspectieven en het respectvol uitwisselen van ideeën essentiële aspecten zijn van actieve deelname aan de samenleving;
- door respectvol debat spanningen in de samenleving gekanaliseerd kunnen worden.

Verzoekt het college:

- De mogelijkheid te onderzoeken om debat een vaste plek binnen het cultuurprogramma te geven.
- De raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HSP.3 Help Haagse Hogeschool

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van agendapunt Programmabegroting 2025-2028

Constaterende dat:

- De aangekondigde bezuinigingen op het hoger onderwijs grote gevolgen hebben voor De Haagse Hogeschool.
- De Haagse Hogeschool heeft aangekondigd vooral te moeten bezuinigen op programma's die betrekking hebben op studentenwelzijn en de begeleiding van studenten.
- Dit juist de studenten raakt die extra ondersteuning nodig hebben.
- Het ministerie van OCW een forse daling van het aantal hbo-studenten voorspelt als gevolg hiervan.

Overwegende dat:

- Alle hbo-studenten een gelijke kans moeten hebben om succesvol te studeren.
- Haagse Hogeschool-studenten en toekomstige alumni een grote bijdrage leveren aan de stad.
- Den Haag studentenwelzijn en kansengelijkheid hoog in het vaandel heeft staan.
- De financiële bijdrage van de gemeente Den Haag scheef staat in verhouding tot andere onderwijsinstellingen in Den Haag, zoals de Universiteit Leiden.
- De Haagse Hogeschool net zo belangrijk is als instellingen zoals de Universiteit Leiden in Den Haag.
- De geplande bezuinigingsmaatregelen zoals de langstudeerboete al een groot effect hebben op het studentenwelzijn
- De gemeente Den Haag niet alle bezuinigen kan compenseren of opvangen

Verzoekt het college:

- Om aan tafel te gaan met De Haagse Hogeschool zodra de bezuinigingen inzichtelijk zijn en de gevolgen hiervan voor studentenwelzijn en begeleiding.
- Met een plan te komen en dit naar de raad te sturen over een extra financiële bijdrage van de gemeente Den Haag, voor die specifieke potjes waarin tekorten worden geconstateerd die leiden tot het verdwijnen of beperken van trajecten en/of projecten met betrekking tot studentenwelzijn en begeleiding.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HSP.5 Maak gehakt van de Duizendknoop

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 oktober 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake programmabegroting 2025-2028(RIS319799);

Constaterende dat:

- de Japanse Duizendknoop een exotische plant is, die door zijn groeikracht schade kan aanbrengen aan leidingen en funderingen en inheemse soorten verdringt;
- de bestrijding van de Japanse Duizendknoop een lastig en duur proces is.

Overwegende dat:

- de gemeente Den Haag nu vooral de Duizendknoop aanpakt door de bodem zuurstofloos (bodemreset) te maken of de planten uit te graven;
- de huidige aanpak van de Duizendknoop hoge kosten met zich mee brengt;
- varkens de naar rabarber smakende wortels van de plant eten en zo de Duizendknoop effectief bestrijden;
- andere gemeentes varkens al met succes inzetten in de strijd tegen de Duizendknoop;
- geiten en schapen(bijvoorbeeld fokoverschot van kinderboerderijen) kunnen worden ingezet op opkomende jonge scheuten van de Duizendknoop te bestrijden;
- er door deze relatief goedkope en natuurvriendelijke manier van bestrijding van de Duizendknoop meer geld overblijft voor de aanpak van rattenoverlast.

Verzoekt het college:

- De mogelijkheid van het inzetten van dieren in strijd tegen de Duizendknoop te onderzoeken;
- De raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie HSP.6 Tijd voor een studentenambassadeur Brandweer Haaglanden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van agendapunt Programmabegroting 2025-2028

Constaterende dat:

- Er in augustus 2024 nog een grote brand heeft plaatsgevonden in een studentencomplex in Den Haag;
- Den Haag een opkomende studentenstad is;
- Studenten baat hebben bij voorlichting over brandveiligheid;

- Brandweer Hollands Midden met succes een studentenambassadeur heeft ingesteld die voorlichting geeft bij onderwijsinstellingen, bekend is onder studenten, fungeert als aanspreekpunt voor vragen, en beschikbaar is voor vertrouwelijke gesprekken over eventuele zorgen.

Overwegende dat:

- Dit een toegevoegde waarde zal hebben voor een veiligere studentenstad Den Haag.

Verzoekt het college:

- In gesprek te gaan met Brandweer Haaglanden over de aanstelling van een studentenambassadeur die verantwoordelijk is voor voorlichting en als toegankelijk aanspreekpunt fungeert;
- In gesprek te gaan met Brandweer Hollands Midden en de daar aangestelde studentenambassadeur over de rol van de studentenambassadeur en hoe deze het beste geïmplementeerd kan worden;
- Over te gaan tot de aanstelling van een studentenambassadeur bij Brandweer Haaglanden.
- De raad te informeren over de uitkomsten

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van de HSP, daartoe gesteund door de fractie van de VVD, wordt de volgende motie (HSP.2) ingediend:

Motie HSP.2 Elke rat telt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 November 2024, ter bespreking van de Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- Er regelmatig problemen zijn met rattenoverlast in verschillende wijken;
- Meldingen van rattenproblemen niet altijd goed worden geregistreerd, waardoor meerdere meldingen in dezelfde straat als één melding worden behandeld en de omvang van het probleem daardoor wordt onderschat;
- De aanwezigheid van ratten gezondheidsrisico's met zich meebrengt en overlast veroorzaakt voor bewoners en ondernemers.

Overwegende, dat:

- Een effectieve aanpak van rattenoverlast begint bij een nauwkeurige registratie van alle meldingen om een helder beeld van het probleem te krijgen;
- Het essentieel is dat inwoners eenvoudig en correct meldingen kunnen doen, en dat deze meldingen volledig en nauwkeurig worden vastgelegd;
- Een betere registratie en opvolging van meldingen kunnen bijdragen aan een structurele oplossing voor rattenoverlast.

Verzoekt het college:

- Om het systeem voor de registratie van rattenmeldingen te verbeteren, zodat meerdere meldingen in dezelfde buurt of straat afzonderlijk worden geregistreerd;
- Om de gegevens van de gemeente aan te vullen met gegevens van woningcorporaties of andere verhuurders om een compleet beeld te krijgen van de rattenoverlast.

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van de HSP, daartoe gesteund door de fractie van de SP, wordt de volgende motie (HSP.4) ingediend:

Motie HSP 4 Herstel rechtsbescherming kind en gezin

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van agendapunt Programmabegroting 2025-2028

Constaterende dat:

- Er beschikkingsarm wordt gewerkt in de jeugdhulpverlening in Den Haag.
- Gezinnen pas in bezwaar kunnen gaan nadat zij op de hoogte zijn van het bestaan, de werking en het nut van een beschikking en deze hebben opgevraagd.
- Er signalen zijn dat ouders bezwaar wilden maken, maar niet weten hoe en of dat mogelijk was.
- Gezinnen slechts twee weken de tijd hebben om een beschikking aan te vragen.

Overwegende dat:

- De rechtspositie en rechtszekerheid van gezinnen en kinderen op deze werkwijze niet langer beschermd en gegarandeerd zijn.

Verzoekt het college:

- In alle gevallen standaard en tijdig een beschikking te verstrekken en de verordening Jeugdhulp hierop aan te passen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. Voor het eerst in drie jaar valt de begrotingsbehandeling eens niet op dezelfde dag als mijn verjaardag. Dat is voor mij leuk, maar vooral voor ons allemaal, want dat betekent dat we haar eindelijk een keer op tijd behandelen en dat is fijn. Dank aan de vele ambtenaren die weer heel veel werk in dit boekwerk hebben gestoken. Ook dank voor de verbeterde leesbaarheid; die is echt opvallend.

De Partij voor de Dieren Den Haag zet zich in voor een groene, diervriendelijke en duurzame stad. Een rechtvaardige stad waar wordt geluisterd naar inwoners en waar kwetsbare groepen worden beschermd. Een gezonde stad met schone lucht, waarin iedereen zichzelf kan zijn. Mijn fractie is blij dat dit college zich inspant voor het invoeren van een zero-emissiezone en het halen van klimaatdoelen. Stuk voor stuk zaken die van levensbelang zijn voor mensen en de planeet, en die momenteel door de landelijke regering worden stukbezuinigd en gesaboteerd. Mijn fractie vindt het belangrijk om lokaal tegenwicht te bieden aan een landelijke overheid die klimaatverandering ontkent en mensen hun rechten af wil nemen.

Dan de begroting. We lezen een aantal mooie plannen terug waar de Partij voor de Dieren natuurlijk erg enthousiast over is. Sowieso heeft deze begroting het hoogste dierenwelzijnsbudget ooit. Daar zijn we natuurlijk blij mee. We zien extra aandacht voor gewonde in het wild levende dieren en verder kijkt mijn fractie uit naar alle meer uitgewerkte plannen in de nieuwe agenda dierenwelzijn.

Een issue waar we nog wel aandacht voor willen vragen, is rekening houden met huisdieren bij woningbranden. Onlangs werd het belang hiervan weer bevestigd bij een grote woningbrand in Rotterdam, waarbij een hond, tien katten en een vogel zijn overleden. Mijn fractie twijfelt niet aan de inzet van de brandweer en andere hulpdiensten, maar wil wel dat de gemeente verantwoordelijkheid neemt in het borgen van de veiligheid van huisdieren en actief op zoek gaat naar hoe hulpdiensten hierin ondersteund kunnen worden. Daarvoor de motie Help dieren uit de brand, die het college verzoekt in gesprek te gaan met de hulpdiensten over het aantal sterfgevallen van huisdieren bij brand en de toegevoegde waarde van de 'red-mijn-huisdier'-sticker; in deze gesprekken ook te kijken naar

mogelijke alternatieven die naar hulpdiensten communiceren over de aanwezigheid van huisdieren bij calamiteiten; de raad hierover uiterlijk in Q2 2025 te informeren.

Voorzitter. In de begroting wordt flink geïnvesteerd in groen. Zo worden herstelmaatregelen gefinancierd voor de natuur in Wapendal, bij de Zeezwaluwstraat en de voormalige Delflandlocatie. De staat van de natuur in Den Haag is niet op orde en zeker niet in de Natura 2000-gebieden. Daarom is het van groot belang om te investeren in de kwaliteit en de ecologische waarde van ons groen. Ook worden er minimaal 1.750 bomen uitgedeeld om de stad te vergroenen. Den Haag investeert ook al in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, zoals het stadhuis en de culturele broedplaats De Constant Rebecque.

Wel zijn we helaas als Partij voor de Dieren niet altijd even tevreden over de uitvoering van de Bomen Effect Analyse. Het komt wel vaker terug, bijvoorbeeld bij herinrichtingsplannen. Zo ook bij de Laan van de Mensenrechten, waar geen volwaardig onderzoek is uitgevoerd. Vandaar de motie Onderzoek alternatief bomenkap aan de Laan van de Mensenrechten, die het college verzoekt alsnog een bomenonderzoek uit te laten voeren volgens de geactualiseerde richtlijn die is uitgebracht door de Bomenstichting en CROW (BEA 2.0) voor de bomen aan de Laan van de Mensenrechten.

Zoals gezegd, vindt mijn fractie het van belang dat inwoners goed betrokken worden bij het beleid dat wordt gemaakt door de gemeente. We dienen daarom een aantal moties in om dit verder te verbeteren. Ten eerste een motie over het klimaatberaad en de samenwerking met inwoners. Dit is een veelbelovend participatie-instrument waarbij inwoners kunnen meedenken en meepraten over het klimaatbeleid van de gemeente door gevraagde en ongevraagde adviezen te geven. Het is voor mijn fractie belangrijk om het functioneren van zo'n beraad aan de voorkant goed vast te leggen, zoals ook door de Rekenkamer is aanbevolen bij de organisatie van participatietrajecten. Daarom de motie Laat klimaatadviezen niet in de la liggen. Deze verzoekt het college met een voorstel te komen voor het behandelen van de gevraagde én ongevraagde adviezen; hierbij ten minste in te gaan op de rol van zowel het college als de gemeenteraad; de raad hier voor het eerste advies van het Haags Klimaatberaad, maar uiterlijk Q1 2025, over te informeren.

Daarnaast een motie over het ondersteunen van initiatieven van bewoners, getiteld Geef burgerwetenschap een plek. Zo organiseert Natuur & Milieu al een aantal jaren het initiatief van de watermonsters en kennen we allemaal de jaarlijkse vogel- en bijentellingen. Ook waardevol is bijvoorbeeld een lokaal initiatief als het project Pientere Tuinen, waarbij gemeten wordt welk effect het vergroenen van tuinen daadwerkelijk heeft op hittestress en de bodem. Momenteel is het voor initiatiefnemers niet duidelijk waar zij terecht kunnen met hun ideeën of wie de verantwoordelijk wethouder is en of zij die zomaar kunnen mailen. Omdat wij het zonde zouden vinden als mensen zich door deze barrière laten tegenhouden, verzoeken we het college actief en duidelijk te communiceren over de mogelijkheden rondom burgerwetenschap, zodat inwoners weten waar en hoe zij initiatieven kunnen indienen; hiervoor een pagina op de website in te richten met in ieder geval de randvoorwaarden voor burgerwetenschapsinitiatieven en de bestaande initiatieven binnen de stad; ook een specifiek contactpunt op te stellen binnen de gemeente.

Nog een motie over het betrekken van bewoners en die gaat over het bedrijventerrein aan de Westvlietweg. De Partij voor de Dieren is van mening dat er geen sprake mag zijn van het klakkeloos laten groeien van dit terrein, met de gevolgen van dien voor nabije natuur. Ook omwonenden trokken onlangs bij de raad aan de bel. Zij maken zich zorgen over de ontwikkeling in hun omgeving en willen een plek aan tafel. Mijn fractie vindt het zorgwekkend dat vermogende vastgoedspeculanten met financieel belang wel invloed hebben op het onderzoek naar de toekomst van het terrein, maar omwonenden en belangenverenigingen niet. Daarom de motie Herzie onderzoek bedrijventerrein Westvlietweg. Deze verzoekt het college de projectgroep en het lopende onderzoek naar bedrijventerrein Westvlietweg tijdelijk stop te zetten; de gemeenteraad op de hoogte te brengen van de onderzoeksvragen en deelvragen die nu worden onderzocht; een nieuwe onderzoeksopzet te maken voor de toekomst van het bedrijventerrein waarin de gemeenteraad, omwonenden en belangenverenigingen die hen vertegenwoordigen, inspraak hebben.

Mobiliteit. De pilot Gratis ov voor kinderen is al een paar keer voorbijgekomen. Ook mijn fractie is teleurgesteld dat de pilot tegen problemen aanloopt. In de commissie hebben we dit uitvoerig besproken. De wethouder heeft gelukkig toegezegd in elk geval het volledige budget in te willen zetten. Wij steunen straks de motie van de PvdA om dit ook echt een jaar te laten duren. We hopen dat de wethouder hard blijft werken aan oplossingen en de raad regelmatig updates geeft.

Een ander onderwerp dat mijn fractie aan het hart gaat als het mobiliteit betreft, is veilige fietsparkeermogelijkheden. We zijn blij met wat er in de begroting staat over het onderzoeken van nieuwe locaties voor fietsenstallingen, met name in het centrum en bij de kust. Betekent dit dat de stalling aan de Raamstaat weer open gaat? Dat is een vraag tussendoor. Waar ook niet voldoende veilige fietsplekken zijn, is aan de centrumzijde van Den Haag Centraal Station. Vandaar de motie Fiets veilig op station, die het college verzoekt nieuwe afspraken te maken met Biesieklette over het beheer en de bewaking van de stalling Rijnstraat, over toezicht tot 30 minuten na de laatste trein en over het 's nachts deels afsluiten van de stalling tot de nieuwe fietsenstalling aan het KJ-plein open gaat; altijd in te zetten op voldoende bewaakte stallingsmogelijkheden, zeker rondom treinstations.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Deze motie van de Partij voor de Dieren vind ik interessant. Het is belangrijk dat je je fiets goed kwijt kan bij het station. Dat is nu best nog een hoge drempel, soms letterlijk. Tegelijkertijd kost het beheer van Biesieklettes natuurlijk ook geld. In de begroting heeft het college nu juist een probleem hiermee opgelost, omdat daar een onderfinanciering zat. Hoe ziet de Partij voor de Dieren de dekking van dit idee voor zich?

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik lees juist in de begroting dat er wordt ingezet op meer stallingen in het centrum. Het Centraal Station ligt in principe ook wel in het centrum, zeker de centrumzijde. Dus ik hoop eigenlijk dat het daaronder kan vallen. Bovendien gaat deze motie echt over de situatie tot het KJ-plein open gaat. Dat is hopelijk niet heel lang meer. Ik heb me laten vertellen nog een paar maanden, maar ja, dat kunnen natuurlijk een paar maanden extra worden. Momenteel zit er al beveiliging, maar die zit er nu tot, uit mijn hoofd, zeven uur. Het zou fijn zijn als er net zoals aan de andere kant, aan de moeilijk bereikbare kant, gewoon tot 's avonds laat ook iemand zit die het hek afsluit als die weggaat. Zo is er in elk geval een plek binnen die fietsenstalling die veilig is.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik ga straks met interesse luisteren naar de reactie van het college hierop. Ik ben nog wel benieuwd. Stel dat het college zegt: hier hebben we toch geen geld voor. Zou de Partij voor de Dieren dan die motie aanhouden of intrekken of niet in stemming brengen? Of sluiten ze zich aan bij het financieel beheer van de D66-fractie van vanavond?

Leonie Gerritsen (PvdD). Dat was een lange omweg van de VVD om nog eventjes naar de financiën te vragen. Als het financieel gezien echt niet kan, dan kan het niet. Dat begrijp ik. Dan werkt het niet. Ik zou het heel fijn vinden, omdat het past binnen de inzet om meer veilige fietsenstallingen in het centrum te realiseren. Ik hoop dus dat het daarin past. Ik heb ook gevraagd waarom opeens de stalling Raamstraat gesloten is. Daar zat ook altijd iemand tot drie uur 's nachts. Misschien heeft die nu niets meer te doen, wie weet.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het verheugt me zeer dat de Partij voor de Dieren zich hier al bestuurlijker toont dan de D66-fractie.

De **voorzitter**. Maar dat geheel terzijde. Ze houdt haar mond dicht. Interruptie van de heer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ja, niet over de financiën, al wil ik nog wel meegeven dat ook het KJ-plein tijdelijk dicht is. Dat kan misschien tijdelijk helpen. Maar wij zaten met iets anders. We hadden de motie van tevoren kunnen zien. Dank u, mevrouw Gerritsen, dat u die op tijd rondstuurde. Eigenlijk kwamen wij tot de conclusie dat het ook goed is dat je fietsenstallingen bij treinstations hebt die de hele nacht toegankelijk zijn, bijvoorbeeld voor de nachttrein. U stelt voor om die af te sluiten. Wij weten niet zeker of we daar wel voorstander van zijn. Want als je dan met de nachttrein komt, kun je niet meer je fiets daar kwijt. Je hebt aan de andere kant natuurlijk wel een bewaakte fietsenstalling. Ik wilde u dat even teruggeven. Ik ben benieuwd naar uw reactie daarop.

Leonie Gerritsen (PvdD). Daar heb ik zeker een reactie op. Als je die stalling binnenkomt, heb je links een deel dat afgesloten kan worden en waar ook iemand voor zit, en rechts en boven een open

deel. Er staat een groot bord met 'dit hek is zo-en-zo laat dicht'. Daar moet je je fiets niet neerzetten als je met de nachttrein komt. Maar de mensen die daar zitten, zitten daar nu tot een halfuur na de laatste trein. Het is dan in principe voor de mensen die, volgens mij tot half drie, zeg ik even uit mijn hoofd, nog met de trein komen dat de stalling nog open moet zijn. Voor mensen die daarna komen, moet er dan ergens staan: parkeer je fiets aan de rechterkant.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dus om het goed te begrepen: u wil niet die hele Greet Hofmansflat afsluiten, maar alleen een deel ervan?

De **voorzitter**. Ik weet niet wat u bedoelt.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik had niet in de motie een plattegrond getekend, maar het is inderdaad het deel waar nu ook al een hek is. Dat staat nu altijd open. Er zit iemand naast. Dat zou je kunnen afsluiten, terwijl de rest open blijft voor mensen die dat niet willen. Misschien kun je weer met een bike key gaan werken - waar niks meer mee gebeurt. Dan hou je ook nog een beetje het verloop in dat deel, waardoor het niet heel snel vol raakt.

De **voorzitter**. We pakken nu nog een paar hoofdlijnen. Gaat uw gang.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. Tot slot nog over cultuur. De Partij voor de Dieren is blij met het extra budget voor het MJB, waardoor niet alleen KOO, Diligentia en PePijn uit de brand zijn geholpen, maar ook zes kleinere instellingen, zoals Huis van Vervoering, The Grey Space in the Middle en Elders literair, instellingen die anders de deuren hadden moeten sluiten. Maar we zien ook weer dat dit budget niet voldoende is om alle instellingen met een positief advies van subsidie te voorzien. Dat is pijnlijk. Zou de wethouder misschien kunnen onderzoeken of het mogelijk is om een cultuurbudget te baseren op een vast bedrag per inwoner? Mijn fractie is erg benieuwd wat daar de voor- en nadelen van zouden zijn. Graag een reactie.

Over voor- en nadelen gesproken: Amare. Er wordt in de programmabegroting een aanvullend structureel bedrag vrijgemaakt om het exploitatietekort van Amare te dichten. Er is nu voor de raad niet echt een manier ingebouwd om bij te sturen als het bijvoorbeeld niet goed gaat om op de hoogte gehouden te worden. Dat vindt mijn fractie problematisch, zeker gezien de politieke gevoeligheid die Amare nog met zich meedraagt. We horen dan ook graag van de wethouder hoe zij aankijkt tegen het amendement van de SP of dat zij zelf andere manieren ziet waarop de raad betrokken kan worden en een rol kan hebben bij het functioneren van Amare, die toch een uitzonderingspositie heeft met die extra miljoen die ze er nog bij krijgen.

Lesley Arp (SP). Ik hoor een aantal goede dingen. Allereerst het erkennen dat Amare een uitzonderingspositie heeft. Ik denk dat we ons er allemaal heel bewust van moeten zijn dat we door deze begroting die uitzonderingspositie krijgen, als het aan het college ligt. Ik ben wel benieuwd. Mijn fractie was het met het college hierover oneens. Ik vind, als je een begrotingssubsidie hebt op basis van cultuur en ook nog eens een structurele miljoenensubsidie daarbovenop voor de exploitatie, dat je best wel wat meer mag vragen aan een instelling qua visie en inspanning. Ik hoorde net alleen maar informeren, maar is de Partij voor de Dieren met mijn fractie eens dat je echt wel wat meer mag vragen, dat dat niet meer dan logisch is?

Leonie Gerritsen (PvdD). Waar bij ons het ongemak ook zit, is dat we als raad de scenario's voorgelegd kregen van een miljoen minder, hetzelfde bedrag of een miljoen meer, maar dat niet heel duidelijk was wat daar dan wel of niet uit gefinancierd zou worden, terwijl we daar wel een keuze hebben gemaakt. Ik zou het ongemakkelijk vinden als daar niet een bepaalde terugkoppeling van zou zijn en dat de raad dan niet mag zeggen: oké, dit vinden wij wel of niet goed.

Lesley Arp (SP). Zit het voor de Partij voor de Dieren er dan vooral in dat wij de komende tijd een terugkoppeling krijgen van de prestaties van Amare, dus eigenlijk een soort voortgangsrapportage? Want op basis van het cultuurbeleid van de gemeente kan je al, als een instelling een begrotingssubsidie krijgt, wat Amare krijgt, overgaan tot monitoring tijdens de beleidsperiode. Maar

waar het voor mijn fractie ook echt in zit, is dat we daarbovenop nog een echt flinke smak geld toezeggen. Daarvoor is wat meer visieontwikkeling, bijvoorbeeld naar aanleiding van kritiek vanuit het MJB, echt niet superveel gevraagd. Ik ben dus benieuwd. Zit het dan echt vooral in periodieke voortgangsrapportages of ook nog wat meer in ambitievragen, bijvoorbeeld als het gaat om publiek belang en de kritiek uit de MJB-adviescommissie?

Leonie Gerritsen (PvdD). Dat is een goede vraag en die begrijp ik ook. Ik kan ook echt ver meegaan in wat de SP vraagt. Wat ik ook net in mijn bijdrage zei: Amare blijft een politiek gevoelig punt, zeker gezien de hele enquêtecommissie. Ik vind dat we er niet zomaar ongemerkt aan voorbij kunnen gaan. Ik ben dus wel echt van mening dat Amare inderdaad iets meer dan anderen moet laten zien dat ze het goed doen en dat ze de functie die ze zouden moeten vervullen in de stad, ook echt laten zien.

De **voorzitter**. Door de fractie van de PvdD worden de volgende moties (PvdD.1, PvdD.2, PvdD.3 en PvdD.6) ingediend:

Motie PvdD.1 Fiets veilig op station

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- de nieuwe fietsenstalling onder Den Haag CS voorlopig gesloten is;
- de stalling aan het Anna van Buerenplein toezicht heeft tijdens de openingstijden, maar de fietsflat (voor fietsers vanaf het centrum) slechts deels toezicht heeft (tot 19:00).

Overwegende, dat:

- het gebrek aan een veilige fietsenstalling het voor mensen onaantrekkelijk kan maken om met de fiets en trein te reizen, zeker voor mensen met dure (e)bikes;
- de stalling aan het Anna van Buerenplein moeilijk te bereiken is voor fietsers vanaf het centrum;
- de stalling Rijnstraat (fietsflat) qua inrichting al de mogelijkheid heeft om een deel van de stalling af te sluiten na een bepaalde tijd (30 minuten na de laatste trein).

Verzoekt het college:

- nieuwe afspraken te maken met Biesieklette over het beheer en de bewaking van de stalling Rijnstraat, over toezicht tot 30 min na de laatste trein en over het 's nachts deels afsluiten van de stalling tot de nieuwe fietsenstalling aan het KJ-plein open gaat;
- altijd in te zetten op voldoende bewaakte stallingsmogelijkheden, zeker rondom treinstations.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie PvdD.2 Geef burgerwetenschap een plek

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- burgerwetenschap een goede manier kan zijn om relevante gegevens te verzamelen ter ondersteuning van het gemeentelijk beleid;
- burgerwetenschap ook bewustzijn, draagvlak voor beleid en eigenaarschap onder burgers kan vergroten;
- het college de wens heeft uitgesproken om (meer) gebruik te maken van burgerwetenschap;

- op dit moment niet duidelijk te vinden is waar mensen met een burgerwetenschapinitiatief terecht kunnen;
- het benaderen van de vakwethouder tijdens de commissiebehandeling werd genoemd als de manier om een initiatief kenbaar te maken.

Overwegende, dat:

- het rechtstreeks moeten mailen van een wethouder een grote drempel kan zijn, waardoor goede initiatieven niet contact komen met het stadhuis;
- duidelijke communicatie over de (on)mogelijkheden van burgerwetenschap ook teleurstelling kan voorkomen bij betrokken inwoners die hun tijd en energie willen inzetten.

Verzoekt het college:

- actief en duidelijk te communiceren over de mogelijkheden rondom burgerwetenschap, zodat inwoners weten waar en hoe zij initiatieven kunnen indienen;
- hiervoor een pagina op de website in te richten met in ieder geval de randvoorwaarden voor burgerwetenschapinitiatieven en de bestaande initiatieven binnen de stad;
- ook een specifiek contactpunt op te stellen binnen de gemeente.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie PvdD.3 Help dieren uit de brand

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- precieze cijfers over het aantal huisdieren dat overlijdt bij brand onbekend zijn;
- de woningbrand in Rotterdam van 3 november 2024 maar liefst 12 huisdieren zijn overleden ([bron](#));
- de brandweer in publieke uitlatingen aangeeft vooral af te gaan op inlichtingen van bewoners met betrekking tot de aanwezigheid van huisdieren.

Overwegende, dat:

- de gemeente verantwoordelijk is voor de veiligheid van ál haar inwoners, waaronder huisdieren;
- wanneer bij huisbrand inwoners niet aanwezig of buiten bewustzijn zijn, de brandweer geen informatie heeft om de eventuele aanwezigheid van huisdieren van af te leiden;
- huisdieren, ondanks de inzet van de brandweer, een stuk sneller over het hoofd worden gezien dan mensen.

Verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met de hulpdiensten over het aantal sterfgevallen van huisdieren bij brand en de toegevoegde waarde van de “red-mijn-huisdier” sticker;
- in deze gesprekken ook te kijken naar mogelijke alternatieven die naar hulpdiensten communiceren over de aanwezigheid van huisdieren bij calamiteiten;
- de raad hierover uiterlijk in Q2 2025 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie PvdD.6 Onderzoek alternatief bomenkap aan de Laan van de Mensenrechten

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- er besloten is om alle grote, beeldbepalende bomen aan de Laan van de Mensenrechten te kappen;
- er wel onderzoek is gedaan naar groeiruimte en verplantbaarheid van enkele bomen, maar geen BEA waarbij onderzocht is wat er nodig zou zijn om zo veel mogelijk bomen te behouden;
- overige effecten, zoals de toename van hittestress door het verlies van deze bomen, niet is onderzocht en niet met bewoners is besproken
- de verplantbaarheid van slechts 3 van de 32 bomen is onderzocht.

Overwegende, dat:

- grotere bomen zoals die aan de Laan van de Mensenrechten last hebben van de verstening en ondermaatse plantvakken, waardoor wortelopdruk plaatsvindt;
- het coalitieakkoord stelt dat “we zuinig zijn op onze bomen. Ook waar bomen ‘wortelopdruk’ veroorzaken, zoeken we in eerste instantie een oplossing waarbij de boom kan blijven staan. We kappen bomen alleen als het aantoonbaar niet anders kan”;
- middels de aangenomen motie ‘Eerst de bomen, dan de plannen’ (RIS317510) is afgesproken om bij herinrichtingen het behoud van bomen als uitgangspunt te nemen en terughoudend te zijn met het aanvragen van generieke kapvergunningen.

Verzoekt het college:

- alsnog een bomenonderzoek uit te laten voeren volgens de geactualiseerde richtlijn die is uitgebracht door de Bomenstichting en CROW (BEA 2.0) voor de bomen aan de Laan van de Mensenrechten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van de PvdD, daartoe gesteund door de fractie van de ChristenUnie/SGP, wordt de volgende motie (PvdD.4) ingediend:

Motie PvdD Herzie onderzoek bedrijventerrein Westvlietweg

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- er een projectgroep is gestart die onderzoek doet naar de toekomst van het bedrijventerrein Westvlietweg;
- eigenaren van omliggende grond zonder medeweten van de gemeenteraad zijn toegevoegd aan deze projectgroep en het onderzoek mede financieren;
- deze gronden in de huidige beheersverordening een agrarische bestemming hebben.

Overwegende, dat:

- een onderzoek dat (mede) wordt betaald en aangestuurd door commerciële partijen die een eenzijdig belang hebben bij de uitkomst, niet onafhankelijk genoeg is;
- de gemeenteraad niet heeft ingestemd met het idee om deze agrarische gronden een andere functie te geven, en het rechtsgebied van het IPP juist om die reden niet heeft uitgebreid;
- omwonenden en betrokken organisaties ontevreden zijn over de klankbordavonden en deze avonden als sturend en eenzijdig ervaren.

Verzoekt het college:

- de projectgroep en het lopende onderzoek naar bedrijventerrein Westvlietweg tijdelijk stop te zetten;
- de gemeenteraad op de hoogte te brengen van de onderzoeksvragen en deelvragen die nu worden onderzocht;
- een nieuwe onderzoeksopzet te maken voor de toekomst van het bedrijventerrein waarin de gemeenteraad, omwonenden en belangenverenigingen die hen vertegenwoordigen inspraak hebben.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van de PvdD, daartoe gesteund door de fractie van de PvdA, wordt de volgende motie (PvdD.5) ingediend:

Motie PvdD.5 Laat klimaatadviezen niet in de la liggen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende, dat:

- het Haagse Klimaatberaad is ingesteld om het college gevraagd en ongevraagd adviezen te geven rondom het klimaatbeleid en andere klimaatgerelateerde onderwerpen;
- het college voor het Haagse Klimaatberaad een reglement (RIS319356) heeft vastgesteld met daarin hoe het Klimaatberaad functioneert;
- in dit reglement geen afspraken zijn gemaakt over de behandeling en opvolging van de adviezen, behalve dat deze in principe openbaar en niet bindend zijn.

Overwegende, dat:

- de twee burgerberaden in het Statenkwartier en Laakkwartier en Spoorwijk hebben aangetoond dat duidelijke afspraken over opvolging van de adviezen van grote toegevoegde waarde is;
- het vooraf maken van duidelijke afspraken ook positief bijdraagt aan de motivatie van deelnemers en het vertrouwen in de gemeente.

Verzoekt het college:

- met een voorstel te komen voor het behandelen van de gevraagde én ongevraagde adviezen;
- hierbij ten minste in te gaan op de rol van zowel het college als de gemeenteraad;
- de raad hier voor het eerste advies van het Haags Klimaatberaad, maar uiterlijk Q1 2025, over te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Met horten en stoten schuifelt dit college naar de eindstreep. Ik constateer dat met gemengde gevoelens, want dit college heeft eigenlijk ook een hoop ambities die de SP van harte onderschrijft. Het armoedebeleid is beter geworden, versteende wijken vergroenen en we zijn op weg naar een publiek warmtebedrijf. Tegelijkertijd blijft de samenwerking met de raad, de stad en zelfs de samenwerking onderling soms, piepen en krijgen. Thema's als de zero-emissiezones en de invulling van het oude HagaZiekenhuis werden hoofdpijndossiers. Maar laat ik beginnen met de moeder aller hoofdpijndossiers wat mij betreft, en dat is Amare.

De SP heeft vorig jaar met veel pijn en moeite de eenmalige subsidie gesteund, wetende dat er anders mogelijk uitvoerend personeel op straat zou belanden. Er zijn vervolgens goede gesprekken gevoerd met de stad over de toekomst van dit cultuurgebouw, dat bij een deel van onze stad nog onbekend en daarom onbemind is. Maar de visie die het college vervolgens heeft verwoord op het publiek belang van Amare, vindt mijn fractie vooral weggelezen als een verplicht nummertje. Dit is wat de SP betreft onvoldoende om over te gaan tot een structurele exploitatiesubsidie van miljoenen. Let wel, dit is bovenop de subsidie die voortkomt uit het kunstbeleid. Wat de SP betreft is het niet meer dan logisch om in ruil hiervoor aanvullende ambities te formuleren die ingaan op het publiek belang, de aandachtspunten van de adviescommissie en de mogelijkheden voor de stichting om zelf het exploitatietekort te verminderen. Vandaar het volgende amendement, en ik wil graag verzoeken: stop de tijd, voorzitter. Toch leuk om te zeggen.

De **voorzitter**. Bij dezen.

Lesley Arp (SP). Het amendement luidt:

'Besluit om: I. Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerp-begroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves; met dien verstande dat voor de exploitatie van Amare en de culturele programmering van de Nieuwe Kerk over 2025 € 1 mln. beschikbaar wordt gesteld, maar vanaf 2026 de beschikbaarstelling van deze extra middelen voorwaardelijk te maken van een plan van aanpak, in die zin dat Stichting Amare het volgende wordt verzocht:

- Een plan van aanpak aan te leveren waarin de Stichting Amare toelicht:

- hoe ze het advies van de adviescommissie MJB op gaat volgen;
- hoe ze de resultaten van de publieke enquête en het model publiek belang meeneemt in de exploitatieplannen;
- hoe ze zich gaat inzetten het exploitatietekort te verminderen, en/of extra eigen middelen wil aantrekken.

- Jaarlijks voor de begrotingsbehandeling de actuele stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van dit plan van aanpak aan de raad te doen toekomen.'

Het amendement is mede ingediend door mevrouw Klokkenburg. De tijd mag weer doorlopen.

Mijn fractie verwacht dat partijen die met duidelijke mitsen en maren voor de eenmalige subsidie hebben gestemd, dit amendement wel zouden kunnen steunen, aangezien het college nu meerjarig de portemonnee wil trekken.

Voorzitter. Ik vervolg over het thema cultuur. De SP waardeert het dat het college de systematiek van de cultuursubsidies goed wil evalueren. Want hoewel de procedure aanzienlijk minder chaotisch is verlopen dan de vorige keer, zijn er nog wel wat verbeterpunten. Ook zullen we volgen hoe het vrijgekomen MJB-bedrag van het helaas afgefallen Festival Classique zal worden verdeeld. Een punt zouden we graag alsnog toevoegen aan de evaluatie die is toegezegd. Dat is de tijd die instellingen hebben om een aanvraag te doen voor een tweejaarssubsidie nadat de toekenning van de vierjaarssubsidie bekend is gemaakt. Het verwerken van een negatief advies kan een bittere pil zijn en organisaties moeten een realistische termijn hebben om de juiste lessen te trekken voor een tweejarige aanvraag. Van meerdere instellingen kregen we het signaal dat een maand wel erg krap is. Vandaar de volgende motie, die verzoekt het college te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de termijn tussen de uitslag van het advies over de vierjarige regeling MJB en de deadline voor de aanvraag van de tweejarige regeling MJB te vergroten; de raad over de mogelijkheden te informeren bij de evaluatie MJB.

Voorzitter. Dan over wonen. Grote zorgen maakt de SP zich over de toename van het aantal dakloze mensen in 2023. Waar dit college goed is in het schrijven van sociale plannen, laat de uitvoering op punten nog te wensen over. Denk aan delen van het Doorbraakplan die niet van de grond komen en de ambitie van 4.000 woningen per jaar. Ook maken we ons zorgen over mensen die onzeker wonen, aangezien dit een voorportaal kan zijn naar dakloosheid. Vorig jaar diende de SP een motie in die het college opriep om in principe geen medewerking meer te verlenen aan nieuwe bouwplannen en projecten waarbij projectontwikkelaars en corporaties met tijdelijke doelgroepcontracten willen werken, met uitzondering van de campuscontracten. Ik moest hieraan denken omdat morgen het plan Plesmanweg op de agenda staat, waar men met tijdelijke jongerencontracten wil werken. De wethouder heeft mij toen verzocht de motie aan te houden en toegezegd in aanloop naar de woonvisie dit dilemma te onderzoeken. De vraag is: heb ik iets gemist? Want ik kan deze analyse niet terugvinden. Of is het college deze toezegging niet nagekomen? Graag een reactie daarop.

Ook de plannen om de EFG-labels uit te faseren en het tempo dat hierin gemaakt wordt, blijft ons zorgen baren. De wethouder kan in de commissie stellen dat het uitgangspunt dat geen huurder de dupe wordt van een toekomstig verhuurverbod van woningen met slechte labels, maar wij missen nog wel wat waarborgen. Welke afspraken liggen er met de corporaties op dit gebied? De grondhouding van het college kan wat ons betreft niet zijn 'na ons de zondvloed'.

Voorzitter. Dan over mobiliteit. Hoewel de structurele subsidie voor conducteurs op de tram nog niet verwerkt is in deze begroting, weten we dat de wethouder onze intenties deelt en met een brief komt. Die zullen we met veel belangstelling afwachten. Wij hebben ons wel echt gestoord aan het bericht dat de proef met gratis ov voor kinderen mogelijk korter zal duren dan gepland en steunen daarom de motie van collega Holman daarover. Laten we dit mooie initiatief ook echt een serieuze kans geven.

Ten slotte over de zorg voor onze kwetsbare inwoners, van jong tot oud. Al jaren heeft mijn fractie de nodige kritiek op het systeem van resultaatgericht indiceren in Wmo, in 2018 nog gekraakt door de Centrale Raad van Beroep, maar ook door landelijke cliëntenorganisaties. We stonden ook nooit alleen in deze kritiek. Partijen van de PVV tot de PvdA en GroenLinks uitten zich in het recente en minder recente verleden ook kritisch over deze wijze van beschikken, die onvoldoende rechtszekerheid biedt. Op initiatief van de SP is het resultaatgericht beschikken door het college opnieuw tegen het licht gehouden. Nu blijkt dat zorgbehoevenden die mondig genoeg zijn om te klagen of in bezwaar te gaan, wel een beschikking in uren kunnen krijgen. Wat de SP betreft zou een college dat opkomt voor kwetsbaren deze optie niet enkel mogen delen met mondig en goed geïnformeerde inwoners. Daarom de volgende motie: verzoekt het college om inwoners die een Wmo-aanvraag doen voortaan bij het opstellen van het ondersteuningsplan standaard te informeren over de mogelijkheid om uren aan de beschikking toe te voegen en dus niet pas in de fase van klachten en bezwaren; de raad in het eerste halfjaar van 2025 te informeren over deze nieuwe werkwijze.

Voorzitter. Ik rond af. Zoals mevrouw Gerritsen al zei, behandelden we de voorgaande jaren de begroting pas voor het kerstreces, vanwege de politieke onrust in onze stad. Natuurlijk moet je af

en toe kritisch in de spiegel kijken als stadsbestuur. Vorige week gebeurde dat ook een paar keer, maar we staan hier in de eerste plaats voor mensen die grote onrust ervaren in hun persoonlijke leven en daarom een beroep op ons doen als volksvertegenwoordigers. Ik maak me dan ook grote zorgen om gezinnen die aan de bel trokken bij de raad en de jeugdbudsman omdat de zorg voor een jong gezinslid binnenkort stopt, zonder zicht op een vervolg. Deze gezinnen zitten in een zenuwslopende situatie. Daarom sluit ik af met een motie die hen hopelijk kan helpen om snel duidelijkheid te krijgen, zodat ook zij hopelijk met wat minder zorgen het nieuwe jaar tegemoet kunnen gaan. Die verzoekt het college samen met Kracht en rondomJou te zorgen voor een duidelijk en vindbaar aanspreekpunt voor gezinnen/jeugdigen waarvan het maatwerkcontract dan wel de indicatie op korte termijn afloopt, zodat zij snel duidelijkheid krijgen over de manier waarop de zorgcontinuïteit en passende hulp worden geboden (ofwel binnen het samenwerkingsverband, ofwel door het maatwerkcontract te continueren); de raad zo spoedig mogelijk, in ieder geval in december 2024, te informeren over de uitwerking. Deze is mede ingediend door collega Klokkenburg.

De **voorzitter**. Door de fractie van de SP, daartoe gesteund door de fractie van de ChristenUnie/SGP, wordt het volgende amendement (SP.A) voorgesteld:

Amendement SP.A Verbeterplan Amare

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025- 2028.

Besluit om:

I. Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves; met dien verstande dat voor de exploitatie van Amare en de culturele programmering van de Nieuwe Kerk over 2025 € 1 mln. beschikbaar wordt gesteld, **maar vanaf 2026 de beschikbaarstelling van deze extra middelen voorwaardelijk te maken van een verbeterplan, in die zin dat Stichting Amare het volgende wordt verzocht:**

- **Een plan van aanpak aan te leveren waarin de Stichting Amare toelicht**
 - **hoe ze het advies van de adviescommissie MJB op gaat volgen**
 - **hoe ze de resultaten van de publieke enquête en het model publiek belang meeneemt in de exploitatieplannen;**
 - **hoe ze zich gaat inzetten het exploitatietekort te verminderen, en/of extra eigen middelen wil aantrekken.**
- **Jaarlijks voor de begrotingsbehandeling de actuele stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van dit plan van aanpak aan de raad te doen toekomen.**

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de fractie van de SP worden de volgende moties (SP.1, SP.2 en SP.3) ingediend:

Motie SP.1 Een echte herkansing

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Programmabegroting 2025-2028.

constaterende, dat:

- De resultaten voor de vierjarige subsidieaanvragen Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur in juni werden bekendgemaakt, maar de tweejarige subsidieaanvragen al in juli moesten worden ingediend.

overwegende, dat:

- In besprekingen ter voorbereiding van het MJB-proces de tweejarige regeling meerdere malen is beschreven als een herkansing voor instellingen die voor de vierjarige regeling zijn afgewezen;
- Een aantal instellingen die waren afgewezen voor de vierjarige subsidie aangeeft dat een maand tussentijd erg kort was, waardoor de bedrijfsvoering tijdelijk op de schop moest om een nieuwe aanvraag te schrijven of de bestaande te wijzigen;
- Het wenselijk is om midden- en kleine instellingen die onder druk staan ademruimte te geven om zich te kunnen heroriënteren;
- De wethouder aangaf dat het door de begrotingsbehandeling niet mogelijk zou zijn de deadline voor de aanvraag van de tweejarige regeling later in te stellen, maar er ook andere opties te bedenken zijn zoals het vervroegen van het proces van de vierjarige regeling.

verzoekt het college:

- Te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de termijn tussen de uitslag van het advies over de vierjarige regeling MJB en de deadline voor de aanvraag van de tweejarige regeling MJB te vergroten;
- De raad over de mogelijkheden te informeren bij de evaluatie MJB.

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie SP.2 Geen 'piepsysteem' in de Wmo

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799);

Constaterende, dat:

- Het college in Den Haag al enige tijd Wmo-beschikkingen verstrekt op basis van resultaatgebieden in plaats van uren ('resultaatgericht beschikken');
- De Centrale Raad van Beroep (CRvB) in 2018 oordeelde dat resultaatgericht indiceren onvoldoende rechtszekerheid biedt, omdat de cliënt niet weet op hoeveel ondersteuning hij/zij kan rekenen;
- Ook cliëntenorganisaties zoals Ieder(in) al jaren gemeenten oproepen om de praktijk van resultaatgericht beschikken te stoppen;
- Het college stelt dat cliënten die aangeven dat te willen 'uiteraard' ('...') 'alsnog een aantal uren toegevoegd krijgen in een beschikking' (zie: 'Reflectie op resultaatgericht beschikken in de Wmo', RIS319146);
- Uit het commissiedebat van 7 november 2024 echter bleek dat deze optie pas op tafel komt wanneer een cliënt besluit tot het indienen van een klacht of bezwaar.

overwegende, dat:

- Er hiermee sprake is van een zogenaamd 'piepsysteem', waarbij de optie van de toevoeging van uren aan een beschikking pas op tafel komt als de zorgbehoevende zich kritisch uit over het hulpaanbod van de gemeente;
- Het feit dat een aanzienlijk deel van onze zorgbehoevende inwoners een resultaatgerichte beschikking accepteert niet wegneemt dat de overheid transparant dient te zijn over de mogelijkheid om uren aan een beschikking toe te voegen: niet alleen richting mondige inwoners die hun rechten goed kennen.

verzoekt het college:

- Om inwoners die een Wmo-aanvraag doen voortaan bij het opstellen van het ondersteuningsplan standaard te informeren over de mogelijkheid om uren aan de beschikking toe te voegen en dus niet pas in de fase van klachten en bezwaren;
- De raad in het eerste halfjaar van 2025 te informeren over deze nieuwe werkwijze.

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie SP.3 Zorg voor zorgcontinuïteit

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799);

Constaterende, dat:

- Een aantal jeugdigen in het kader van de transitie naar een nieuw stelsel voor jeugdhulp een maatwerkcontract is geboden om langer bij de huidige hulpverlener te blijven, waarvan bij een deel binnenkort de indicatie afloopt;
- In sommige van deze gevallen nog onduidelijk is waar deze jeugdigen terecht kunnen na aflopen van de indicatie, aangezien er nog altijd sprake is van een zorgbehoefte;
- Deze jeugdigen / gezinnen behoefte hebben aan een duidelijk aanspreekpunt, dat hen helpt bij het zorgen voor een doorbraak en zorgcontinuïteit.

overwegende, dat:

- Kwetsbare jeugdigen niet onnodig in onzekerheid zouden moeten zitten en zeker niet van zorg naar wachtlijst zouden moeten gaan;

verzoekt het college:

- Samen met Kracht en RndmJou te zorgen voor een duidelijk en vindbaar aanspreekpunt voor gezinnen / jeugdigen waarvan het maatwerkcontract dan wel de indicatie op korte termijn afloopt, zodat zij snel duidelijkheid krijgen over de manier waarop de zorgcontinuïteit en passende hulp worden geboden (ofwel binnen het samenwerkingsverband, ofwel door het maatwerkcontract te continueren);
- De raad zo spoedig mogelijk, in ieder geval in december 2024, te informeren over de uitwerking.

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Had ik toch een amendement moeten maken, want ik had ook graag 'stop de tijd' willen zeggen. Dat lijkt me ook weleens leuk in deze raadzaal. Ik denk dat we nog even moeten evalueren in het fractievoorzittersoverleg of dit nou de manier is, met dat hele oplezen, maar dat terzijde.

Voorzitter. Gisteren fietste ik op weg van mijn werk naar het stadhuis langs het Malieveld. Het Malieveld was deze keer niet een verlaten grasveld op een gure herfstdag. Het stond vol met duizenden apothekersassistenten die voor het eerst in de geschiedenis staakten. Staakten voor een beter loon, voor meer collega's, maar ook voor beter werk. Want het werk als apothekersassistent wordt steeds minder leuk. Ze zien steeds vaker de wanhoop en woede van mensen aan hun balie, omdat een recept niet op voorraad is of omdat een vertrouwd medicijn niet wordt vergoed door de zorgverzekeraar. Op zo'n moment ben je als apothekersassistent dan voor veel mensen hét gezicht van dé zorg, hét zorgsysteem en alles wat daarin fout gaat.

Zo zijn er veel meer werkende mensen in onze stad, in Den Haag, die als eerste aan de lat staan als systemen vastlopen of falen, en die als eerste de wanhoop en woede zien groeien. Ik kan je verklappen, het is niet de directeur, de aandeelhouder of de manager. Het is de kassamedewerker die ziet dat steeds meer mensen dure boodschappen niet kunnen betalen. Het is de callcentermedewerker

die moet uitleggen waarom de energierekening zo hoog is. En het is de baliemedewerker hier beneden in het stadhuis of op het servicepunt in de wijk, die moet vertellen dat de thuiszorg die iemand nodig heeft niet onder de Wmo valt via de gemeente, maar waarschijnlijk via de Wlz of de Zorgverzekeringswet, maar dit is in ieder geval het verkeerde loket. Ga er maar aan staan, zou ik zeggen.

Woede moet je natuurlijk nooit richten op apothekersassistenten, doktersassistenten of een balie- of kassamedewerker. Maar dat mensen hun wanhoop niet kunnen verbergen, snap ik heel goed. Een kabinet dat het minimumloon en het sociaal minimum niet verhoogt, personeelstekorten in de zorg denkt op te lossen met AI en bezuinigt op basisvoorzieningen als stadsvervoer, onderwijs en publieke gezondheid, gaat dit niet oplossen.

Als we dan naar onze gemeentebegroting kijken, dan mogen we blij zijn dat we door degelijk financieel beleid het ravijnjaar, waardoor veel gemeenten fiks moeten bezuinigen, voor Den Haag meevalt. Met deze begroting investeren we juist in de bouw van betaalbare huizen, in het opknappen en verduurzamen van woningen en in het beter helpen en bereiken van mensen in armoede en schulden. Daar is de PvdA trots op. Maar ik houd mijn hart vast als ik zie hoeveel gaten we moeten dichtlopen die dit kabinet laat vallen. Door het stoppen van de financiering van de bed-bad-broodopvang belanden ook in Den Haag straks meer mensen op straat. Door potjes kaal te plukken waarmee scholen in achterstandswijken nu extra activiteiten en de rijke schooldag kunnen organiseren. En door bezuinigingen op sport en het verhogen van de btw, waardoor de drempel om te gaan sporten, nog hoger wordt.

Dat brengt mij dan ook bij de eerste motie, namens mijn collega Samir Ahraoui - wie anders? - met de titel Sportdeelname op peil. Die heeft het volgende dictum. Het is een lang dictum. Dat kennen we van Samir. Stop de tijd! Nee, hoor. De motie verzoekt het college het komend jaar de effecten van de landelijke bezuinigingsmaatregelen op de sportdeelname in Den Haag te blijven monitoren en waar nodig binnen de sportbegroting aanvullende maatregelen te treffen; hierbij ook rekening te houden met de mogelijke impact van de btw-maatregelen voor bijvoorbeeld het gemeentelijk zwemmen, gemeentelijke sportzaalverhuur of de inhuur van trainers of locaties voor breedtesportverenigingen te beperken; blijvend in gesprek te gaan met sportverenigingen en andere relevante partijen om te bekijken hoe zij ondersteund kunnen worden in het licht van de aankomende kabinetsmaatregelen. De motie is mede ingediend namens dus mijn collega Samir Ahraoui en Caroline Verduin van D66.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). D66 staat eronder, dus het zal wel een ongedekte motie zijn, maar ik ga toch vragen stellen. Denkt mevrouw Holman dat er ruimte zit in de sportbegroting? Want uit mijn hoofd is er vorig jaar geen geld overgebleven.

Janneke Holman (PvdA). We weten allemaal nog niet precies welke bezuinigingen op het sportbeleid afkomen. We weten nog niet precies welke impact de btw-verhoging gaat hebben op sportdeelname. Dat is precies waar deze motie voor is bedoeld, om dat te monitoren, zodat we tijdig bij kunnen sturen en eventueel wel, in de toekomst, snel kunnen kijken naar extra geld, als dat nodig is.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Nu staat er wel dat dat extra geld gevonden moet worden binnen de sportbegroting. Als daar geen ruimte zit, en daar zit volgens mij geen ruimte - want dan denk ik dat er allang een extra kunstgrasveld ergens had gelegen, deze wethouder kennende; dan had hij op de foto gekund bij de opening, zeg ik er maar bij - waar moet dat geld dan vandaan komen? Als het nu allemaal wordt uitgegeven, waar wil de PvdA dan mee stoppen binnen de sportbegroting?

Janneke Holman (PvdA). Dan zal ik mijn antwoord van daarnet herhalen. Wij weten nog niet wat de impact is van alle sportbezuinigingen van het kabinet. Het is dus heel goed als we dat komend jaar goed in beeld krijgen en daarop dan kunnen handelen. Daarom leest u in deze motie ook niet: kijk alvast bij de voorjaarsnota of we daar een miljoen erbij kunnen doen. Daarom vragen we om monitoring en om hierbij goed te kijken naar de impact van de btw-maatregelen voor het gemeentelijk zwemmen, voor de verhuur van sportzalen et cetera.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Nu wreekt het zich dat ik de motie niet voor me heb, maar dat tweede dictum, dat ik net mevrouw Holman hoor voorlezen, daar gaat het om. Zij neemt daar toch een voorschot? Als er kwalijke gevolgen zouden zijn, dan moet dat gedekt worden, opgelost worden staat er volgens mij letterlijk, binnen het programma Sport. Dat heb ik volgens mij horen zeggen.

Janneke Holman (PvdA). Nee, nee, nee, zeker niet. Even kijken, hoor: 'te blijven monitoren en waar nodig binnen de sportbegroting aanvullende maatregelen te treffen'. Ja, maar dat is niet nu. Dat is niet bij de voorjaarsnota. Maar het vraagt wel er voorbereidingen op te treffen: hoeveel zouden we eventueel nodig hebben om het beleid van het rotkabinet dat er nu zit - dat gaat bezuinigen op sport - gelijk te kunnen trekken hier in Den Haag.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik denk dat we elkaar zomaar gaan vinden. We hoeven helemaal niet te monitoren, want er is volop gemonitord. Er is een tekort aan kunstgrasvelden. Er ligt een heel mooi amendement, samen met de ChristenUnie. Dat regelt € 4 mln. Dan kunnen we kunstgrasvelden gaan aanleggen. Dan kan het monitoren gewoon in de ijskast. Dan kunnen we lekker gaan voetballen.

De **voorzitter**. Of een andere sport.

Janneke Holman (PvdA). Dit vind ik nou echt een leuke interruptie van de heer De Mos. Er was geld voor kunstgrasvelden, maar helaas waren er partijen die in april in meerderheid met elkaar in wijsheid besloten om dat budget te halveren!

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Rustig blijven, niet happen naar de baas. Nee, er was geld, dat niet goed gedekt was, namelijk uit het budget van Dreven-Gaarden-Zichten. Toen is de wethouder teruggestuurd naar zijn eigen sportbegroting. Maar u kent mij als een gevoelsmens pur sang, de helpende hand. Er is gewoon vandaag een amendement met € 4 mln. Dus gewoon tekenen bij het kruisje, meedoen, en dan gaan we lekker sporten met zijn allen op die kunstgrasvelden.

Janneke Holman (PvdA). Zo werkt het niet. Het was toen uitstekend gedekt. Dat is uw voorstel nu niet, dus helaas.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Mos.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Het was zo uitstekend gedekt dat u geen meerderheid had, mevrouw Holman. Nu proberen we het met een andere dekking, vanuit het olympisch fonds. Er komen geen grote evenementen aan de komende anderhalf jaar. Er zit nog genoeg in om het te dekken, vanuit het cofinancieringsfonds. Uw coalitie heeft geen idee welke financiering daaruit gefinancierd moet worden, bleek eerder op de dag. Ik zou zeggen: help nou die sportverenigingen bij wie het water aan de lippen staat gewoon met een aantal kunstgrasvelden. Dan doet u nog wat nuttigs.

Janneke Holman (PvdA). In april stond diezelfde verenigingen ook al het water aan de lippen. Toen was er een kans om geld vrij te maken voor die kunstgrasvelden. Dat budget is gehalveerd. Daar heeft De Mos toen mee ingestemd, dus helaas.

Ik ga verder. Voor een grote groep bijstandsgerechtigden is de stap naar betaald werk geen haalbare kaart. Dat constateerde de gemeente al in eigen onderzoek drie jaar geleden, bijvoorbeeld omdat veel mensen simpelweg chronisch ziek zijn. Het SCP bevestigde dat vorige week ook in het rapport Vertrouwen in de bijstand. Zij pleiten er dan ook voor om de uitstroom naar betaald werk niet te zien als doel op zich. Het is juist belangrijk dat we als gemeente investeren in het welzijn van mensen en mensen een stapje vooruit helpen voor gewoon een gelukkiger leven: meer sociale contacten, bestaanszekerheid, persoonlijke ontwikkeling, vrijwilligerswerk als het kan. Hoewel ik zie dat we in Den Haag gelukkig al heel erg op deze weg zitten qua ondersteuning van mensen in de bijstand, zou het ook goed zijn als de wethouder aan de hand van het SCP-onderzoek kijkt hoe we in Den Haag met de aanbevelingen aan de slag gaan. Ik hoop natuurlijk op een positief antwoord daarop.

We zijn er trots op dat we in Den Haag geld hebben vrijgemaakt om alle kinderen tot en met 11 jaar gratis te laten reizen in het openbaar vervoer. Het is goed nieuws dat deze pilot volgend jaar dan eindelijk van start gaat. Maar voor ons en veel van onze collega's in de raad was het een tegenvaller dat de pilot later begint dan gepland, maar wel per 1 januari 2026 moet stoppen, omdat landelijk waarschijnlijk de OV-chipkaart ophoudt te bestaan. Tenminste, dat is nu de planning. Nu acht ik de kans levensgroot dat de invoeringsdatum van het nieuwe systeem dat er daarna komt, niet gehaald wordt. Anders moet er toch een andere manier zijn om de pilot voort te zetten? Daarom heb ik de motie Inzet voor minstens een jaar gratis ov voor kinderen, met als dictum: verzoekt het college de intentie uit te spreken om de pilot 'gratis ov voor kinderen' minstens een jaar te laten lopen en de raad uiterlijk in Q3 2025 te informeren hoe de pilot na 31 december 2025 wordt verlengd. Deze is mede ingediend namens Lesley Arp, Adeel Mahmood en Maarten De Vuyst.

Het college werkt aan nieuw terrassenbeleid. Tegelijkertijd zeggen we in ons mobiliteitsbeleid altijd: de voetganger staat voorop. Dat blijkt nog weleens een dode letter. Maar we hebben goede hoop. Er komt namelijk binnenkort een loopvisie. Nu ziet onze fractievertegenwoordiger Redmar Marck graag meer samenhang tussen deze twee beleidsvoorstellen. Terrassen nemen immers openbare ruimte in die anders bedoeld is voor mensen om te lopen en te wandelen. Natuurlijk is het ontzettend belangrijk dat onze stad toegankelijk blijft voor mensen in een rolstoel, met een rollator of een kinderwagen. Daarom hebben we een motie Geen (terrassen)beleid zonder (loop)visie, met als dictum: verzoekt het college bij de ontwikkeling van het terrassenbeleid en de loopvisie rekening te houden met de samenhang tussen beide onderwerpen, en op deze samenhang in te gaan; toegankelijkheid en voetgangersvriendelijkheid een belangrijk onderdeel te laten zijn van het afwegingskader voor de totstandkoming van het terrassenbeleid. Deze is mede ingediend namens Maarten De Vuyst.

Dat was 'm. Dan rest mij nog te zeggen: heel veel succes aan de apothekersassistenten van de tachtig apotheken die we hebben in Den Haag - het zijn er tachtig; ik moest het ook even opzoeken - maar natuurlijk ook in het hele land met hun vervolgacties voor een beter loon en betere werkomstandigheden. Wij staan natuurlijk achter jullie!

De **voorzitter**. Door de fractie van de PvdA wordt de volgende motie (PvdA.1) ingediend:

Motie PvdA 1: Geen (terrassen)beleid zonder (loop)visie

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Programmabegroting 2025-2028. Constaterende, dat:

- Volgens de 'Strategie Mobiliteitstransitie 2022-40' (RIS10877149, p. 11) worden "vervoerswijzen te weinig in samenhang benaderd, wat leidt tot conflicten in de verdeling van openbare ruimte en infrastructuur";
- De 'Hoofdlijnenbrief Mobiliteitstransitie' (RIS302361, p. 6) stelt dat er "keuzes gemaakt moeten worden over welke zaken prioriteit krijgen in de openbare ruimte";
- In het kader van de Netwerkstrategie en de Omgevingsvisie wordt gewerkt aan een loop- en wandelvisie, die naar verwachting in Q1 2025 gereed zal zijn;
- Het terrassenbeleid van het college naar verwachting in Q1 2025 gereed zal zijn.

Overwegende, dat:

- Er sprake is van conflicterende belangen in het gebruik van de openbare ruimte, tussen terrassen enerzijds, en gebruik door voetgangers, anderzijds;
- Het voor de toegankelijkheid en voetgangersvriendelijkheid van de stad van essentieel belang is dat er voldoende ruimte overblijft voor voetgangers om te passeren.

Verzoekt het college:

- Bij de ontwikkeling van het terrassenbeleid en de loopvisie rekening te houden met de samenhang tussen beide onderwerpen, en op deze samenhang in te gaan;
- Toegankelijkheid en voetgangersvriendelijkheid een belangrijk onderdeel te laten zijn van het afwegingskader voor de totstandkoming van het terrassenbeleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van de PvdA, daartoe gesteund door de fractie van D66, wordt de volgende motie (PvdA.3) ingediend:

Motie PvdA.3 Sportdeelname op peil

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 13 november 2024, ter bespreking van de programmabegroting 2025 - 2027.

Constaterende, dat:

- Het kabinet heeft besloten om de BTW op sport te verhogen, de kansspelbelasting te verhogen, gemeenten met 10% te korten via sportsubsidies en te bezuinigen op de verduurzaming van sportverenigingen en bewegingsonderwijs;
- De NOC/NSF heeft becijferd dat de sportsector door de aangekondigde maatregelen van het kabinet ruim 45 miljoen euro per jaar minder te besteden heeft;
- Sportdeelname in Den Haag al relatief laag is in vergelijking met het landelijk gemiddelde, bijvoorbeeld in Laak en Transvaal;
- Sport en beweging essentieel zijn voor de gezondheid en het welzijn van de inwoners van Den Haag.

Overwegende, dat:

- Een verhoging van de BTW op sportvoorzieningen kan leiden tot hogere kosten voor sportverenigingen en sporters;
- Hogere kosten kunnen een belemmering vormen voor inwoners om deel te nemen aan sportactiviteiten en maakt de opgave voor sportverenigingen nog groter;
- Het belangrijk is om de toegankelijkheid van sportvoorzieningen te waarborgen om de gezondheid en het welzijn van de inwoners te bevorderen.

Verzoekt het college:

- Het komend jaar de effecten van de landelijke bezuinigingsmaatregelen op de sportdeelname in Den Haag te blijven monitoren en waar nodig binnen de sportbegroting aanvullende maatregelen te treffen;
- Hierbij ook rekening te houden met de mogelijke impact van de BTW-maatregelen voor bijvoorbeeld het gemeentelijk zwemmen, gemeentelijke sportzaal verhuur of de inhuur van trainers of locaties voor breedte sportverenigingen te beperken;
- Blijvend in gesprek te gaan met sportverenigingen en andere relevante partijen om te bekijken hoe zij ondersteund kunnen worden in het licht van de aankomende kabinetsmaatregelen.

De **voorzitter**. Door de fractie van de PvdA, daartoe gesteund door de fracties van de SP, GroenLinks en DENK, wordt de volgende motie (PvdA.4) ingediend:

Motie PvdA.4 Inzet voor minstens een jaar gratis ov voor kinderen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Programmabegroting 2025-2028.

Constaterende, dat:

- De pilot 'gratis ov voor kinderen' aanvankelijk meer dan een jaar zou duren (van Q3 2024 tot 31 december 2025), maar dat door de vertraging in de ontwikkeling van het online aanmeldportaal en door de aanbesteding van de levering van OV-chipkaarten de beoogde startdatum nu is verschoven naar de eerste helft van 2025, terwijl de einddatum van 31

december 2025 vast staat vanwege de (voor nu per 1 januari 2026 beoogde) overgang van de huidige OV-chipkaart naar een nieuw systeem;

Overwegende, dat:

- Het zou kunnen zijn dat de landelijke invoering van een nieuw systeem (en/of de uitfasering van de huidige OV-chipkaart) langer duurt dan nu beoogd waardoor de pilot 'gratis ov voor kinderen' kan worden verlengd, ofwel dat er andere manieren zijn waarop de pilot kan worden verlengd onder een nieuw systeem op een andere wijze, in overleg met HTM;

Verzoekt het college:

- De intentie uit te spreken om de pilot 'gratis ov voor kinderen' minstens een jaar te laten lopen en de raad uiterlijk in Q3 2025 te informeren hoe de pilot na 31 december 2025 wordt verlengd;

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. De wereld verandert en in een heel hard tempo. Leugens worden weerlegd, misleiding wordt ontmaskerd en er gaat een dikke rode streep door indoctrinatie, want dat is hard nodig, blijkt uit de voorliggende begroting. Een groot deel van de wereld begint te beseffen dat het klimaatverhaal een keiharde, nietsontziende miljardenbusiness is waar de hardwerkende burger voor betaalt en waar een select groepje iedere dag van profiteert. Wil het college nog steeds de uitstoot van CO₂ tegengaan? Het klimaat verandert ad infinitum en de rol van de mens daarin is verwaarloosbaar. Zelfs al zouden wij de premisse omarmen, worden er nog steeds wekelijks kolencentrales gebouwd in de rest van de wereld. Economisch suïcidaal beleid voor onze hardwerkende burgers.

Ook de pathologische focus op slachtofferschap, diversiteit en inclusie is de afgelopen jaren komen overwaaien uit de VS. Dat heeft in Nederland en Den Haag zijn giftige sporen achtergelaten. Zo is het college voornemens in 2025 bijna € 6 mln. uit te trekken voor onder andere hameren op het koloniale en slavernijverleden. Tevens wil het college zijn inzet voor een inclusief wervingsbeleid continueren en aan meer diversiteit aan de top van de organisatie werken. Dat klinkt sympathiek maar dat is het absoluut niet, want door de nadruk te leggen op diversiteit en inclusie bij wervingsbeleid draagt het college bij aan openlijke discriminatie en segregatie in onze samenleving, met alle gevolgen van dien. Wat de PVV betreft zou wervingsbeleid puur moeten gaan om de ervaring, kunde en kennis van personen. Mensen moeten worden beoordeeld op wat ze kunnen en niet op onveranderlijke uiterlijke kenmerken, zoals geslacht en etniciteit. Daarom dient mijn fractie een motie in met als dictum: verzoekt het college geen criteria inzake diversiteit en inclusie toe te passen bij wervingsbeleid.

Over segregatie gesproken: de afschuwelijke beelden van Joodse mensen die als wilde dieren werden opgejaagd in Amsterdam staan op het netvlies gebrand. Beelden die we na de Tweede Wereldoorlog nooit meer dachten te zien, maar door decennialang de grenzen wagenwijd open te zetten hebben we massaal antisemitisme geïmporteerd in onze samenleving. Een niet te ontkennen realiteit. Wat er in Amsterdam is gebeurd, kan ook in Den Haag gebeuren. De naïeve opstelling over de sit-ins op Den Haag Centraal en de demonstraties en rellen bij de Turfmarkt kunnen een gevaarlijke opmaat richting een Haagse pogrom zijn. Het college geeft in de begroting aan dat het discriminatie wil tegengaan. Zo moet er een Haags plan tegen antisemitisme én een Haags plan tegen moslimdiscriminatie worden ontwikkeld. Dat deze zaken bij elkaar staan, vindt onze fractie een gotspe, niet alleen omdat antisemitisme juist verweven zit binnen de islamitische leer maar ook omdat we niet moeten doen alsof moslimdiscriminatie massaal voorkomt. Hebben we ooit gezien dat groepen moslims door andere groepen worden opgejaagd, in elkaar geslagen, neergestoken, met brandbommen bestookt? Hebben we ooit gezien dat moslims slachtoffer zijn geweest van wat wij in Amsterdam hebben gezien? Nog nooit, voorzitter! Dus kom niet met het noemen van antisemitisme en moslimdiscriminatie in één zin. Het is niet hetzelfde. Het komt niet even vaak voor en het is dus niet gelijkwaardig. Appels met peren. Sterker nog, bij antisemitisme zijn islamitische daders zwaar

oververtegenwoordigd. Dat er een Haagse aanpak tegen antisemitisme komt, vindt onze fractie positief maar wij vrezen dat dit niets gaat uithalen als de wortel van het probleem niet wordt benoemd. We willen dan ook de volgende vragen aan het college stellen. Kan het garanderen dat de aanpak ook keiharde repressieve maatregelen bevat om antisemitisme tegen te gaan? Hoe kijkt het college aan tegen het feit dat juist veel antisemitisme uit islamitische hoek komt en erkent het college dit feit ook? Is het volgens het college moslimdiscriminatie als je een moslim aanspreekt op het antisemitisme binnen de islam?

Voorzitter. Niet alleen maakt onze fractie zich zorgen over de veiligheid van Joden in de Hofstad maar ook over de leefbaarheid in wijken die te maken hebben met overlast door hangjongeren. Onacceptabel, want iedere Hagenaar en Hagenees heeft recht op een veilige en prettige leefomgeving. De gemeente Rotterdam had ook te maken met locaties waar veel overlast was door jongeren en waar andere acties, zoals controle door politie, onvoldoende effect hadden. Het bestuur van de Maasstad kwam met een doeltreffende oplossing, namelijk het plaatsen van apparaatjes, Mosquito's, die een hoge pieptoon produceren die vooral te horen is door jongeren. Uit evaluatie bleek dat de overlast door jongeren en probleemfiguren en het aantal klachten van burens flink waren afgenomen door het gebruik van deze Mosquito's. Een sterk punt van de apparaatjes is dat ze vaak effectiever zijn dan handhaving, aangezien overlastgevers weer terugkomen als de politie alweer is vertrokken. Wat de PVV betreft zou onze gemeente daarom serieus moeten kijken naar deze oplossing om overlast door hangjongeren tegen te gaan. Onze fractie wil dan ook een motie indienen met als dictum: verzoekt het college een pilot van een jaar op te zetten met Mosquito's in Den Haag en de raad na dat jaar in te lichten over de resultaten.

Voorzitter. In de begroting valt te lezen dat de gemeente het komende jaar circa 2.500 asielzoekers gaat opvangen. U hoort het goed: 2.500. Dat aantal komt voort uit de zeer omstreden Spreidingswet - ik noem het liever de dwangwet - die ingetrokken gaat worden, terwijl de opvang van die 2.500 asielzoekers bereikt moet zijn op 1 juli 2025. Nou, de gemeente heeft grote moeite om passende opvanglocaties te vinden, maar het college wil maar liefst vijf nieuwe opvanglocaties realiseren. De voorgenomen opvang van 740 mensen in een experimentele setting is symptomatisch voor hoe dit college te werk gaat. We hebben dan ook de volgende vragen aan het college. Tot hoever is het bereid te gaan om deze volstrekt onrealistische ambitie te halen, koste wat het kost? Wanneer zegt het college: genoeg is genoeg, vol is vol?

Voorzitter. Veel politieke keuzes die het college maakt in deze begroting zou de PVV niet maken, maar, eerlijk is eerlijk, er staan ook goede zaken in. Laat ik er eentje uitlichten. Het college wil aandacht besteden aan het creëren van voldoende toegankelijke sportmogelijkheden omdat elke Hagenaar de mogelijkheid moet hebben om zowel georganiseerd als ongeorganiseerd te sporten en actief te blijven, want dat is niet alleen goed voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van mensen maar zorgt ook voor sociale cohesie en is zeer effectief tegen eenzaamheid. De PVV ondersteunt dat volledig en ziet veel potentie in fitnessparken in de buitenlucht. Dergelijke parken zijn zeer toegankelijk en kunnen een belangrijke sociale functie in wijken vervullen. In Zoetermeer heeft men positieve ervaringen met dergelijke fitnessparken. Zo trekt beweegpark Noord Aa, een van de grootste openluchtfitnessparken in Nederland, jaarlijks circa 7.000 sporters. Onze fractie wil dan ook een motie indienen met het dictum: verzoekt het college om onderzoek te doen naar de mogelijkheden om fitnessparken in de buitenlucht te realiseren.

Voorzitter, hier wil ik het bij laten. Dank.

De voorzitter. Door de fractie van de PVV worden de volgende moties (PVV.1, PVV.2 en PVV.3) ingediend:

Motie PVV.1 Onderzoek naar fitnessparken in de buitenlucht

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de Programmabegroting 2025-2028,

Constaterende, dat:

- Het College in de Programmabegroting laat optekenen dat Den Haag dé actieve sport- en beweegstad aan zee is, waar elke Hagenaar de mogelijkheid heeft om zowel georganiseerd als ongeorganiseerd te sporten en actief te blijven;
- Het College aangeeft dat sport op een plezierige manier bijdraagt aan de sociale cohesie, de opbouw van waarden en normen en cruciaal is voor zowel de lichamelijke als geestelijke gezondheid;
- Het College stelt dat er aandacht wordt besteed aan het creëren van voldoende toegankelijke sportmogelijkheden.

Overwegende, dat:

- Fitnessparken in de buitenlucht zeer toegankelijk zijn, bijdragen aan sociale cohesie en een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid van onze inwoners;
- Het concept van fitnessparken in de buitenlucht veel potentie heeft, gezien het feit dat het beweegpark Noord Aa in Zoetermeer, een van de grootste openluchtfitnessparken in Nederland, jaarlijks circa 7.000 sporters trekt.

Verzoekt het college:

- Onderzoek te doen naar mogelijkheden om fitnessparken in de buitenlucht te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie PVV.2 Pilot mosquito's

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de Programmabegroting 2025-2028,

Constaterende, dat:

- Er in Den Haag locaties zijn waar overlast is door jongeren;
- In de gemeente Rotterdam apparaatjes ('mosquito's') zijn opgehangen op locaties waar veel overlast was door jongeren en waar andere acties, zoals controle door politie, onvoldoende effect hadden;
- Mosquito's een hoge pieptoon produceren die vooral te horen is door jongeren.

Overwegende, dat:

- Uit een evaluatie blijkt dat de overlast door jonge probleemfiguren en het aantal klachten van burens flink zijn afgenomen door het gebruik van mosquito's in Rotterdam;
- Mosquito's vaak effectiever zijn dan handhaving, aangezien overlastgevers weer terugkomen als de politie is vertrokken;
- Het gebruik van mosquito's bij kan dragen aan het tegengaan van overlast door jongeren in Den Haag.

Verzoekt het college:

- Een pilot van een jaar op te zetten met mosquito's in Den Haag en de raad na dat jaar in te lichten over de resultaten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie PVV.3 Positieve discriminatie is ook discriminatie

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de Programmabegroting 2025-2028 (RIS318924),

Constaterende, dat:

- Het college in de Programmabegroting o.a. aangeeft haar inzet voor een inclusief wervingsbeleid te continueren;
- Het college tevens laat optekenen aan meer diversiteit aan de top van de organisatie te willen werken.

Overwegende, dat:

- De nadruk leggen op diversiteit en inclusie bij wervingsbeleid bijdraagt aan segregatie in onze samenleving, met alle gevolgen van dien;
- Wervingsbeleid puur zou moeten gaan om de ervaring, kunde en kennis van personen;
- Positieve discriminatie ook een vorm van discriminatie is.

Verzoekt het college:

- Geen criteria inzake diversiteit en inclusie toe te passen bij wervingsbeleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Ruim een jaar geleden zijn wij, als CDA, in een coalitie gestapt met vijf andere partijen om samen het bestuur van deze stad op ons te nemen. Zoals men van ons verwacht, zijn wij bereid om verantwoordelijkheid te dragen, ook wanneer de uitdagingen aanzienlijk zijn. Maar laten we eerlijk zijn: een coalitie van zes partijen, elk met een eigen stevig ideologisch en zwaar uiteenlopend fundament, gaat niet vanzelf en vraagt om een bijzondere vorm van samenwerking. Toch zijn wij dit avontuur aangegaan, met de overtuiging dat we, zij het voorzichtig en niet zonder slag of stoot, het midden kunnen vinden waar de belangen van de hele stad centraal blijven staan.

De begroting die vandaag voorligt, weerspiegelt de vele compromissen die we hebben gesloten. Compromissen die soms moeilijk en zwaar bevochten waren. Voor ons als CDA is dat niet nieuw; we hebben altijd geloofd in het grotere belang en in stabiliteit als fundament voor goed bestuur; dat hebben we ook in de vele coalities waarin wij tot nu toe zitting hebben genomen aangetoond. Maar die stabiliteit vraagt ook iets van ons allen: een bereidheid van elke partij om zo nu en dan pijn te lijden, omdat continuïteit, ordentelijk bestuur en het algemeen belang altijd boven ideologische wensen moeten staan.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoor het CDA woorden vol reflectie spreken over de deelname aan deze coalitie. Ik vroeg mij af of het dan ook kan reflecteren op het, denk ik, moeilijk bevochten compromis over de hengelcampagne.

Kavish Partiman (CDA). Zoals mevrouw Van Basten Batenburg weet - we hebben wel vaker met elkaar aan de onderhandelingstafel gezeten - zijn er verschillende politieke wensen die dan op tafel komen, soms heel erg uiteenlopend, en dan vind je elkaar ergens in het midden. Dit was een van die compromissen die we met elkaar hebben gesloten. Daar is dus zo'n campagne uit voortgekomen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dan is wel de vraag aan het CDA: als dat dan gebeurt, steunen ze dat dan ook echt? Zijn ze er dan comfortabel mee en willen ze zich daar dan ook aan houden? Willen ze dan ook de ruimte geven aan die andere partijen om te genieten van dat zwaarbevochten compromis?

Kavish Partiman (CDA). Volgens mij heeft het CDA zijn handtekening gezet onder dit akkoord. De CDA-fractie heeft nooit gezegd dat we tegen deze campagne zijn. Dus die campagne loopt. Het is gemeentelijk beleid en wij staan achter dat beleid.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik ben toch ook wel nieuwsgierig. We kennen het CDA als een partij die altijd opkomt of opkwam voor de belangen van Scheveningers. Nu wordt er op het

Havenhoofd heel streng opgetreden ineens. Er werd daar jarenlang gevist zonder problemen. Hoe ziet het CDA dat? Want het is toch een beetje dualisme, zou ik zeggen. Niet alles is in het coalitieakkoord gegoten. Kan het CDA straks gewoon meestemmen met de motie Geef de Scheveningse bevolking het visplezier terug?

Kavish Partiman (CDA). Dat is een interessante, want dat visverbod dateert nog uit een vorig college en heeft ook specifiek te maken met het Havenhoofd. Ik vraag mij dus ook wel af waar dat vandaan is gekomen, zodat ook ik uitkijk naar de antwoorden van het college hierover. Er moet toch een bepaalde gedachtegang achter hebben gezeten waardoor er op dat moment toe is besloten. En als die er niet blijkt te zijn geweest, moeten we er eventjes over praten, maar als die er wel blijkt te zijn, wil ik dat graag nog even van het college horen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat biedt hoop. Scheveningen en de visserij gaan hand in hand sinds mensenheugenis. Dus mochten er geitenpaadjes te bewandelen zijn, dan kunnen we hopelijk het CDA aan onze kant vinden om die vele, vooral oudere mensen die hobby te geven zodat ze lekker een hengeltje kunnen uitwerpen. En misschien kan dan uw wethouder ook komen.

Kavish Partiman (CDA). Gelukkig zijn er nog heel veel plekken in deze stad waar er wel een hengeltje uitgeworpen kan worden. Die mooie visserijvereniging die deze mensen bij elkaar brengt, heeft dat ook aangetoond. Dus het kan nog op heel veel plaatsen. Ik snap dat heel veel mensen waarde hechten aan de locatie in Scheveningen hiervoor. Nou ja, er zal wel een reden voor zijn geweest waarom het vanaf het Havenhoofd niet kan. Maar gelukkig kan het op heel veel plekken in de stad nog wel.

Voorzitter. Onze bereidheid tot samenwerking betekent echter niet dat we onze eigen visie uit het oog verliezen. De christendemocratie blijft voor ons de basis, een rijke ideologie waarbij de mens deel uitmaakt van een groter geheel en in relatie staat tot de ander. Onze visie op een fatsoenlijke samenleving is sociaal-conservatief en geworteld in waarden die ons dierbaar zijn. Die waarden bieden ons houvast en richting, ook in deze veelkleurige samenwerking.

De ideologische verschillen met onze partners brengen ons regelmatig op punten waar onze kijk op beleid duidelijk uiteenloopt. Dit is onvermijdelijk in een coalitie zoals de onze en maakt deel uit van het duale stelsel waarin we werken. Het dualisme biedt soms de ruimte voor de nodige nuance en verschillende perspectieven, iets wat we waarderen zolang de afspraken die we als raad met elkaar hebben vastgelegd, gerespecteerd worden en ordentelijk bestuur leidend is. Met deze context in gedachten wil ik graag enkele belangrijke beleidsvelden nader toelichten.

Ik begin dan met ruimtelijke ordening en wonen. Onze stad groeit, en de behoefte aan woningen is enorm. In het Central Innovation District staan meer dan 20.000 nieuwe woningen gepland. Maar voor het CDA gaat nieuwbouw verder dan alleen stenen stapelen. Wij willen bouwen aan leefbare wijken waar bewoners fatsoenlijk terecht kunnen bij voorzieningen als de huisarts, supermarkt, school, sportvereniging en kinderopvang, voorzieningen die onmisbaar zijn voor een gezond en sociaal leven in de stad. We hebben daarom bij het voorzieningendebat maar ook bij ruimtelijke plannen, meerdere moties ingediend om ervoor te zorgen dat deze voorzieningen tijdig worden gerealiseerd en houden de afdoening hiervan nauwlettend in de gaten. Daarnaast kijken we uit naar de presentatie van de Haagse applicatie die ons in staat zal stellen om de leefbaarheid integraal te monitoren op wijk- en stadsniveau.

We zien ook dat veel Hagenaars, jong en oud, op lange wachtlijsten staan voor een woning in hun eigen stad, de stad waar ze zich verbonden mee voelen en waar ze onmisbaar werk doen. Of het nu in Loosduinen, Scheveningen of de Schilderswijk is, het CDA vindt het belangrijk dat mensen met een sterke band met Den Haag niet noodgedwongen de stad moeten verlaten. We willen graag experimenteren met voorrang voor deze groep bij nieuwbouwprojecten. Het is dan ook teleurstellend dat er in de afdoening van onze motie nog steeds geen project is gevonden voor sociale huur. Daarom dien ik vandaag opnieuw een motie in voor een pilot waarbij voorrang wordt gegeven bij toewijzing van nieuwbouw in de sociale huursector. Dat is de motie Pilot toewijzen met voorrang bij nieuwbouw van sociale huurwoningen, met als dictum: roept het college op in Q1 2025 de raad een update te geven hoe samen met woningcorporaties een project in de sociale huur wordt geselecteerd, waarbij voorrang bij toewijzing van huurwoningen binnen het betreffende stadsdeel wordt toegepast, hierbij

een overzicht te delen van alle sociale huurprojecten waar technisch gezien, voorrang bij toewijzing uit de Wet regie op de volkshuisvesting mogelijk is, en hierbij een toelichting te geven op de eerste resultaten over de communicatie, eventuele belemmeringen en te volgen procedure voor de toewijzing. Deze motie dien ik samen in met collega De Groot.

Dan duurzaamheid en samenwerking. De ambities op het gebied van duurzaamheid zijn groot, en terecht. We werken aan een schonere lucht, een betere leefomgeving en een duurzame toekomst voor de volgende generaties. Voor het CDA is het essentieel dat we deze transitie sámen met bewoners en bedrijven vormgeven. Wij geloven niet in het opleggen van verplichtingen of overmatig papierwerk, maar juist in samenwerking. Door de kracht van de samenleving te benutten, kunnen we Den Haag groener en duurzamer maken. Daarom dien ik samen met collega De Groot vandaag een motie in om ervoor te zorgen dat ook het MKB de duurzaamheidstransitie kan maken en vraag ik om verduurzaming van gemeentepanden in samenwerking met maatschappelijke organisaties. Dat is de motie Zorg dat het MKB de duurzaamheidstransitie mee kan maken; de motie roept het college op voorafgaand aan grote projecten en beleidsveranderingen, waarbij het gaat om het invoeren van nieuwe extra gemeentelijke verplichtingen omtrent duurzaamheid, gericht op de hele stad of ten minste een stadsdeel, eerst een MKBA en daaropvolgend een MKB-toets uit te voeren, de raad te informeren over de resultaten voorafgaand aan wanneer een definitieve beslissing wordt genomen over invoering van nieuw gemeentelijk duurzaamheidsbeleid.

Voorzitter: de heer De Ridder.

De **voorzitter**. Ik zie dat er een interruptie is van de heer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Zoals de motie nu is geformuleerd, geldt dus dat bij alle nieuwe duurzaamheidsmaatregelen een MKB-toets moet plaatsvinden, zelfs als ze niet op het MKB betrekking hebben. Is dat wat het CDA hier beoogt?

Kavish Partiman (CDA). Volgens mij is een MKB-toets bedoeld voor het MKB, dus ook als het betrekking heeft op het MKB. Dat is dus eigenlijk de basis hiervan. Dus als het betrekking heeft op het MKB, kan men die MKB-toets doen. Het is onlogisch om een MKB-toets te doen waar geen MKB bij is betrokken.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat ben ik volstrekt eens met de heer Partiman. De VVD heeft net iets voorgesteld rond vve's en verduurzaming. Dat heeft niets met het MKB te maken, dus geen MKB-toets. Begrijp ik u zo goed?

Kavish Partiman (CDA). Ja, het zou gek zijn om een MKB-toets uit te voeren waar het MKB niet bij is betrokken.

De **voorzitter**. De heer De Vuyst, voor de derde maal.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik vind het goed om te horen, maar zo staat het niet in de motie. Er staat nu: alle duurzaamheidsmaatregelen in de stadsdelen of in de stad. Ik zou u dus willen meegeven om nog even naar die formulering te kijken, zeg ik via de voorzitter.

Kavish Partiman (CDA). Volgens mij staat het er helder. Een MKB-toets is voor het MKB bedoeld. Dus als ik dan nog een keer in de motie moet benoemen dat het alleen maar om het MKB gaat, dan is dat een beetje dubbel. Maar goed, met deze uitleg moeten we er ook wel uit kunnen komen, denk ik.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik heb een beetje dezelfde strubbelingen als de heer De Vuyst over het bekijken wanneer het wel en wanneer het niet aan de orde is. Ik kan mij namelijk ook voorstellen dat sommige maatregelen zijdelings op een bepaalde manier wel invloed zouden kunnen hebben waar het gaat om het MKB. Dus ik zoek een beetje naar een kader.

Kavish Partiman (CDA). Bijvoorbeeld bij de energietransitie heeft het wel degelijk effect op het MKB als het gaat om winkelstraten en dergelijke. Dat raakt het MKB en dan is het van belang dat zij er ook wat van kunnen vinden. Dat kan soms voor de een klein zijn en voor de ander groot. In de commissie heb ik met de wethouder ook een discussie gehad over wat klein en wat groot is, waar ik verderop in mijn betoog nog op terugkom. Het is in ieder geval belangrijk dat het MKB er dan in mee wordt genomen. De MKB-toets is niet alleen maar een toets maar ook een participatie-instrument, opdat die mensen er ook hun zegje over kunnen doen en je dat mee kunt nemen in je beleidsafwegingen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik denk dat er een aantal dingen zijn waarbij het heel duidelijk is dat het invloed heeft op het MKB, maar er zijn ook heel veel grijze gebieden waarbij sommige MKB'ers zullen aangeven dat die ook invloed op hen hebben. Daar de energietransitie iets heel groots is, is het volgens mij heel lastig om daar überhaupt een MKB-toets op te doen. Ik denk dan ook dat het handiger zou zijn om eerst de discussie te hebben over wat groot en wat klein is en om vervolgens op basis daarvan te kijken op welke manier het MKB erbij betrokken kan worden voordat er zo'n toets wordt uitgevoerd. Want zo'n MKB-toets uitvoeren is ook niet gratis. Dus zoals het er nu staat, is het eigenlijk een hele dure motie.

Kavish Partiman (CDA). Zoals ik heb geleerd, is niets gratis. Er is altijd iemand die ergens voor betaalt, over het algemeen de belastingbetaler. Maar laten we eerst kijken hoe de moties worden beargumenteerd en dan ben ik best bereid om met het college er verder over in gesprek te gaan.

Voorzitter. Dan heb ik nog een motie, en dat is de motie Verduurzaming gemeentepanden in samenwerking met maatschappelijke organisaties. Daarin wordt het college opgeroepen om bij verduurzaming van gemeentepanden, de maatschappelijke organisaties die gebruikmaken van deze panden mee te nemen in de planning en werkzaamheden, maatschappelijke organisaties die gebruikmaken van gemeentepanden die worden verduurzaamd, vroegtijdig te informeren over deze werkzaamheden en mee te denken over tijdelijke opvang op een andere locatie als de activiteiten en bestaanszekerheid van deze organisaties in gevaar komt door de geplande werkzaamheden. Deze motie wordt mede ingediend door collega De Groot.

Dan economie. Een sterke economie is onmisbaar voor een gezonde samenleving, en in Den Haag vormt het midden- en kleinbedrijf de ruggengraat. Onze winkelstraten zijn echter meer dan louter commerciële zones; ze zijn de harten van onze buurten, ontmoetingsplekken waar buurtbewoners samenkomen en die bijdragen aan de sociale cohesie in onze stad. In de programmabegroting worden verschillende inspanningen genoemd om deze winkelgebieden levendig te houden, en dat waarderen wij zeer. Straten zoals de Fahrenheitstraat, Frederik Hendriklaan en Denneweg profiteren gelukkig van een bloeiende ondernemersbasis. Maar niet elke winkelstraat in Den Haag heeft het even gemakkelijk. Straten als de Paul Krugerlaan, de Hobbemastraat, de Vaillantlaan en de Weimarstraat - ik weet overigens zeker dat ik er een aantal vergeet - hebben te maken met hardnekkige uitdagingen zoals leegstand en een gebrek aan diversiteit in het winkelaanbod. Hierdoor verliezen ze aan aantrekkelijkheid voor zowel bewoners als bezoekers. Deze winkelgebieden verdienen extra aandacht om weer te kunnen floreren en aantrekkelijk te worden voor de gemeenschap.

Een structurele aanpak vraagt om meer dan alleen incidentele initiatieven. Wij stellen voor om de sociale cohesie in deze gebieden te versterken door het MKB en sociale ondernemingen samen te laten werken. Netwerkbijeenkomsten, samenwerkingstrajecten en lokale ondernemersverenigingen kunnen ondernemers met elkaar verbinden en stimuleren om gezamenlijke initiatieven te ontwikkelen die de buurt ten goede komen. Ik verneem graag of de wethouder hier wat in ziet.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Nou hebben we in Haarlem een GroenLinks-raadslid horen zeggen: we gaan de winkelstraten bevoorraden met paard en wagen. Zulke gekke dingen heb ik hier nog niet gehoord, maar hoe ziet u het bevoorraden van winkels en ondernemingen als straks die zero-emissiezone van kracht is dankzij het beleid van dit college?

Kavish Partiman (CDA). Ik ben het met de heer De Mos eens dat daar moeilijkheden in zitten. Bijvoorbeeld een koelwagen die elektrisch rijdt, heeft toch wel te maken met beperkingen qua afstand.

Tegelijkertijd is er beleid waarbij uitzonderingen gemaakt kunnen worden. Dus ik hoop wel dat het beleid aansluit bij de behoefte zodat mensen niet te veel in problemen geraken.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). We hebben in de stad natuurlijk een enorm laadprobleem. Bovendien is het trekvermogen van heel veel elektrische voertuigen niet toereikend genoeg. Zou het CDA niet veel meer op de rem moeten trappen om die zero-emissiezones voorlopig in de ijskast te plaatsen?

Kavish Partiman (CDA). U kent het CDA als een partij die altijd kijkt naar en staat voor ordentelijk bestuur. We hebben ons ook heel erg uitgesproken over deze zero-emissiezones waarbij we ook onze zorgen daarover hebben geuit. Tegelijkertijd kijken we naar wat er is ingevoerd en welke problemen er zijn. We hebben ook gesprekken gevoerd met MKB Den Haag en VNO-NCW en die hebben ons de garantie gegeven en hebben aangegeven ervan uit te gaan dat dit op deze manier te dragen is, met ook de vrijstellingen die worden verleend. Als de branches aangeven dit te kunnen dragen, dan moeten we daar ook wel naar luisteren.

De **voorzitter**. Meneer De Mos, laatste maal.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik krijg hier de vraag ingefluisterd of de schilder en de groenteboer daar dan ook bij zitten die straks allemaal de consequenties ervan moeten dragen. Dan nog een andere vraag. U signaleert vaak de dingen heel goed. In de media zegt u dan 'tot hier en niet verder'. Dat is met de zero-emissiezones zo. Dat was met Haga zo en dat was met het vissen en het barbecueën zo. Maar is het nu niet tijd dat u gewoon zegt 'ik ben het helemaal zat met dit college' en dat u eens een keer de stekker eruit trekt?

Kavish Partiman (CDA). Op het moment dat we dat punt zouden bereiken, zal dat ook kenbaar gemaakt worden, maar ik kan u nu de garantie geven dat we dat punt nog niet hebben bereikt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoorde de heer Partiman net mooie woorden spreken over dat er structureel meer nodig is voor winkelgebieden. Laat ik daar nou toevallig net een amendement over hebben ingediend. We zien dat een aantal coalitiepartners van de heer Partiman een voorschot nemen op de resultaten die volgend jaar al dan niet positief moeten uitvallen. Kan de heer Partiman dan nu niet zeggen: wij doen het netjes, wij steunen dit inhoudelijk en gaan mee met het amendement van de VVD?

Kavish Partiman (CDA). Ik heb aan het begin van mijn betoog een heel verhaal gehouden over ordentelijk bestuur, over samenwerken en over hoe we soms pijn moeten lijden en soms niet. Zo komt nu eenmaal ook een begroting tot stand. Mevrouw Van Basten Batenburg weet hier zelf ook alles van. Dus ook in die begroting staan afspraken waar wij ons als partij echt aan willen houden. We staan ervoor en we hebben onze handtekening eronder gezet. Zijn we blij met alles? Zeker niet, maar we hebben er wel onze handtekening onder gezet. Dus dat is hoe we zullen stemmen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat zijn woorden die ik natuurlijk kan waarderen, want zo hoort het ook voor een deel te gaan bij een coalitiepartij. Aan de andere kant kan je je afvragen wat dan nog de vrijheid en de betekenis van zo'n raadsvergadering als die van vandaag nog is. Hoe kijkt de heer Partiman dan naar voorstellen die worden gedaan die vooruitblikken op mogelijke resultaten van volgend jaar? Want eigenlijk zetten die ook de heer Partiman een beetje buitenspel. Als de motie namelijk wordt aangenomen, heeft de heer Partiman volgend jaar iets te verdedigen waar hij niets te zeggen over heeft gehad.

Kavish Partiman (CDA). Ik kan alleen maar voor mijn eigen fractie spreken: zo'n voorstel zou het CDA nooit gedaan hebben.

Voorzitter. Daarnaast dienen wij de motie Uitbreiding van Bedrijveninvesteringszones naar eigenaren in, waarmee we beogen om vastgoedeigenaren te betrekken bij bestaande en nieuwe BIZ-initiatieven. In winkelstraten die extra ondersteuning kunnen gebruiken, kan een BIZ-model helpen

om ondernemers en vastgoedeigenaren samen te laten investeren in onderhoud, activiteiten en diversificatie van het winkelaanbod. Dit model heeft in de Fahrenheitstraat al zijn waarde bewezen en creëert gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor het versterken van winkelstraten die dat nodig hebben. Daartoe hebben we de motie Uitbreiding van Bedrijveninvesteringszones (BIZ) naar eigenaren, waarin het college wordt verzocht om een werkwijze op te stellen voor het uitbreiden van bestaande BIZ'en en het oprichten van BIZ'en waarin vastgoedeigenaren een structurele rol spelen, hierbij de mogelijkheden te onderzoeken om vastgoedeigenaren actief te betrekken bij de oprichting en uitvoering van nieuwe BIZ'en, de raad te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek en met voorstellen te komen voor de uitvoering van deze werkwijze.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Het ging vanmiddag ook even over BIZ'en, namelijk over de BIZ ZKD. Er werd toen zelfs iemand emotioneel toen er gezegd werd dat het college de wet- en regelgeving niet nakomt waar het gaat om een service level agreement voor iedere Haagse BIZ. De desbetreffende motie hebben wij ingediend, samen met de VVD. Kunnen we op steun rekenen van het CDA voor deze motie?

Kavish Partiman (CDA). Ik moet u heel eerlijk bekennen dat die motie een beetje laat bij ons binnen is gekomen, zodat ik die nog niet heel erg goed heb kunnen bestuderen. Maar u weet dat wij een partij zijn die vooral naar dit soort moties heel open kijkt. Dus laten we eerst horen wat het college erover te zeggen heeft, maar ik ben zeker bereid om met een heel erg open visie naar deze motie te kijken.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). De sprekers heeft u gehoord, hè? Het water staat echt tot aan de lippen. Ik hoop dus echt op uw steun.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Het CDA ziet daarnaast de MKB-toets als een cruciaal instrument bij grote beleidswijzigingen. Tegelijkertijd ontbreekt een heldere definitie van wat precies onder 'grote' beleidswijzigingen valt. Daarom dien ik de motie Uitvoeren van een maatschappelijke kosten-batenanalyse voorafgaand aan de MKB-toets bij grote beleidsingrepen in. Daarin wordt het college verzocht om bij grote beleidsingrepen standaard een MKBA uit te voeren voorafgaand aan de MKB-toets, zodat de deelnemers aan de MKB-toets beter inzicht hebben in de economische effecten en een definitie op te stellen van wat binnen de gemeente Den Haag wordt beschouwd als 'grote' en 'kleine' beleidsingrepen bij de MKB-toets, en deze definitie ter goedkeuring aan de raad voor te leggen.

Tot slot willen we bij economie het belang van familiebedrijven in onze stad onderstrepen. Familiebedrijven spelen een rol die verder gaat dan alleen de economische; ze zorgen voor continuïteit en stabiliteit en zijn diepgeworteld in de buurt. Ze dragen bij aan het behoud van werkgelegenheid, ze investeren in de gemeenschap en ze versterken de economische en sociale structuur van Den Haag. Daarom de motie Stimuleren van familiebedrijven in de Haagse investeringsmarkt, waarin het college wordt verzocht in kaart te brengen welke rol familiebedrijven spelen in de Haagse investeringsmarkt en op welke manieren de gemeente deze bedrijven kan stimuleren om duurzaam te blijven investeren, te onderzoeken welke maatregelen, zoals fiscale voordelen, investeringsondersteuning of vergunningenbeleid, kunnen bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor familiebedrijven in Den Haag en de raad hierover te informeren met concrete voorstellen.

Lesley Arp (SP). Ik heb een paar vragen over dit voorstel, vooral vanwege het tweede dictumpunt. Allereerst vind ik het interessant te weten wat nou eigenlijk moet worden verstaan onder een familiebedrijf. In de Quote 500 - niet dat dit blad standaard op mijn nachtkastje ligt - staan volgens mij ook wel wat bedrijven met een familie-element. Ik ben dus wel benieuwd hoe het CDA een familiebedrijf definieert.

Kavish Partiman (CDA). Een familiebedrijf is voor het CDA een bedrijf waarbij de aandelen ervan vallen binnen een familie en die worden overgedragen van de ene generatie naar de andere. Dus er zit een zekere mate van continuïteit in en van duurzaamheid en duurzame investeringen die worden gedaan. En ja, dat er een aantal succesvolle families in een bepaald blad staan, daar kijken wij niet bepaald negatief tegenaan.

Lesley Arp (SP). Dat is duidelijk. Het kunnen dus ook bedrijven uit de Quote 500 zijn. Wat mij echter triggert is het volgende. In zijn inleiding heeft de heer Partiman het over diepgewortelde bedrijven, maar vervolgens staat in deel twee van de motie: we gaan met een fiscaal voordeeltje mogelijk familiebedrijven van buiten aantrekken om te opereren in onze economie. Hoe verhoudt dit dan zich met uw verhaal over diepgewortelde familiebedrijven? Overigens hebben we voor dat laatste best wel sympathie, in de zin dat er familiebedrijven zijn die diepe wortels hebben in Den Haag en dat je kunt kijken hoe je die kunt helpen.

Kavish Partiman (CDA). Wat mij betreft sluit het een het ander niet uit. De familiebedrijven die in Den Haag al generaties actief zijn, wil je hier behouden. Tegelijkertijd kenmerken familiebedrijven zich ook als stabiele bedrijven en ook als partners van de overheid en de samenleving. Ze zorgen voor langdurige werkgelegenheid en zorgen ervoor dat er langdurig wordt geïnvesteerd in onze economie. Dus als er dergelijke bedrijven zijn die zich hier willen vestigen, waarom zouden we daar dan nee tegen zeggen? Die inkomsten kunnen we ook prima gebruiken.

De **voorzitter**. Mevrouw Arp, derde maal.

Lesley Arp (SP). Ik blijf dat tweede dictumpunt nog steeds een heel vreemd verhaal vinden in relatie tot het eerdere betoog dat je familiebedrijven die hier geworteld zijn moet helpen. Bovendien, waar het gaat om het fiscaal voordeel geven aan een familiebedrijf: ik vind het nogal wat om wat dat betreft een onderscheid te maken. Er kunnen namelijk ook allerlei mooie sociale bedrijven zijn die zijn opgezet door compagnons zonder familierelatie en die zich hier willen vestigen. En dan ga je dus eerst kijken of er een familieverband is en ga je, als dat het geval is, ze vervolgens een belastingvoordeel geven. Ik vind dat een nogal bijzonder voorstel.

Kavish Partiman (CDA). Met uw socialistische kijk op de wereld snap ik dat.

Voorzitter. Vervolgens kom ik te spreken over de buitenruimte. Het CDA is tevreden met de aandacht in de programmabegroting voor het onderhoud en de investering in publieke voorzieningen zoals speeltuinen en parken. Het is mooi om te zien dat bewoners steeds meer worden betrokken bij het onderhoud van hun wijk. Wij juichen toe dat er middelen beschikbaar zijn voor voorlichting over de omgang met de buitenruimte. Tegelijkertijd vragen wij de wethouder om zo snel mogelijk het cameratoezicht 2.0 te implementeren om bijplaatsing van afval in wijken zoals Laak en de Schilderswijk tegen te gaan.

Dan mobiliteit. De mobiliteit en bereikbaarheid in Den Haag vragen eveneens onze aandacht. Voor het CDA is het belangrijk dat mobiliteit in Den Haag toekomstbestendig wordt vormgegeven. Dat houdt in dat we een stad willen zijn waarin mensen zich duurzaam kunnen verplaatsen, maar we moeten ook oog houden voor de diversiteit van de wijken en hun specifieke mobiliteitsbehoeften. In sommige wijken is er een grotere vraag naar reguliere parkeerplekken en autoverkeer, terwijl andere wijken juist profiteren van initiatieven zoals deelmobiliteit, zoals we zien in de Vruchtenbuurt. Wij pleiten daarom voor een gedifferentieerde aanpak waarbij de gemeente actief luistert naar de signalen vanuit de wijken.

Dan het onderwerp sport en studenten. Wij zijn als CDA blij om te zien dat studenten steeds beter worden betrokken, maar we zouden ook in de komende periode graag zien dat studenten de kans krijgen om met steun van de gemeente zelf met ideeën en projecten te komen om van Den Haag een bruisender studentenstad te maken. Wij vragen de wethouder hierbij specifiek oog te houden voor het verenigingsleven. Graag een reactie van de wethouder hierop.

Voorzitter. Ik sluit af. Met deze punten benadrukken wij als CDA ons streven naar een stad waarin mensen zich thuis voelen, waarin bewoners kunnen rekenen op basisvoorzieningen en een fijne buurt hebben om te wonen, waarin duurzaamheid samen met de samenleving wordt bereikt en waarin onze lokale economie floreert. Dit is het Den Haag waar wij ons elke dag opnieuw voor inzetten. Een stad waarin iedere buurt levendig en leefbaar is, waar ondernemers en bewoners elkaar kunnen versterken en waar we gezamenlijk werken aan een duurzame toekomst. Laten we ervoor zorgen dat geen enkele wijk of winkelstraat achterblijft en dat Den Haag zich kan blijven ontwikkelen als een plek waar iedereen zich welkom voelt.

De **voorzitter**. Door de fractie van het CDA worden de volgende moties (CDA.1, CDA.2, CDA.3, CDA.4, CDA.5 en CDA.6) ingediend:

Motie CDA.1 Pilot toewijzen met voorrang bij nieuwbouw van sociale huurwoningen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de programmabegroting

Constaterende dat:

- De Wet regie op de volkshuisvesting gemeenten mogelijkheden biedt waarbij bewoners uit een stadsdeel voorrang kunnen krijgen bij toewijzing voor nieuwbouw;
- Inmiddels er een project bij de Aaltje Noordewierstraat is gevonden met middenhuurwoningen, waarbij de eerste verhuur 25% wordt toegewezen aan bewoners van Den Haag, die in de afgelopen 10 jaar minstens 6 jaar onafgebroken in Den Haag hebben gewoond. In december 2024 wordt gestart met de verhuur van deze woningen.
- Ondanks aangenomen voorstellen en moties van de raad er nog steeds geen project is gevonden voor sociale huur.

Overwegende dat:

- Het belangrijk is dat mensen die zich verbonden voelen met Den Haag, in Den Haag kunnen blijven wonen;
- We op basis van pilots met sociale huur en middenhuur kunnen bekijken en evalueren hoe een dergelijke regeling uitvoerbaar is en of het op bredere schaal zou kunnen worden toegepast;

Roept het college op:

- In Q1 2025 de raad een update te geven hoe samen met woningcorporaties een project in de sociale huur wordt geselecteerd, waarbij voorrang bij toewijzing van huurwoningen binnen het betreffende stadsdeel wordt toegepast;
- Hierbij een overzicht te delen van alle sociale huurprojecten waar technisch gezien, voorrang bij toewijzing uit de Wet regie op de volkshuisvesting mogelijk is.
- Hierbij een toelichting te geven op de eerste resultaten over de communicatie, eventuele belemmeringen en te volgen procedure voor de toewijzing.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie CDA.2 Stimuleren van Familiebedrijven in de Haagse Investeringsmarkt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 .

Constaterende, dat:

- Familiebedrijven en langdurige investeerders belangrijk zijn voor de stabiliteit, continuïteit en duurzame groei in Den Haag;
- familiebedrijven lokaal investeren en bijdragen aan de economische en sociale samenhang van de stad.

Overwegende, dat:

- Familiebedrijven vaak langdurig betrokken zijn en een duurzame visie hebben op hun investeringen in Den Haag;
- Ondersteuning van familiebedrijven bijdraagt aan een stabiele en veerkrachtige stad.

Verzoekt het college:

- In kaart te brengen welke rol familiebedrijven spelen in de Haagse investeringsmarkt en op welke manieren de gemeente deze bedrijven kan stimuleren om duurzaam te blijven investeren;
- te onderzoeken welke maatregelen, zoals fiscale voordelen, investeringsondersteuning of vergunningenbeleid, kunnen bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor familiebedrijven in Den Haag;
- de raad hierover te informeren met concrete voorstellen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie CDA.3 Uitbreiding van Bedrijveninvesteringszones (BIZ) naar Eigenaren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 .

Constaterende, dat:

- Bedrijveninvesteringszones (BIZ) een effectief middel zijn gebleken om ondernemers en eigenaren te laten samenwerken aan het verbeteren van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van winkelgebieden;
- in verschillende gebieden in Den Haag, zoals de Fahrenheitstraat, de BIZ een positieve impact heeft gehad op het onderhoud, de duurzaamheid en de branchering van het winkelaanbod.

Overwegende, dat:

- Het betrekken van vastgoedeigenaren bij BIZ-initiatieven kan bijdragen aan duurzame investeringen in de kwaliteit van de winkelstraten;
- het kennisplatform De Nieuwe Winkelstraat uitbreiding naar vastgoedeigenaren aanbeveelt om zo een nog bredere basis te creëren voor investeringen in winkelgebieden.

Verzoekt het college:

- Een werkwijze op te stellen voor het uitbreiden van bestaande BIZ'en en het oprichten van BIZ'en waarin vastgoedeigenaren een structurele rol spelen;
- hierbij de mogelijkheden te onderzoeken om vastgoedeigenaren actief te betrekken bij de oprichting en uitvoering van nieuwe BIZ'en;
- de raad te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek en met voorstellen te komen voor de uitvoering van deze werkwijze.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie CDA.4 Uitvoeren van een Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse voorafgaand aan de MKB-toets bij Grote Beleidsingrepen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 .

Constaterende, dat:

- De MKB-toets een belangrijk instrument is om de belangen van ondernemers bij beleidsontwikkelingen te waarborgen;
- een Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse (MKBA) voorafgaand aan de MKB-toets kan helpen om de economische impact van beleidsingrepen beter in kaart te brengen.

Overwegende, dat:

- Een voorafgaande MKBA waardevolle inzichten biedt aan de deelnemers aan de MKB-toets en hen in staat stelt om onderbouwde adviezen te geven over de mogelijke effecten van beleid;
- er momenteel geen eenduidige definitie is van wat wordt beschouwd als “grote” of “kleine” beleidsingrepen bij de MKB-toets.

Verzoekt het college:

- Bij grote beleidsingrepen standaard een MKBA uit te voeren voorafgaand aan de MKB-toets, zodat de deelnemers aan de MKB-toets beter inzicht hebben in de economische effecten;
- een definitie op te stellen van wat binnen de gemeente Den Haag wordt beschouwd als “grote” en “kleine” beleidsingrepen bij de MKB-toets, en deze definitie ter goedkeuring aan de raad voor te leggen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie CDA.5 Verduurzaming gemeentepanden in samenwerking met maatschappelijke organisaties

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de programmabegroting.

Constaterende dat:

- Verduurzaming van gemeente panden vaak invloed heeft op de huurders en gebruikers van deze panden.
- Verduurzaming van gemeente panden vaak invloed heeft op de huurders en gebruikers van deze panden.
- Veel gemeente panden (deels) worden gebruikt door een of meer maatschappelijke organisatie.

Overwegende dat:

- Het belangrijk is om enerzijds panden te verduurzamen en anderzijds genoeg en goede huisvesting te faciliteren voor maatschappelijke organisaties.
- Maatschappelijke organisaties een belangrijke bijdrage leveren aan de samenleving in Den Haag en bijdragen aan sociale cohesie.
- De gemeente ernaar moet streven om maatschappelijke organisaties te faciliteren en te onderhouden waar mogelijk.
- De maatschappelijke organisaties in gemeentepanden een positieve bijdrage kunnen leveren aan de verduurzaming en duurzame exploitatie van gemeentepanden.

Roept het college op:

- Bij verduurzaming van gemeentepanden, de maatschappelijke organisaties die gebruik maken van deze panden mee te nemen in de planning en werkzaamheden.
- Maatschappelijke organisaties die gebruik maken van gemeentepanden die worden verduurzaamd, vroegtijdig te informeren over deze werkzaamheden en mee te denken over tijdelijke opvang op een andere locatie als de activiteiten en bestaanszekerheid van deze organisaties in gevaar komt door de geplande werkzaamheden.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie CDA.6 Zorg dat het MKB de duurzaamheidstransitie mee kan maken

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van de programmabegroting.

Constaterende dat:

- MKB-bedrijven een groot deel vormen van het totaal aan ondernemers in Den Haag en de lokale economie.
- Gemeente Den Haag flinke ambities heeft op duurzaamheid, om bij te dragen aan een schonere lucht, een schonere leefomgeving, en voor de toekomst van onze stad en volgende generaties.
- Er veel van Haagse ondernemers een rol is weggelegd in de duurzaamheidstransitie.
- Haagse ondernemers tegelijkertijd een grote positieve bijdragen kunnen leveren aan de effectiviteit van duurzaamheidsbeleid, om schadelijke uitstoot omlaag te brengen en de omgeving groener te maken.
- Duurzaamheidsbeleid financiële en economische gevolgen kan hebben op MKB-bedrijven.

Overwegende dat:

- Het essentieel is samen te werken met bedrijven in de samenleving om de stad groener en duurzamer te maken, maar ook om te zorgen dat zij fatsoenlijk over kunnen stappen naar een duurzame bedrijfsvoering.
- Nieuwe eisen of verplichtingen op gebied van duurzaamheidsbeleid, zoals eisen op gebied van elektrisch vervoer, isoleren van bedrijfspanden of nieuwe energiebronnen, flinke impact kan hebben op bedrijven in het bijzonder ZZP'ers en het MKB.
- Zowel de MKB-toets en in het bijzonder de maatschappelijke kosten en batenanalyse (MKBA) een goed beeld vooraf kunnen geven over de effecten van duurzaamheidsbeleid om op basis daarvan flankerend en ondersteunend beleid vorm te geven voor bedrijven.
- Een vrijwillige duurzaamheidssubsidie minder grote impact zal hebben op een ondernemer ten opzichte van extra verplichtingen (verboden of normen) waar een ondernemer hoe dan ook aan moet voldoen. Een MKBA en MKB-toets de nodige inzichten vooraf kan verschaffen hoe ondernemers kunnen gaan voldoen aan de nieuwe eis of het verbod in gemeentelijk duurzaamheidsbeleid.

Roept het college op:

- Voorafgaand grote projecten en beleidsveranderingen, waarbij het gaat om het invoeren van nieuwe extra gemeentelijke verplichtingen omtrent duurzaamheid, gericht op de hele stad of ten minste een stadsdeel, eerst een MKBA en daaropvolgend een MKB-toets uit te voeren.
- De raad te informeren over de resultaten voorafgaand een definitieve beslissing wordt genomen over invoering van nieuw gemeentelijk duurzaamheidsbeleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De ChristenUnie/SGP staat voor een rechtvaardige overheid, een overheid die ruimte biedt om te ondernemen en samen te leven en die zorgt voor veiligheid op straat, maar ook een overheid die een vangnet is voor hen die kwetsbaar zijn, een overheid die hulp biedt aan de zorgvrager en samenlevingsverbanden versterkt. Dat vraagt ook om een rechtvaardige verdeling van de financiële middelen in onze stad. Zo'n 2000 jaar geleden schreef de apostel Paulus een brief aan de inwoners van de stad Filippi in het huidige Griekenland, een stad die verdeeld was, waar ruzie en onenigheid onder de bevolking was, mensen die er soms radicaal verschillende opvattingen op na hielden. Hij schreef hun dat ze zich moesten laten leiden door alles wat waar is, alles wat edel, rechtvaardig, zuiver, beminnelijk en eervol is, kortom, door alles wat deugdzaam is en lof verdient. Paulus gaf ze de opdracht mee om gezamenlijk het goede te gaan zoeken voor elkaar en voor de stad. En vandaag in onze stad zijn er soms diezelfde verschillen en is er soms diezelfde verdeeldheid als toen in Filippi. Het is niet erg als we van mening verschillen maar het kan ook ons werk en vertrouwen schaden als we uit het oog verliezen waarom we hier zijn. We zijn hier

niet voor ons eigen gelijk maar we zijn hier om onze stad te dienen, om ons te laten leiden door wat rechtvaardig is en om te doen wat deugdzaam is. Dat geldt niet alleen voor onze manier van werken maar ook voor de verdeling van de financiële middelen in onze stad. Dat brengt ons bij de programmabegroting.

De ChristenUnie/SGP is allereerst blij dat er een begroting ligt die in balans is en die de begrotingsregels respecteert. Dat was vorig jaar wel anders. Dus daarvoor een compliment aan de wethouder Financiën en natuurlijk ook aan alle ambtenaren achter de schermen. Maar in deze begroting zitten ook een aantal beleidskeuzes die de ChristenUnie/SGP niet zou maken. Investeren in topsport ondanks de landelijke kaalslag in de breedtesport. Een bedrag van € 1 mln. extra naar Amare zonder duidelijke voorwaarden en een helder geformuleerd publiek belang. De ChristenUnie/SGP maakt andere keuzes die ik nu vervolgens langs zal lopen.

De ChristenUnie/SGP is blij met de koers die met het beleidskader Den Haag geeft thuis is ingeslagen, waarmee erkend wordt dat de dakloosheid een woonprobleem is. We maken werk van preventie en we maken de omslag naar wonen. Het is ongelofelijk belangrijk dat we dat ook de komende jaren met voldoende middelen en inzet doen. Maar daar wringt de schoen. Het aantal dak- en thuisloze mensen neemt toe en de verwachting is dat met de ETHOS-telling komend jaar we alleen maar meer mensen in beeld zullen krijgen die nu nog buiten beeld zijn. En ook zonder die extra groep dakloze mensen stelt de wethouder al dat de uitvoering van het beleidskader knelt. Het is heel erg krap. Daarom het amendement Den Haag Geef thuis - en stop de tijd! - dat als volgt luidt: 'Besluit dictum I als volgt te wijzigen: Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves met dien verstande dat er 1 miljoen euro van de structurele vrijval van de areaalsystematiek wordt herbestemd in programma 8 ten behoeve van de uitvoering van het beleidskader Den Haag geeft thuis.' De tijd mag weer verder lopen en, mevrouw Holman, het is aan te bevelen om amendementen in te dienen.

Een andere belangrijke groep als het gaat om zorg voor de meest kwetsbare mensen, zijn de straatdokters. Tegen de klippen op verzorgen zij wonden en helpen zij hen die zorg nodig hebben maar die niet krijgen op een andere plek. Het belang van het werk dat ze voor de stad doen is bijna niet in woorden uit te drukken. We moeten er als gemeente dan ook alles aan doen om hen het werk uit te laten voeren zonder te veel administratieve rompslomp, want die is er in de zorg al genoeg zonder de bemoeienis van de gemeente. Liever gisteren dan vandaag geven we hun meerjarige financiering. Daarom heb ik bij het debat over de programmarekening dat met een motie gevraagd aan de wethouder die daarop toen zei: die motie is overbodig want we gaan dat meerjarig regelen per 1 januari 2025. Maar het is niet geregeld. Ongelofelijk, ineens moest er een aanbesteding komen terwijl dat voor de hoogte van het bedrag geen verplichting is. Daarom een motie samen met collega Arp van de SP, waarvan het dictum luidt: verzoekt het college voor de functie van straatdokters alsnog meerjarige financiering te regelen per 1 januari 2025, dit op zo'n manier vorm te geven dat de administratieve lasten van een meerjarige aanvraag niet onevenredig toenemen ten opzichte van een jaarlijkse subsidieaanvraag en de raad hierover te informeren.

Voorzitter. Naast de zorg voor hen die kwetsbaar zijn, moeten we ook investeren in veiligheid. Dit college investeert niet in veiligheid, sterker nog, de budgetten lopen met ruim € 10 mln. terug. Recent is er in Rotterdam een poging tot moord gedaan op een dakloze man en helaas zijn we ook in Den Haag opgeschrikt door brandstichting van tenten van dakloze mensen. Onverteerbaar! Natuurlijk is dakloosheid primair een woonprobleem en vandaar ook de eerdere investeringen in het beleidskader, maar nu er mensen op straat slapen en die aantallen ook toenemen moeten we goed voor deze mensen zorgen. Om te zorgen voor de brugfunctie van mensen helpen naar zorg en tegelijkertijd te handhaven als dat moet, willen we daarom een extra investering voor twee boa's met taakaccent dak- en thuisloosheid. Dat levert een veiligere stad op voor iedereen. Daarom het volgende amendement: 'Besluit dictum I als volgt te wijzigen: Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves met dien verstande dat er 0.35 miljoen euro van de structurele vrijval van de areaalsystematiek wordt herbestemd in programma 9 voor 2 fte buitengewone opsporingsambtenaren met taakaccent dak- en thuisloosheid.'

Voorzitter. Een groot deel van onze veiligheidsbudgetten zijn rijkssubsidies. Denk aan de re-integratie-officier die recidive naar de gevangenis omlaag brengt en aan de aanpak radicalisering of de

persoonsgerichte aanpak. Op die subsidies wordt fors bezuinigd, maar het is nog onduidelijk hoe de bezuinigingen precies zullen uitpakken. Omdat ze direct raken aan de veiligheid in onze stad dienen we samen met collega Van Basten Batenburg van de VVD een motie in, waarvan het dictum luidt: verzoekt het college zodra de bezuinigingen inzichtelijk zijn uit te werken wat dit betekent voor Den Haag en daarbij specifiek aandacht te hebben voor de veiligheidsbeleving, aanpak high impact crimes, de DUUP, ondermijning, jeugdcriminaliteit, digitale veiligheid, radicalisering en jeugdgroepen, en de raad hierover bij de Voorjaarsnota 2025 te informeren en daarbij inzichtelijk te maken welke structurele middelen gewenst zijn om de huidige aanpak veiligheid te continueren en daarvoor een voorstel te doen.

Voorzitter. Dan kort over het onderhoudsfonds voor religieuze gebouwen. Bij de vaststelling van de visie op religieus erfgoed in 2020 bleek dat het onderhoudsfonds al sinds 1984 niet was geïndexeerd. Ondergetekende stamt uit datzelfde jaar, dus u begrijpt dat dat fonds echt al heel lang niet geïndexeerd is. In 2020 is dat incidenteel gebeurd maar dat loopt per 2026 af. Het fonds is succesvol en dient daarom aangevuld te worden. Daarom een motie met als dictum: verzoekt het college het onderhoudsfonds per 2026 te indexeren en te corrigeren voor de stijging van bouwkosten en de groei van het aantal beschermde kerkgebouwen en dit structureel te borgen in de Programmabegroting 2026-2029.

Dan de Westvlietweg. De wethouder heeft meermaals en ook afgelopen woensdag nog beloofd met een brief daarover te komen. Daar zien we erg naar uit. Er is door de Partij voor de Dieren een motie ingediend hierover maar ik hoor hier graag nog van de wethouder de bevestiging dat die brief die is toegezegd, nog voor het kerstreces naar de raad komt.

Ten slotte. We hebben in deze raad al heel vaak goede ideeën van collega's gehoord die door een gebrek aan dekking of een gebrek aan dekking waar een meerderheid zich in kan vinden, niet op steun kon rekenen. Bij de voorjaarsnota diende de ChristenUnie/SGP daarom een motie in om bij de begroting een raadsinitiatievenfonds in te stellen. Die motie is afgedaan en de wethouder stelde in de afdoening in al haar wijsheid, dat zij niet ging bepalen hoe hoog dat bedrag moest zijn omdat het raakt aan het budgetrecht van de raad. Daarom wil ze graag het gesprek aan over de wenselijkheid van een dergelijk fonds. Maar dat gesprek heeft de raad al gehad. Daarom die motie die vervolgens in meerderheid werd aangenomen. Ik wil daarom nu maar zelf de begroting amenderen. De voorbereiding van dit amendement laat precies zien waarom dit fonds nodig is, namelijk een dichtgetimmerde begroting van het college waar coalitiefracties niet aan mogen morrelen. Je kunt het ook zien aan de indieners van de diverse amendementen vanavond. Daarom het volgende amendement: 'Besluit dictum I als volgt te wijzigen: Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves met dien verstande dat 0.5 miljoen euro van de dotatie aan het cofinancieringsfonds wordt herbestemd in programma 1 voor een raadsinitiatievenfonds.'

De **voorzitter**. Door de fractie van de ChristenUnie/SGP worden de volgende amendementen (CU/SGP.A en CU/SGP.B) voorgesteld:

Amendement CU/SGP.A geef thuis

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799),

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves **met dien verstande dat er 1 miljoen euro van de structurele vrijval van de areaalsystematiek wordt herbestemd in programma 8 ten behoeve van de uitvoering van het beleidskader Den Haag geeft Thuis**

Amendement CU/SGP.B Investeer in veiligheid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799),

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

- Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves **met dien verstande dat er 0.35 miljoen euro van de structurele vrijval van de areaalsystematiek wordt herbestemd in programma 9 voor 2 fte buitengewone opsporingsambtenaren met taakaccent dak- en thuisloosheid;**

De **voorzitter**. Door de fractie van de ChristenUnie/SGP, daartoe gesteund door de fracties van de VVD en Hart voor Den Haag, wordt het volgende amendement (CU/SGP.D) voorgesteld:

Amendement CU/SGP.D Versterk het initiatief van de raad structureel

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799),

Besluit dictum I als volgt te wijzigen:

- Vast te stellen de Programmabegroting 2025-2028 (bijlage 1 en 2), in overeenstemming met de voorgelegde ontwerpbegroting 2025-2028, met een meerjarig eindsaldo van € 0,0 mln. na verrekening met de reserves **met dien verstande dat er 0.5 miljoen euro van de dotatie aan het co-financieringsfonds wordt herbestemd in programma 1 voor een raadsinitiatievenfonds;**

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de fractie van de ChristenUnie/SGP worden de volgende moties (CU/SGP.1 en CU/SGP.3) ingediend:

Motie CU/SGP.1 Geen aannames met veiligheid deel 2

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799),

constaterende, dat:

- het Rijk bezuinigt op subsidies voor gemeenten, waaronder de aanpak van radicalisering, gewelddadige jeugdgroepen, digitale veiligheid en de DUUP;
- over de precieze aard van deze bezuinigingen nog veel onduidelijkheid bestaat;

overwegende, dat:

- onduidelijk is wat de gevolgen zijn voor het reguliere veiligheidsbeleid wanneer deze uitkeringen aflopen;
- niet bekend is of deze programma's ook middels het structurele gemeentelijke veiligheidsbeleid (deels of anders) kunnen worden voortgezet;
- daarmee ook niet inzichtelijk is wat de gemeente aan (financiële) inzet op veiligheid kwijtraakt bij de voorgestelde bezuinigingen van het Rijk op subsidies;

verzoekt het college:

- zodra de bezuinigingen inzichtelijk zijn uit te werken wat dit betekent voor Den Haag en daarbij specifiek aandacht te hebben voor de veiligheidsbeleving, aanpak high impact crimes, de DUUP, ondermijning, jeugdcriminaliteit, digitale veiligheid, radicalisering en jeugdgroepen;
- de raad hierover bij de Voorjaarsnota 2025 te informeren en daarbij inzichtelijk te maken welke structurele middelen gewenst zijn om de huidige aanpak veiligheid te continueren en daarvoor een voorstel te doen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie CU/SGP.3 Onderhoud de onderhoudspot

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799),

constaterende, dat:

- het onderhoudsfonds voor beschermde kerkgebouwen sinds 1984 €130.000 is;
- dit bedrag sindsdien niet geïndexeerd noch gecorrigeerd is voor de stijging van onderhoudskosten en het aantal beschermde kerkgebouwen (van 31 toen naar 46 nu);
- met de vaststelling van de “Visie op religieus erfgoed” in 2020 het onderhoudsfonds voor beschermde kerkgebouwen *incidenteel* opgehoogd is naar €200.000 in 2021 en €300.000 in 2022;

overwegende, dat:

- de raad bij behandeling van de Visie op religieus erfgoed een motie heeft aangenomen die oproept om het onderhoudsfonds *structureel* op te hogen, zodat de onderhoudsbijdrage op peil komt;
- dat tot op heden nog niet gebeurd is, waardoor het extra geld na komend jaar op is;
- de onderhoudsbijdrage daarmee voor 2026 en verder weer op €130.000 uitkomt, het bedrag dat sinds 1984 niet geïndexeerd noch gecorrigeerd is;
- het college zelf aangeeft dat er grote behoefte aan continuering van de regeling is, die bewezen heeft doelmatig te zijn;
- structureel meer budget daarom nodig is;

verzoekt het college:

- het onderhoudsfonds per 2026 te indexeren en te corrigeren voor de stijging van bouwkosten en de groei van het aantal beschermde kerkgebouwen en dit structureel te borgen in de programmabegroting 2026-2029;

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van de ChristenUnie/SGP, daartoe gesteund door de fractie van de SP, wordt de volgende motie (CU/SGP.2) ingediend:

Motie CU/SGP.2 Meerjarige financiering voor medische hulp aan dakloze mensen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799),

constaterende, dat:

- de straatdokters jaarlijks middels een subsidie worden gefinancierd;

overwegende, dat:

- dak- en thuisloze mensen voor basiszorg afhankelijk zijn van de zorg van straatdokters;
- de jaarlijkse subsidieaanvraag veel administratieve lasten geeft en ieder jaar ook veel onzekerheid en onduidelijkheid over het continueren van o.a. fte en bijvoorbeeld de huurlasten van een pand;
- de wethouder Zorg in het commissiedebat van 27 juni 2024 aangaf dat het per subsidie mogelijk is om te meerjarige financiering vorm te geven;
- de wethouder Zorg in het raadsdebat op 11 juli 2024 aangaf dat “het proces richting meerjarige financiering wordt binnenkort afgerond met een meerjarige opdracht voor vier jaar vanaf 1 januari 2025”;
- desondanks blijkt dat in de begroting 2025-2028 de meerjarige financiering voor straatdokters niet is geregeld;

verzoekt het college:

- voor de functie van straatdokters alsnog meerjarige financiering te regelen per 1 januari 2025;
- dit op zo’n manier vorm te geven dat de administratieve lasten van een meerjarige aanvraag niet onevenredig toenemen ten opzichte van een jaarlijkse subsidieaanvraag en de raad hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter. Als DENK zitten we inmiddels iets meer dan een jaar in het college. Terugkijkend naar het afgelopen jaar kijken we tevreden terug naar de samenwerking en kijken we ook uit naar een prettige samenwerking in het komende jaar met de coalitie en de hele raad. Schuurt het soms? Jawel hoor, maar daar kom ik zo op terug.

Voorzitter. Uiteindelijk komen er gelukkig mooie dingen richting de raad. Plannen voor winkelstraten, eindelijk kijk op een islamitische begraafplaats, de Haagse Markt die goed wordt betrokken bij de toekomstplannen en meer inzet op het afvalbeleid. En er komen nog wat nota's naar de raad voor de aanpak van discriminatie. Mag het allemaal wat sneller? Jazeker, maar zorgvuldigheid is daarbij ook een ding. Zoals ik al zei, schuurt het soms. In de media zien we ook wel eens zaken waarvan we denken: moet dat nou zo? Maar gelukkig helpt het mij dat mijn fractie dit in perspectief ziet waar het gaat om heel veel zaken die goed zijn voor onze stad en waar mijn fractie eindelijk beweging in ziet.

Voorzitter. Ik zie ook hoop in de stad, met name als je goed luistert naar bewoners en ondernemers en je regelmatig uitlegt waar we mee bezig zijn en waarom we dingen doen zoals ze soms gaan. Dat helpt mensen in mijn omgeving in ieder geval wel en ik hoop dat wij onze stad stap voor stap kunnen bewegen naar meer vertrouwen, waarvoor echter nog wel veel moet gebeuren.

Vervolgens wil ik nu reageren op de inspraak van vandaag. We hebben vandaag veel insprekers gehoord op tal van belangrijke onderwerpen. Ik was zelf zeer onder de indruk, en ik vermoed wij allemaal, van de inspraak van het kleine meisje van voetbalvereniging BMT. Ik luister graag naar de inspraak maar zij had mijn bijzondere aandacht. Ik zal haar inspraak en enthousiasme ook niet snel vergeten, ook omdat ik dit enthousiasme heb ervaren toen ik voor de zomer op bezoek was bij BMT. Ik kan u zeggen: alles wat zij vandaag heeft ingebracht maar ook uitgestraald, heb ik ook gezien bij de vele leden tijdens mijn bezoek bij BMT. Het is ook heel mooi om te zien dat dit soort verenigingen een hele mooie bijdrage leveren aan onze stad. Het zijn parels.

Dan natuurlijk ook iets over de kunstgrasvelden. De voorzitter van de desbetreffende stichting had het over criteria voor de toewijzing van kunstgrasvelden. Er blijkt ook een lijst van te zijn en ik ga ervan uit dat dit een transparante beoordeling betreft. Het is dan ook heel apart dat de vereniging geen inzage hierin heeft en niet weet wat de systematiek is van het toewijzen van kunstgrasvelden die in aanmerking komen voor een investering. Kan de wethouder dit uitleggen? Waarom zijn die criteria

niet bekend? Kunnen wij als raad een duidelijke uitwerking tegemoetzien waarin dit nader wordt toegelicht? Graag een reactie.

Dan ga ik over naar twee andere onderwerpen, de Kaapstraat waarover we het onlangs nog hebben gehad in de commissie, en de plannen voor het Hobbemaplein waar we het binnenkort over gaan hebben. Dat er een oplossing moet komen voor de Kaapstraat is al meerdere malen herhaald in deze raad. In de commissievergadering heeft de wethouder toegezegd te zullen spreken met de ondernemers in dit gebied om tot een oplossing te komen. Wij zien daar graag een omkeerlus, waardoor de Kaapstraat niet meer doodlopend is. Er is eerder een beeld geschetst alsof de ondernemers dit niet willen maar dat beeld hebben we uiteindelijk in de commissie rechtgezet. We blijven dit uiteraard volgen. Ik ga ervan uit dat de wethouder snel gaat spreken met de ondernemers en ons een terugkoppeling hiervan geeft.

Dan over het Hobbemaplein. Het is denk ik voor iedereen hier en in de stad duidelijk hoe DENK hiernaar kijkt. Wij waren tegen en blijven tegen als er niks verandert aan de plannen, maar wij willen hier wel uitgebreid het debat over voeren in de raad. Bewoners willen hun visie geven op de plannen en de raad meenemen in hoe het hun raakt. De ondernemers willen hun alternatieve plannen misschien wel aanpassen en dit verder toelichten. Meer redenen om het debat hierover goed te voeren. Hoe het gaat op dit dossier zal binnenkort blijken wanneer wij de plannen bespreken in de commissie en de raad. Kan het college aangeven wanneer wij de plannen ontvangen?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Allemaal goeie dingen die de heer Mahmood zegt en waar ik het ook helemaal mee eens ben. Maar wat vindt hij dan van het feit dat de ondernemers die een alternatief plan hebben gemaakt waar ze ook heel veel tijd in hebben gestoken, nu al te horen hebben gekregen vanuit de gemeente dat hun plan niet doorgaat? Het debat wordt dan eigenlijk al tekortgedaan. Deelt de heer Mahmood dat?

Adeel Mahmood (DENK). Dank voor deze vraag. Ik ben de afgelopen periode meerdere malen in gesprek geweest met de ondernemers. Ik denk dat u er zelf een beeld van schetst dat misschien niet compleet is. Ik heb van de ondernemers begrepen dat ze een uitgebreide reactie hebben gehad op hun eerste plannen en dat er een toelichting is gegeven waarom die om verkeerstechnische aspecten niet haalbaar zijn. Ik heb begrepen dat ze met die terugkoppeling misschien nog iets willen doen en dat ze wellicht met aanpassingen komen. Gaat het allemaal op tijd lukken? Ik hoop het wel. Maar als ze met die aangepaste plannen komen, wil ik daar de nodige vragen over kunnen stellen aan het college. Ik wil ook de ondernemers de kans geven om hun plannen uiteindelijk toe te lichten. Als we van tevoren al te horen krijgen 'we gaan niets doen met die plannen', dan vind ik daar wel wat van, maar ik heb juist teruggekregen dat het een inhoudelijke terugkoppeling was.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik denk dat de heer Mahmood en ondergetekende het helemaal eens zijn, maar wat ik van de ondernemers en van de voorzitter van het Haags Veen heb begrepen, is dat er gezegd is: we gaan geen enkel plan bekijken waar bijvoorbeeld de autoluwheid wordt teruggedraaid en we hebben geen tijd om uw tekeningen te bestuderen. Dat slaat de discussie natuurlijk wel dood en zorgt er ook voor dat de moed bij de ondernemers en alle aangesloten bewonersorganisaties in de schoenen zinkt. Deelt de heer Mahmood dat dit geen goede manier is om te participeren vanuit het college?

Adeel Mahmood (DENK). Als ik bepaalde informatie niet had, was ik misschien meegegaan in uw vraag, maar ik heb informatie vanuit de ondernemers gekregen dat zij juist heel goed zijn ontvangen in het stadhuis. Ik heb van die ondernemers begrepen dat zij een sessie hebben gehad met heel veel ambtenaren. Ambtenaren hebben er heel veel tijd in gestoken om die ondernemers te voorzien van een inhoudelijke terugkoppeling. U krijgt misschien andere dingen te horen maar ik krijg dit te horen. Hoe ik het zeg, is het volgens de ondernemers zelf ook gegaan. Ik ben blij dat die ambtenaren zo veel tijd erin hebben gestoken om een terugkoppeling te geven op verschillende aspecten van de plannen die ze hebben. Ik denk dat we die ambtenaren tekort zouden doen als we hier beweren dat dit niet zo is. Toevallig weet ik dat het anders is gegaan.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Mos.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat is dan heel apart, want ik heb hier een appje van de voorzitter, waar ik gewoon contact mee heb - u kent mij, mijn telefoon is wat dat aangaat goed gevuld - waarin staat: goedmorgen Richard, helaas is het niet gelukt. En u heeft vanmorgen ook het AD kunnen lezen.

Adeel Mahmood (DENK). Met alle respect, dat het niet is gelukt, betekent niet dat zij geen terugkoppeling hebben gehad. Dus misschien moet u dat nog een keer gaan navragen. Toevallig was ik in het stadhuis en kwam ik ze, toen ik naar buiten liep, tegen toen ze uit de bespreking kwamen. Ik heb van drie ondernemers gehoord dat zij die wel hebben gehad. Is het uiteindelijke resultaat naar wens? Voor hen niet maar voor mij misschien ook niet. Ik had liever gehad dat het een plan was waarvan het college zou zeggen: dat zijn dingen die we kunnen overnemen. Het verdere debat erover gaan we overigens nog voeren. Zoals u weet, ben ik ook voorstander van de plannen van de ondernemers omdat ze op heel veel punten laten zien dat het anders kan en dat het niet pers se autoluw hoeft. Dus ik zit op dezelfde lijn. Maar waar u zegt dat ze geen terugkoppeling hebben gehad: ik heb een totaal andere terugkoppeling gehad van hen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dan een punt van orde. Ik heb dat helemaal niet gezegd. De terugkoppeling was: we gaan niks met de plannen doen. Dat was de terugkoppeling. En de vraag was: is dat dan heel hoopgevend voor een debat dat nog gaat volgen?

De **voorzitter**. Dit is geen punt van orde want anders gaat mevrouw Butt me daar weer op wijzen.

Adeel Mahmood (DENK). Dat kan best het resultaat zijn van die terugkoppeling. Daar bent u het niet mee eens en daar ben ik het misschien zelf ook niet mee eens, maar waar gezegd wordt dat er geen inhoudelijke terugkoppeling is geweest, is dat volgens mijn informatie anders gegaan. Ze hebben volgens mij zelfs op papier een terugkoppeling ontvangen waarin op alle aspecten wordt ingegaan en op wat er wel en niet kan. Ben ik het daarmee eens? Ik denk het niet maar het is wel gegaan zoals het is gegaan in het proces.

Voorzitter. Ik vervolg mijn betoog. Zoals ik al zei, wil ik graag weten wanneer het college met de plannen komt, want we willen daar uiteindelijk wel het debat over voeren. De stad wil dat. De ondernemers willen dat. De bewoners en de maatschappelijke instellingen wachten op dat debat. Ik hoop dan ook dat we dat snel kunnen voeren.

In de commissie heb ik gevraagd naar de stand van zaken rond de islamitische begraafplaats. Daarna heb ik een aantal religieuze instellingen gesproken en zij gaan heel graag het gesprek aan met het college over de islamitische begraafplaats. Is de wethouder bereid om in gesprek te treden met deze instellingen en wil het college ze ook meenemen in de mogelijke plannen voor een islamitische begraafplaats?

Dan heb ik nog een aantal moties. Sinds de legalisering van het online gokken in 2021 is er een forse stijging van het aantal gokverslavingen onder jongeren. Dit betreuren we natuurlijk en we zien graag dat we onze jongeren beschermen tegen gokverslaving, met name de jongeren die wel willen stoppen. Mijn fractie kwam erachter dat er zoiets bestaat als de Gokstop en een door het Rijk in het leven geroepen Centraal register uitsluiting kansspelen. Uit onderzoek blijkt echter dat dit nog niet veel bekendheid heeft, terwijl dit gokverslaafden uiteindelijk wel kan helpen. Daarom een motie waarin het college wordt verzocht om (samen met deskundigen) te onderzoeken op welke wijze Hagenaars (in het bijzonder jongeren) bewust gemaakt kunnen worden van de mogelijkheden van de Gokstop en het Centraal register uitsluiting kansspelen om gokverslaving tegen te gaan, hierbij een gemeentelijke informatie- en voorlichtingscampagne te overwegen en de mogelijkheden hiervoor in kaart te brengen en dit te rapporteren aan de raad. De motie is mede ingediend door collega Verduin van D66.

Dan de social return. We zien niet veel transparantie in de effectiviteit van social return. Het zou helpen als we hierover jaarlijks een terugkoppeling krijgen zodat we ook kunnen beoordelen hoe dit nu uitpakt in de realiteit. Dus geen socialreturnromantiek. Daarom een motie met het verzoek aan het college om jaarlijks de resultaten van het socialreturnbeleid met speciale aandacht voor de

duurzaamheid van plaatsingen, de kosten-batenanalyse en de bredere maatschappelijke impact te delen met de raad. De motie is mede ingediend door de heer Van Esch van D66.

Dan kom ik op de nieuwkomers die graag willen werken. Daarvoor hebben ze echter een BSN nodig. Er zijn behoorlijke achterstanden en lange wachttijden om een BSN te verkrijgen. Landelijk wordt hierop ingezet en de gemeente Amsterdam zal er onder andere aan werken om de landelijke achterstand van 18.000 weg te werken. Ook lokaal, in Den Haag, vinden we dat er werk van gemaakt moet worden om de uitgifte van BSN's te versnellen in Den Haag. Daarom een motie waarin het college wordt verzocht zich maximaal in te spannen om nieuwkomers in Den Haag, zoals asielzoekers en statushouders, zo snel mogelijk te kunnen voorzien van een BSN, te onderzoeken of het mogelijk is dat de gemeente Den Haag zelf (eventueel in samenwerking met de landelijke overheid) de uitgifte van BSN's voor nieuwkomers, zoals asielzoekers en statushouders, zelfstandig kan uitgeven of versnellen om hun zo sneller toegang te geven tot werk, zorg en andere noodzakelijke voorzieningen en in dit onderzoek ook te kijken naar het Amsterdams model.

We zijn ook blij met de extra middelen die wij in het coalitieakkoord hebben afgesproken voor extra inzet in de wijken met de meeste afvaloverlast en om deze wijken te helpen aan een schonere omgeving. Er is al een aanvalsplan met veel acties. We zien graag dat we de acties met extra financiële middelen snel terugzien en dat er ook meegedacht wordt met de wijken voor acties. Zonder extra fte's zal dit niet lukken, dus daar kunnen we niet snel genoeg mee beginnen. Daarom een motie waarin het college wordt verzocht in de wijken waar extra geld voor is gereserveerd, te bezien welke mogelijkheden er zijn om het aantal fte's te verhogen voor het frequenter ophalen van afval en het snel aanpakken van afvalbijplaatsingen bij ORAC's en voor extra handhaving gericht op het verminderen van illegale afvalbijplaatsingen en ook actief de samenwerking op te zoeken met bewoners, scholen en jongerenorganisaties om hen te betrekken bij de ontwikkeling van structurele en duurzame oplossingen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter, even een punt van orde. We krijgen door dat de stream eruit ligt.

De **voorzitter**. Er wordt hard aan gewerkt om dit te herstellen.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter, ik kom bijna tot een afronding. De afgelopen jaren is er vaker aandacht geweest voor de verkeersveiligheid in de Waldorpstraat. Meerdere fracties hebben hier ook aandacht voor gevraagd. Laatst ben ik daar weer op bezoek geweest en heb ik meegekregen dat er nog dagelijks onveilige situaties ontstaan. Met name voetgangers voelen zich onveilig om daar over te steken. De gemeente heeft al onderzoeken uitgevoerd en is op de hoogte van de situatie, maar wanneer volgt actie? Dat is voor mijn fractie een vraagteken. Richting de komende herinrichting wil ik al wat meegeven aan het college. Daarom een motie waarin het college wordt verzocht het veilig oversteken van de Waldorpstraat voor voetgangers als een belangrijk uitgangspunt mee te nemen bij de herinrichting van de Waldorpstraat en de verdere gebiedsontwikkeling van Laakhavens, inclusief het VO Campusgebied en Waldorpstraat-oost, waarbij lopende participatie zorgvuldig wordt meegenomen, en op basis van eerdere uitgevoerde onderzoeken een inventarisatie te maken van mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden om de verkeersveiligheid voor voetgangers op de Waldorpstraat (vanaf Calandstraat tot de Viaductweg) te verbeteren, hierbij specifiek aandacht te besteden aan de mogelijkheid voor extra zebrapadden en/of voetgangersoversteekplaatsen en/of verkeerslichten, en de uitkomsten hiervan (eventueel samen met een voorstel voor verbetermaatregelen) zo spoedig mogelijk dan wel uiterlijk aan het eind van Q1 van 2025 met de raad te delen.

In de commissie hebben we al een debat gevoerd over de ov-pilot. Het is natuurlijk zeer teleurstellend dat die pilot pas later kan worden gestart vanwege technische redenen. Hier hadden we misschien wel eerder aan kunnen denken, maar het is zoals het is. We hebben miljoenen gereserveerd hiervoor en dan is het ook belangrijk dat het geld hiervoor goed wordt besteed. Het gebruik van de ov-chipcard is complex en duurt nog wel even. In de commissie had ik de wethouder gevraagd naar de optie die HTM aanbiedt via de herfstvakantiekinderkaart, maar ik kreeg geen voldoening uit de beantwoording. We zien graag dat kinderen snel gebruik kunnen maken van gratis openbaar vervoer, later via de pilot maar mogelijk al snel met de vakantiekinderkaart. Daarom een motie waarin het

college wordt verzocht om op zeer korte termijn in overleg te treden met de HTM over de mogelijkheden om de herfstvakantiekinderkaart ook buiten de herfstvakantie te activeren, in ieder geval tot de pilot kan starten, en de raad binnen vier weken te informeren over de uitkomsten van het overleg met daarbij een concrete tijdlijn voor het vervolg van de pilot.

De motie van de PvdA over de hernieuwde intentie wat betreft de looptijd van de pilot ondersteunen wij ook van harte maar wat ons betreft is het natuurlijk al een afspraak die staat waar we het college aan zullen houden.

De **voorzitter**. Door de fractie van DENK worden de volgende moties (DENK.1, DENK.2, DENK.4 en DENK.6) ingediend:

Motie DENK.1 Verbeter de verkeersveiligheid op de Waldorpstraat

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- Het kruispunt Waldorpstraat/Viaductweg ondanks eerdere aandacht en inspanningen nog steeds zorgt voor veel verkeersonveilige situaties;
- De toename van bewoners en bezoekers in dit gebied zorgt voor meer voetgangers- en fietsverkeer en een verhoogde behoefte aan veilige oversteekplaatsen.

Van mening dat:

- De verkeersveiligheid voor verkeersdeelnemers verbeterd *kán* en ook verbeterd dient te worden.

Overwegende dat:

- Het creëren van extra zebrapaden, voetgangersoversteekplaatsen en/of een verkeerslicht de veiligheid en toegankelijkheid voor zowel voetgangers als andere verkeersdeelnemers aanzienlijk kan verbeteren;
- Het college eerder maatregelen heeft overwogen om de verkeersveiligheid te verbeteren maar de klachten en verkeersonveilige situaties nog steeds aanwezig zijn;
- Buurtbewoners en verkeersdeelnemers klagen over de vele verkeersonveilige situaties;
- Zebrapaden en veiligere oversteekplaatsen een veelgehoorde wens is;
- Er een herinrichting van de Waldorpstraat zal plaatsvinden i.h.k.v. het onderdeel van de gebiedsontwikkeling Laakhavens. De gemeente hier in zal meenemen hoe die herinrichting zo veilig mogelijk gemaakt kan worden.
- De gemeente al eerder onderzoeken heeft uitgevoerd over het verbeteren van de verkeerssituaties en verkeersveiligheid i.h.k.v. de gebiedsontwikkeling van de Laakhavens;
- Het onduidelijk is wanneer de gemeente van plan is om de werkzaamheden ten behoeve van het verbeteren van de verkeerssituatie en verkeersveiligheid te uit te voeren.

Verzoekt het college:

- Het veilig oversteken van de Waldorpstraat door voetgangers als een belangrijk uitgangspunt mee te nemen bij de herinrichting van de Waldorpstraat en de verdere gebiedsontwikkeling van Laakhavens, inclusief het VO Campusgebied en Waldorpstraat Oost, waarbij de lopende participatie zorgvuldig wordt meegenomen;
- Op basis van eerder uitgevoerde onderzoeken een inventarisatie te maken van mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden om de verkeersveiligheid (voor voetgangers) op de Waldorpstraat (vanaf Calandstraat tot de Viaductweg) te verbeteren;
- Hierbij specifiek aandacht te besteden aan de mogelijkheid voor extra zebrapaden en/of voetgangersoversteekplaatsen en/of een verkeerslichten;
- De uitkomsten hiervan (eventueel samen met een voorstel voor verbetermaatregelen) zo spoedig mogelijk, danwel uiterlijk aan het einde van Q1 van 2025, met de raad te delen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie DENK.2 BSN uitgeven voor Haagse nieuwkomers

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- Een BSN nodig is om te kunnen werken, een bankrekening te openen en toegang te krijgen tot zorg;
- Asielzoekers en statushouders in Den Haag soms maandenlang moeten wachten op een BSN, waardoor zij geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt en andere essentiële voorzieningen;
- De lange wachttijden voor het verkrijgen van een BSN de integratie en zelfredzaamheid van deze nieuwkomers vertraagt en hun kansen op economische participatie beperkt;
- er landelijk geen werk is voor 18.000 asielzoekers en statushouders door wachtlijst BSN;
- Het aantal nieuwkomers op wachtlijst is landelijk sterk is toegenomen van 2330 in 2022 naar 18.000 (2024);
- De raad geen zicht heeft op de actuele cijfers in Den Haag van het aantal nieuwkomers die op een wachtlijst staan voor een BSN;
- Gemeente Amsterdam samen met de gemeente Gilze en Rijen de landelijke achterstand bij het inschrijven van asielzoekers en statushouders het komende half jaar zullen wegwerken³;
- Tussen 1 november 2024 en 1 juni 2025 gemeente Amsterdam met de gemeente Gilze en Rijen (i.s.m het IND en het COA 16.500 asielzoekers en statushouders willen inschrijven die langer dan 6 maanden in Nederland verblijven.

Overwegende dat:

- Het belangrijk is dat asielzoekers en statushouders zo snel mogelijk kunnen beginnen met het opbouwen van een nieuw bestaan, zowel voor hun eigen welzijn als voor de bijdrage die zij kunnen leveren aan de Haagse samenleving;
- De huidige landelijke achterstanden bij de uitgifte van BSN's voor asielzoekers en statushouders een knelpunt vormen dat lokaal aangepakt zou kunnen worden;
- Gemeente Den Haag als gastgemeente een voortrekkersrol zou kunnen spelen door te onderzoeken of het zelf, in samenwerking met landelijke instanties, de uitgifte van BSN's voor nieuwkomers kan faciliteren;

Verzoekt het college:

- Zich maximaal in te spannen om nieuwkomers in Den Haag, zoals asielzoekers en statushouders z.s.m. te kunnen voorzien van een BSN;
- Te onderzoeken of het mogelijk is dat de gemeente Den Haag zelf, (eventueel in samenwerking met de landelijke overheid), de uitgifte van BSN's voor nieuwkomers zoals asielzoekers en statushouders zelfstandig kan uitgeven of kan versnellen, om hen zo sneller toegang te geven tot werk, zorg en andere noodzakelijke voorzieningen;
- In dit onderzoek ook te kijken naar het Amsterdams model;
- De raad te informeren over de resultaten van dit onderzoek en mogelijke vervolgstappen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie DENK.4 Haal start pilot gratis OV naar voren

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

³ <https://www.amsterdam.nl/nieuws/nieuwsoverzicht/amsterdam-schrijft-asielzoekers-in/>

- De start van de pilot 'gratis ov voor kinderen' gepland was voor Q3 2024, maar dit vanwege vertragingen in de ontwikkeling van het online-aanmeldportaal en de aanbesteding van de ov-chipkaarten is uitgesteld (RIS320268, 16 oktober 2024);
- HTM tijdens vakanties al tijdelijke acties aanbiedt, zoals een 'herfstvakantie kinderkaart'⁴ (25 oktober 2024 – 3 november 2024) voor slechts €0,01;

Overwegende dat:

- Deze acties een succes zijn gebleken en mogelijk eenvoudiger zijn uit te breiden dan het starten van een nieuwe pilot met de voorgestelde uitdagingen;
- Het belangrijk is om de toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor jonge kinderen in Den Haag te vergroten;
- De geplande pilot een verwachte einddatum heeft van 31 december 2025;
- Het uitbreiden van de 'herfstvakantie kinderkaart' buiten de vakantieperiode om een oplossing kan zijn om de start van de pilot naar voren te halen;

Verzoekt het college:

- Op zeer korte termijn in overleg te treden met HTM over de mogelijkheden om de 'herfstvakantie kinderkaart' ook buiten de herfstvakantie te activeren, in ieder geval tot de pilot kan starten;
- De raad binnen vier weken te informeren over de uitkomsten van dit overleg, met daarbij een concrete tijdlijn voor het vervolg van de pilot.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie DENK.6 Intensiveer aanpak Afvalproblematiek en Rattenoverlast

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- De bewoners in verschillende wijken al jarenlang kampen met ernstige afvaloverlast, inclusief grofvuil dat verkeerd wordt aangeboden en afval dat zich ophoopt rond de ORAC's, wat leidt tot gezondheidsrisico's en een toename van rattenoverlast;
- Het 'Aanvalsplan Afval' van de gemeente Den Haag (RIS 315979) met 50 actiepunten gericht is op het tegengaan van afval naast containers en zwerfafval;
- In het coalitieakkoord (2023) is afgesproken om sneller te reageren op meldingen van afvaloverlast en volle containers, mede om ratten- en meeuwenoverlast te verminderen.

Overwegende dat:

- De afvalproblematiek een intensievere en gecoördineerde aanpak vereist;
- Samenwerking met bewoners en relevante partners essentieel is voor structurele en duurzame oplossingen;
- Extra financiële middelen volgens het coalitieakkoord zijn toegezegd voor wijken met de meeste afvaloverlast, zoals Laak, Transvaal, Rustenburg en Oostbroek, Moerwijk en de Schilderswijk.

Verzoekt het college:

- In de wijken waar extra geld voor is gereserveerd te bezien welke mogelijkheden er zijn om het aantal FTE's te verhogen voor:

⁴ <https://www.htm.nl/webshop/herfstvakantie-kinderkaart/>

- het frequenter ophalen van afval en het snel aanpakken van afvalbijplaatsingen bij ORAC's;
- extra handhaving, gericht op het verminderen van illegale afvalbijplaatsingen;
- Actief de samenwerking op te zoeken met bewoners, scholen en jongerenorganisaties om hen te betrekken bij de ontwikkeling van structurele en duurzame oplossingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de fractie van DENK, daartoe gesteund door de fractie van D66, worden de volgende moties (DENK.3 en DENK.5) ingediend:

Motie DENK.3 Motie: Gokstop; moet je doen!

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- Sinds de legalisering van het online gokken in 2021 er een forse stijging is van het aantal gokverslavingen onder jongeren;
- Deze groep heel erg kwetsbaar is voor verslaving;
- Zelfdoding bij een gokverslaving 15 keer zo hoog is dan bij mensen zonder verslaving;
- Er vanuit de Rijksoverheid een 'Centraal register uitsluiting kansspelen' (Cruks) is opgericht die ervoor zorgt dat men zichzelf kan beschermen tegen gokken;
- Het onderzoeksbureau Ipsos I&O concludeerde (februari 2024) dat maar liefst 90% van de gokkers nog nooit heeft gehoord van Cruks;
- Een gokstop minstens 6 maanden duurt en geldt voor alle goksites, speelhallen en casino's met een Nederlandse vergunning

Van mening dat:

- Veel jongeren willen stoppen met gokken maar dit enorm lastig vinden;
- Er betere voorlichting moet komen voor jongeren over (online)gokken en gokproblemen;
- De Gokstop hieraan bij kan dragen.

Verzoekt het college:

- Om (samen met deskundigen) te onderzoeken op welke wijze Hagenaars (in het bijzonder jongeren) bewust gemaakt kunnen worden van de mogelijkheden van de Gokstop en het 'Centraal register uitsluiting Kansspelen' (Cruks), om gokverslaving tegen te gaan;
- hierbij een gemeentelijke informatie en voorlichtingscampagne te overwegen en de mogelijkheden hiervoor in kaart te brengen;
- dit rapporteren aan de raad.

En gaat over tot de orde van de dag,

Motie DENK.5 Social Return realiteit, geen Return-Romantiek

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 13 november 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Constaterende dat:

- Social Return wordt ingezet om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen;
- er op dit moment geen structurele evaluatie plaatsvindt van de behaalde resultaten;

Overwegende dat:

- transparantie en verantwoording essentieel zijn voor het vertrouwen in de effectiviteit van Social Return;
- onafhankelijke evaluaties inzicht kunnen bieden in zowel de successen als de verbeterpunten van het beleid;

Verzoekt het college:

- jaarlijks de resultaten van het Social Return Beleid, met speciale aandacht voor de duurzaamheid van plaatsingen, de kosten-batenanalyse, en de bredere maatschappelijke impact, te delen met raad

En gaat over tot de orde van de dag,

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Massimo Etalle (FVD). Voorzitter. Den Haag wordt bestuurd door verliezers, een gelegenheidscoalitie van partijen die net iets meer van macht houden dan dat ze elkaar haten. Toen de coalitie in juni 2023 klapte, zijn de linkse scherven bij elkaar geraapt om deze coalitie te vormen. Een coalitie met onder andere DENK, de Partij voor de Dieren, het CDA en GroenLinks. Hoe krijg je het bedacht. Deze partijen weten dat hun tijd erop zit en daarom jassen ze in hun laatste jaren macht al hun wereldvreemde plannen er doorheen. In alle impopulaire globalistische projecten wil het college vooroplopen. Zo is Den Haag niet in 2050 maar in 2030 al CO₂-neutraal. Wanneer de regering de asielinstroom wil beperken, probeert het college nog zo snel mogelijk zo veel mogelijk asielzoekers hierheen te halen. Zo wordt een mega-opvang voor 740 kwetsbaren midden in een woonwijk neer geplempt. Terwijl de Tweede Kamer zich uitsprekt tegen zero-emissiezones, besluit het college auto's met verbrandingsmotoren te weren uit de binnenstad. Funest voor ondernemers. Funest voor het kleinbedrijf. Funest voor de economie van deze stad. Terwijl Nederlanders steeds vaker slachtoffer worden van etnisch geweld wordt er een slavernijmonument gebouwd op een van de meest markante plaatsen in deze stad, een monument dat deze etnische spanningen en het anti-Nederlandse sentiment alleen maar zal vergroten. Deze ideeën zijn op zich al ongelofelijk sneu maar de tragedie is dat er een stad gebukt moet gaan onder de gevolgen van deze grootheidswaan. Vanmiddag spraken burgers over de onrust in hun wijk door de mega-opvang, het onmogelijke parkeren, de dramatische verkeerssituatie. De teneur is duidelijk: lokaal levensgeluk wordt opgeofferd voor globale ambities.

Maar dit hoeft niet zo te zijn. De gemeente kan wél kiezen voor het welzijn van haar eigen inwoners. Het college kan, net als Voorburg, werk maken van ondergrondse parkeergarages, waardoor burgers hun auto's kwijt kunnen, zonder dat hierbij bovengrondse parkeerplaatsen opgeofferd worden. Het college zou, net als Westland, nee kunnen zeggen tegen de massale asielopvang, waardoor inwoners wél veilig over straat kunnen en een huis kunnen vinden. Het college zou net als Vlissingen kunnen weigeren om een slavernijmonument neer te zetten om de etnische spanningen niet verder te vergroten. Het college zou de voorrang van statushouders op sociale huurwoningen kunnen stopzetten, zodat eigen inwoners weer een woning kunnen krijgen. Het kan allemaal maar er is wel lef voor nodig. Het lef om tegen de stroom van gevestigde instellingen zoals de NPO en ons activistische ambtenarenapparaat, in te gaan. Het lef om nee te zeggen tegen het internationale prestige van de conferentieclubs. Het lef om te breken met decennia aan anti-Nederlands beleid. De Nederlandse burger heeft de afgelopen jaren keer op keer dat lef getoond bij de stembus en hopelijk ontwaakt ook Den Haag binnenkort uit deze linkse nachtmerrie.

De **voorzitter**. We gaan schorsen tot 23.20 uur.

De vergadering wordt van 22.45 uur tot 23.20 uur geschorst.

De **voorzitter**. Voordat we verder gaan, geef ik het woord aan de voorzitter van het presidium over de orde van de vergadering van morgen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. We hebben inderdaad gekeken naar de agenda van morgen. De beantwoording van de zijde van het college over de programmabegroting zullen we vanavond niet af kunnen krijgen. Dus het voorstel is om daar morgen mee verder te gaan. Dan ziet de agenda van morgen er als volgt uit. Eerst Stad in de raad. Dan gaat de beantwoording van het college verder waarna de stemmingen volgen. Daarna gaan we over naar de agenda van morgen als zodanig. Daarvoor hebben we de volgorde aangehouden zoals die er ligt, waarbij we ook hebben gekeken naar de termijngebondenheid. Dit heeft geresulteerd in het volgende. Op die agenda blijven staan de behandeling van het voorstel over de Van Hogenhoucklaan, het voorstel inzake het voorontwerp INTHR en het voorstel over de omgevingsvergunning permanente winteropvang Sportlaan. Het agendapunt over de nachtvisie komt te vervallen en wordt behandeld in de vergadering van 28 november. Het voorstel over het Nieuwe Eschermuseum zouden we graag gecombineerd behandeld willen zien met het voorstel inzake de Visie Museumkwartier, zoals die ook in de commissie gezamenlijk zijn behandeld. Het initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag, onder K, komt te vervallen, evenals het actieplan maatschappelijk verantwoord opdracht geven. Beide zullen worden behandeld in de vergadering van 28 november. Het voorstel Vaststelling bestemmingsplan Dreven 1 blijft staan op de agenda van morgen. Het voorstel over de erfpacht, het voorstel onder N, komt ook te vervallen en gaat dan naar de agenda van 28 november. Het presidium zou hierbij het volgende willen aangeven. Er is een informatieverzoek gedaan en er zijn nog wat brieven gekomen. Dus we zouden dit echt - op die manier hebben we het ook gewogen - naar de agenda van 28 november willen doorschuiven, met dien verstande dat als we de agenda van morgen echt helemaal hadden uitgevoerd, het nog maar zeer de vraag was of we ook aan dit agendapunt waren toegekomen; dat vinden we ook richting de sprekers die zich aangemeld hebben, dan niet netjes. Derhalve ons voorstel om dit naar de vergadering van 28 november te verplaatsen en dit ook met de sprekers te communiceren. Het voorstel inzake de vaststelling bestemmingsplan Plesmanweg blijft op de agenda van morgen staan. Dat geldt ook voor de punten onder afronding debat commissie, althans indien de tijd dat dan toelaat.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Ik vind het toch wel wat bezwaarlijk om het erfpachtdebat uit te stellen. De mensen wachten al heel lang op duidelijkheid en die zouden ze morgen eindelijk kunnen krijgen wat betreft de rentebepalingen, waarna de ambtenaren er verder mee aan de slag kunnen. Dus ik vind het zeer onverstandig om het door te schuiven; Ik wil dan ook verzoeken om het morgen op de agenda te handhaven en te behandelen en het desnoods naar voren te schuiven opdat we het morgen kunnen behandelen. Zo nodig zou ik er graag een stemming over willen hebben.

De **voorzitter**. Ik kijk even naar het presidium.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Wij hebben dit heel weloverwogen gedaan. Wij komen heel weloverwogen tot dit voorstel. We hebben gekeken naar de termijngebondenheid en naar de rijpheid voor beraadslaging. Gegeven het informatieverzoek en de brieven die er gekomen zijn, acht het presidium dit nog niet rijp om het morgen te behandelen. Daarbij is het ook de vraag of je er überhaupt aan toe zou komen als je deze volgorde zou aanhouden. Ik wil verder met klem benadrukken dat het presidium is aangesteld met als voornaamste taak het voorbereiden van de agenda. Ik zou toch ook wel hopen dat we het vertrouwen daarin genieten van de raad.

Peter Mekers (D66). Uiteindelijk stelt de raad zijn agenda vast. Dus ik zou graag in stemming willen brengen het voorstel om dit agendapunt morgen wel te behandelen en het, het liefst nog, eerder op de agenda te plaatsen. Wat mij betreft zou dat na voorstel G kunnen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ik vergat nog te zeggen dat we het dan op 28 november als eerste willen behandelen. We hebben volgens mij allemaal wel door dat dit debat over erfpacht lang gaat duren. Er zijn ook sprekers op. Dus ik zou dan ook echt willen voorstellen om het agendapunt over erfpacht op 28 november als eerste te gaan behandelen.

De **voorzitter**. Meneer Mekers, wilt u per se een punt van orde hierover?

Peter Mekers (D66). Ik heb stemming aangevraagd. Dat handhaaf ik bij dezen.

De **voorzitter**. Dat gaan we doen. Wie is voor het voorstel van de heer Mekers om het agendapunt over erfpacht morgen te behandelen?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Tegen.

Marieke van Doorn (D66). Voor.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Tegen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voor.

Leonie Gerritsen (PvdD). Steun voor het presidium, dus tegen.

Janneke Holman (PvdA). Voor.

Kavish Partiman (CDA). Tegen het voorstel.

Adeel Mahmood (DENK). Voor.

Fatima Faïd (HSP). Voor.

Lesley Arp (SP). Tegen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Steun voor het presidium, dus tegen.

De **voorzitter**. Dan constateer ik dat het voorstel van het presidium een meerderheid heeft gehaald.

Dank u wel, voorzitter van het presidium en de heer Mekers. Dan gaan we nu over naar de eerste termijn van het college over de Programmabegroting 2025. Traditiegetrouw beginnen we met de wethouder Financiën die overigens ook, als de tijd het toelaat, haar overige portefeuille-onderdelen zal behandelen.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Dank aan allen die mooie woorden hebben gesproken over de begroting waarin een aantal zaken qua 'look and feel' zijn veranderd, zoals op het punt van de leesbaarheid. Verder noem ik het feit dat we een sluitende begroting hebben en we weer een flinke stap hebben kunnen zetten in het structureel bekostigen et cetera. Zoals ook wel in de begroting zelf staat, wil dit alles inderdaad nog niet zeggen dat we te maken hebben met een hele ruime begroting waarin heel veel kan. Er zijn namelijk echt nog wel zorgen naar de toekomst. Ik wijs ook op de voorstellen van het college op dit punt, bijvoorbeeld het voorstel rond de € 10 mln. vanaf 2028 kapitaalslasten voor investeringen die we dan voorzien, om die alvast te kunnen bekostigen. Dit ook in reactie op de opmerking van mevrouw Van Basten Batenburg dat er helemaal niet naar de toekomst werd gekeken of dat er geen middelen voor de toekomst beschikbaar zouden zijn. Nou, we hebben juist wel geprobeerd om daarin een stap te kunnen zetten. Het bedrag van € 10 mln. kapitaalslasten betreft al gauw bijna € 300 mln. aan investeringsruimte. Dus dat gaat best wel om een hoop geld.

Dank ook aan al onze medewerkers die hier heel hard aan hebben gewerkt en voor de fijne gesprekken die we in de commissie hebben gehad. Ik vond het eigenlijk ook wel een heel goed voorstel om het financiële deel apart te behandelen, want meestal is dat toch een beetje het stiefkindje in zo'n vergadering. We hebben op deze manier nu toch een mooie discussie over het weerstandsvermogen gehad.

Dan ga ik nu over naar de gestelde vragen en daarna ga ik in op de moties en amendementen. Hart voor Den Haag heeft gevraagd waarom de aangenomen motie over het Haagse investeringsfonds nog niet is afgedaan. Dat klopt, dat heeft u inderdaad goed gezien. Dat heeft ermee te maken dat het best een heel ingewikkeld punt is. Ze hebben het in Amsterdam ook geprobeerd en dus hebben we daar ons licht ook even opgestoken. Daar blijkt het ook heel erg moeizaam te gaan. Want eigenlijk doe

je een beroep op de wereld buiten ons om geld te stoppen in een publiek belang. Dat raakt ook aan de discussie over mecenasen en dergelijke. Het beeld dat we er nu van hebben, is in ieder geval dat we de motie zo snel mogelijk af gaan doen. Excuus dat het zo lang duurt, maar het is een lastige materie.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Maar een jaar nadat de motie is aangenomen! Ik snap dat dingen lastig zijn maar het is toch ook geen hogere wiskunde?

Wethouder **Bruines** (D66). Nou, dat is het misschien wel een beetje. We hebben geprobeerd dit voor elkaar te krijgen vanuit de positieve grondhouding van 'dat zou toch wel moeten'. Maar dat blijkt dus best heel ingewikkeld te zijn. De heer De Mos heeft volkomen gelijk dat een jaar lang is, maar, zoals gezegd, het is geen gemakkelijk iets. Ik zeg u toe dat er binnenkort een afdoening van komt.

Dan de vraag of het college bereid is om een collectieve campagne op te stellen voor het cultuuraanbod op de lokale en bovenlokale internationale markt. Dat is een onderwerp dat we bij de cultuurvisie en bij de beleidsnota echt aan de orde hebben gehad. Op dit moment wordt er ook hard gewerkt met alle verschillende culturele instellingen en The Hague & Partners om te kijken hoe de beschikbare middelen zo goed mogelijk voor de collectieve marketing van kunst en cultuur kunnen worden ingezet. We proberen elke euro die we beschikbaar hebben voor culturele marketing zo goed mogelijk in te zetten en daar zal ik u ook verder over informeren.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Dat klinkt een beetje als het omarmen van de motie. Ik was deze week bij het Kunstmuseum en die hebben hier ook heel nadrukkelijk om gevraagd. De cultuursector in zijn algemeenheid heeft het moeilijk. De eventuele bezuinigingen in het kader van het landelijk beleid zouden ook nog wel eens zwaar kunnen landen in die sector. Dus ik zou zeggen: omarm de motie want dan kunt u daarmee uit de voeten om die prachtige cultuursector die we hebben in stand te houden. Zij hebben er zelf ook echt wel wensen bij, vooral waar het gaat om het lokaal promoten. Ik ben ook in het depot van het Kunstmuseum geweest, waar allerlei prachtige dingen staan, waarmee we onder andere bepaalde doelgroepen in de wijken van Den Haag zouden kunnen bereiken. De lokale en internationale marketing laat te wensen over volgens de sector. Dus ik zou zeggen: omarm de motie en dan gaan we er samen wat moois van maken.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik kom op de moties zo nog even apart terug. Dit is in ieder geval iets waar we al een tijd mee bezig zijn waarbij het Kunstmuseum en andere instellingen onderdeel uitmaken waar het gaat om de voorbereiding ervan. Dus ik zal er zo snel mogelijk bij de raad op terugkomen. Het is inderdaad een belangrijk onderwerp dat we met elkaar - we hebben er ook vaker met elkaar over gesproken in de raadscommissie - al eerder hebben erkend. Dus op z'n minst is het een overbodige opmerking of een aansporing om vooral door te gaan; het is maar net hoe je het bekijkt.

De **voorzitter**. De heer De Mos, laatste keer.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik snap dan de overbodigheid niet. Een dag of vier geleden heb ik met de heer Bom de directeur gesproken en die heeft ook een klemmend beroep gedaan op onze fractie om dit te doen. Ik heb de motie vanmorgen nog afgestemd met de directeur van het Kunstmuseum en die zegt: heel graag, want we zijn eraan toe. U kunt dat verifiëren, want u heeft vast en zeker ook dat telefoonnummer van de directeur en dan zal u merken dat die daar erg blij van wordt.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik zeg ook helemaal niet dat dit niet waar is. Er wordt met de sector, waaronder het Kunstmuseum, uitgebreid over gesproken. Ik wil overigens nu even weten over welke motie u het nu heeft, meneer De Mos.

De **voorzitter**. Motie HvDH.10?

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik versprak mij, excuus ...

Wethouder **Bruines** (D66). Die gaat over het opknappen van het Kunstmuseum, en dat is iets anders dan de collectieve marketing.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). De wethouder heeft gelijk. Het was meer een vraag. Ik had een motie klaarliggen als het antwoord ... Dus u was een beetje in de war. U beantwoordde de vraag.

Wethouder **Bruines** (D66). Het antwoord is: we doen het al. Dus we zijn het helemaal eens. Daar hoeft dus helemaal geen motie over te komen maar dat is aan uzelf.

De **voorzitter**. Een niet ingediende motie is al beantwoord!

Wethouder **Bruines** (D66). Dan de opmerking van de VVD over de knelpunten en het beroep dat het college op de raad gedaan heeft bij de behandeling van de voorjaarsnota om niet met te veel moties te komen omdat er nog ontzettend veel knelpunten zijn op te lossen. Nou, de lijst die u ziet in de begroting bevat voor een heel groot deel dergelijke knelpunten. Vorige week in de commissie hebben we het ook gehad over de definitie van knelpunten. Het is aan het oordeel van iedereen hoe je dat opvat maar het college meent wel dat alle dingen die er in staan op z'n minst gestoeld zijn op aangenomen beleid en dat een aantal ervan ook echt heel veel te maken hebben met gestegen kosten, het niet rond krijgen van de begroting enzovoorts. Ik ga ook graag - dan heb ik meteen de desbetreffende motie behandeld - ermee akkoord om het in een volgende ronde preciezer en definitiever te omschrijven.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). In het kader van het antwoord dat ze zojuist gaf, ben ik toch wel echt benieuwd van de wethouder te vernemen waarom het Olympisch Fonds dan een knelpunt is.

Wethouder **Bruines** (D66). Wethouder Bredemeijer zal daar straks verder op ingaan, maar volgens het beleid en wat ook in het Sportakkoord is vastgelegd, willen we jaarlijks een groot toonaangevend sportevenement organiseren. Daar heb je dan ook voeding voor nodig en als die pot dan bijna leeg is, moet je zorgen dat die weer gevuld wordt. Dat is de redenering erachter.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat is een interessante definitie. Ik kan mij dan ook voorstellen dat de wethouder die gaat over handhaving dan zegt: we hebben handhavingsbeleid op grond waarvan onze handhavers best veel dingen moeten doen, wat ze echter niet kunnen omdat we er veel te weinig van hebben, dus is het een knelpunt omdat er meer handhavers moeten komen. Dus als we deze redenering zouden volgen, hebben we toch direct een gigantische lijst aan knelpunten waar je niet meer doorheen komt?

Wethouder **Bruines** (D66). U zult ook zien dat er in de begroting bijvoorbeeld ten aanzien van de financiering van boa's en horecastewards stappen worden gezet omdat dat raakt aan het beleid dat we hebben.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik waardeer de poging van de wethouder om om het antwoord heen te zeilen, maar zij moet het er toch mee eens zijn dat dit niet hetzelfde is als knelpunten over bijvoorbeeld ICT? Er staan een paar keiharde knelpunten in. De DSO-apparaatslasten zouden wat mij betreft ook een knelpunt mogen heten. Maar het zou de wethouder wel echt sieren dat zij zegt: dit is een beleidskeuze. Dus laten we nu echt een scheidslijn trekken. In de commissie hebben we het er ook over een paar gehad maar dit is niet te definiëren als een knelpunt. Dat neemt niet weg dat het college nog steeds die keuze kan maken - daar hoort u mij ook niet over - maar noem het beestje dan wel bij de naam.

Wethouder **Bruines** (D66). Het college heeft gemeend dat dit wel een knelpunt is maar dat heeft dan ook te maken met de definitie van verschillende typen knelpunten. Een knelpunt dat ook echt financieel is ingegeven, is een ander type knelpunt dan een knelpunt dat beleidsgeoriënteerd is of dat met de wens van de raad samenhangt. In het kader van de preadvisering van die motie, waarover ik het

oordeel aan de raad laat, zeg ik dat we er zo precies mogelijk in zijn wat betreft de typen knelpunten die we hebben. Bij de volgende voorjaarsnota of bij de begroting kunt u dat dan zien.

Voordat ik specifiek inga op de amendementen en moties een algemene opmerking vooraf. Er zijn amendementen ingediend die raken aan de voeding van het cofinancieringsfonds of aan het verminderen van budget in een programma, zoals dat voor Werk en Inkomen. Het is natuurlijk het goed recht van de raad om aan te geven 'we willen liever dit dan dat', maar dat is natuurlijk ook de discussie die binnen het college gevoerd is waar het gaat om het programma en de knelpunten die er waren, namelijk: waar leggen we nou de meeste nadruk op en welke keuzes maken we? Dat heeft vervolgens geleid tot het voorstel dat we aan u doen. Het college zal die amendementen dus van een negatief preadvies voorzien gelet op de afwegingen en de prioriteitsstelling die het college zelf heeft gemaakt waar we ook voor staan. Op de inhoud van de amendementen als zodanig zullen mijn collega's nog verder ingaan.

Allereerst kom ik op het amendement van GroenLinks over het weerstandsvermogen. Dat amendement kan het college omarmen. We hebben er eerder goed en uitgebreid over gesproken. Zoals het nu geformuleerd is, kan het college daarmee leven en kan het daarover het oordeel aan de raad laten.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Volgens mij is het nu voor het tweede achtereenvolgende jaar - mevrouw Van Basten Batenburg zal dat nog weten want die had vorig jaar dezelfde teleurstelling - dat oppositiepartijen die hun best doen om met amendementen andere oplossingen te zoeken, met een kluitje het riet in worden gestuurd, terwijl het college eerder heeft aangegeven met open vizier met de oppositie te willen samenwerken. Dus amendementen hoeven we dus eigenlijk niet neer te schrijven. Dat is eigenlijk wat u zegt, want u heeft toch al de besluiten genomen. Dus wat doen we hier eigenlijk dan nog?

Wethouder **Bruines** (D66). Dat zou ik niet willen zeggen. We nemen er ruim de tijd voor om de afweging te maken tussen de verschillende wensen, noden en beschikbare middelen en om met elkaar een begroting op te stellen waar we achter staan en die we afgewogen en evenwichtig vinden. Daarmee zeggen we niet dat alle amendementen die zijn ingediend door leden van de raad financieel niet zouden kunnen, want sommige kunnen wel. Maar bijvoorbeeld waar het gaat om de voeding van het cofinancieringsfonds vinden wij het heel erg belangrijk om daarin stappen te zetten, omdat we ook zien dat we de komende tijd dat fonds ook echt nodig zullen gaan hebben en er daar zelfs misschien nog te weinig in zit. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor het actief grondbeleid. Dat is echt een beleidswens die ook in het coalitieakkoord is opgenomen. Nou, daar voelt het college zich verbonden aan en daarom willen we daar nu een stap in zetten en dat financieren. Dus dat is een afweging die het college gemaakt heeft, in de zin van: zijn er dan geen andere dingen waaraan we het geld dan liever zouden besteden? Daarvan is de uitkomst: nee, dit willen we zo. Dus u kunt van ons verwachten dat we als college staan voor onze keuzes.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik snap dat helemaal. Als de boodschap aan de oppositie nu gewoon is 'bespaar je de moeite want wij hebben het als college al allemaal besloten en we staan niet meer open voor andere ideeën', dan zou het fijn zijn als dat gecommuniceerd wordt, want dan scheelt dat heel veel tijd, zoekwerk en energie. Dan kunnen we beter een wijkschouw doen om te proberen daar nog wat op te lossen. Dit is echter het tweede opeenvolgende jaar dat de oppositie gewoon keihard een tik op de neus krijgt, dit terwijl u dat bij uw lancering als college niet heeft gezegd. U heeft toen gezegd: we gaan samenwerken met de oppositie en we staan open voor ideeën. Nou, die ideeën komen en vervolgens zit de deur pot- en potdicht!

Wethouder **Bruines** (D66). Als ik het in meer algemene zin bekijk, dan denk ik dat dit college heel erg openstaat voor goede ideeën die soms uit de coalitie komen ...

(Hilariteit)

Wethouder **Bruines** (D66). ... sorry, die uit de oppositie komen. Excuus, het is ook laat. Ik snap dat u daarom lacht, dat doe ik zelf ook. Op een heleboel onderwerpen hebben we echt goede discussies. En

een goed plan is een goed plan. Maar u kunt van het college - en het college is van de hele raad - verwachten dat als het een voorstel doet waar het goed over heeft gesproken, het dat ook graag wil verdedigen. Het is dan uiteindelijk aan de raad om er een oordeel over te geven.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Mos.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik snap dat. Dan bekrachtigt de wethouder dus eigenlijk wat ik zeg. Dan is de deur dus dicht: we gaan het verdedigen en we staan niet meer open voor andere ideeën en voor het feit dat de ander ook gelijk kan hebben. Dan is dat gewoon duidelijk en dan scheelt dat heel veel werk voor volgend jaar. Dan hoeven we de amendementen niet meer te doen en dan wordt het een ander soort inbreng. Duidelijk verhaal.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Toch ook bijval voor collega De Mos. Vorig jaar zomer hebben we ontzettend veel gesprekken gehad met verschillende partijen over hoe we het dualisme wat beter zouden kunnen vormgeven. Er zijn toen ook allerlei ideeën voor naar voren gebracht, zoals een rondje langs de fracties voordat een begroting wordt opgesteld en inventariseren waar oppositiepartijen knelpunten zien zodat dat meegenomen kan worden in de begroting, en een raadsinitiatievenfonds. En dat wordt door het college nu allemaal terzijde geschoven. Dat is wel iets waar ik mij enigszins aan irriteer nadat we daar vorig jaar zo uitgebreid over hebben gesproken. Bij de voorjaarsnota diende ik een motie in om een raadsinitiatievenfonds in te stellen, waarbij ik het volledig aan het college laat waar het de dekking ervoor vandaan haalt maar vervolgens wordt die motie gewoon aan de kant geschoven, zo van: zoek het uit, raad. En dan staat de wethouder hier vandaag en zegt: al die amendementen gaan we niet doen. De raad heeft budgetrecht. Het had de wethouder gesierd als ze ten minste had gezegd: het college heeft een andere keuze gemaakt maar al deze amendementen laat ik aan de raad.

Wethouder **Bruines** (D66). De raad heeft budgetrecht, dat klopt, maar u kunt ook niet van mij verwachten dat het college u niet probeert te overtuigen van de keuzes die wij als college gemaakt hebben, want dit is de begroting die wij aan u hebben voorgelegd. En uiteindelijk is het natuurlijk altijd aan de raad, maar het college staat voor zijn eigen keuzes en die staan ook neergeschreven in de begroting. Ik snap overigens wat mevrouw Klokkenburg zegt over dat raadsinitiatievenfonds. Ik wijs hierbij ook op het antwoord dat het college gegeven heeft, namelijk: u bent van de hele begroting, dus waarom zou je een potje apart zetten? Dat voelt ook heel tegengesteld aan wat we hier bespreken. Dat raakt volgens mij ook aan de discussie die we nog met elkaar moeten voeren, dat je in de aanloop naar een begroting, wat inderdaad rond de voorjaarsnota is, op een aantal punten met elkaar lijnen kunt uitzetten waarbij dan ook meer ruimte zou moeten zijn voor het echte debat binnen de raad om het college een aantal richtingen mee te geven. Daar zie ik eerlijk gezegd meer toekomst in.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). De wethouder praat in een cirkel en die cirkel gaat voor mij naar beneden. De wethouder zegt hier dat de raad budgetrecht heeft maar op het moment dat wij daar als raad dan iets mee willen doen zegt het college: dit willen wij niet. We weten inmiddels van deze coalitie dat die fracties daar rücksichtslos achteraan gaan. Dus dan heeft de raad toch geen budgetrecht meer? We mogen tekenen bij het kruisje maar we mogen er niks aan wijzigen.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik denk dat alle argumenten op dit punt gewisseld zijn.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, met iets nieuws, hè, neem ik aan.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Nou, voorzitter, ik vind dit nogal een fundamenteel punt.

De **voorzitter**. Ja, maar fundamentele punten staan niet in het Reglement van orde. Dat geldt altijd, hè.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb nog geen fundamenteel punt van orde, want dan krijg ik Hera Butt achter mij aan. Dus laat ik dat vooral niet doen. Dit gaat echter over de verhoudingen in deze raad en de verhoudingen tussen college, coalitie, met een betekenisvolle verspreking van de

wethouder zo-even, en de oppositie. In het coalitieakkoord staat onder andere: 'Als belangrijk onderdeel van het verbeteren van de Haagse bestuurscultuur zien we het streven naar opener verhoudingen tussen college, coalitie en raad.' Ik vind het al een vreemde keuze als zou de coalitie niet in de raad zitten, maar goed. Er staat verder: 'Tegen deze achtergrond presenteren wij dit akkoord. De komende tijd willen we deze open houding richting alle raadsfracties voortzetten.' Vindt de wethouder nou dat wat ze net zei, hieraan voldoet?

Wethouder **Bruines** (D66). Ik weet niet of dit nu het moment is om een hele beschouwing te geven over de manier waarop dualisme functioneert in deze raad, maar ik denk dat er op dit moment veel meer onderwerpen tot vrije stemming leiden. Dan hebben we het misschien niet over amendementen bij een begroting maar wel over veel beleidsmoties of andere moties die bij bepaalde onderwerpen aan de orde zijn en die dan met heel wisselende meerderheden worden aangenomen en waar dan dus niet altijd de hele coalitie en de hele oppositie tegen is of andersom. Dat vind ik echt wel een verschil met vorige jaren. Ik kijk dan ook naar mijn eigen portefeuille. Zo is er over het Kunstenplan echt een open debat en discussie geweest waarbij goede ideeën en wensen van de raad meegenomen zijn in het beleid omdat het gewoon goede ideeën en wensen waren. Ik vind dat ook echt heel erg belangrijk. Ik snap dat u dat ten aanzien van de amendementen bij deze begroting niet zo ziet, maar over de hele linie en zeker op het gebied van moties zie ik dat wel degelijk.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Kraaltjes, spiegeltjes, daar mogen we het mee doen.

Wethouder **Bruines** (D66). Dat zijn uw woorden. U kunt deze amendementen indienen en het is ook aan u om de raad te overtuigen, maar het college moet wel staan voor hetgeen het heeft voorgesteld. En dat doen we nu.

Dat brengt mij weer op het cofinancieringsfonds. Wat betreft de voeding van dat fonds is een aantal amendementen voorgesteld om het geld ervoor vandaan te halen. Het gaat dan echt over middelen die we de komende tijd nodig zullen hebben. De gemeente heeft inmiddels rijkssubsidies van ruim € 200 mln. ontvangen. Dat betreft dan gebiedsbudgetten, mobiliteitspakketten en versnellingsmaatregelen in het kader van het mobiliteitsfonds. Om deze subsidies definitief te maken - het gaat echt over groot geld - hebben we cofinanciering nodig van minstens € 100 mln. tot € 150 mln. De investeringsbesluiten daarvoor zullen in de komende jaren, tussen nu en 2032, genomen worden. Een deel zal het uit de programma's kunnen komen, maar dus nooit helemaal voor dit soort bedragen. Daar moeten we dus echt een reservering, een cofinancieringsreserve voor maken. U bent hierover ook geïnformeerd in een brief over de aanvragen versnellingsmaatregelen mobiliteitsfonds. Verder hebben we ingetekend op verschillende WBI's, Woningbouwimpulsen, en subsidies daarvoor en alle bijkomende investeringen die daarmee te maken hebben. Als je die subsidies binnenhaalt moet je ook zelf daarbij een deel leveren. Dan hebben we het bijvoorbeeld over de openbare ruimte en aanleg, de mobiliteitsmaatregelen Laakhavens, de Campusboulevard, de tweede fase Dreven-Gaarden-Zichten. In totaal hebben we daar zo'n € 91 mln. voor gekregen en daar moeten we nog cofinanciering voor realiseren, wat dan niet allemaal van de gemeente zal hoeven te komen maar ook een deel van ontwikkelaars. Dit soort projecten, zoals gebiedsontwikkeling, betaalbaar bouwen, parkeervoorzieningen, en klimaatmaatregelen zitten daar in. Bijvoorbeeld het Waterfrontpark zal voor een deel uit dat project worden betaald maar ook deels met eigen geld. Voor dat soort zaken is het cofinancieringsfonds bedoeld. Hetzelfde geldt voor Europees geld dat we mogelijk binnen kunnen halen.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Een heel verhaal van de wethouder maar dan wel graag een kleine garantie. Volgend jaar hebben we natuurlijk de begroting vlak voor de verkiezingen. Kan ik er dan van uitgaan dat geen een coalitiepartij gaat shoppen in dat cofinancieringsfonds en het dus helemaal gesloten blijft tot 2033, 2044, dus dat iedereen vanaf heden met zijn tengeltjes van dat cofinancieringsfonds afblijft, dus ook volgend jaar? Kunt u die garantie geven?

Wethouder **Bruines** (D66). Dat is absoluut de lijn van het college. Dat is ook de reden waarom nu die regels zijn vastgesteld over hoe we die voeding doen. Het college is alleszins van plan om zich daaraan te houden bij de volgende begroting. Ik zie dat er wordt geknikt op de tribune hier.

Dan kom ik op het amendement van de SP over het verbeterplan Amare. Daarover hebben we ook al vaker gesproken. Ik moet dat amendement ontraden. Ik begrijp overigens heel goed waar dit vandaan komt, want veel culturele instellingen hebben het moeilijk. Maar in het geval van Amare geldt natuurlijk wel dat kijkend ook naar de enquête, het rapport van Berenschot en de adviezen in het meerjarenbeleidsplan, het bedrag eigenlijk te laag ingeschat was. En dat wordt hiermee gerepareerd. Waar het inderdaad gaat om een hoop geld, begrijp ik heel goed dat de raad zegt een vinger aan de pols te willen houden en wil zien hoe Amare omgaat met bijvoorbeeld de adviezen in het meerjarenbeleidsplan en volgend jaar wil kunnen zien of al die aannames wel kloppen. De komende tijd zijn een aantal dingen aan de orde, waarbij ik ervan uitga dat er voldoende mogelijkheden zijn om ernaar te kijken. Dat is ten eerste het jaarverslag. Ik heb Amare gevraagd om in het komende jaarverslag, dus dat over het afgelopen jaar, ook een reflectie te geven op de aanbevelingen die uit het meerjarenbeleidsplan naar voren zijn gekomen en wat dit betekent voor het lopende jaar. We hebben met elkaar al eerder afgesproken naar aanleiding van een raadsmotie dat wanneer Amare drie jaar een redelijk normaal jaar gedraaid heeft, een diepere evaluatie zal plaatsvinden om na te gaan of alle cijfers wel goed zijn ingeschat en of alle aannames kloppen. In het kader van de enquête zijn er ook nog voldoende onderwerpen om erbij te betrekken. Het gaat enerzijds over het gebouw Amare en anderzijds over de stichting die het beheer en de programmering doet en, zeg maar, als huismeester fungeert. Ik stel mij voor dat we de opzet van die evaluatie nog goed bespreken met elkaar waarbij dan ook nog een aantal dingen meegegeven kunnen worden over wat u in die evaluatie terug zou willen zien. Verder kan ik mij voorstellen dat ik bij de jaarrekening namens het college nog een brief stuur waarin ingegaan wordt op de stand van zaken en hoe verder te gaan. Het amendement gaat er wat het college betreft echter wat te ver in, in de zin dat het eigenlijk zou moeten gaan om een soort verbeterplan of een extra toets dan wel monitoring. Dan lijkt het net alsof er bij Amare iets fout zit of dat er aanleiding zou zijn om dingen te verbeteren, terwijl het college van mening is dat er voldoende onderzoek is geweest om een verkeerde inschatting recht te kunnen zetten. Dat is meteen ook een antwoord op de vraag van mevrouw Gerritsen daarover.

Lesley Arp (SP). Wat mij opvalt en wat mijn fractie ook opviel in de commissie, is dat er een enorme aarzeling bij het college lijkt te zijn om tegen Amare te zeggen: wij verwachten van jullie misschien een extra inspanning. Ik begrijp daar werkelijk helemaal niets van want er zijn allerlei instellingen en organisaties die deze eersterangspositie niet hebben bij de gemeente met eigenlijk een dubbele financieringsstroom via cultuur en deze extra exploitatiesubsidie. Dus ik vind het eigenlijk best wel een logische vraag. We zeggen in het amendement ook helemaal niet dat die structurele exploitatiesubsidie wat ons betreft 'out of the question' is. Dat zeggen we helemaal niet, we zeggen wel dat het gekoppeld moet zijn aan een gedegen verbeterplan dat we eigenlijk al hadden moeten hebben. Waarom vindt het college het nou zou eng om dat te vragen aan een organisatie die nu voor de komende vier jaar gebeiteld zit met extra geld als het aan het college ligt?

Wethouder **Bruines (D66).** Het noemen van een verbeterplan gaat uit van de premisse dat er een verbetering nodig is omdat er nu iets niet goed zou gaan. En dat zou ik willen bestrijden. Er is een aanvraag gedaan voor een bedrag waar die 750 ook al bij zat, en die is positief beoordeeld. Zowel door de enquêtecommissie als in het onderzoek van Berenschot is gezegd dat dit geld nodig is om überhaupt het beleidsplan te kunnen uitvoeren, naast het runnen van het pand, om ook echt stappen te zetten in de brede programmering, met voor ieders wat wils en het ruimte geven aan allerlei clubs, instellingen en groepen die daar hun dingen willen doen. Dat begint nu goed van start te komen. En dat zijn ook de middelen die daarvoor nodig zijn. Het is natuurlijk logisch dat er een goede monitoring over plaatsvindt. Dat doen we met alle culturele instellingen. Dat gebeurt gewoon via de ambtelijke accounthouders op een hele zorgvuldige wijze maar bij een verbeterplan ga je uit van iets wat niet goed is en wat verbeterd moet worden en dat vind ik wat anders dan je verantwoorden of toelichten hoe je de aandachtspunten of verbeterpunten die in het beleidsplan naar voren zijn gekomen, vormgeeft.

Lesley Arp (SP). Ik ben het hier echt niet mee eens. Amare heeft van het college een hele aparte status gekregen ten opzichte van allerlei andere culturele instellingen. Sterker nog, er wordt ook genoemd dat culturele instellingen gered zouden zijn, maar die zijn gered met een tijdelijke subsidie. We krijgen

straks gewoon weer die heel discussie opnieuw. Amare heeft die zorgen dus niet. Kijkend naar het advies uit het MJB: het bedrag is toegekend maar er komt nog een miljoenenbedrag bij, maar mijn fractie ziet wel degelijk een aantal dingen. Zo ontbreekt een visie op zakelijke verhuur. Er wordt de vraag gesteld waarom er niet met bepaalde lokale organisaties wordt samengewerkt maar wel met internationale organisaties. Dat zijn allemaal vraagstukken die ik gewoon beargumenteerd wil zien in het plan. Ik heb er alle vertrouwen in dat Amare over een jaar met een gedegen plan zou kunnen komen en dan hebben we deze discussie die al jaren duurt in deze raad, uiteindelijk op een goede manier afgesloten.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik heb geprobeerd aan te geven hoe we dat zouden kunnen doen. Natuurlijk moet er reflectie komen op die aandachtspunten. Dat geldt overigens voor alle culturele instellingen die dat ook doen met hun accounthouders en ook met ingewikkelde dingen in mijn richting en de gemeente. Wat ik voorstel is - en dat is ook wat Amare zelf graag wil - om bij het jaarverslag ook op die punten in te gaan zodat we er hier desgewenst nog een gesprek over kunnen hebben met elkaar of met Amare erbij. Bovendien leggen we elk jaar bij de begroting en de jaarrekening verantwoording af over de begrotingssubsidies voor de komende jaren. Dus ik zou het willen doen op de manier zoals ik het heb voorgesteld. Natuurlijk zijn we er scherp op maar dat zijn we bij iedereen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik blijf een beetje met dezelfde vraag zitten als de SP. De wethouder lijkt het moeilijk te vinden om te zeggen dat er dingen verbeterd moeten worden, maar een van de dingen die verbeterd moeten worden is dat Amare niet afhankelijk zou moeten zijn van een extra begrotingssubsidie. Dus dat lijkt mij iets wat we best een verbeterpunt mogen noemen, dus dat we kunnen zien dat er wordt toegewerkt naar een situatie waarin we niet bij de begroting nog extra geld bovenop dat meerjarenbeleidsplan moeten uitkeren aan Amare als enige. Dus ik moet bekennen dat ik het wel echt eens ben met de SP dat we wel kunnen zeggen dat er bij Amare iets verbeterd moet worden, met name het zelfreddend vermogen. Of het MJB had helemaal aangepast moeten worden maar dat is ook niet gebeurd. Dus Amare heeft een andere positie dan andere instellingen en dan mogen we dus ook iets extra's vragen.

Wethouder **Bruines** (D66). Dan is er toch een misverstand, want ook de MJB-aanvraag is gebaseerd op inclusief dit bedrag. We geven hiermee dus niet extra geld voor extra dingen maar gewoon een subsidie die men, zoals ook uit het Berenschotrapport is gebleken, eigenlijk nodig heeft om het beleidsplan dat er lag en ligt op een fatsoenlijke manier uit te voeren. Daarmee komt Amare op een subsidiepercentage van ongeveer 38% van de totale omzet, wat vergeleken met dit soort theaters in andere grote steden, een prima gemiddelde is en zelfs nog ietsje eronder. Dus we brengen het eigenlijk op het peil waarop het hoort in plaats van, zoals u het formuleert, dat we er extra geld bij doen voor extra dingen. Nee, met deze middelen kan Amare naar onze mening de dingen doen die wij van ze verwachten en die ook op diverse manieren en momenten zijn uitgesproken en vastgelegd.

Leonie Gerritsen (PvdD). Toch hebben we hier wel te maken met de enige instelling die op twee manieren wordt gefinancierd. De wethouder moet toch toegeven dat we enerzijds het MJB hebben en dat we daarnaast in de begroting extra geld voor Amare vrijmaken?

Wethouder **Bruines** (D66). Nee, we voegen dit meerjarig toe aan de begrotingssubsidie. Dat is het voorstel van het college. Dus Amare wordt elk jaar, net als een aantal andere instellingen, jaarlijks vanuit de begrotingssubsidies bekostigd. En het voorstel van het college is om dit bedrag eraan toe te voegen.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Gerritsen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik heb denk ik acht of tien instanties gesproken die het misschien niet gaan redden met de middelen die nu uit het MJB komen, omdat ze toch tegen dingen aanlopen, terwijl we Amare als enige aan de voorkant wel dat bedrag toekennen. Dus ik blijf erbij dat Amare daar iets extra's voor zou mogen doen.

Wethouder **Bruines** (D66). Dan roep ik toch graag uw eigen enquête in herinnering. Daarin komt heel duidelijk naar voren dat wij als gemeente een ambitie hebben neergelegd. Er is daarbij ook van alles gezegd over het proces van de bouw en over de relatie met de raad. Voor het college is er ook heel duidelijk het volgende uit naar voren gekomen. We hebben hier nu een gebouw neergezet met bespelers en met een stichting die dat moet gaan doen. We willen ook dat Amare een belangrijke culturele plek gaat krijgen voor iedereen in de stad. Een van de stellingen in die enquête was: dan moet je er ook voor zorgen dat er voldoende middelen bij zijn om dat waar te kunnen maken. En dat is wat we hiermee doen. Er stond zelfs nog bij: eigenlijk zou je de ambitie waar het gaat om het publiek belang nog wel iets verder moeten brengen en zou er misschien nog veel meer bij moeten; dat moet je als gemeente dan ook willen, want dat is de keuze die je gemaakt hebt door zo'n groot cultuurpaleis neer te zetten. Dus dat alles is ook wel zo'n beetje het uitgangspunt geweest in onze redenering daarover. Dan hebben we niet nog meer boven dat miljoen gedaan maar hebben we gezegd: laten we het nou houden op waar het het afgelopen jaar op stond.

Lesley Arp (SP). Ook in het licht dat we de beraadslaging straks gaan schorsen tot morgen en er dus een nacht tussen zit, vind ik het belangrijk om nu te kijken waar precies het college en de SP met elkaar van mening verschillen. Dat is over een hoop dingen maar vooral over dit punt. Het ging net over amendementen. Ik wil dan toch weten of de gevoeligheid van het college voor dit voorstel is dat het een amendement is. Oké, ik zie aan het hoofdgebaar van de wethouder nu dat het dus eigenlijk een puur inhoudelijk meningsverschil is waar we dus niet uit gaan komen. Dan weet ik genoeg en dan ga ik dat meenemen.

De **voorzitter**. Wethouder, ik verzoek u een natuurlijk blokje te kiezen waardoor u met enige tevredenheid toch kunt afronden. Ik weet hoe onbevredigend het is, hoor. Gaat uw gang.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik ga dat proberen. Een natuurlijk blokje ... Ik kan ook heel snel even door de moties heen.

De motie over het raadsinitiatievenfonds raakt, zoals eerder gezegd, aan de dekking. Dus daar heb ik dus eigenlijk al een appreciatie over gegeven.

Dan motie HvDH.5, Laat de branche evenementen dubbelen en clusteren. Ik verzoek om deze aan te houden. Op dit moment zijn we bezig met het formuleren van het locatiebeleid waar dit mogelijk een rol in speelt, naast een heleboel andere dingen. Ik heb ook de brief gelezen waarin men zich gemeld heeft. Er wordt nu een voorstel gemaakt waarover we in januari/februari met elkaar komen te spreken. Dan hebben we dit ook uitgebreid aan de orde met de voors en tegens. Er ligt nu nog niet eens een voorstel of besluit van het college. Dus het is echt heel erg voorbarig en ik denk dat de raad ook met elkaar wil afwegen wat hierin belangrijk is.

Dan de motie over het Kunstmuseum. Het betreft hier een bekende problematiek. Het pand is van het college. We zijn er inderdaad naar aan het kijken op dit moment. De klimaatinstallatie is op en moet worden vervangen. Er zijn ook wat problemen met grondwater en ook op het gebied van de duurzaamheid zijn er de nodige uitdagingen. Als eigenaar van het gebouw zijn we natuurlijk verantwoordelijk om daarin goede stappen te zetten. Dat wordt onderzocht en dat gaat ook gewoon mee in de voorstellen voor het onderhoud in de komende jaren. De motie is dus echt overbodig, zij het dat een ondergrondse parkeergarage wat het college betreft nu niet in het onderzoek zit en daar ook niet in komt.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Misschien is het een idee om de beantwoording van het college morgen verder maar helemaal te skippen, want alles is overbodig of doet het college al en wat betreft de amendementen zegt het college: ammehoela. Wat zijn we hier dan nog aan het doen? We dienen moties in met bloed, zweet en tranen. We gaan naar de mensen toe. Ik heb een gesprek met de directeur van het museum en die zegt: alsjeblieft, help mij. En het college zegt: overbodig, alles doen we al. Kennelijk doen jullie alles goed, hoewel de enquête van Omroep West daar iets anders over denkt met 74% die geen vertrouwen heeft in dit college, dus waarom zouden we dan nog de beantwoording afluisteren? Lekker gaan stemmen morgen en stoppen ermee!

Wethouder **Bruines** (D66). Je kunt het ook omdraaien. Je kunt ook moties indienen over dingen die aan de orde zijn of in de maak zijn of waarover binnenkort een voorstel komt. De commissie heeft zelf onlangs bepaald om in januari over evenementen te gaan praten. Nou, dan vind ik het voorbarig om daar nu een heel klein stukje uit te pakken en er een motie over in te dienen. Als eigenaar van het pand zijn we vanzelfsprekend bezig om dat te doen en dat weet de directeur van het Kunstmuseum ook. U dient nu een motie in waarin u precies beschrijft wat we aan het doen zijn. Dan zeg ik toch dat die motie overbodig is? Want daar hoeft u geen motie over in te dienen. U kunt ook gewoon aan mij vragen: bent u daarmee bezig? En dan zeg ik: ja, natuurlijk. Nou, hartstikke goed.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Voorzitter, ik hoop toch dat u uw collegegenoten een beetje tot de orde roept in de tussentijd. Er ligt hier een begroting voor. Vanmiddag deed iemand van D66 het al; we mogen het hierover van alles hebben en we mogen hier onze zorgen uiten en voorstellen en moties indienen, maar dan is het vervolgens: ja, daar gaan we in januari over praten. De evenementenbranche heeft het nú moeilijk en wil nú een oplossing. Ze hebben daarover een brandbrief gestuurd waar de honden geen brood van lusten. Zij moeten hun evenementen voor mei, juni, juli en augustus gaan plannen maar dan is het antwoord: 'we gaan er in januari nog even rustig over praten, kom dan bij ons terug'. Hetzelfde als bij mevrouw Van Doorn van D66 waar het gaat over de Kaapstraat: we geen even lekker monitoren, joh. We zijn twee jaar verder en de Kaapstraat is nog afgesloten. Wat zijn we hier nou aan het doen? U gaat bepalen wanneer we ergens over mogen praten maar volgens mij is dat aan het hoogste orgaan, de raad. Die bepaalt wanneer we ergens over praten, niet u!

Wethouder **Bruines** (D66). Dan zeg ik u dat het mijn bedoeling was om in november dit debat te voeren en dat de commissie heeft besloten om het naar januari te tillen. En dat gebeurt ook heel vaak. Er zijn ontzettend veel onderwerpen waar het college heel graag en heel snel met u over wil spreken. En het is veel, hè, en het is ook logisch dat er soms iets wordt doorgeschoven maar het locatiebeleid hebben we vastgesteld waarbij we hebben afgesproken wanneer we het gaan evalueren. Dan zijn er een aantal onderwerpen waar sommige mensen het meer of minder mee eens zijn. Ik zal nu niet de ins en outs van die brandbrief noemen maar we weten precies hoe die in elkaar zit. Het college heeft hierover nog geen besluit genomen. We willen dat dit jaar gaan doen en dan kunt u daar gewoon over spreken.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Mos.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Ik ben helemaal in mijn voorgaande vraag bevestigd door de wethouder. We hoeven hier helemaal nergens meer over te spreken bij de begroting want 'wij gaan bepalen wanneer we het gaan bespreken'. Die brief is nu actueel en ligt nu voor. U heeft de hele dag kunnen luisteren en lezen. U heeft de motie kunnen zien en u had misschien met de branche, met de ondertekenaars van die brief kunnen bellen en dan kunt u nu schakelen. Dan hoeft het in januari misschien helemaal niet meer omdat het al is opgelost, wat ook fijn zou zijn met het oog op de agenda die al helemaal vol zit. Dus los gewoon dingen op wanneer ze voorliggen in plaats van 'we komen er een keertje op terug wanneer we zin hebben en de evenementenbranche is ingestort'. Want zo goed gaat het niet met de evenementen.

Wethouder **Bruines** (D66). Dit college maakt wel graag afwegingen en ik vind dat ook alle leden van de raad dat moeten kunnen doen, namelijk standpunten innemen op basis van alle informatie. Ik ben er geen voorstander om er een zorg of een mogelijk puntje uit te halen en er dan een besluit over te nemen zonder enig onderliggend stuk waar niemand kennis van heeft kunnen nemen. U kunt er van alles van vinden maar ik vind het belangrijk dat u het in samenhang kunt zien, ook waar het gaat om de voors en tegens van mogelijke maatregelen. Er komt dus heel snel een voorstel over aan.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter, ik heb een punt van orde. Aangezien met het voortschrijden der tijd de sfeer er niet op vooruitgaat en ik vind dat we ook de mogelijkheid moeten hebben om over de rest van de beantwoording van deze wethouder het debat nog te voeren, en we

bovendien onze afspraak om om twaalf uur vanavond te stoppen hebben overschreden met vijftien minuten, stel ik voor om morgen verder te gaan en dus nu te stoppen.

De **voorzitter**. Ik kan mij dit heel goed voorstellen, ook omdat ik zelf figuurlijk al op hete kolen zit. Ik hoopte dat er natuurlijk moment zou zijn, maar bent u akkoord, wethouder?

Wethouder **Bruines** (D66). Laten we dat maar doen, want ik denk dat dit nu allemaal niet veel helpt. Er komen nog een paar dingen waar we waarschijnlijk hetzelfde soort gesprekken over gaan hebben. Dus laten we morgen verder gaan.

De **voorzitter**. Oké. Dan gaan we straks om 13.30 uur weer verder.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**. Ik wens u een goede thuisreis.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter te 0.15 uur de vergadering.